

CVRIA

SODIŠČE EVROPSKE UNIJE

Letno poročilo
2011

SODIŠČE EVROPSKE UNIJE

LETNO POROČILO 2011

Pregled dela Sodišča, Splošnega sodišča
in Sodišča za uslužbence Evropske unije

Luxembourg, 2012

www.curia.europa.eu

Sodišče
2925 Luxembourg
Tel. (+352) 43 03-1

Splošno sodišče
2925 Luxembourg
Tel. (+352) 43 03-1

Sodišče za uslužbence
2925 Luxembourg
Tel. (+352) 43 03-1

Spletno mesto Sodišča: <http://www.curia.europa.eu>

Konec redakcije: 1. januar 2012

Razmnoževanje je dovoljeno le ob navedbi vira. Fotografije je dovoljeno razmnoževati le kot del te publikacije. Za vsako drugo uporabo je treba prositi za dovoljenje Urad za publikacije Evropske unije.

Veliko dodatnih informacij o Evropski uniji je na voljo na internetu.
Dostop je mogoč na strežniku Europa (<http://europa.eu>).

Kataloški podatki so navedeni na koncu te publikacije.

Luxembourg: Urad za publikacije Evropske unije, 2012

ISBN 978-92-829-1167-9

doi:10.2862/83328

© Evropska unija, 2012

Printed in Luxembourg

TISKANO NA BELEM PAPIRJU, KI NE VSEBUJE ELEMENTARNEGA KLORA (ECF)

Kazalo

Stran

Predgovor predsednika Sodišča Vassiliosa Skourisa	5
--	---

Poglavje I

Sodišče

A – Razvoj in dejavnost Sodišča leta 2011	9
B – Sodna praksa Sodišča v letu 2011	13
C – Sestava Sodišča	61
1. Člani Sodišča	63
2. Spremembe v sestavi Sodišča leta 2011	77
3. Protokolarni vrstni red	79
4. Nekdanji člani Sodišča	81
D – Sodna statistika Sodišča	85

Poglavje II

Splošno sodišče

A – Dejavnost Splošnega sodišča leta 2011	117
B – Sestava Splošnega sodišča	161
1. Člani Splošnega sodišča	163
2. Spremembe v sestavi Splošnega sodišča leta 2011	173
3. Protokolarni vrstni red	175
4. Nekdanji člani Splošnega sodišča	177
C – Sodna statistika Splošnega sodišča	179

Poglavje III

Sodišče za uslužbence

A – Dejavnost Sodišča za uslužbence leta 2011	203
B – Sestava Sodišča za uslužbence	213
1. Člani Sodišča za uslužbence	215
2. Spremembe v sestavi Sodišča za uslužbence leta 2011	219
3. Protokolarni vrstni red	221
4. Nekdanji člani Sodišča za uslužbence	223
C – Sodna statistika Sodišča za uslužbence	225

Poglavje IV

Srečanja in obiski

A – Uradni obiski in prireditve na Sodišču, Splošnem sodišču in Sodišču za uslužbence leta 2011	239
B – Izobraževalni obiski (2011)	243
C – Slavnostne seje	247
D – Obiski ali udeležba na uradnih prireditvah	249

<i>Strnjeni organigram</i>	<i>253</i>
----------------------------------	------------

Predgovor

Za sodišča Evropske unije je bilo leto 2011 predvsem leto intenzivne sodne dejavnosti. Sodišče Evropske unije je s 1569 vloženimi in 1518 končanimi zadevami zabeležilo veliko povečanje sporov, ki so se obravnavali in ki so bili rešeni pred njegovimi tremi sodišči. Institucija je lahko zgolj vesela te spremembe, ki kaže na zaupanje nacionalnih sodišč in pravnih subjektov v institucije Unije. Toda ob takem povečanju količine sporov morajo biti Sodišče Evropske unije in zakonodajni organi Unije pozorni, da se ne bi zmanjšala učinkovitost sodnega sistema Unije in da bi bila evropskim državljanom zagotovljena optimalnost storitev.

Sodišče je v preteklem letu predlagalo več sprememb svojega statuta in popolno prenovitev svojega poslovnika, prvič, da bi se povečali učinkovitost in storilnost Sodišča in Splošnega sodišča, in drugič, da bi se posodobili postopki Sodišča.

V letu 2011 so bili uspešno končani tudi trije obsežni projekti informacijske tehnologije, namenjeni predvsem približanju Sodišča javnosti. Uvedba sistema e-Curia, ki omogoča elektronsko vložitev in vročitev procesnih aktov, zagon novega in zmogljivejšega iskalnika za pregledovanje sodne prakse ter objava kataloga knjižnice Sodišča na spletu so namenjeni povečanju dostopnosti in preglednosti Sodišča.

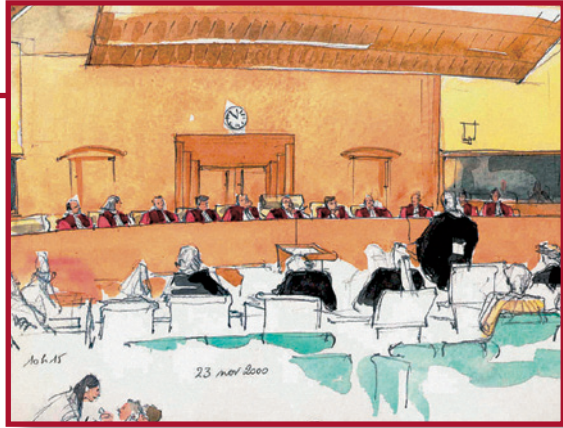
Poleg tega so v preteklem letu odšli predsednik in dva člana Sodišča za uslužbence, in sicer zaradi delne zamenjave članov, ter član Sodišča in član Splošnega sodišča.

To poročilo vsebuje celotno predstavitev razvoja in dejavnosti institucije leta 2011. Velik del poročila je posvečen jedrnatemu, vendar izčrpnemu pregledu sodne dejavnosti Sodišča, Splošnega sodišča in Sodišča za uslužbence. Analiza sodne dejavnosti je dopolnjena in pojasnjena s statističnimi podatki za posamezno sodišče.

Ob tej priložnosti se želim iskreno zahvaliti sodelavcem treh sodišč in celotnemu osebju Sodišča za izjemno delo, ki so ga opravili v tem zelo zahtevnem letu.

V. Skouris,
predsednik Sodišča

Poglavje I

Sodišče

A – Razvoj in dejavnost Sodišča leta 2011

Vassilios Skouris, predsednik

V prvem delu letnega poročila so strnjeno opisane dejavnosti Sodišča Evropske unije leta 2011. Najprej je na kratko opisan razvoj institucije v preteklem letu s poudarkom na institucionalnih spremembah, ki so vplivale na Sodišče, in na spremembah njegove notranje organizacije. Sledi analiza statistike, ki se nanaša na razvoj obsega dela Sodišča in povprečno trajanje postopkov. Nato je tako kot vsako leto opisan poglobljen razvoj sodne prakse, razvrščene po področjih.

1. Leta 2011 je Sodišče zakonodajalcu Unije predložilo osnutek sprememb Statuta in predlog prenovitve in posodobitve Poslovnika. Oba predloga sta namenjena predvsem povečanju učinkovitosti postopkov pred sodišči Unije.

Predlogi sprememb Statuta se nanašajo zlasti na uvedbo funkcije podpredsednika Sodišča, povečanje števila sodnikov v velikem senatu na 15 ter odpravo sistematične udeležbe predsednikov senatov s petimi sodniki in odpravo poročila za obravnavo. Sodišče glede določb Statuta v zvezi s Splošnim sodiščem zaradi stalnega povečevanja števila sporov, ki jih to sodišče obravnava, predlaga povečanje števila sodnikov v sestavi Splošnega sodišča na 39.

Namen predloga prenovitve Poslovnika pa je prilagoditev njegove strukture in vsebine spremembam sporov, nadaljevanje že večletnih prizadevanj za ohranjanje zmogljivosti Sodišča, ki mora obravnavati vse več sporov, ki so čedalje bolj zapleteni, reševanje obravnavanih zadev v razumnem roku in pojasnjevanje postopkovnih pravil, ki jih uporablja, da so ta vse bolj razumljiva.

Vsi predlogi so rezultat postopka treznega razmisleka na podlagi notranjih posvetovanj. O teh predlogih se trenutno razpravlja v zakonodajnih organih Unije. Celotno besedilo teh predlogov je na voljo na spletni strani Sodišča¹.

Poleg tega je treba omeniti spremembe Poslovnika Sodišča, ki so bile sprejete 24. maja 2011 (UL L 162, str. 17). S temi spremembami je prvič predvidena možnost Sodišča, da z odločbo določi pogoje, v skladu s katerimi se lahko procesni akt vroči elektronsko. Sodišče je to možnost uporabilo, ko je sprejelo Odločbo z dne 13. septembra 2011 o vlaganju in vročanju procesnih aktov z aplikacijo e-Curia (UL L 289, str. 7). Ta aplikacija, ki bo nedvomno prispevala k posodobitvi postopkov pred sodišči Unije, je bila uspešno zagnana 21. novembra 2011.

Poudariti je treba tudi, da imajo državljani Unije odslej na voljo novi iskalnik, ki prvič omogoča iskanje po vseh podatkih v zvezi s sodno prakso sodišč Evropske unije, in sicer od ustanovitve Sodišča leta 1952. Ta iskalnik je brezplačno dostopen na spletni strani Sodišča.

Nazadnje, z enakim namenom je odslej na spletni strani Sodišča dostopen knjižnični katalog². Ta se lahko uporablja za bibliografska iskanja po pravu Unije in drugih pravnih področjih, zajetih v katalog knjižnice Sodišča, kot so mednarodno pravo, primerjalno pravo, pravo držav članic Evropske unije in nekaterih tretjih držav ter splošna teorija prava. Ta katalog je zdaj eden od najpopolnejših na

¹ http://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_7031/

² <http://bib-curia.eu/>

svetu glede prava Unije. Trenutno obsega približno 340.000 bibliografskih zapisov, od katerih se jih 80.000 nanaša na pravo Unije. Vsako leto se poveča za več kot 20.000 zapisov.

2. Iz sodne statistike Sodišča za leto 2011 sta na splošno razvidni povečana učinkovitost in storilnost treh sodišč. Razvidno je tudi precejšnje povečanje števila vloženih zadev.

Sodišče je leta 2011 končalo 550 zadev (neto številka, upoštevajoč združitve), kar pomeni povečanje glede na prejšnje leto (522 končanih zadev leta 2010). V 370 od teh zadev je bila izdana sodba, v 180 pa sklep.

Pri Sodišču je bilo leta 2011 vloženih 688 novih zadev (ne glede na združitve zaradi medsebojne povezanosti), kar je veliko več v primerjavi z letom 2010 (631 vloženih zadev) in že drugo leto zapored največ v zgodovini Sodišča. Enako velja za predloge za sprejetje predhodne odločbe. Število teh je bilo že tretje leto zapored največje doslej in se je glede na leto 2009 povečalo za skoraj 41 % odstotkov (423 zadev leta 2011 v primerjavi s 302 zadevama leta 2009). Navesti je treba še veliko povečanje števila pritožb (162 leta 2011 v primerjavi s 97 leta 2010) in zmanjšanje števila direktnih tožb, in sicer že peto leto zapored. Direktne tožbe zdaj obsegajo le približno 12 % zadev, vloženih pri Sodišču, medtem ko so leta 2007 obsegale približno 38 % zadev.

V zvezi s trajanjem postopkov so statistični podatki na splošno tako dobri kot preteklo leto. Povprečno je postopek predhodnega odločanja trajal 16,4 meseca, kar pomeni statistično zanemarljivo povečanje v primerjavi z letom 2010 (16 mesecev). Direktne tožbe in pritožbe so se leta 2011 v povprečju obravnavale 20,2 oziroma 15,4 meseca (v primerjavi s 16,7 oziroma 14,3 meseca leta 2010).

Učinkovitost Sodišča pri obravnavanju zadev se je ohranila zaradi reform delovnih metod, uvedenih v zadnjih letih, in zaradi pogostejše uporabe različnih procesnih instrumentov, ki jih ima na voljo za pospešitev postopka v nekaterih zadevah (nujni postopek predhodnega odločanja, prednostno obravnavanje zadeve, hitri postopek, poenostavljeni postopek in možnost odločanja brez sklepnih predlogov generalnega pravobranilca).

Nujni postopek predhodnega odločanja je bil predlagan v petih zadevah, pristojni senat pa je ugotovil, da so bili pogoji iz člena 104b Poslovnika izpolnjeni v dveh od njih. Ti zadevi sta se v povprečju končali v 2,5 meseca.

Predlog za obravnavanje po hitrem postopku je bil v tem letu vložen v 13 zadevah, vendar so bili pogoji iz Poslovnika izpolnjeni le v dveh od njih. V skladu s prakso, uvedeno leta 2004, predsednik Sodišča predlogom za obravnavanje po hitrem postopku ugodi ali jih zavrne z obrazloženim sklepom. Prednostno pa je bilo obravnavanih sedem zadev.

Poleg tega je Sodišče pogosto odločalo po poenostavljenem postopku iz člena 104(3) Poslovnika, da bi odgovorilo na nekatera vprašanja, predložena v predhodno odločanje. Na podlagi te določbe je bilo namreč s sklepom končanih 30 zadev.

Nazadnje, Sodišče je še naprej uporabljalo možnost, ki jo ima na podlagi člena 20 Statuta, da odloči brez sklepnih predlogov generalnega pravobranilca, če zadeva ne načena novega pravnega vprašanja. Leta 2011 je bilo tako brez sklepnih predlogov razglašanih približno 46 % sodb (v primerjavi s 50 % leta 2010).

V zvezi s porazdelitvijo zadev različnim sestavam Sodišča je treba navesti, da je veliki senat odločil v okoli 11 % zadev, senati petih sodnikov v 55 % zadev in senati treh sodnikov v približno 33 %

zadev, ki so bile leta 2011 končane s sodbo ali sklepom, ki ima naravo sodne odločbe. V primerjavi s preteklim letom ni mogoče ugotoviti velikih razlik v deležu zadev, ki so jih obravnavale različne sestave Sodišča.

Podrobnejši statistični podatki za sodno leto 2011 so zbrani v temu namenjenem delu poročila.

B – Sodna praksa Sodišča v letu 2011

Ta del letnega poročila vsebuje pregled sodne prakse v letu 2011.

Ustavna ali institucionalna vprašanja

Sodišče je moralo v več zadevah pojasniti, pod kakšnimi pogoji izvaja svoje sodne pristojnosti. Najprej bodo navedene sodbe v zvezi s tožbami zaradi neizpolnitve obveznosti.

V sodbi *Komisija proti Portugalski* (sodba z dne 24. maja 2011, zadeva C-52/08) je Sodišče odločilo o tožbi Komisije zaradi neizpolnitve obveznosti zoper Portugalsko republiko, ker ni sprejela zakonov in drugih predpisov, potrebnih za uskladitev z Direktivo 2005/36 o priznavanju poklicnih kvalifikacij¹.

Sodišče je v zvezi z dopustnostjo navedlo, da čeprav se je tožba Komisije nanašala na domnevno neopravljen prenos Direktive 2005/36, sta se njena uradni opomin in obrazloženo mnenje nanašala na Direktivo 89/48 o splošnem sistemu priznavanja visokošolskih diplom, pridobljenih s poklicnim izobraževanjem in usposabljanjem, ki traja najmanj tri leta².

Nato je poudarilo, da čeprav predlogov, ki jih vsebuje tožba, načeloma ni mogoče razširiti onkraj neizpolnitve obveznosti, zatrjevane v izreku obrazloženega sklepa in uradnem opominu, je kljub temu dopustno, da Komisija predlaga ugotovitev neizpolnitve obveznosti, ki izhajajo iz prvotne različice pozneje spremenjenega ali razveljavljenega akta Unije in so bile ohranjene v novih določbah Unije. Nasprotno pa predmeta spora ni mogoče razširiti na obveznosti, ki izhajajo iz novih določb, ki nimajo ustreznika v prvotni različici zadevnega akta, saj bi to pomenilo bistveno kršitev pravilnosti postopka za ugotovitev neizpolnitve obveznosti.

Potem je Sodišče glede vsebine odločilo, da če v zakonodajnem postopku zaradi posebnih okoliščin – kot je to, da se zakonodajalec ni jasno opredelil glede določitve področja uporabe določbe prava Unije ali da se do tega ni opredelil – nastane položaj negotovosti, ni mogoče ugotoviti, da je ob izteku roka, ki je bil določen v obrazloženem mnenju, obstajala dovolj jasna obveznost, da države članice direktivo prenesejo. Sodišče je zato tožbo Komisije zavrnilo.

V zadevi *Komisija proti Italiji* (sodba z dne 17. novembra 2011, zadeva C-496/09) je Sodišče odločalo o sporu zaradi neizpolnitve obveznosti, ki ga je Komisija sprožila proti Italijanski republiki, ker ni izvršila prejšnje sodbe Sodišča³ glede izterjave državnih pomoči, ki so bile z odločbo Komisije razglašene za nezakonite in nezdržljive s skupnim trgov, od prejemnikov. Komisija je zahtevala tudi, da Italijanska republika plača denarno kazen in pavšalni znesek.

Najprej je Sodišče s sklicevanjem na prejšnjo sodbo, ki je bila v tej zadevi izdana zoper Italijansko republiko, spomnilo, da če zoper odločbo Komisije, s katero se zahteva odprava državne pomoči, ki ni združljiva s skupnim trgov, ni bila vložena direktna tožba ali je bila taka tožba zavrnjena, lahko

¹ Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2005/36/ES z dne 7. septembra 2005 o priznavanju poklicnih kvalifikacij (UL L 255, str. 22).

² Direktiva Sveta z dne 21. decembra 1988 o splošnem sistemu priznavanja visokošolskih diplom, pridobljenih s poklicnim izobraževanjem in usposabljanjem, ki traja najmanj tri leta (89/48/EGS) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 1, str. 337).

³ Sodba z dne 1. aprila 2004, C-99/02.

država članica uveljavlja edino ugovor absolutne nemogućnosti pravičnega izvajanja te odločbe. Niti strah pred notranjimi težavami, tudi če so nepremostljive, niti dejstvo, da namerava zadevna država članica preveriti individualen položaj vsakega zadevnega podjetja, ne more utemeljiti tega, da ta država ne spoštuje obveznosti, ki jih ima na podlagi prava Unije. Tako zamude zadevne države članice pri izvajanju odločbe Komisije, ki se v glavnem lahko pripiše poznemu ukrepanju te države za odpravo težav pri določanju in izterjavi zneskov nezakonitih pomoči, ni mogoče šteti za veljavno utemeljitev. V zvezi s tem je Sodišče dodalo, da ni pomembno, da je zadevna država članica obvestila Komisijo o težavah, na katere je naletela pri zagotavljanju vračila teh pomoči, in o rešitvah za odpravo teh težav.

Dalje, v zvezi z naložitvijo denarnih kazni je Sodišče razsodilo, da je v okviru postopka iz člena 228(2) ES v njegovi pristojnosti, da v vsaki zadevi glede na okoliščine primera, o katerem odloča, in glede na stopnjo prepričevanja in odvracanja, ki se mu zdi potrebna, določi primerne denarne kazni, da se zagotovi kar najhitrejša izvršitev sodbe, s katero je bila pred tem ugotovljena neizpolnitev obveznosti, in da se preprečijo podobne kršitve prava Unije. Poleg tega je dodalo, da sta pravni in dejanski okvir ugotovljene neizpolnitve lahko znaka, da je za učinkovito preventivo poznejših podobnih kršitev prava Unije treba sprejeti odvratilni ukrep. Glede zneska denarne kazni je Sodišče poudarilo, da mora ob izvajanju diskrecijske pravice v zvezi s tem določiti denarno kazen tako, da je po eni strani prilagojena okoliščinam in po drugi strani sorazmerna z ugotovljeno neizpolnitvijo obveznosti ter plačilno sposobnostjo zadevne države članice.

Nazadnje je Sodišče opozorilo, da je ob upoštevanju ciljev postopka iz člena 228(2) ES pri izvajanju pooblastila za odločanje po prostem preudarku, ki mu je podeljeno v okviru tega člena, pristojno za kumulativno naložitev denarne kazni in pavšalnega zneska.

Nato je treba omeniti zadevo v zvezi z ničnostno tožbo, in sicer zadevo *Komisija proti Kronoply in Kronotex* (sodba z dne 24. maja 2011, zadeva C-83/09 P).

V tej zadevi je moralo Sodišče odločiti o dopustnosti ničnostne tožbe, ki sta jo tretji osebi vložili zoper odločbo Komisije o nenasprotovanju državni pomoči, ki jo je država članica dodelila družbi. Po mnenju Sodišča je zakonitost take odločbe, sprejete na podlagi člena 4(3) Uredbe št. 659/1999⁴, odvisna od tega, ali so obstajali dvomi o združljivosti pomoči s skupnim trgom. Ker bi se ob obstoju takih dvomov moral začeti formalni postopek preiskave, v katerem bi lahko sodelovale zainteresirane stranke iz člena 1(h) navedene uredbe, je treba šteti, da vsako zainteresirano stranko v smislu te določbe taka odločba neposredno in posamično zadeva. Osebe, ki so upravičene do procesnih jamstev iz člena 88(2) ES in člena 6(1) Uredbe št. 659/1999, lahko namreč spoštovanje teh jamstev uveljavljajo le, če imajo možnost, da odločbo o nenasprotovanju izpodbijajo pred sodiščem Unije. Sodišče je zato razsodilo, da v okviru ničnostne tožbe poseben status zainteresirane stranke v smislu člena 1(h) Uredbe št. 659/1999, povezan s specifičnim tožbenim predmetom, zadostuje, da se v skladu s členom 230, četrti odstavek, ES tožeča stranka, ki izpodbija odločbo o nenasprotovanju, individualizira.

Poleg tega je Sodišče poudarilo, da člen 1(h) Uredbe št. 659/1999 ne izključuje, da bi se lahko podjetje, ki ni neposreden konkurent upravičenca do pomoči, v proizvodnem postopku pa potrebuje isto surovino, štelo za zainteresirano stranko, če zatrjuje, da bi dodelitev pomoči lahko vplivala na njegove interese. Nazadnje je Sodišče razsodilo, da je zahteva, da se opredeli predmet tožbe, ki izhaja iz člena 44(1)(c) Poslovnika Splošnega sodišča, pravno ustrezno izpolnjena, če

⁴ Uredba Sveta (ES) 659/1999 z dne 22. marca 1999 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena 93 Pogodbe ES (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 1, str. 339).

tožeča stranka navede odločbo, za katero predlaga razglasitev ničnosti. Ni pomembno, ali je v tožbi navedeno, da se z njo predlaga razglasitev ničnosti odločbe o nenasprotovanju – kar je izraz iz člena 4(3) Uredbe št. 659/1999 – ali odločbe o tem, da ne bo začet formalni postopek preiskave, saj Komisija o teh dveh vidikih odloči z eno samo odločbo.

Nazadnje je treba omeniti zadevi v zvezi s tem, kako Sodišče izvaja svojo pristojnost predhodnega odločanja.

V zadevi *Miles in drugi* (sodba z dne 14. junija 2011, zadeva C-196/09) se je Sodišče ukvarjalo s pojmom „sodišče države članice“ v smislu člena 267 PDEU.

Sodišče je menilo, da ni pristojno za odločanje o predlogu za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložil odbor Evropskih šol za pritožbe. Sodišče pri presoji vprašanja, ali je predložitveni organ sodišče v smislu člena 267 PDEU, ki je izključno vprašanje prava Unije, upošteva vse elemente, kot so zakonska podlaga organa, njegova stalnost, obveznost njegove sodne pristojnosti, kontradiktornost postopka, njegova uporaba pravnih pravil in njegova neodvisnost. Čeprav odbor za pritožbe izpolnjuje vsa ta merila in ga je zato treba opredeliti kot sodišče v smislu člena 267 PDEU, pa ni organ „države članice“, kot je navedeno v tem členu, ampak Evropskih šol, ki so po navedbah v prvi in tretji uvodni izjavi Konvencije Evropskih šol sistem posebne vrste, ki z mednarodnim sporazumom predstavlja obliko sodelovanja med državami članicami ter med njimi in Unijo. Tako je organ mednarodne organizacije, ki je kljub funkcionalnim vezem z Unijo formalno ločen od nje in njenih držav članic. V teh okoliščinah zgolj dejstvo, da mora odbor za pritožbe, kadar odloča o sporu, uporabljati splošna načela prava Unije, ne zadostuje za to, da bi spadal v obseg pojma sodišče države članice in zato na področje uporabe člena 267 PDEU.

Zadeva *Lesoochranárske zoskupenie* (sodba z dne 8. marca 2011, zadeva C-240/09) je Sodišču omogočila, da je odločilo o svoji pristojnosti glede razlage mednarodnega sporazuma (Aarhuške konvencije⁵), ki so ga sklenile Skupnost in države članice na podlagi deljene pristojnosti.

Sodišče, ki mu je bila zadeva predložena v skladu z določbami Pogodbe, in sicer člena 267 PDEU, se je razglasilo za pristojno za razmejitve obveznosti, ki jih prevzame Unija, in obveznosti, ki ostanejo v pristojnosti držav članic, ter za razlago določb navedene konvencije. Dalje je bilo treba ugotoviti, ali je Unija na področju, ki ga zajema člen 9(3) Aarhuške konvencije, izvajala svojo pristojnost in sprejela določbe, s katerimi se izpolnjujejo obveznosti, ki izhajajo iz te konvencije. Če ne bi bilo tako, bi obveznosti iz člena 9(3) Aarhuške konvencije še naprej spadale pod nacionalno pravo držav članic. V tem primeru bi morala sodišča teh držav na podlagi nacionalnega prava odločiti, ali se lahko posamezniki neposredno sklicujejo na določbe tega mednarodnega sporazuma, ki se nanašajo na to področje, oziroma ali jih morajo ta sodišča uporabiti po uradni dolžnosti. V takem primeru pravo Unije ne nalaga – vendar niti ne izključuje – da pravni red države članice posameznikom priznava pravico neposrednega sklicevanja na to določbo ali nalaga sodišču obveznost, da jo uporabi po uradni dolžnosti. Če pa bi se ugotovilo, da je Unija izvajala svojo pristojnost in sprejela določbe na področju, ki ga zajema člen 9(3) Aarhuške konvencije, bi se uporabilo pravo Unije, in Sodišče bi moralo odločiti, ali imajo zadevne določbe mednarodnega sporazuma neposredni učinek. Poleg tega lahko posebno vprašanje, ki še ni bilo vključeno v zakonodajno urejanje v Uniji, kljub temu spada v pravo Unije, kadar je urejeno v sporazumih, ki so jih sklenile Unija in njene države članice, in se nanaša na področje, ki ga to pravo v veliki meri zajema.

⁵ Konvencija o dostopu do informacij, udeležbi javnosti pri odločanju in dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah, v imenu Evropske skupnosti odobrena s Sklepom Sveta 2005/370/ES z dne 17. februarja 2005 (UL L 124, str. 1).

Sodišče je menilo, da je pristojno za razlago določb člena 9(3) Aarhuške konvencije in zlasti za odločanje o vprašanju, ali imajo te neposredni učinek. Obstaja namreč jasen interes, da se določba, ki se lahko uporablja tako za zadeve, ki spadajo na področje uporabe nacionalnega prava, kot za zadeve, ki spadajo na področje uporabe prava Unije, ne glede na okoliščine, v katerih naj bi se uporabila, razlaga enotno, da bi se v prihodnosti izognili različnim razlagam.

S temi zadevami, ki se nanašajo na sodne postopke, pa nikakor ni predstavljen celotni prispevek sodne prakse iz leta 2011 k razjasnitvi bistvenih ustavnih ali institucionalnih vprašanj.

V zadevi *Patriciello* (sodba z dne 6. septembra 2011, zadeva C-163/10) je Sodišče razlagalo člen 8 Protokola o privilegijih in imunitetah Evropske unije, priloženega k pogodbam EU, DEU in Euratom, in pojasnilo obseg imunitete, ki jo pravo Unije podeljuje evropskemu poslancu zaradi mnenja ali glasu, ki ga izreče pri opravljanju svojih dolžnosti.

Sodišče je razsodilo, da je treba člen 8 Protokola o privilegijih in imunitetah Evropske unije razlagati tako, da izjava, ki jo je evropski poslanec podal zunaj Evropskega parlamenta in v zvezi s katero se je v njegovi državi članici izvora začel kazenski pregon za kaznivo dejanje krive ovadbe, pomeni mnenje, izraženo pri opravljanju poslanskih dolžnosti, ki je zajeto z imuniteto, določeno v tej določbi, le če izjava ustreza subjektivni presoji, ki je neposredno in očitno povezana z opravljanjem teh dolžnosti. Ali so v obravnavanem primeru ti pogoji izpolnjeni, mora ugotoviti predložitveno sodišče.

V okviru pristopa novih držav članic k Uniji 1. maja 2004 se je Sodišče v zadevi *Vicoplus in drugi* (sodba z dne 10. februarja 2011, združene zadeve od C-307/09 do C-309/09) ukvarjalo z razlago členov 56 PDEU in 57 PDEU ter člena 1(3)(c) Direktive 96/71⁶ o napotitvi delavcev na delo v okviru opravljanja storitev.

Sodišče je tako presodilo, da člena 56 PDEU in 57 PDEU ne nasprotujeta temu, da država članica v prehodnem obdobju, določenem v odstavku 2 poglavja 2 Priloge XII k Aktu o pristopu iz leta 2003⁷, napotitev – v smislu člena 1(3)(c) navedene direktive – delavcev, ki so poljski državljani, na svojem ozemlju pogojuje s pridobitvijo delovnega dovoljenja. Čeprav tak nacionalni ukrep pomeni omejitve svobode opravljanja storitev, ga je namreč treba šteti za ukrep, ki ureja dostop poljskih državljanov na trg dela zadevne države članice v smislu odstavka 2 poglavja 2 Priloge XII k Aktu o pristopu iz leta 2003. Tako sklepanje je utemeljeno tudi s ciljem te določbe, namreč da se prepreči, da bi po pristopu novih držav članic k Uniji nastale motnje na trgih dela v starih državah članicah zaradi nenadnega prihoda veliko delavcev, ki so državljani teh novih držav članic.

Na področju pravice javnosti do dostopa do podatkov je bila v zadevi *Švedska proti MyTravel in Komisiji* (sodba z dne 21. julija 2011, zadeva C-506/08 P) pri Sodišču vložena pritožba zoper sodbo⁸ Splošnega sodišča, s katero je bila zavrnjena tožba, ki jo je družba MyTravel vložila zoper odločbi⁹

⁶ Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 96/71/ES z dne 16. decembra 1996 o napotitvi delavcev v okviru opravljanja storitev (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 2, str. 431).

⁷ Akt o pogojih pristopa Češke republike, Republike Estonije, Republike Ciper, Republike Latvije, Republike Litve, Republike Madžarske, Republike Malte, Republike Poljske, Republike Slovenije in Slovaške republike k Evropski uniji in prilagoditvah Pogodb, na katerih temelji Evropska unija (UL L 236, str. 33).

⁸ Sodba Splošnega sodišča z dne 9. septembra 2008 v zadevi *MyTravel proti Komisiji* (T-403/05).

⁹ Odločba Komisije D(2005) 8461 z dne 5. septembra 2005 in Odločba Komisije D(2005) 9763 z dne 12. oktobra 2005.

Komisije o zavrnitvi dostopa do nekaterih internih dokumentov institucije v okviru že končanega postopka koncentracije.

Uredba št. 1049/2001¹⁰ o dostopu javnosti do dokumentov Evropskega parlamenta, Sveta in Komisije v členu 4 določa izjeme, ki odstopajo od načela čim širšega dostopa javnosti do dokumentov in ki jih je zato treba razlagati in uporabljati ozko. Sodišče je menilo, da kadar institucija odloči, da se zavrne dostop do dokumenta, katerega posredovanje se je zahtevalo od nje, mora načeloma podati pojasnila v zvezi s tem, kako bi lahko dostop do tega dokumenta konkretno in dejansko posegel v interes, ki je varovan – in sicer zlasti varstvo postopka odločanja institucije in varstvo pravnih nasvetov – in na katerega se institucija sklicuje.

Sodišče je preučilo vse zadevne dokumente in med drugim presodilo, da bi morale Splošno sodišče od Komisije zahtevati, naj posebej obrazloži, zakaj je menila, da bi razkritje nekaterih zadevnih dokumentov resno oslabilo postopek odločanja te institucije, čeprav je bil postopek, na katerega so se dokumenti nanašali, končan.

Sodišče je zato sklenilo, da Komisija v svojih odločbah ni pravilno uporabila niti izjeme, ki se nanaša na varstvo postopka njenega odločanja, niti izjeme, ki se nanaša na varstvo pravnih nasvetov. Zato je v zvezi s tem sodbo Splošnega sodišča razveljavilo, odločbi Komisije pa razglasilo za nični.

Ker nekaterih trditev, ki jih je Komisija navedla v utemeljitev zavrnitve razkritja nekih drugih internih dokumentov – zlasti tiste glede drugih izjem, ki se nanašajo na varstvo namena inšpekcij, preiskav in revizij – Splošno sodišče ni preučilo, je Sodišče menilo, da o njih ne more odločati, in je zadevo vrnilo v razsojanje Splošnemu sodišču.

V zvezi z uporabo prava Unije v pravnem redu držav članic si posebno pozornost zaslužita dve zadevi.

V zadevah *Ze Fu Fleischhandel in Vion Trading* (sodba z dne 5. maja 2011, združeni zadevi C-201/10 in C-202/10) je Sodišče menilo, da načelo pravne varnosti načeloma ne nasprotuje temu, da v okviru zaščite finančnih interesov Unije, opredeljene z Uredbo št. 2988/95,¹¹ in na podlagi člena 3(3) te uredbe nacionalni organi in sodišča države članice za spor o vračilu napačno dodeljenega izvoznega nadomestila po analogiji uporabijo zastaralni rok iz nacionalne določbe iz splošne ureditve, če je bila taka uporaba, ki izhaja iz sodne prakse, dovolj predvidljiva, kar pa mora preveriti predložitveno sodišče. Vendar po mnenju Sodišča načelo sorazmernosti, kadar države članice uresničujejo možnost iz člena 3(3) Uredbe št. 2988/95, nasprotuje uporabi tridesetletnega zastaralnega roka za spor o vračilu neupravičeno prejetih nadomestil. Glede na cilj zaščite finančnih interesov Unije, v zvezi s katerim je zakonodajalec Unije menil, da je štiriletni oziroma celo triletni zastaralni rok dovolj dolg, da omogoči nacionalnim organom pregon nepravilnosti, ki škodi tem finančnim ciljem in ki lahko vodi do sprejetja ukrepa, kot je vračilo neupravičeno prejete ugodnosti, odobritev tridesetletnega roka navedenim organom namreč presega to, kar skrbna uprava potrebuje. Sodišče je nazadnje menilo, da v položaju, ki spada na področje uporabe navedene uredbe, načelo pravne varnosti nasprotuje temu, da lahko „daljši“ zastaralni rok v smislu člena 3(3) te uredbe izhaja iz zastaralnega roka iz splošne ureditve, ki je s sodno prakso skrajšan, da bi bilo

¹⁰ Uredba Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 1049/2001 z dne 30. maja 2001 o dostopu javnosti do dokumentov Evropskega parlamenta, Sveta in Komisije (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 1, zvezek 3, str. 331).

¹¹ Uredba Sveta (ES, Euratom) št. 2988/95 z dne 18. decembra 1995 o zaščiti finančnih interesov Evropskih skupnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 1, zvezek 1, str. 340).

pri njegovi uporabi upoštevano načelo sorazmernosti, saj je v takih okoliščinah vsekakor mogoče uporabiti štiriletni zastaralni rok iz člena 3(1), prvi pododstavek, navedene uredbe.

V zadevi *Lady & Kid A in drugi* (sodba z dne 6. septembra 2011, zadeva C-398/09) je Sodišče razsodilo, da je treba pravila prava Unije v zvezi z vračilom zneskov, plačanih brez pravnega temelja, razlagati tako, da lahko vračilo neupravičene pridobitve povzroči neupravičeno obogatitev samo, če so bili zneski, ki jih je davčni zavezanec plačal brez pravnega temelja iz naslova dajatve, odmerjene v državi članici v nasprotju s pravom Unije, neposredno prevaljeni na kupca. Na podlagi tega je ugotovilo, da pravo Unije nasprotuje temu, da bi država članica zavrnila vračilo nezakonite dajatve, ker so bili zneski, ki jih je davčni zavezanec plačal brez pravnega temelja, izravnani s prihranki, ki izhajajo iz sočasne odprave drugih dajatev, ker te izravnave z vidika prava Unije ni mogoče šteti za neupravičeno obogatitev glede na to dajatev.

V zvezi s prispevkom Sodišča k opredelitvi učinkov sporazumov, ki jih je Unija sklenila s tretjimi državami, velja opozoriti na zadevi *Unal* (sodba z dne 29. septembra 2011, zadeva C-187/10) in *Pehlivan* (sodba z dne 16. junija 2011, zadeva C-484/07), v katerih so se zastavila pomembna vprašanja v zvezi z razlago mednarodnih sporazumov, zlasti pridružitvenega sporazuma EGS-Turčija¹².

Na področju mednarodnih sporazumov velja omeniti tudi sodbo Sodišča o razlagi Aarhuške konvencije¹³ (sodba z dne 8. marca 2011 v zadevi *Lesoochranárske zoskupenie*, C-240/09).

V zgoraj navedeni zadevi *Unal* je Sodišče najprej presodilo, da je treba člen 6(1), prva alineja, Sklepa Pridružitvenega sveta EGS-Turčija št. 1/80 (v nadaljevanju: Sklep št. 1/80) razlagati tako, da pristojnim nacionalnim organom prepoveduje, da se turškemu delavcu odvzame dovoljenje za prebivanje z retroaktivnim učinkom od takrat, ko pogoj za izdajo dovoljenja za prebivanje, določen v nacionalnem pravu, ne obstaja več, če ta ni ravnal goljufivo in če se je odzval po izteku enoletnega obdobja zakonite zaposlitve, ki je določeno v navedenem členu 6(1), prva alineja. Sodišče je namreč menilo, da po eni strani tega sklepa ni mogoče razlagati tako, da lahko država članica enostransko spremeni vsebino sistema postopnega vključevanja turških državljanov na trg dela države članice gostiteljice. Po drugi strani bi nepriznanje tega, da je bil tak delavec v državi članici gostiteljici zakonito zaposlen dlje kot eno leto, nasprotovalo splošnemu načelu spoštovanja pridobljenih pravic, po katerem od takrat, ko se lahko turški državljan veljavno sklicuje na pravice na podlagi določbe Sklepa št. 1/80, te niso več odvisne od nadaljnjega obstoja okoliščin, zaradi katerih so nastale, saj takšnega pogoja v tem sklepu ni.

Dalje, v zgoraj navedeni zadevi *Pehlivan* je Sodišče ugotovilo, da tako iz primarnosti prava Unije kakor iz neposrednega učinka določbe, kot je člen 7, prvi odstavek, Sklepa št. 1/80, izhaja, da države članice ne morejo enostransko spremeniti vsebine sistema postopnega vključevanja turških državljanov na trg dela države članice gostiteljice in da nimajo možnosti sprejetja ukrepov, ki bi lahko negativno vplivali na status, priznan tem državljanom s pravom, ki se nanaša na pridruževanje Turčije EGS. Tako lahko družinski član turškega delavca, ki izpolnjuje pogoje iz navedenega člena 7, prvi odstavek, pravice, ki jih ima na podlagi te določbe, izgubi le v dveh primerih, in sicer bodisi kadar pomeni navzočnost turškega migranta na ozemlju države članice gostiteljice zaradi njegovega osebnega ravnanja dejansko in resno nevarnost za javni red, javno

¹² Sklep Sveta 64/732/EGS z dne 23. decembra 1963 o sklenitvi Sporazuma o pridružitvi med Evropsko gospodarsko skupnostjo in Turčijo (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 11, zvezek 11, str. 10).

¹³ Glej opombo 5.

varnost ali javno zdravje v smislu člena 14(1) tega sklepa bodisi kadar je zadevna oseba za daljše obdobje brez upravičenih razlogov zapustila ozemlje te države.

Nazadnje, v zgoraj navedeni zadevi *Lesoochranárske zoskupenie* je Sodišče razsodilo, da člen 9(3)¹⁴ Konvencije o dostopu do informacij, udeležbi javnosti pri odločanju in dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah (Aarhuška konvencija) v pravu Unije nima neposrednega učinka. Vendar pa mora nacionalno sodišče, kolikor je mogoče, procesno pravo v zvezi s pogoji, ki morajo biti izpolnjeni za vložitev pravnega sredstva v upravnem ali sodnem postopku, razlagati tako v skladu s cilji člena 9(3) te konvencije kot v skladu s ciljem učinkovitega pravnega varstva pravic, ki jih daje pravo Unije, da bi lahko organizacija za varstvo okolja pred sodiščem izpodbijala odločbo, sprejeto v upravnem postopku, ki bi bila lahko v nasprotju z okoljskim pravom Unije. Če neko področje na ravni Unije ni urejeno, je treba v nacionalnem pravnem redu vsake države članice določiti postopkovna pravila za pravna sredstva, katerih namen je zagotoviti varstvo pravic, ki jih posameznikom daje pravo Unije, pri tem pa so države članice odgovorne za to, da v vsakem primeru zagotovijo učinkovito varstvo teh pravic. V zvezi s tem postopkovna pravila za pravna sredstva, katerih namen je zagotavljanje varstva pravic, ki jih imajo posamezniki na podlagi prava Unije, ne smejo biti manj ugodna od tistih, ki veljajo za podobna nacionalna pravna sredstva (načelo enakovrednosti), in ne smejo praktično onemogočiti oziroma pretirano otežiti uveljavljanja pravic, ki jih daje pravni red Unije (načelo učinkovitosti).

Kar zadeva državljanstvo Unije in pravice, ki so z njim povezane, še zdaleč niso bile razkrite vse njihove razsežnosti.

V zadevi *Ruiz Zambrano* (sodba z dne 8. marca 2011, zadeva C-34/09) je Sodišče odločilo o občutljivem vprašanju, ali določbe Pogodbe o državljanstvu Unije državljanu tretje države, enemu od staršev, ki vzdržuje svoje mladoletne otroke, ki so državljani Unije, podeljujejo pravico do prebivanja in dela v državi članici, katere državljani so ti otroci, v kateri imajo stalno prebivališče in ki je niso od rojstva nikoli zapustili. Sodišče je menilo, da člen 20 PDEU nasprotuje temu, da država članica, prvič, državljanu tretje države, ki vzdržuje svoje mladoletne otroke, ki so državljani Unije, zavrne prebivanje v državi članici, v kateri imajo ti stalno prebivališče in katere državljani so, in drugič, temu državljanu tretje države zavrne izdajo delovnega dovoljenja, ker bi taki odločbi tem otrokom onemogočili dejansko uresničevanje bistva pravic, ki so podeljene s statusom državljana Unije. Status državljana Unije je namreč zasnovan kot temeljni status državljanov držav članic. Taka zavrnitev prebivanja pa bi povzročila, da bi bili navedeni otroci, državljani Unije, prisiljeni zapustiti ozemlje Unije, zato da bi spremljali starše. Prav tako bi obstajala nevarnost, da ta oseba, če ji ne bi bilo izdano delovno dovoljenje, ne bi imela zadostnih sredstev za lastno preživljanje in preživljanje svoje družine, kar bi prav tako povzročilo, da bi bili njeni otroci, državljani Unije, prisiljeni zapustiti ozemlje Unije. V teh okoliščinah navedeni državljani Unije ne bi mogli uresničevati bistva pravic, ki so podeljene z njihovim statusom državljana Unije.

Zadeva *McCarthy* (sodba z dne 5. maja 2011, zadeva C-434/09) je Sodišču omogočila preučiti, ali se določbe v zvezi z državljanstvom Unije uporabljajo za položaj državljana Unije, ki ni nikoli uresničeval pravice do prostega gibanja, ki je vseskozi prebival v državi članici, katere državljan je, in ki ima poleg tega še državljanstvo druge države članice. Sodišče je najprej presodilo, da se člen 3(1)

¹⁴ „Poleg tega in brez vpliva na revizijske postopke iz prvega in drugega odstavka tega člena mora pogodbenica zagotoviti, da imajo člani javnosti, kadar izpolnjujejo morebitna merila po njenem notranjem pravu, dostop do upravnih ali sodnih postopkov za izpodbijanje dejanj in opustitev oseb zasebnega prava in organov javne oblasti, ki so v nasprotju z določbami njenega notranjega prava, ki se nanaša na okolje.“

Direktive 2004/38 o prostem gibanju in prebivanju¹⁵ za takega državljan Unije ne uporablja. Na to ugotovitev ne more vplivati dejstvo, da ima ta državljan tudi državljanstvo države članice, v kateri ne prebiva. To, da ima državljan Unije državljanstvo več držav članic, namreč ne pomeni, da uresničuje pravico do prostega gibanja. Sodišče je dalje menilo, da se člen 21 PDEU ne uporablja za državljan Unije, ki ni nikoli uresničeval pravice do prostega gibanja, ki je vseskozi prebival v državi članici, katere državljan je, in ki ima poleg tega še državljanstvo druge države članice, če glede položaja tega državljana niso bili uporabljeni ukrepi države članice, s katerimi bi mu bilo preprečeno dejansko uresničevanje bistva pravic, ki so podeljene s statusom državljana Unije, ali oteženo uresničevanje njegove pravice do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic. Zgolj na podlagi okoliščine, da ima prebivalec poleg državljanstva države članice, v kateri prebiva, tudi državljanstvo druge države članice, ni mogoče ugotoviti, da položaj zadevne osebe spada na področje uporabe člena 21 PDEU, saj se navedeni položaj ne navezuje na nobenega od položajev, ki ga predvideva pravo Unije, vsa upoštevana dejstva glede tega položaja pa se umeščajo v eno samo državo članico.

V zadevi *Dereci in drugi* (sodba z dne 15. novembra 2011, zadeva C-256/11) se je pojavilo vprašanje, ali določbe o državljanstvu Unije državljanu tretje države omogočajo, da prebiva na ozemlju države članice, kadar želi prebivati z družinskim članom, ki je državljan Unije s prebivališčem v tej državi članici, katere državljan je, ki ni nikoli uresničeval pravice do prostega gibanja in ki glede preživljanja ni odvisen od navedenega državljana tretje države. Sodišče je menilo, da pravo Unije, zlasti njegove določbe v zvezi z državljanstvom Unije, ne nasprotujejo temu, da država članica državljanu tretje države zavrne prebivanje na njenem ozemlju, kadar želi ta prebivati z družinskim članom, ki je državljan Unije s prebivališčem v tej državi članici, katere državljan je, in ki ni nikoli uresničeval pravice do prostega gibanja, če posledica zavrnitve ni preprečitev dejanskega uživanja bistva pravic, podeljenih s statusom državljana Unije, kar pa mora preveriti predložitveno sodišče. Glede tega se merilo v zvezi s preprečitvijo dejanskega uživanja pravic, podeljenih s statusom državljana Unije, nanaša na položaje, za katere je značilna okoliščina, da državljan Unije dejansko ni prisiljen zapustiti le ozemlja države članice, katere državljan je, ampak tudi ozemlje Unije kot celote. Zato le to, da si državljan države članice iz ekonomskih razlogov ali zaradi ohranitve družinske skupnosti na ozemlju Unije utegne zažele, da bi lahko njegovi družinski člani brez državljanstva države članice prebivali z njim na ozemlju Unije, samo po sebi ne zadošča za ugotovitev, da bi bil državljan Unije prisiljen zapustiti ozemlje Unije, če taka pravica ne bi bila podeljena.

V zadevi *Aladžov* (sodba z dne 17. novembra 2011, zadeva C-434/10) je Sodišče razlagalo člen 27(1) in (2) Direktive 2004/38¹⁶. Tako je Sodišče razsodilo, da pravo Unije ne nasprotuje zakonski določbi države članice, ki omogoča upravnemu organu, da prepove državljanu te države, da jo zapusti zaradi davčnega dolga družbe, katere eden od poslovodij je, vendar pod dvojnimi pogoji, da je cilj zadevnega ukrepa odziv – v nekaterih izrednih okoliščinah, ki lahko izhajajo zlasti iz vrste ali pomena tega dolga – na resnično, sedanjo in dovolj resno grožnjo, ki prizadene osnovne interese družbe, in da zastavljeni cilj ni zgolj ekonomski. Nacionalno sodišče mora preveriti, ali je dvojni pogoj izpolnjen. Po eni strani namreč načeloma ni izključeno, da lahko neizterjava davčnih terjatev spada med zahteve javnega reda. Po drugi strani pa, ker je namen izterjave javnih terjatev, zlasti davkov, zagotovitev financiranja intervencij zadevne države članice glede na odločitve, ki so zlasti izraz njene splošne gospodarske in socialne politike, se za ukrepe, ki jih sprejmejo javni organi,

¹⁵ Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2004/38/ES z dne 29. aprila 2004 o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ki spreminja Uredbo (EGS) št. 1612/68 in razveljavlja Direktive 64/221/EGS, 68/360/EGS, 72/194/EGS, 73/148/EGS, 75/34/EGS, 75/35/EGS, 90/364/EGS, 90/365/EGS in 93/96/EEC (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 5, str. 46).

¹⁶ Glej opombo 15.

da bi zagotovili izterjavo, načeloma ne more škodovati, da so bili sprejeti izključno zaradi ekonomskih ciljev v smislu določb člena 27(1) Direktive 2004/38. Sodišče je prav tako menilo, da čeprav bi bil ukrep prepovedi zapustitve ozemlja sprejet pod pogoji, določenimi v odstavku 1 člena 27 Direktive 2004/38, pogoji, ki jih določa odstavek 2 tega člena, nasprotujejo takemu ukrepu, če temelji izključno na obstoju davčnega dolga družbe, katere eden od poslovođij je tožeča stranka, in samo zaradi te lastnosti, brez posebne presoje osebnega ravnanja zadevne osebe in brez omembe, da bi ta kakor koli predstavljala grožnjo za javni red, in če prepoved zapustitve ozemlja ni primerna za zagotovitev uresničitve zastavljenega cilja in presega, kar je potrebno za izpolnitev tega cilja. Predložitveno sodišče mora preveriti, ali gre za tak primer v zadevi, ki mu je predložena v odločanje.

V zadevi *Runevič-Vardyn in Wardyn* (sodba z dne 12. maja 2011, zadeva C-391/09) je imelo Sodišče priložnost odločati o pravilih o prečkovanju imen in priimkov državljanov Unije v listinah države članice o osebnem stanju. Tako je Sodišče najprej razsodilo, da člen 21 PDEU ne nasprotuje temu, da pristojni organi države članice na podlagi nacionalnega predpisa, ki določa, da se imena in priimki osebe v listinah o osebnem stanju te države lahko zapišejo le v taki obliki, ki je v skladu s pravili zapisovanja uradnega nacionalnega jezika, zavrnejo, da se zapis imena in priimka državljana te države v njegovem rojstnem listu ali poročnem listu spremeni tako, da se zapiše v obliki, ki je v skladu s pravili zapisovanja druge države članice. To, da priimka tega državljana in njegovega imena ni mogoče spremeniti in ga je mogoče v listine o osebnem stanju izvirne države članice zapisati le s črkami jezika te države članice, ne pomeni, da gre za manj ugodno obravnavanje od obravnavanja, ki ga je bil deležen, preden je uresničeval pravice, ki jih na področju gibanja oseb zagotavlja Pogodba, in ga zato ne odvraca od tega, da bi uresničeval pravico do gibanja, ki je podeljena s členom 21 PDEU. Dalje, po mnenju Sodišča člen 21 PDEU ne nasprotuje temu, da pristojni organi države članice v skladu z zgoraj opisano nacionalno zakonodajo zavrnejo, da se priimek, ki je skupen zakoncem, državljanoma Unije, kot je razviden iz listin o osebnem stanju, ki jih je izdala izvirna država članica enega od teh državljanov Unije, spremeni tako, da se zapiše v obliki, ki je v skladu s pravili zapisovanja zadnjenavedene države, če zavrnitev navedenima državljanoma Unije ne povzroči resnih neprijetnosti na upravni, poslovni in zasebni ravni, kar mora presoditi nacionalno sodišče. Če bi bilo tako, mora nacionalno sodišče preveriti tudi, ali je zavrnitev spremembe nujna za varstvo interesov, ki jih zagotavlja nacionalni predpis, in sorazmerna z legitimno zastavljenim ciljem. Nazadnje, po mnenju Sodišča člen 21 PDEU ne nasprotuje niti temu, da isti organi v skladu s to nacionalno zakonodajo zavrnejo spremembo poročnega lista državljana Unije, ki je državljan druge države članice, da bi bili imeni tega državljana v tem poročnem listu zapisani z diakritičnimi znaki, ki so bili uporabljeni v listinah o osebnem stanju, ki jih je izdala njegova izvirna država članica, in v obliki, ki je v skladu s pravili zapisovanja uradnega nacionalnega jezika te države.

Po sodbi *Lassal*¹⁷ je Sodišče člen 16 Direktive 2004/38¹⁸ razlagalo še v zadevi *Dias* (sodba z dne 21. julija 2011, zadeva C-325/09), ki je izvirala z istega predložitvenega sodišča. Sodišče je tako razsodilo, da je treba člen 16(1) in (4) Direktive 2004/38 razlagati tako, da obdobje prebivanja, ki so se končala pred datumom prenosa te direktive, to je pred 30. aprilom 2006, in so temeljila samo na dovoljenju za prebivanje, veljavno izdanem na podlagi Direktive 68/360,¹⁹ ne da bi bili izpolnjeni pogoji za pridobitev kakršne koli pravice do prebivanja, ni mogoče škodovati za zakonita za pridobitev pravice do stalnega prebivališča na podlagi člena 16(1) Direktive 2004/38 in da obdobja prebivanja pred 30. aprilom 2006 in po petih letih nepretrganega zakonitega prebivanja, končanega pred tem

¹⁷ Sodba z dne 7. oktobra 2010 v zadevi *Lassal*, C-162/09. Glej letno poročilo za leto 2010, str. 16.

¹⁸ Glej opombo 15.

¹⁹ Direktiva Sveta 68/360/EGS z dne 15. oktobra 1968 o odpravi omejitev gibanja in prebivanja v Skupnosti za delavce držav članic in za njihove družine (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 1, str. 27).

datumom, krajša od dveh zaporednih let, ki so temeljila samo na dovoljenju za prebivanje, veljavno izdanem na podlagi Direktive 68/360, vendar ne da bi bili izpolnjeni pogoji za pridobitev pravice do prebivanja, ne morejo vplivati na pridobitev pravice do stalnega prebivališča na podlagi člena 16(1) Direktive 2004/38. Čeprav se člen 16(4) Direktive 2004/38 nanaša zgolj na odsotnost iz države članice gostiteljice, je integracijska vez med zadevno osebo in to državo članico namreč vprašljiva tudi pri državljanu, ki je sicer v njej zakonito prebival nepretrgano pet let, nato pa se odločil, da v tej državi članici ostane, ne da bi imel pravico do prebivanja. V zvezi s tem za integracijo, na kateri temelji pridobitev pravice do stalnega prebivališča iz člena 16(1) Direktive 2004/38, niso odločilne samo krajevne in časovne okoliščine, temveč tudi kvalitativni dejavniki, ki se nanašajo na stopnjo integracije v državi članici gostiteljici.

Nazadnje je Sodišče v zadevi *Stewart* (sodba z dne 21. julija 2011, zadeva C-503/09), ki se je nanašala na značilnosti kratkoročne dajatve za nezmožnost za delo za mlade invalidne osebe, odločalo o pogojih dodelitve navedene dajatve, s katerimi se ni zahtevala navzočnost prosilca na ozemlju države članice samo ob vložitvi zahtevka, temveč tudi v preteklosti. Po mnenju Sodišča člen 21(1) PDEU nasprotuje temu, da država članica za dodelitev kratkoročne dajatve za nezmožnost za delo za mlade invalidne osebe določi pogoj, da je bil prosilec prej navzoč na njenem ozemlju, medtem ko izključuje vse druge elemente, ki bi lahko dokazovali obstoj dejanske povezave med prosilcem in to državo članico, ali pogoj, da je prosilec navzoč na njenem ozemlju ob vložitvi zahtevka.

Prosti pretok blaga

Čeprav je sodne prakse na tem področju manj kot v preteklih desetletjih, je število vloženih zadev še vedno veliko.

Tako je Sodišče v zadevi *Francesco Guarnieri & Cie* (sodba z dne 7. aprila 2011, zadeva C-291/09), ki se nanaša na trgovinski spor med monaško družbo in belgijsko družbo, odločilo, prvič, da za blago, ki izvira iz Monaka, veljajo pravila Pogodbe o prostem pretoku blaga. Na podlagi člena 3(2)(b) Uredbe št. 2913/92²⁰ o carinskem zakoniku Skupnosti je ozemlje Kneževine Monako obravnavano kot del carinskega območja Unije. Ker zato na trgovino med Monakom in državami članicami ni mogoče naložiti carin ali dajatev z enakim učinkom, mora biti blago, ki izvira iz Monaka in je neposredno izvoženo v državo članico, obravnavano enako kot blago, ki izvira iz teh držav članic. Drugič, Sodišče je odločalo o vprašanju, ali določba države članice, ki vsem tujim državljanom, kot so monaški državljani, nalaga, da plačajo *cautio judicatum solvi*, kadar nameravajo začeti sodni postopek proti državljanu te države članice, medtem ko taka zahteva ni naložena državljanom te države članice, ovira prosti pretok blaga na podlagi člena 34 PDEU. Sodišče je odgovorilo nikalno. Po njegovem mnenju je posledica tovrstnega ukrepa sicer to, da za gospodarske subjekte, ki želijo sprožiti sodni postopek, veljajo drugačni postopkovni predpisi glede na to, ali imajo državljanstvo zadevne države članice. Vendar je okoliščina, da bi državljani drugih držav članic zato omahovali glede prodajanja blaga kupcem, ki imajo sedež v navedeni državi članici in državljanstvo te države članice, preveč negotova in posredna, da bi se tak nacionalni ukrep lahko štel za ukrep, ki bi lahko oviral trgovino znotraj Skupnosti, tako da ni mogoče šteti, da obstaja vzročna zveza med morebitnim oviranjem trgovine znotraj Skupnosti in zadevnim drugačnim obravnavanjem.

Omeniti je treba še eno sodbo v zvezi s prostim pretokom blaga. Zadeva *Komisija proti Avstriji* (sodba z dne 21. decembra 2011, zadeva C-28/09) se je nanašala na nacionalno zakonodajo, s katero je bila na odseku ceste najvišje kategorije, ki je bila ena glavnih kopenskih povezovalnih poti med

²⁰ Uredba Sveta (EGS) št. 2913/92 z dne 12. oktobra 1992 o carinskem zakoniku Skupnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 2, zvezek 4, str. 307).

državam članicama, prepovedana vožnja za tovorna vozila z več kot 7,5 tone, ki prevažajo določeno blago. Po mnenju Sodišča država članica, ki sprejme tako zakonodajo zaradi zagotavljanja kakovosti zunanjega zraka na zadevnem območju v skladu s členom 8(3) Direktive 96/62 o ocenjevanju in nadzorovanju kakovosti zunanjega zraka²¹ v povezavi z Direktivo 1999/30/ES o mejnih vrednostih žveplovega dioksida, dušikovega dioksida in dušikovih oksidov²², ne izpolnjuje obveznosti iz členov 28 ES in 29 ES. Sodišče je namreč odločilo, da taka prepoved, ker zadevna podjetja sili k iskanju ekonomsko izvedljivih rešitev za prevoz zadevnega blaga, ovira prosti pretok blaga in jo je treba šteti za ukrep z enakim učinkom kot količinske omejitve, ki ni v skladu z obveznostmi iz členov 28 ES in 29 ES, če ni objektivno utemeljena. Čeprav po mnenju Sodišča nujne zahteve, potrebne zaradi varstva okolja, ki načeloma zajema tudi varovanje zdravja, lahko upravičujejo nacionalne ukrepe, ki bi lahko ovirali trgovino znotraj Skupnosti, če so primerni za uresničitev tega cilja in ne presegajo tega, kar je nujno za njihovo uresničitev, pa navedena prepoved s tem ne more biti upravičena, če ni dokazano, da zastavljenega cilja ni mogoče doseči z ukrepi, ki manj omejujejo prosti pretok, na primer z razširitvijo prepovedi vožnje za tovorna vozila, ki spadajo v nekatere razrede, na tovorna vozila, ki spadajo v druge razrede, ali z nadomestitvijo spremenljive omejitve hitrosti s stalno omejitvijo na 100 km/h.

Prosti pretok oseb, storitev in kapitala

Sodišče je tudi v tem letu izdalo veliko sodb glede svobode ustanavljanja, svobode opravljanja storitev, prostega gibanja delavcev in prostega pretoka kapitala. Izbrane sodbe bodo zaradi preglednosti predstavljene po skupinah glede na svoboščino, na katero se nanašajo, in nekaterih primerih še glede na zadevna področja dejavnosti.

Na področju svobode ustanavljanja je Sodišče v več povezanih zadevah odločalo o pojmu dejavnosti, ki so povezane z izvajanjem javne oblasti, in izključitvi notarskega poklica iz uporabe določb člena 49 PDEU (prej člen 43 ES). Sodišče je na podlagi tožb zaradi neizpolnitve obveznosti, vloženih proti šestim državam članicam, katerih nacionalna ureditev je omejevala dostop do notarskega poklica le na državljane zadevne države, v sodbah *Komisija proti Belgiji* (sodba z dne 24. maja 2011, zadeva C-47/08), *Komisija proti Franciji* (sodba z dne 24. maja 2011, zadeva C-50/08), *Komisija proti Luksemburgu* (sodba z dne 24. maja 2011, zadeva C-51/08), *Komisija proti Avstriji* (sodba z dne 24. maja 2011, zadeva C-53/08), *Komisija proti Nemčiji* (sodba z dne 24. maja 2011, zadeva C-54/08) in *Komisija proti Grčiji* (sodba z dne 24. maja 2011, zadeva C-61/08) razsodilo, da je člen 45, prvi odstavek, ES izjema od temeljnega pravila svobode ustanavljanja, ki jo je treba razlagati tako, da je njen obseg omejen na to, kar je nujno potrebno za ohranitev interesov, ki jih ta določba državam članicam omogoča varovati. Poleg tega mora biti ta izjema omejena le na dejavnosti, ki so same po sebi v neposredni in posebni zvezi z izvajanjem javne oblasti. Sodišče je nato glede dejavnosti, ki so zaupane notarjem, pojasnilo, da je treba, zato da se presodi, ali so v taki neposredni in posebni zvezi z izvajanjem javne oblasti, upoštevati naravo dejavnosti, ki jih opravljajo ti notarji. Sodišče je zvezi s tem ugotovilo, da pri več dejavnostih, ki jih opravljajo notarji v zadevnih državah članicah, ni neposredne in posebne zveze z izvajanjem javne oblasti v smislu člena 45, prvi odstavek, ES (postal člen 51, prvi odstavek, PDEU), kljub pomembnim pravnim učinkom, ki jih imajo njihovi akti, ker imajo bodisi volja strank bodisi nadzor ali odločba sodišča poseben pomen. Sodišče je tudi poudarilo, da notarji v okviru svoje krajevne pristojnosti poklic

²¹ Direktiva Sveta 96/62/ES z dne 27. septembra 1996 o ocenjevanju in nadzorovanju kakovosti zunanjega zraka (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 3, str. 95).

²² Direktiva Sveta 1999/30/ES z dne 22. aprila 1999 o mejnih vrednostih žveplovega dioksida, dušikovega dioksida in dušikovih oksidov, trdnih delcev in svinca v zunanjem zraku (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 4, str. 164).

opravljajo v pogojih konkurence, kar za izvajanje javne oblasti ni značilno. Poleg tega so strankam neposredno in osebno odgovorni za škodo, ki je posledica napak, ki jih storijo pri opravljanju svojih dejavnosti, drugače od javnih organov, katerih odgovornost za napake prevzame država. Sodišče je zato sklenilo, da nobena od zadevnih držav ni izpolnila obveznosti iz člena 43 ES (postal člen 49 PDEU), saj dejavnosti, ki so v pravnem redu vsake od teh držav zaupane notarjem, niso povezane z izvajanjem javne oblasti v smislu člena 45, prvi odstavek, ES (postal člen 51, prvi odstavek, PDEU).

Sodišče je na področju svobode ustanavljanja tudi pojasnilo svojo sodno prakso o omejitvah, določenih za prenos sedeža družbe v državo članico, ki ni država njene ustanovitve.

Tako je v zadevi *National Grid Indus* (sodba z dne 29. novembra 2011, zadeva C-371/10) razsodilo, da člen 49 PDEU ne nasprotuje zakonodaji države članice, v skladu s katero se davek na nerealizirani kapitalski dobiček, ki se nanaša na sredstva družbe, dokončno odmeri – ne da bi se upošteval kapitalski dobiček ali kapitalske izgube, ki bi lahko nastali pozneje – takrat ko družba zaradi prenosa sedeža dejanske uprave v drugo državo članico preneha ustvarjati dobiček, ki je obdavčljiv v prvi državi članici. V zvezi s tem ni pomembno, da se obdavčeni nerealizirani kapitalski dobiček nanaša na tečajni dobiček, ki ga v državi članici gostiteljici glede na njen veljavni davčni sistem ni mogoče izkazati. Po mnenju Sodišča se s tako zakonodajo spoštuje načelo sorazmernosti ob upoštevanju cilja, da se nerealizirani kapitalski dobiček, ki je nastal v okviru davčne pristojnosti matične države članice, obdavči v tej. Sorazmerno je namreč, da matična država članica zaradi ohranitve izvajanja svoje davčne pristojnosti odmeri davek, ki ga je treba plačati na nerealizirani kapitalski dobiček, nastal na njenem ozemlju, ko je njena davčna pristojnost v zvezi z zadevno družbo prenehala obstajati, v obravnavanem primeru ob prenosu sedeža dejanske uprave družbe v drugo državo članico. Nasprotno pa po mnenju Sodišča člen 49 PDEU nasprotuje zakonodaji države članice, po kateri se davek na nerealizirani kapitalski dobiček, ki se nanaša na premoženje družbe, ki prenese sedež dejanske uprave v drugo državo članico, izterja takoj ob tem prenosu. Sodišče je namreč menilo, da bi nacionalna ureditev, po kateri lahko družba, ki prenese sedež dejanske uprave v drugo državo članico, izbira med takojšnjim plačilom davka, kar zanjo ustvarja neugoden finančni položaj, vendar jo razbremeni dodatnega administrativnega bremena, in poznejšim plačilom davka, h kateremu se v nekaterih primerih v skladu z veljavno nacionalno ureditvijo prištejejo obresti, kar nujno spremlja administrativno breme za zadevno družbo, ki je povezano z nadzorom prenesenega premoženja, pomenila ukrep, ki bi, čeprav zagotavlja uravnoteženo razdelitev davčne pristojnosti med državami članicami, manj posegal v svobodo ustanavljanja kot takojšnja izterjava navedenega davka.

Sodišče je pravila Pogodbe o svobodi ustanavljanja in svobodi opravljanja storitev razlagalo tudi na področju določanja zneska odvetniških nagrad.

V zadevi *Komisija proti Italiji* (sodba z dne 29. marca 2011, zadeva C-565/08) je Komisija Italijanski republiki očitala, da je sprejela določbe, ki odvetnikom nalagajo obveznost spoštovanja najvišjih tarif pri določanju svojih nagrad, s čimer je kršila člena 43 ES in 49 ES (postala člena 49 PDEU in 56 PDEU). Sodišče je trditve Komisije zavrnilo in sklenilo, da italijanska država ni kršila obveznosti, ki jih ima na podlagi členov 43 ES (postal člen 49 PDEU) in 49 ES (postal člen 56 PDEU), saj zadevna ureditev ni bila zasnovana tako, da bi oteževala dostop na trg odvetniških storitev v pogojih običajne in učinkovite konkurence. Po mnenju Sodišča to velja za ureditev, za katero je značilna prožnost, ki omogoča ustrezno plačilo za vse vrste storitev, ki jih opravljajo odvetniki, saj je v nekaterih okoliščinah mogoče nagrade povišati do dvakratnika ali štirikratnika ali celo za več, tako da lahko v različnih okoliščinah odvetniki s strankami sklenejo tudi poseben dogovor, v katerem se določijo nagrade. Sodišče je pojasnilo, da obstoja omejitve v smislu Pogodbe ni mogoče izpeljati le iz dejstva, da se morajo odvetniki s sedežem v državah članicah, ki niso država članica gostiteljica, pri izračunu svojih nagrad za storitve, ki so jih opravili v državi članici gostiteljici, navaditi na pravila,

ki se uporabljajo v tej državi članici, temveč mora temeljiti na tem, da taka ureditev odvetnikom iz drugih držav članic ovira dostop do trga države članice gostiteljice.

Sodišče je v zvezi s svobodo opravljanja storitev izdalo več pomembnih sodb na zelo različnih področjih, kot so storitve s področja radiodifuzije, igre na srečo, dejavnosti, ki jih opravljajo sodni izvedenci, javno zdravje in tržna komunikacija. Sodišče je v teh zadevah bodisi uporabilo načelo svobode opravljanja storitev, kakor ga določa Pogodba, bodisi razlagalo direktivo, katere namen je izvajanje navedenega načela na nekem področju.

Med sodno prakso v zvezi s členom 56 PDEU velja najprej poudariti sodbo *Football Association Premier League in drugi* (sodba z dne 4. oktobra 2011, združeni zadevi C-403/08 in C-429/08), ki se nanaša na izključno pravico do neposrednega prenosa nogometnih tekem, ki je nekaterim izdajateljem televizijskih programov podeljena na ozemeljski podlagi, in na prakso nekaterih upravljavcev gostišč, katere namen je zaobiti to izključnost z uporabo tujih dekodirnih kartic. Po mnenju Sodišča člen 56 PDEU nasprotuje ureditvi, ki v zadevni državi članici prepoveduje uvoz, prodajo in uporabo tujih dekodirnih naprav, ki omogočajo dostop do kodirane storitve satelitskega radiodifuznega oddajanja, ki izvira iz druge države članice in vključuje vsebino, ki jo varuje ureditev prve države. Taka omejitev zlasti ne more biti utemeljena glede na cilj varstva pravic intelektualne lastnine. Sodišče je sicer priznalo, da so športni dogodki kot taki edinstveni in v tem delu izvirni, kar jih lahko spremeni v vsebino, ki si zasluži varstvo, primerljivo z varstvom del. Toda ker varstvo pravic, ki so poseben predmet zadevne intelektualne lastnine, imetnikom zadevnih pravic zagotavlja le primerno nagrado, in ne čim višjega plačila za komercialno izkoriščanje varovane vsebine, to varstvo obstaja, če je sprejem satelitskega radiodifuznega oddajanja pogojen s posedovanjem dekodirne naprave in je zato mogoče izredno natančno določiti vse televizijske gledalce, ki so del dejanskega in potencialnega občinstva zadevne oddaje, torej televizijske gledalce, ki imajo prebivališče znotraj in zunaj države članice oddajanja. Poleg tega lahko doplačilo RTV-organizacij za podelitev geografsko opredeljene izključne pravice povzroči umetne razlike v cenah med razdeljenimi nacionalnimi trgi. Po mnenju Sodišča pa taka razdelitev in umetna razlika v cenah, ki izvira iz tega, nista združljivi z osnovnim ciljem Pogodbe, ki je vzpostavitev notranjega trga.

Dalje velja opozoriti na sodbo *Dickinger in Ömer* (sodba z dne 15. septembra 2011, zadeva C-347/09), s katero je potrjena in pojasnjena sodna praksa Sodišča na področju monopola nad prirejanjem iger na srečo. Sodišče je tako poudarilo, da čeprav je monopol nad prirejanjem iger na srečo omejitev prostega opravljanja storitev, je tako omejitev mogoče upravičiti z nujnimi razlogi v splošnem interesu, kot je cilj zagotoviti posebej visoko raven varstva potrošnikov, kar pa mora preveriti nacionalno sodišče. Sodišče je zlasti glede možnosti, da monopolist vodi ekspanzivno politiko, pojasnilo, da mora nacionalna ureditev, s katero se ustvarja monopol na področju iger na srečo, zato da bi bila skladna s ciljem boja proti kriminalu in zmanjševanja priložnosti za igro, prvič, temeljiti na ugotovitvi, da so kriminalne in goljufive dejavnosti v zvezi z igrami na srečo in zasvojenost z igrami na srečo na ozemlju zadevne države članice težava, ki bi se z razširitvijo dovoljenih in urejenih dejavnosti odpravila, in drugič, dopuščati le oglaševanje, ki je zmerno in strogo omejeno na tisto, kar je nujno za usmerjanje potrošnikov v nadzorovane igralne dejavnosti. Za doseganje cilja usmerjanja v nadzorovane okvire morajo biti pooblaščen izvajalci zanesljiva in tudi privlačna alternativa za prepovedane dejavnosti, kar lahko vključuje obsežno ponudbo iger, oglaševanje v določenem obsegu in zatekanje k novim načinom distribucije. Vendar je Sodišče v zvezi s tem navedlo, da mora biti oglaševanje zmerno in strogo omejeno na tisto, kar je nujno, in ne sme vključevati podpiranja naravnega nagnjenja potrošnikov do iger na srečo s spodbujanjem aktivnega igranja, predvsem tako, da se igre na srečo predstavljajo kot nekaj vsakdanjega ali se prikazujejo pozitivno – ker se zbrana sredstva uporabljajo za dejavnosti v splošnem interesu – ali tako, da se z vabljivimi oglaševalskimi sporočili o velikih dobitkih povečuje privlačnost iger na srečo.

Sodišče je tudi imelo priložnost, da v sodbi *Peñarroja Fa* (sodba z dne 17. marca 2011, združeni zadevi C-372/09 in C-373/09) preuči pogoje kvalifikacije, ki se lahko naložijo sodnim izvedencem, ki želijo opravljati svojo dejavnost na področju prevajanja. Sodišče je v odgovor na več vprašanj za predhodno odločanje, ki jih je zastavilo francosko Cour de cassation, najprej ugotovilo, da dejavnosti sodnih izvedencev s področja prevajanja niso povezane z izvajanjem javne oblasti v smislu člena 45, prvi odstavek, ES (postal člen 51, prvi odstavek, PDEU), saj so prevodi, ki jih opravi tak izvedenec, zgolj pomožni in puščajo nedotaknjeni presojo sodnega organa in svobodno izvrševanje sodne oblasti. Sodišče je nato razsodilo, da člen 49 ES (postal člen 56 PDEU) nasprotuje nacionalni ureditvi, v skladu s katero za vpis na nacionalni seznam sodnih izvedencev prevajalcev velja pogoj kvalifikacije, ne da bi se lahko zadevne osebe seznanile z razlogi za odločitev v zvezi z njimi in ne da bi bilo zoper to odločbo na voljo učinkovito pravno sredstvo pred sodiščem, na podlagi katerega bi bilo mogoče preveriti, ali je zakonita zlasti glede spoštovanja zahteve iz prava Unije, da so bile njihove kvalifikacije, ki so bile pridobljene in priznane v drugih državah članicah, ustrezno upoštewane. Po mnenju Sodišča člen 49 ES (postal člen 56 PDEU) nasprotuje tudi zahtevi, da nihče ni vpisan na nacionalni seznam sodnih izvedencev kot prevajalec, če ne dokaže, da je bil tri leta zapored vpisan na seznam, ki ga je sestavilo pritožbeno sodišče, kadar se izkaže, da taka zahteva v okviru preizkusa vloge osebe, ki je zakonito ustanovljena v drugi državi članici in ni dokazala takega vpisa, onemogoča, da bi se kvalifikacija, ki jo je pridobila ta oseba in je priznana v tej drugi državi članici, ustrezno upoštevala za ugotovitev, ali in koliko lahko ustreza usposobljenosti, ki se običajno pričakuje od osebe, ki je bila tri leta zapored vpisana na seznam sodnih izvedencev, ki ga je sestavilo pritožbeno sodišče. V zvezi s tem je Sodišče poudarilo, da morajo nacionalni organi med drugim paziti, da je kvalifikacija, pridobljena v drugih državah članicah, priznana glede na svojo pravo vrednost in da je ustrezno upoštevana.

Nazadnje je treba opozoriti na sodbo *Komisija proti Luksemburgu* (sodba z dne 27. januarja 2011, zadeva C-490/09), v kateri je bila obravnavana luksemburška ureditev, ki izključuje povračilo stroškov laboratorijskih analiz in preiskav, opravljenih v drugih državah članicah. Sodišče je v tej sodbi razsodilo, da luksemburška država s tem, da v svojih predpisih o socialni varnosti ni določila možnosti kritja teh stroškov s povračilom stroškov, ki so bili za analize in preiskave plačani vnaprej, temveč je predvidela le sistem neposrednega kritja s strani skladov zdravstvenega zavarovanja, ni izpolnila obveznosti iz člena 49 ES (postal člen 56 PDEU). Ker namreč uporaba take ureditve po mnenju Sodišča dejansko onemogoča kritje laboratorijskih analiz in preiskav, ki jih opravljajo skoraj vsi ali celo vsi izvajalci zdravstvenih storitev s sedežem v drugih državah članicah, osebe, ki imajo sklenjeno socialno zavarovanje te države članice, odvrča ali jim celo preprečuje, da bi se obrnile na take izvajalce, in tako za te osebe kot za izvajalce pomeni oviro svobode opravljanja storitev.

Med zadevami, ki se nanašajo na razlago direktive, bo najprej omenjena sodba *Société fiduciaire nationale d'expertise comptable* (sodba z dne 5. aprila 2011, zadeva C-119/09), ki se nanaša na razlago Direktive 2006/123²³. V tej zadevi se je francoski Conseil d'État spraševal o možnosti, da države članice osebam, ki opravljajo reguliran poklic, kot je poklic računovodskega strokovnjaka, na splošno prepovejo akvizicijo. Sodišče je najprej razsodilo, da pojem poslovne komunikacije, kakor je opredeljena v členu 4, točka 12, Direktive 2006/123, ne zajema le običajnega oglaševanja, temveč tudi druge oblike oglaševanja in dajanja informacij zaradi pridobivanja novih strank, in da zato pojem poslovne komunikacije zajema akvizicijo. Dalje, Sodišče je ugotovilo, da je treba prepoved akvizicije v celoti – ne glede na njeno obliko, vsebino ali sredstva, ki se zanjo uporabijo – ki zajema prepoved vseh sredstev komunikacije, s katerimi je mogoča poslovna komunikacija take oblike, šteti za popolno prepoved poslovnih komunikacij, ki je s členom 24(1) Direktive 2006/123

²³ Direktiva 2006/123/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o storitvah na notranjem trgu (UL L 376, str. 36).

prepovedana. Sodišče je ugotovilo, da ureditev, ker popolnoma prepoveduje eno od oblik poslovne komunikacije in zato spada na področje uporabe člena 24(1) Direktive 2006/123, ni skladna s to direktivo in je ni mogoče utemeljiti na podlagi člena 24(2) te direktive, čeprav je nediskriminatorna, utemeljena s pomembnimi razlogi, ki se nanašajo na javni interes, ter sorazmerna.

Na področju razširjanja televizijskih programov velja opozoriti na sodbo *Mesopotamia Broadcast in Roj TV* (sodba z dne 22. septembra 2011, združeni zadevi C-244/10 in C-245/10). V tej je Sodišče razsodilo, da je treba člen 22a Direktive 89/552²⁴, kakor je bila spremenjena z Direktivo 97/36, ki določa, da države članice zagotovijo, da programske vsebine ne vsebujejo nobenega „spodbujanja k sovraštvu na podlagi rase, spola, veroizpovedi ali narodnosti“, razlagati tako, da je dejansko stanje, urejeno z nacionalnim pravom, ki prepoveduje nespoštovanje ideje razumevanja med narodi, treba šteti za vključeno v navedeni pojem. Po mnenju Sodišča ta člen ne preprečuje, da država članica z uporabo splošne zakonodaje, kot je zakon o društvih, sprejme ukrepe zoper izdajatelja televizijskih programov, ki ima sedež v drugi državi članici, ker se z dejavnostmi in cilji tega izdajatelja krši prepoved nespoštovanja ideje razumevanja med narodi, če ti ukrepi ne preprečujejo – kar mora presoditi nacionalno sodišče – prenašanja v pravem pomenu besede na ozemlju države članice, ki sprejema televizijske programske vsebine, ki jih iz druge države članice predvaja navedeni izdajatelj.

Na področju prostega gibanja delavcev je treba omeniti dve zadevi. Prvič, treba je navesti sodbo *Toki* (sodba z dne 5. aprila 2011, zadeva C-424/09), ki se nanaša na razlago Direktive 89/48²⁵. V tej zadevi je bil grški državljan, ki je v Združenem kraljestvu pridobil diplomu s področja okoljskega inženirstva, v Grčiji zavrnil dostop do reguliranega poklica inženirja, ker ni bila polnopravna članica Engineering Council, zasebne britanske organizacije, ki je izrecno omenjena v Direktivi 89/48, vendar za opravljanje reguliranega poklica inženirja v Združenem kraljestvu ni nujno biti njen član. Sodišče je najprej pojasnilo, da se mehanizem priznavanja iz člena 3, prvi odstavek, točka (b), Direktive 89/48 uporablja ne glede na to, ali je zainteresirana oseba polnopravna članica zadevnega združenja ali organizacije. Sodišče je nato razsodilo, da morajo biti za to, da se lahko upoštevajo poklicne izkušnje, s katerimi prosilec utemeljuje prošnjo za dovoljenje za opravljanje reguliranega poklica v državi članici gostiteljici, izpolnjeni trije pogoji: (1) navajane izkušnje morajo obsegati dveletno delo s polnim delovnim časom v zadnjih desetih letih; (2) delo je moralo biti trajno in redno opravljanje niza poklicnih dejavnosti, ki tvorijo zadevni poklic v državi članici izvora, pri čemer ni potrebno, da je šlo za opravljanje vseh teh dejavnosti, in (3) poklic, kot se običajno opravlja v državi članici izvora, mora biti glede dejavnosti, ki jih zajema, enakovreden poklicu, za opravljanje katerega je bilo v državi članici gostiteljici zaproseno za dovoljenje.

Drugič, opozoriti je treba na sodbo *Casteels* (sodba z dne 10. marca 2011, zadeva C-379/09), ki se nanaša na varstvo pravic iz dodatnega pokojninskega zavarovanja delavca migranta. V tej sodbi je Sodišče razsodilo, da člen 45 PDEU v okviru obvezne uporabe kolektivne pogodbe nasprotuje temu, da se pri določitvi obdobja za pridobitev dokončnih pravic do dajatev iz dodatnega pokojninskega zavarovanja v neki državi članici ne upoštevajo leta zaposlitve, ki jih je delavec dopolnil na podlagi iste splošne pogodbe o zaposlitvi v podružnicah istega delodajalca v različnih

²⁴ Direktiva Sveta 89/552/EGS z dne 3. oktobra 1989 o usklajevanju nekaterih zakonov in drugih predpisov držav članic o opravljanju dejavnosti razširjanja televizijskih programov (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 6, zvezek 1, str. 224), kakor je bila spremenjena z Direktivo Evropskega parlamenta in Sveta 97/36/ES z dne 30. junija 1997 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 6, zvezek 2, str. 321).

²⁵ Direktiva Sveta 89/48/EGS z dne 21. decembra 1988 o splošnem sistemu priznavanja visokošolskih diplom, pridobljenih s poklicnim izobraževanjem in usposabljanjem, ki traja najmanj tri leta (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 1, str. 337), kakor je bila spremenjena z Direktivo 2001/19/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2001 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 4, str. 138).

državah članicah. Ta člen nasprotuje tudi temu, da se za delavca, ki je bil premeščen iz podružnice svojega delodajalca v eni državi članici v njegovo podružnico v drugi državi članici, šteje, da je na svojo željo prekinil delovno razmerje s tem delodajalcem. Sodišče je še pojasnilo, da člen 48 PDEU nima neposrednega učinka v tem smislu, da bi se lahko posameznik pred nacionalnimi sodišči skliceval nanj proti delodajalcu iz zasebnega sektorja.

Načelo prostega pretoka kapitala je bilo obravnavano v več zadevah s področja davkov. Med njimi je treba najprej opozoriti na sodbo *Komisija proti Avstriji* (sodba z dne 16. junija 2011, zadeva C-10/10), v kateri je Sodišče razsodilo, da država članica, ki dovoljuje davčni odbitek za donacije, namenjene raziskovalnim in izobraževalnim ustanovam, samo če imajo te sedež na njenem ozemlju, ne izpolnjuje obveznosti iz člena 56 ES (postal člen 63 PDEU) in člena 40 Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru. Po mnenju Sodišča merilo, na podlagi katerega je mogoče razlikovati med davčnimi zavezanci in ki se nanaša izključno na kraj sedeža prejemnika donacije, po definiciji ne more biti veljavno za presojo objektivne primerljivosti položajev in zato za ugotovitev objektivne razlike med njimi. Dalje, čeprav je lahko spodbujanje raziskovanja in razvoja nujen razlog v splošnem interesu, nacionalna zakonodaja, ki določa davčno ugodnost samo za raziskovalno dejavnost, opravljano v zadevni državi članici, neposredno nasprotuje cilju politike Unije na področju raziskovanja in tehnološkega razvoja. V skladu s členom 163(2) ES je namreč ta politika namenjena med drugim odpravi davčnih ovir za sodelovanje na področju raziskav, zato se ne sme izvajati s spodbujanjem raziskav in razvoja na državni ravni.

Nato je treba opozoriti na zadevo *Schröder* (sodba z dne 31. marca 2011, zadeva C-450/09), v kateri je Sodišče razsodilo, da člen 63 PDEU nasprotuje ureditvi države članice, ki davčnemu zavezancu rezidentu omogoča, da od dohodkov iz oddajanja nepremičnin, ki so na ozemlju te države, v najem odbije rento, plačano enemu od staršev, ki je nepremičnine prenesel nanj, medtem ko takega odbitka ne dovoljuje davčnemu zavezancu nerezidentu, če obveznost plačevanja rente izhaja iz prenosa navedenih nepremičnin. Sodišče je zvezi s tem poudarilo, da če obveznost davčnega zavezanca nerezidenta, da enemu od staršev plačuje rento, izhaja iz tega, da je ta od staršev nanj prenesel nepremičnine v zadevni državi članici, je renta strošek, ki je neposredno povezan z upravljanjem teh nepremičnin, tako da je položaj tega davčnega zavezanca v tem pogledu primerljiv s položajem davčnega zavezanca rezidenta. Glede na te okoliščine je nacionalna ureditev, ki v zvezi z dohodnino nerezidentom ne dovoljuje odbitka takih stroškov, medtem ko ga rezidentom dovoljuje, v nasprotju s členom 63 PDEU, razen če je za tako obravnavanje podan utemeljen razlog.

Nazadnje je treba opozoriti, da je zadeva *Stewart* (sodba z dne 21. julija 2011, zadeva C-503/09) Sodišču omogočila, da je na področju socialne varnosti delavcev migrantov odločilo o značilnostih kratkoročne dajatve za nezmožnost za delo za mlade invalidne osebe in da je preučilo pogoj običajnega prebivališča na ozemlju države članice, ki je določen za dodelitev navedene dajatve. Iz te sodbe je po eni strani razvidno, da kadar ni sporno, da je prosilec na dan vložitve zahtevka dolgotrajno ali trajno invaliden, je kratkoročna dajatev za nezmožnost za delo za mlade invalidne osebe invalidska dajatev v smislu člena 4(1)(b) Uredbe (EGS) št. 1408/71²⁶, ki se v takem položaju nanaša neposredno na tveganje invalidnosti iz te določbe, po drugi strani pa, da člen 10(1), prvi pododstavek, Uredbe št. 1408/71 nasprotuje temu, da država članica za dodelitev kratkoročne

²⁶ Uredba Sveta (EGS) št. 1408/71 z dne 14. junija 1971 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 1, str. 35) v različici po spremembi in posodobitvi z Uredbo Sveta (ES) št. 118/97 z dne 2. decembra 1996 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 3, str. 3), kakor je bila spremenjena z Uredbo Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 647/2005 z dne 13. aprila 2005 (UL L 117, str. 1).

dajatve za nezmožnost za delo za mlade invalidne osebe, ki šteje za invalidsko dajatev, določi pogoj, da ima prosilec na njenem ozemlju običajno prebivališče.

Približevanje zakonodaj

Sodna praksa na področju približevanja zakonodaj, ki je spet obsežna, je tako kot ravnanje zakonodajalca, ki je podlaga zanjo, raznovrstna.

Na področju varstva potrošnikov je Sodišče v sodbi *Gebr. Weber in Putz* (sodba z dne 16. junija 2011, združeni zadevi C-65/09 in C-87/09) odločalo o razlagi člena 3(2) in (3) Direktive 1999/44 o nekaterih vidikih prodaje potrošniškega blaga in z njim povezanih garancij²⁷, ki določa, da ima v primeru neskladnosti dobavljenega blaga potrošnik pravico od prodajalca zahtevati neodplačno popravilo ali zamenjavo. Natančneje, Sodišče je moralo odgovoriti na vprašanje, ali neodplačna zamenjava vključuje odstranitev blaga z napako in vgraditev nadomestnega blaga in ali lahko prodajalec zavrne kritje nesorazmernih stroškov zamenjave, če je to edina možnost.

Sodišče je v odgovoru na prvo vprašanje spomnilo, da je to, da prodajalec neodplačno vzpostavi skladnost blaga s pogodbo, bistvena sestavina varstva, ki ga potrošniku daje navedena direktiva. Tako je, opirajoč se na namen te direktive, ki je doseganje visoke ravni varstva potrošnikov, odločilo, da je treba člen 3(2) in (3) Direktive 1999/44 razlagati tako, da mora prodajalec, kadar je z zamenjavo vzpostavljena skladnost blaga, ki ni skladno s pogodbo in ki ga je potrošnik glede na njegovo vrsto in namen v dobri veri vgradil, preden se je pokazala napaka, bodisi odstraniti vgrajeno blago in vgraditi nadomestno blago bodisi nositi stroške, ki so nujni za odstranitev in vgraditev nadomestnega blaga. Poleg tega je Sodišče pojasnilo, da ta obveznost prodajalca ni odvisna od tega, ali se je s prodajno pogodbo zavezal, da bo vgradil sprva kupljeno potrošniško blago.

Sodišče je v zvezi z drugim vprašanjem razsodilo, da člen 3(3) navedene direktive nasprotuje temu, da bi nacionalna zakonodaja prodajalcu dala pravico, da zavrne edino možnost, in sicer zamenjavo blaga, ki ni v skladu s pogodbo, ker mu zamenjava, zaradi katere je treba vgrajeno blago odstraniti in vgraditi nadomestno blago, povzroča nesorazmerne stroške glede na vrednost, ki bi jo imelo blago, če bi bilo skladno s pogodbo, in pomen neskladnosti s pogodbo. Vendar je Sodišče tudi priznalo, da zadevna določba zaradi skrbi za zagotovitev pravičnega ravnovesja med interesi potrošnika in prodajalca ne nasprotuje temu, da je v takem primeru pravica potrošnika do povračila stroškov odstranitve blaga z napako in vgraditve nadomestnega blaga omejena s tem, da prodajalec prevzame zgolj sorazmerne stroške, določene glede na merila, opredeljena v sodbi.

Na področju odgovornosti za proizvode z napako velja omeniti zadevo *Dutruieux* (sodba z dne 21. decembra 2011, zadeva C-495/10), v kateri je Sodišče, ki mu je bilo v predhodno odločanje predloženo vprašanje glede razlage, moralo znova²⁸ pojasniti obseg uskladitve, ki je bila izvedena z Direktivo 85/374²⁹. V obravnavani zadevi je bilo v bistvu zastavljeno vprašanje, ali navedena direktiva nasprotuje ohranitvi francoskega sistema objektivne odgovornosti javnih zdravstvenih

²⁷ Direktiva 1999/44/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. maja 1999 o nekaterih vidikih prodaje potrošniškega blaga in z njim povezanih garancij (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 4, str. 223).

²⁸ Glej sodbo z dne 4. junija 2009 v zadevi *Moteurs Leroy Somer*, C-285/08, ZOdl., str. I-4733.

²⁹ Direktiva Sveta 85/374/EGS z dne 25. julija 1985 o približevanju zakonov in drugih predpisov držav članic v zvezi z odgovornostjo za proizvode z napako, kakor je bila spremenjena z Direktivo 1999/34/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 10. maja 1999 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 1, str. 257).

zavodov v razmerju do pacientov za škodo, ki je bila povzročena zaradi napake na napravah ali proizvodih, uporabljenih pri zdravljenju.

Sodišče je najprej opozorilo na sodno prakso glede obsega in stopnje uskladitve, ki je bila izvedena z Direktivo 85/374, in potrdilo, da skuša glede vseh vprašanj, ki jih ureja, doseči popolno³⁰ in izčrpno³¹ uskladitev. Po tem pojasnilu je, zato da se ugotovi, ali navedena direktiva ob uporabi te sodne prakse nasprotuje obstoju nacionalnega sistema odgovornosti, najprej treba ugotoviti, ali ta sistem spada na področje uporabe te direktive. Sodniki so takoj po tem opozorilu preučili meje področja uporabe te direktive glede kroga oseb, ki so lahko odgovorne iz naslova sistema odgovornosti, ki ga uvaja. Po mnenju Sodišča je ta krog, ki zajema, kot določa člen 3 navedene direktive, proizvajalca, uvoznika proizvoda v Skupnost, in če proizvajalca ni mogoče identificirati, uvoznika, opredeljen izčrpno. Sodišče je zato razsodilo, da odgovornost ponudnika storitev, ki v okviru opravljanja storitev, kot je bolnišnično zdravljenje, uporablja naprave ali proizvode z napako, katerih sam ni proizvajalec v smislu določb člena 3 Direktive 85/374/ES, ter tako povzroči škodo uporabniku storitve, ne spada na področje uporabe te direktive. Sodniki so sklenili, da navedena direktiva ne nasprotuje temu, da država članica uvede sistem, kot je ta v postopku v glavni stvari, ki določa odgovornost takšnega ponudnika za tako povzročeno škodo tudi ob neobstoju kakršne koli njegove krivde, vendar samo če imata oškodovanec in/ali navedeni ponudnik možnost uveljavljati odgovornost proizvajalca na podlagi navedene direktive, kadar so izpolnjeni z njo določeni pogoji.

Na področju zdravil za uporabo v humani medicini bosta omenjeni odločbi, izdani na isti dan (sodbi z dne 5. maja 2011 v zadevah *Novo Nordisk*, C-249/09, in *MSD Sharp & Dohme*, C-316/09), v katerih je Sodišče dalo pomembna pojasnila o pomenu nekaterih določb Direktive 2001/83 o zakoniku Skupnosti o zdravilih za uporabo v humani medicini³², ki urejajo oglaševanje zdravil.

V zgoraj navedeni zadevi *Novo Nordisk* se je spor v glavni stvari nanašal na zdravstveno podjetje, specializirano za zdravljenje diabetesa, ki mu je bilo z odločbo urada za zdravila Republike Estonije prepovedano, da v medicinski reviji objavi oglas za zdravilo na osnovi inzulina, namenjeno predpisovalcem zdravil, ker je bil v nasprotju z določbami nacionalnega prava, po katerih oglaševanje zdravila ne sme zajemati informacij, ki niso v povzetku glavnih značilnosti zdravila. Predložitveno sodišče, pri katerem je bila vložena tožba za odpravo te odločbe, je Sodišču v predhodno odločanje predložilo dve vprašanji o razlagi člena 87(2) Direktive 2001/83, v skladu s katerim morajo biti „vsi elementi oglaševanja zdravila [...] v skladu s podrobnimi podatki, navedenimi v povzetku glavnih značilnosti zdravila“.

S prvim vprašanjem je predložitveno sodišče želelo izvedeti, ali je treba člen 87(2) Direktive 2001/83 razlagati tako, da zajema tudi citate iz medicinskih revij ali znanstvenih del, uporabljene za oglaševanje zdravila, namenjeno predpisovalcem. Sodišče je odgovorilo pritrdilno, saj je menilo, da je namreč iz umestitve člena 87 v zgradbi Direktive 2001/83 ter iz besedila in vsebine tega člena 87 v celoti razvidno, da je njegov odstavek 2 splošna določba, ki se nanaša na vse oglaševanje zdravil, vključno s tistim, ki ji namenjeno osebam, usposobljenim za njihovo predpisovanje ali izdajanje.

³⁰ Glej zlasti sodbe z dne 25. aprila 2002 v zadevi *Komisija proti Franciji*, C-52/00, Recueil, str. I-3827, točka 24; z dne 25. aprila 2002 v zadevi *Komisija proti Grčiji*, C-154/00, Recueil, str. I-3879, točka 20; in z dne 10. januarja 2006 v zadevi *Skov in Bilka*, C-402/03, ZDl., str. I-199, točka 23.

³¹ Glej zgoraj navedeno sodbo *Moteurs Leroy Somer*, točki 24 in 25.

³² Direktiva 2001/83/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. novembra 2001 o zakoniku Skupnosti o zdravilih za uporabo v humani medicini (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 27, str. 69), kakor je bila spremenjena z Direktivo 2004/27/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 31. marca 2004 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 34, str. 262).

Z drugim vprašanjem je predložitveno sodišče Sodišče vprašalo o obsegu prepovedi iz člena 87(2) Direktive 2001/83. Sodišče je odgovorilo, da je to določbo treba razlagati tako, da pri oglaševanju zdravila osebam, usposobljenim za njegovo predpisovanje ali izdajanje, prepoveduje objavo izjav, ki so v nasprotju s povzetkom glavnih značilnosti zdravila, vendar pa ne zapoveduje, da morajo biti vse izjave, uporabljene pri tem oglaševanju, v navedenem povzetku ali da morajo temeljiti na njem. Med drugim je poudarilo, da lahko tako oglaševanje vključuje izjave, ki dopolnjujejo podatke iz člena 11 navedene direktive, če te podatke potrjujejo ali natančneje opredeljujejo, ne da bi jih izkrivljale, ter izpolnjujejo zahteve iz členov 87(3) in 92(2) in (3) te direktive.

V zgoraj navedeni zadevi *MSD Sharp & Dohme* pa se je Sodišče moralo izreči o razlagi člena 88(1)(a) Direktive 2001/83, ki prepoveduje oglaševanje zdravil, ki jih je mogoče izdati le na zdravniški recept, širši javnosti. V obravnavanem primeru je farmacevtsko podjetje trdilo, da je eden od njegovih konkurentov kršil določbe nacionalnega prava, s katerimi je bilo preneseno to pravilo, ker je na svojem spletnem mestu objavil vsem dostopne informacije, ki so se nanašale na tri zdravila, ki jih je izdeloval in ki so se izdajala na recept. Tožeča stranka je od nacionalnih sodišč zahtevala, naj prepovejo zadevne objave. Predložitveno sodišče, pri katerem je tožena stranka vložila revizijo, je Sodišče v bistvu vprašalo, ali je bila sporna objava resnično oglaševanje v smislu člena 88(1)(a) Direktive 2001/83. Sodišče je odgovorilo, da je treba to določbo razlagati tako, da farmacevtskemu podjetju ne prepoveduje, da na spletnem mestu razširja informacije o zdravilih na zdravniški recept, če so tam dostopne le tistemu, ki jih sam poišče, in če jih razširja zgolj tako, da natančno preslika ovojnino zdravila – pri čemer je ta ovojnina v skladu s členom 62 navedene direktive – in da dobesedno in v celoti preslika navodilo za uporabo ali povzetek značilnosti proizvoda, ki so jih potrdili pristojni organi s področja zdravil. Na takšnem spletnem mestu pa je prepovedano razširjati informacije, ki se nanašajo na zdravila in ki jih je proizvajalec izbral ali spremenil, če je tako ravnanje z informacijami mogoče obrazložiti le z oglaševanjem.

Na področju zdravil za uporabo v humani medicini, vendar tokrat glede Uredbe št. 469/2009 o dodatnem varstvenem certifikatu za zdravila³³, velja opozoriti še na zadevo *Medeva* (sodba z dne 24. novembra 2011, zadeva C-322/10), v kateri je Sodišče odločalo o predlogu za sprejetje predhodne odločbe, ki se je nanašal na pojasnitev pogojev za pridobitev dodatnega varstvenega certifikata (v nadaljevanju: DVC).

Da bi se ublažilo pomanjkanje ustreznega varstva, podeljenega s patentom, člen 3 Uredbe št. 469/2009 določa možnost, da imetnik nacionalnega patenta pridobi DVC, med drugim pod pogojem, da je izdelek že varovan z veljavnim osnovnim patentom in da je zanj kot zdravilo že bilo izdano dovoljenje za dajanje v promet (v nadaljevanju: DDP), ki je še veljavno. Sodišče je najprej glede meril, na podlagi katerih je mogoče ugotoviti, ali je izdelek varovan z veljavnim osnovnim patentom, pojasnilo, da je treba člen 3(a) navedene uredbe razlagati tako, da nasprotuje temu, da pristojni urad za industrijsko lastnino v državi članici podeli DVC glede učinkovin, ki niso navedene v besedilu zahtevkov osnovnega patenta, na katerega se je sklicevalo v utemeljitev take prijave. Dalje je Sodišče glede drugega pogoja, določenega v členu 3(b) Uredbe št. 469/2009, v skladu s katerim mora biti za izdelek kot zdravilo izdano veljavno DDP, in glede sestave tega zdravila navedlo, da če so izpolnjeni tudi drugi pogoji, določeni v členu 3, člen 3(b) te uredbe ne nasprotuje temu, da pristojni urad za industrijsko lastnino v državi članici podeli DVC za kombinacijo dveh učinkovin, ki ustreza kombinaciji, navedeni v besedilu navedenih zahtevkov osnovnega patenta, če zdravilo, za katero je v utemeljitev prijave za DVC predloženo DDP, ne vključuje samo te kombinacije dveh učinkovin, temveč tudi druge učinkovine.

³³ Uredba (ES) št. 469/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. maja 2009 o dodatnem varstvenem certifikatu za zdravila (UL L 152, str. 1).

Na področju varstva biotehnoloških izumov je Sodišče sprejelo pomembno predhodno odločbo v zadevi *Brüstle* (sodba z dne 18. oktobra 2011, zadeva C-34/10), v kateri je opredelilo pojem „človeški zarodek“. Predlog za sprejetje predhodne odločbe je bil vložen v okviru postopka, ki ga je začel Greenpeace za razglasitev ničnosti patenta, ki se nanaša na živčne predniške celice, vzgojene iz človeških embrionalnih matičnih celic in namenjene zdravljenju živčnih bolezni. V tej zadevi se je Sodišče spraševalo o razlagi pojma „človeški zarodek“, ki v Direktivi 98/44 o pravnem varstvu biotehnoloških izumov³⁴ ni opredeljen, in o obsegu prepovedi patentiranja izumov, ki se nanašajo na uporabo človeških zarodkov za industrijske ali komercialne namene, iz člena 6(2)(b) navedene direktive.

Sodišče je najprej pojasnilo, da je treba za izraz „človeški zarodek“ iz člena 6(2) Direktive 98/44 šteti, da označuje samostojen pojem prava Unije, ki ga je treba na njenem ozemlju razlagati enotno. Sodišče je nato poudarilo, da okvir in namen te direktive kažeta, da je zakonodajalec Unije nameraval izključiti vsakršno možnost patentiranja, če bi to lahko vplivalo na spoštovanje človekovega dostojanstva, in ugotovilo, da je treba pojem „človeški zarodek“ razumeti široko in da je v tem kontekstu „človeški zarodek“ v smislu navedene določbe vsakršna neoplojena človeška jajčna celica, v katero je bilo presajeno celično jedro dozorele človeške celice, in vsakršna neoplojena človeška jajčna celica, pri kateri je partenogeneza spodbudila delitev in nadaljnji razvoj. Nasprotno pa je Sodišče razsodilo, da je nacionalno sodišče pristojno, da ob upoštevanju razvoja znanosti presodi, ali je matična celica, pridobljena iz človeškega zarodka na stopnji blastociste, „človeški zarodek“ v smislu te določbe.

Dalje je Sodišče razsodilo, da se prepoved patentiranja „uporabe človeških zarodkov za industrijske ali komercialne namene“ nanaša tudi na uporabo za znanstveno raziskovanje. Po mnenju Sodišča podelitev patenta za izum namreč načeloma obsega njegovo industrijsko in gospodarsko izkoriščanje, in čeprav je treba cilj znanstvenega raziskovanja razlikovati od industrijskih ali komercialnih namenov, uporabe človeških zarodkov za raziskovanje, ki bi bila predmet patentne prijave, ni mogoče ločiti od samega patenta in pravic, ki iz njega izhajajo.

Nazadnje je Sodišče odločilo o možnosti patentiranja izuma, ki se nanaša na gojenje živčnih predniških celic. Odločilo je, da mora biti patentiranje izuma prepovedano, če uporaba tega izuma kakor v obravnavanem primeru zahteva predhodno uničenje človeških zarodkov ali njihovo uporabo kot vhodni material na kateri koli stopnji, čeprav v opisu zatrjevanega tehničnega nauka uporaba človeških zarodkov ni omenjena.

V zadevah *Monsanto in drugi* (sodba z dne 8. septembra 2011, združene zadeve od C-58/10 do C-68/10) je Sodišče odločalo o pogojih, pod katerimi lahko nacionalni organi sprejmejo nujne ukrepe za začasen preklic ali začasno prepoved uporabe ali dajanja na trg gensko spremenjenih organizmov (v nadaljevanju: GSO), za katere je že bilo izdano dovoljenje za dajanje v promet na podlagi Direktive 90/220 o GSO³⁵ (razveljavljena z Direktivo 2001/18³⁶).

³⁴ Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 98/44/ES z dne 6. julija 1998 o pravnem varstvu biotehnoloških izumov (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 20, str. 395).

³⁵ Direktiva Sveta 90/220/EGS z dne 23. aprila 1990 o namernem sproščanju gensko spremenjenih organizmov v okolje (UL L 117, str. 15).

³⁶ Direktiva 2001/18/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. marca 2001 o namernem sproščanju gensko spremenjenih organizmov v okolje in razveljavitvi Direktive Sveta 90/220/EGS (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 6, str. 77).

Sodišče je navedlo, da je bila v obravnavanem primeru koruza MON 810, ki je bila na podlagi Direktive 90/220 odobrena zlasti kot seme za pridelavo, skladno z Uredbo št. 1829/2003 o gensko spremenjeni krmi³⁷ prijavljena kot „obstoječ proizvod“, nato pa je bila na podlagi te uredbe predmet vloge za obnovitev odobritve, ki se obravnava. Menilo je, da v teh okoliščinah država članica ne more uporabiti zaščitne klavzule iz Direktive 2001/18, zato da bi sprejela ukrepe za začasen preklc ali začasno prepoved uporabe ali dajanja na trg GSO, kot je koruza MON 810. Vendar je pojasnilo, da je te nujne ukrepe mogoče sprejeti na podlagi Uredbe št. 1829/2003.

V zvezi s tem je poudarilo, da mora država članica, ki želi sprejeti nujne ukrepe na podlagi zadnjenavedene uredbe, poleg v njej določenih vsebinskih pogojev upoštevati tudi postopkovne zahteve iz Uredbe št. 178/2002³⁸, na katero se v zvezi s tem sklicuje prva uredba. Država članica mora torej „uradno“ obvestiti Komisijo o potrebi po sprejetju nujnih ukrepov. Če Komisija ne ukrepa, mora država članica „takoj“ obvestiti Komisijo in druge države članice o sprejetih zaščitnih ukrepih.

Poleg tega je Sodišče glede vsebinskih pogojev za nujne ukrepe, sprejete na podlagi Uredbe št. 1829/2003, razsodilo, da ta državam članicam nalaga, da poleg nujnosti dokažejo tudi obstoj položaja, v katerem bi se lahko resno tvegala očitna nevarnost za zdravje ljudi, zdravje živali ali okolje. Te ukrepe je ne glede na njihovo začasnost in preventivnost mogoče sprejeti le, če temeljijo na čim popolnejši oceni nevarnosti ob upoštevanju posebnih okoliščin obravnavanega primera, iz katerih je razvidno, da so ti ukrepi nujni.

Nazadnje je Sodišče poudarilo, da sta ob upoštevanju strukture sistema, določenega v Uredbi št. 1829/2003, in njegovega cilja preprečevanja umetnih razhajanj pri obravnavanju resnega tveganja za oceno ter upravljanje resnega in očitnega tveganja nazadnje pristojna le Komisija in Svet pod nadzorom sodišča Unije.

Prav tako v zvezi z razlago Uredbe št. 1829/2003 o gensko spremenjenih živilih in krmi³⁹ je treba omeniti še zadevo *Bablok in drugi* (sodba z dne 6. septembra 2011, zadeva C-442/09). Spor o glavni stvari je nastal med čebelarjem in Freistaat Bayern (Nemčija), ki ima v lasti zemljišča, na katerih se je gojila koruza MON 810 (GSO). Čebelar je trdil, da bi prisotnost DNK korus MON 810 v cvetnem prahu korus in nekaterih vzorcih medu njegove proizvodnje lahko povzročila neprimernost njegovih čebelarskih izdelkov za trženje ali uporabo. Potem ko je predložitevno sodišče ugotovilo, da sporni cvetni prah takoj, ko je vnesen v med ali izdelke iz cvetnega prahu, izgubi sposobnost opravitve, je pri Sodišču vložilo predlog za sprejetje predhodne odločbe, zato da bi ga vprašalo predvsem, ali je kot posledica same prisotnosti cvetnega prahu gensko spremenjene korus, ki je izgubil sposobnost razmnoževanja, v zadevnih čebelarskih izdelkih za dajanje teh proizvodov na trg potrebna odobritev.

Sodišče je tako moralo natančneje pojasniti pojem gensko spremenjenega organizma v smislu člena 2, točka 5, Uredbe št. 1829/2003. Menilo je, da snov – kot je cvetni prah, pridobljen iz ene sorte gensko spremenjene korus – ki je izgubila sposobnost razmnoževanja in nikakor ni sposobna prenašati genskega materiala, ki ga vsebuje, ni več zajeta s tem pojmom. Sodišče je kljub temu razsodilo, da so proizvodi, kot so med in prehranska dopolnila, ki vsebujejo tak cvetni

³⁷ Uredba (ES) št. 1829/2003 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. septembra 2003 o gensko spremenjenih živilih in krmi (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 32, str. 432).

³⁸ Uredba Evropskega parlamenta in Sveta št. 178/2002 z dne 28. januarja 2002 o določitvi splošnih načel in zahtevah živilske zakonodaje, ustanovitvi Evropske agencije za varnost hrane in postopkih, ki zadevajo varnost hrane (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 6, str. 463).

³⁹ Glej opombo 37.

prah, živila, ki vsebujejo sestavine, proizvedene iz GSO v smislu te uredbe. Glede tega je ugotovilo, da je sporni cvetni prah „proizveden iz GSO“ in da je „sestavina“ medu in prehranskih dopolnil na osnovi cvetnega prahu. V zvezi z medom je poudarilo, da cvetni prah ni ne tuja primes ne nečistoča, temveč običajna komponenta tega proizvoda, tako da ga je treba dejansko opredeliti za „sestavino“. Zadevni cvetni prah zato spada na področje uporabe uredbe in zanj je treba uporabiti sistem odobritve, ki ga ta določa, preden se da na trg. Sodišče je poleg tega navedlo, da nameren ali naključen vnos tega cvetnega prahu v med nikakor ne more biti razlog za to, da se za živilo, ki vsebuje sestavine, proizvedene iz GSO, ne uporabi sistem odobritve. Sodišče je nazadnje pojasnilo, da obveznost odobritve in nadzora živila, določena v členih 3(1) in 4(2) Uredbe št. 1829/2003, obstaja ne glede na dele gensko spremenjenega materiala, vsebovanega v zadevnem proizvodu, in da po analogiji za to obveznost ni mogoče uporabiti mejne vrednosti, kot je določena na področju označevanja v členu 12(2) iste uredbe.

Na področju varstva avtorske pravice v informacijski družbi dve odločbi še posebej pritegujeta pozornost.

Prva se nanaša na nacionalne ukrepe zaradi boja zoper nezakoniti prenos prek interneta (sodba z dne 24. novembra 2011 v zadevi *Scarlet Extended*, C-70/10). Zadeva izvira iz spora med družbo Scarlet Extended SA, ponudnico internetnega dostopa, in SABAM, belgijsko družbo za upravljanje, ki je pristojna za izdajanje dovoljenj za uporabo glasbenih del avtorjev, skladateljev in založnikov. Družba SABAM je ugotovila, da internetni uporabniki, ki uporabljajo storitve družbe Scarlet, po omrežjih „peer-to-peer“ prek interneta prenašajo dela, ki so navedena v njenem katalogu, ne da bi za to pridobili dovoljenje in plačali nadomestila. Družba SABAM je pri nacionalnem sodišču vložila predlog – ki mu je bilo na prvi stopnji ugodeno – za izdajo odredbe, s katero bi se ponudnici internetnega dostopa naložilo, naj prepreči kršitve avtorske pravice s programsko opremo „peer-to-peer“ tako, da strankam onemogoči, da kakor koli pošiljajo ali sprejemajo elektronske datoteke z glasbenimi deli iz kataloga SABAM. Pritožbeno sodišče, pri katerem je ponudnica internetnega dostopa vložila pritožbo, je prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo vprašanje, ali je taka odredba združljiva s pravom Unije.

Sodišče je odgovorilo, da je treba direktive 2000/31⁴⁰, 2001/29⁴¹, 2004/48⁴², 95/46⁴³ in 2002/58⁴⁴ v medsebojni povezavi in razlagane ob upoštevanju zahtev, ki izhajajo iz varstva upoštevanih temeljnih pravic, razlagati tako, da nasprotujejo temu, da se ponudnici internetnega dostopa odredi uvedba sistema filtriranja vseh elektronskih komunikacij, ki potekajo prek njenih storitev, zlasti z uporabo programske opreme „peer-to-peer“, ki bi se brez razlikovanja uporabljal za vse njene stranke, preventivno, izključno na njene stroške in časovno neomejeno ter s katerim bi

⁴⁰ Direktiva 2000/31/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 8. junija 2000 o nekaterih pravnih vidikih storitev informacijske družbe, zlasti elektronskega poslovanja na notranjem trgu (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 25, str. 399).

⁴¹ Direktiva 2001/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 17, zvezek 1, str. 230).

⁴² Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2004/48/ES z dne 29. aprila 2004 o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 17, zvezek 2, str. 32).

⁴³ Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 95/46/ES z dne 24. oktobra 1995 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 15, str. 355).

⁴⁴ Direktiva 2002/58/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. julija 2002 o obdelavi osebnih podatkov in varstvu zasebnosti na področju elektronskih komunikacij (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 29, str. 514).

bilo mogoče v omrežju ponudnice ugotoviti pretok elektronskih datotek, ki vsebujejo glasbena, kinematografska ali avdiovizualna dela, o katerih tožeča stranka trdi, da ima v zvezi z njimi pravice intelektualne lastnine, zato da bi se blokiral prenos datotek, katerih izmenjava pomeni kršitev avtorske pravice.

Sodišče je za obrazložitev odločitve navedlo, da taka odredba ne spoštuje prepovedi iz člena 15(1) Direktive 2000/31, da se takemu ponudniku naloži splošna obveznost nadzora, niti zahteve, da je treba zagotoviti pravično ravnotežje med pravico intelektualne lastnine na eni strani in svobodno gospodarsko pobudo, pravico do varstva osebnih podatkov ter svobodo sprejemanja in širjenja vesti na drugi strani.

V drugi zadevi (sodba z dne 16. junija 2001 v zadevi *Stichting de Thuiskopie*, C-462/09) je Sodišče odločalo o načinu izpolnjevanja obveznosti držav članic, ki dopuščajo izjemo privatnega razmnoževanja, da imetnikom avtorske pravice v skladu s členom 5(2)(b) Direktive 2001/29/ES o avtorski in sorodnih pravicah v informacijski družbi⁴⁵ zagotovijo plačilo pravičnega nadomestila, in o obsegu te obveznosti. Obravnavana zadeva se je nanašala na poseben primer, v katerem ima prodajalec nosilca za reproduciranje, ki je podjetnik, sedež v državi članici, ki ni država članica z navedeno obveznostjo, in usmerja svojo dejavnost v to državo.

Sodišče je najprej odločilo, da čeprav je načeloma treba šteti, da pravično nadomestilo dolguje končni uporabnik, ki za privatne namene reproducira varovano delo, lahko države članice ob upoštevanju praktičnih težav pri identifikaciji zasebnih uporabnikov in pri nalaganju obveznosti povrnitve škode, ki so jo povzročili imetnikom pravic, uvedejo pristojbino za privatno razmnoževanje, ki jo plačajo osebe, ki temu končnemu uporabniku dajejo na razpolago opremo, aparate in nosilce za reproduciranje, saj imajo te osebe možnost, da znesek pristojbine prenesejo v ceno dajanja na razpolago, ki jo plača končni uporabnik. Nato je Sodišče določbe te direktive razložilo tako, da državi članici, ki je v nacionalno pravo uvedla izjemo privatnega razmnoževanja, nalagajo obveznost rezultata, tako da mora ta država v okviru svojih pristojnosti zagotoviti učinkovito pobiranje pravičnega nadomestila, katerega namen je avtorjem nadomestiti škodo, ki so jo utrpeli, zlasti če je škoda nastala na ozemlju te države članice. V zvezi s tem zgolj to, da ima prodajalec opreme, aparatov ali nosilcev za reproduciranje, ki je podjetnik, sedež v drugi državi članici od tiste, v kateri prebivajo kupci, na to obveznost rezultata ne vpliva. Če pravičnega nadomestila ni mogoče pobrati od kupcev, mora nacionalno sodišče nacionalno pravo razlagati tako, da dopušča, da se nadomestilo izterja od dolžnika, ki je podjetnik.

Obširneje na področju varstva pravic intelektualne lastnine je Sodišče v zadevi *Realchemie Nederland* (sodba z dne 18. oktobra 2011, zadeva C-406/09) odločalo o obsegu pravila iz člena 14 Direktive 2004/48 o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine⁴⁶, v skladu s katerim morajo države članice zagotoviti, da sodne stroške, ki jih je priglasila stranka, ki je uspela v pravdi v zvezi s kršitvijo pravice intelektualne lastnine, praviloma plača neuspešna stranka.

Sodišče je v tej zadevi razsodilo, da se za stroške, povezane s postopkom za razglasitev izvršljivosti, ki je bil sprožen v državi članici in v katerem se je zahtevalo priznanje in izvršitev odločbe, izdane v drugi državi članici v okviru spora glede uveljavljanja pravice intelektualne lastnine, uporablja člen 14 Direktive 2004/48. Po mnenju Sodišča je namreč taka razlaga v skladu tako s splošnim ciljem Direktive 2004/48 glede približevanja zakonodaj držav članic, zato da se zagotovi visoka, enakovredna in homogena raven varstva intelektualne lastnine, kakor s posebnim ciljem

⁴⁵ Glej opombo 41.

⁴⁶ Glej opombo 42.

navedenega člena 14, ki je preprečiti, da bi bila oškodovana stranka odvrnjena od tega, da začne sodni postopek za zaščito svojih pravic intelektualne lastnine. V skladu s tema ciljema mora kršitelj pravic intelektualne lastnine na splošno v celoti nositi finančne posledice svojega ravnanja.

V zadevi *Association Belge des Consommateurs Test-Achats in drugi* (sodba z dne 1. marca 2011, zadeva C-236/09) je Cour constitutionnelle du Royaume de Belgique spraševalo Sodišče o veljavnosti člena 5(2) Direktive 2004/113⁴⁷, ki določa: „Ne glede na odstavek 1 se lahko države članice odločijo do 21. decembra 2007 dovoliti sorazmerne razlike v premijah in dajatvah oseb, kadar se spol, na podlagi ustreznih in točnih aktuarskih in statističnih podatkov, uporablja kot odločilni faktor pri oceni tveganja.“ Sodišče je spomnilo, da ni sporno, da je cilj, ki ga Direktiva 2004/113 uresničuje na področju zavarovanja, kot je razvidno iz njenega člena 5(1), uporaba pravila enakih premij in dajatev za oba spola. V uvodni izjavi 18 te direktive je izrecno navedeno, da za zagotovitev enakega obravnavanja moških in žensk uporaba spola kot aktuarskega faktorja ne bi smela povzročiti razlik v premijah in dajatvah med zavarovanci. V uvodni izjavi 19 te direktive je možnost držav članic, da ne uporabijo pravila enakih premij in dajatev za oba spola, opredeljena kot „izjema“. Direktiva 2004/113 torej temelji na predpostavki, da sta za uporabo načela enakega obravnavanja žensk in moških, ki ga določata člena 21 in 23 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, položaj žensk in položaj moških glede premij in dajatev zavarovanj, ki jih sklenejo, primerljiva. Sodišče je nato razsodilo, da je člen 5(2) Direktive 2004/113, ki zadevnim državam članicam omogoča, da odstopanje od pravila enakih premij in dajatev za oba spola ohranijo brez časovne omejitve, v nasprotju z uresničevanjem cilja enakega obravnavanja žensk in moških, ki mu sledi navedena direktiva, in ni združljiv s členoma 21 in 23 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah. Sodišče je zato odločilo, da je treba šteti, da je ta določba neveljavna z učinkom od 21. decembra 2012.

V zadevi *Churchill Insurance Company in Evans* (sodba z dne 1. decembra 2011, zadeva C-442/10), ki se je nanašala na prvo, drugo in tretjo direktivo 72/166⁴⁸, 84/5⁴⁹ in 90/232⁵⁰ o zavarovanju civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil, ki so zdaj kodificirane z Direktivo 2009/103⁵¹, je moralo Sodišče na podlagi predloga za sprejetje predhodne odločbe odločiti o obsegu kritja obveznega zavarovanja tretjih oseb, ki so bili oškodovanci v nesreči.

Sodišče je v sodbi razsodilo, da člen 1, prvi odstavek, Tretje direktive 90/232 in člen 2(1) Druge direktive 84/5 nasprotujeta nacionalni zakonodaji, katere učinek bi bila samodejna izključitev obveznosti zavarovatelja, da plača odškodnino oškodovancu v prometni nesreči, če je nesrečo povzročil voznik, ki ni bil zavarovan v okviru zavarovalne police, oškodovanec, ki je bil ob nesreči potnik, pa je bil zavarovan za vožnjo tega vozila in je vozniku dovolil voziti. Sodišče je poleg tega pojasnilo, da se ta razlaga ne razlikuje glede na to, ali je zavarovanec, ki je oškodovanec v nesreči, vedel, da oseba, ki ji je dovolil voziti, za to ni zavarovana, ali je menil, da je zavarovana, ali pa o tem

⁴⁷ Direktiva Sveta 2004/113/ES z dne 13. decembra 2004 o izvajanju načela enakega obravnavanja moških in žensk pri dostopu do blaga in storitev ter oskrbi z njimi (UL L 373, str. 37).

⁴⁸ Direktiva Sveta z dne 24. aprila 1972 o približevanju zakonodaje držav članic o zavarovanju civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil in o izvajanju obveznosti zavarovanja takšne odgovornosti (72/166/EGS) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 6, zvezek 1, str. 10).

⁴⁹ Druga direktiva Sveta z dne 30. decembra 1983 o približevanju zakonodaje držav članic o zavarovanju civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil (84/5/EGS) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 6, zvezek 7, str. 3).

⁵⁰ Tretja direktiva Sveta z dne 14. maja 1990 o približevanju zakonodaje držav članic o zavarovanju civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil (90/232/EGS) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 6, zvezek 1, str. 249).

⁵¹ Direktiva 2009/103/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. septembra 2009 o zavarovanju civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil in o izvajanju obveznosti zavarovanja takšne odgovornosti (UL L 263, str. 11). Ta direktiva v času dejanskega stanja še ni začela veljati.

sploh ni razmišljal. Vendar je Sodišče priznalo, da to ne izključuje možnosti, da države članice ta element upoštevajo v svojih pravilih o civilni odgovornosti, vendar le če svoje pristojnosti na tem področju izvajajo ob spoštovanju prava Unije, zlasti člena 3(1) Prve direktive, člena 2(1) Druge direktive in člena 1 Tretje direktive, in če navedena nacionalna pravila tem direktivam ne odvzamejo polnega učinka. Tako po mnenju Sodišča z nacionalno zakonodajo, opredeljeno na podlagi splošnih in abstraktnih meril, ni mogoče zavrniti ali nesorazmerno omejiti pravice potnika do odškodnine na podlagi obveznega zavarovanja civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil le na podlagi njegovega prispevka k nastanku škode. Obseg odškodnine je lahko na podlagi individualne presoje omejen samo v izjemnih okoliščinah.

Promet

V zadevi *Luksemburg proti Parlamentu in Svetu* (sodba z dne 12. maja 2011, zadeva C-176/09) je Sodišče odločalo o veljavnosti Direktive 2009/12 o letaliških pristojbinah⁵². Čeprav edino letališče te države članice ne izpolnjuje količinskega merila, ki ga določa navedena direktiva (pet milijonov potnikov na leto), in čeprav je blizu letališčem v sosednjih državah članicah, zanj veljajo administrativne in finančne obveznosti iz navedene direktive, ker se v skladu s to direktivo šteje, da ima privilegiran položaj vstopne točke v to državo. Veliko vojvodstvo Luxembourg se je zoper veljavnost navedene direktive sklicevalo na kršitev načela enakega obravnavanja, ker obstajajo druga regionalna letališča, ki imajo več potniškega prometa, in ker je bilo njegovo edino letališče obravnavano kot letališče, katerega letni potniški promet presega pet milijonov potnikov.

Sodišče je najprej poudarilo, da je zakonodajalec Unije razlikoval med dvema vrstama letališč in da je treba letališče z največ potniškega prometa na leto v državi članici, v kateri nobeno letališče ne dosega praga petih milijonov potnikov, šteti za vstopno točko v državo članico, ker ima privilegiran položaj. Sodišče je dalje razsodilo, da zakonodajalec Unije ni storil napake niti ni prekoračil svoje pristojnosti, ker je razlikoval med drugotnimi letališči in glavnimi letališči ne glede na letno število potnikov: drugotnih letališč namreč ni mogoče šteti za vstopno točko v to državo članico v smislu navedene direktive. Nazadnje je Sodišče razsodilo, da uporabo te direktive upravičuje že zgolj dejstvo, da ima letališče privilegiran položaj. Sodišče je tudi poudarilo, da stroški, ki so posledica ureditve, uvedene s to direktivo, niso nesorazmerni glede na prednosti, ki izhajajo iz nje, in da je zakonodajalec Unije utemeljeno menil, da ni nujno, da se ta direktiva uporablja za letališča, ki imajo letni promet manjši od pet milijonov potnikov, če niso glavna letališča v državah članicah.

Konkurenca

Sodišče je imelo v okviru pritožb zoper sodbe Splošnega sodišča in predlogov za sprejetje predhodne odločbe priložnost pojasniti različne vidike konkurenčnega prava bodisi na ravni materialnopravnih pravil iz Pogodbe bodisi na ravni postopkovnih pravil za njihovo izvedbo, zlasti na ravni razmejitve pristojnosti organov Unije in organov držav članic.

Sodišču je bilo v zadevah *Paint Graphos in drugi* (sodba z dne 8. septembra 2011, združene zadeve od C-78/08 do C-80/08) v predhodno odločanje predloženih več vprašanj glede davčnih olajšav, ki jih italijanski zakon podeljuje zadrugam. Sodišče je moralo odločiti, ali določbe o državnih pomočeh⁵³ veljajo za različne oprostitve davka, do katerih so bile na podlagi italijanske ureditve upravičene navedene zadruge. Predložitveno sodišče je namreč menilo, da je bilo treba prej ugotoviti, ali in po potrebi pod katerimi pogoji to, da zadevne zadruge ustvarijo pogosto

⁵² Direktiva 2009/12/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 2009 o letaliških pristojbinah (UL L 70, str. 11).

⁵³ Člena 87 in 88 Pogodbe ES (UL 2002, C 325, str. 67).

pomembne davčne prihranke, pomeni pomoč, ki ni združljiva s skupnim trgom v smislu člena 87(1) ES. Taka nezdržljivost bi namreč zaradi neposrednega učinka člena 88(3) ES za nacionalne organe, vključno s sodnimi, povzročila obveznost, da ne uporabijo italijanske uredbe, ki določa te davčne ugodnosti.

Sodišče je tako razložilo, kako je treba razlagati pogoje, ki jih člen 87(1) ES določa za to, da se nacionalni ukrep opredeli kot državna pomoč, in sicer, prvič, financiranje takega ukrepa s strani države ali iz državnih sredstev, drugič, selektivnost tega ukrepa, in tretjič, njegov vpliv na trgovino med državami članicami in izkrivljanje konkurence, ki izhaja iz njega. Poudarilo je, da je davčna olajšava državna pomoč in da so pomoči z dajanjem prednosti posameznim podjetjem ali proizvodnji posameznega blaga prepovedane. Sodišče je poudarilo tudi, da je ukrep, ki je izjema od uporabe splošnega davčnega sistema, kljub temu mogoče upravičiti, če lahko zadevna država članica dokaže, da ukrep neposredno izhaja iz temeljnih ali usmerjevalnih načel njenega davčnega sistema, pri čemer je pojasnilo, da cilj, ki mu sledijo državne intervencije, ne zadostuje, da ne bi bile opredeljene kot državne pomoči. Da bi bilo davčne olajšave, kakršne so te, ki jih imajo italijanske zadrage, mogoče upravičiti z naravo ali splošno strukturo davčnega sistema zadevne države članice, bi bilo vsekakor treba paziti še na to, da so skladne z načelom sorazmernosti in da ne prekoračijo meja nujnega, kar pomeni, da zastavljenega legitimnega cilja ne bi bilo mogoče doseči z blažjimi ukrepi. Nazadnje je Sodišče preučilo vprašanje vpliva na trgovino med državami članicami in izkrivljanja konkurence v smislu določb člena 87(1) ES. Sodišče je poudarilo, da se, kadar pomoč države članice okrepi položaj enega podjetja v razmerju do konkurenčnih podjetij v trgovini znotraj Skupnosti, šteje, da pomoč vpliva na ta podjetja. V zvezi s tem je Sodišče pojasnilo, da ni treba, da upravičeno podjetje sodeluje v trgovini znotraj Skupnosti. Kadar namreč država članica dodeli pomoč podjetju, lahko s tem ohrani ali poveča njegovo notranjo dejavnost, tako da zmanjša možnosti podjetij s sedežem v drugih državah članicah, da vstopijo na trg te države članice. Dalje, okrepitev podjetja, ki doslej ni sodelovalo v trgovini znotraj Skupnosti, mu lahko omogoči, da vstopi na trg druge države članice. Sodišče je zato ugotovilo, da lahko davčna olajšava, dodeljena italijanskim zadrugam, vpliva na trgovino med državami članicami in izkrivlja konkurenco in da pomeni državno pomoč, če so izpolnjeni vsi pogoji za uporabo člena 87(1) ES. Sodišče je poudarilo, da mora o selektivnosti davčnih oprostitev, dodeljenih zadrugam, in njihovi morebitni upravičenosti z naravo ali splošno strukturo nacionalnega davčnega sistema, v katerega spadajo, presoditi predložitveno sodišče. Za uresničitev tega je Sodišče italijanskemu sodišču predlagalo, naj ugotovi zlasti, ali je položaj zadrug dejansko primerljiv s položajem drugih subjektov, ustanovljenih v obliki pravnih oseb s pridobitnim namenom, in če gre res za tak primer, ali ugodnejše davčno obravnavanje, ki je omejeno na zadrage, spada k osnovnim načelom davčnega sistema, ki se uporablja v zadevni državi članici, in ali je v skladu z načeloma skladnosti in sorazmernosti.

V zadevah *Komisija in Španija proti Government of Gibraltar in Združenemu kraljestvu* (sodba z dne 15. novembra 2011, združeni zadevi C-106/09 P in C-107/09 P) je Sodišče razveljavilo sodbo Splošnega sodišča z dne 18. decembra 2008, s katero je to razglasilo ničnost odločbe Komisije o shemi pomoči, ki jo je Združeno kraljestvo nameravalo izvesti z reformo davka od dobička pravnih oseb v Gibraltarju. Presodilo je, da je Splošno sodišče s presojo, da predlog davčne reforme eksteritorialnim podjetjem ne zagotavlja selektivne prednosti, napačno uporabilo pravo. Sodišče je namreč menilo, da čeprav različno davčno breme, ki izvira iz uporabe „splošne“ davčne ureditve, samo po sebi ni dovolj za ugotovitev selektivnosti obdavčenja, pa taka selektivnost obstaja, če so merila za obdavčitev, ki jih vsebuje davčni sistem, kot v obravnavanem primeru primerna za to, da se upravičena podjetja na podlagi njihovih posebnosti opredelijo kot privilegirana skupina podjetij. Natančneje, Sodišče je poudarilo, da opredelitev davčnega sistema kot „selektivnega“ ni pogojena s tem, da je zasnovan tako, da za vsa podjetja veljajo enaka davčna bremena in da imajo nekatera od njih korist od pravil odstopanja, ki jim dajejo selektivno prednost. Tako pojmovanje merila selektivnosti bi predpostavljalo, da je davčna ureditev, zato da bi jo bilo mogoče opredeliti

kot selektivno, zasnovana po neki zakonodajni tehniki. Posledica takega pristopa pa bi bila, da bi se nacionalna davčna pravila od samega začetka izognila nadzoru na področju državnih pomoči le zato, ker spadajo v okvir druge zakonodajne tehnike, čeprav povzročajo enake učinke.

V zadevi *TeliaSonera Sverige* (sodba z dne 17. februarja 2011, zadeva C-52/09) je Sodišče obravnavalo protikonkurenčno ravnanje v sektorju telekomunikacij na veleprodajnem trgu posredniških storitev asimetričnih digitalnih naročniških linij, ki se uporabljajo za širokopasovne povezave. Švedsko sodišče je Sodišče vprašalo o merilih, na podlagi katerih je treba zbijanje marž šteti za zlorabo prevladujočega položaja. Pri tem ravnanju, imenovanem „učinek cenovnih škarij“, gre za to, da operater, praviloma vertikalno integriran, hkrati določi maloprodajne cene na nekem trgu in cene posredniške storitve, potrebne za dostop do maloprodajnega trga, ne da bi med njima pustil dovolj prostora za kritje drugih stroškov, nastalih zaradi zagotovitve maloprodajne storitve. Tako ravnanje lahko v smislu člena 102 PDEU pomeni zlorabo prevladujočega položaja, ki ga ima vertikalno integrirano telekomunikacijsko podjetje.

Sodišče je poudarilo, da člen 102, drugi odstavek, točka (a), PDEU izrecno prepoveduje, da podjetje s prevladujočim položajem neposredno ali posredno določa nepošteno cene. Dalje je poudarilo, da seznam praks, ki pomenijo zlorabo, iz člena 102 PDEU ni izčrpen, tako da z njihovim naštetjem v tej določbi ni bil sestavljen taksativen seznam vrst zlorabe prevladujočega položaja, ki jih prepoveduje pravo Unije. Zloraba prevladujočega položaja, prepovedana s to določbo, je namreč objektivni pojem, ki se nanaša na ravnanje podjetja s prevladujočim položajem, ki bi lahko na trgu, na katerem je konkurenca že šibka prav zaradi prisotnosti tega podjetja, oviralo ohranjanje še obstoječe konkurence na trgu ali razvoj konkurence z drugačnimi sredstvi od tistih, ki so značilna za običajno konkurenco med proizvodi ali storitvami na podlagi dejavnosti gospodarskih subjektov. Tako je po mnenju Sodišča za ugotovitev, ali je podjetje s prevladujočim položajem s svojo prakso oblikovanja cen ta položaj zlorabilo, treba presoditi vse okoliščine in preučiti, ali s to prakso poskuša kupcu odvzeti ali omejiti možnost izbire virov dobave, konkurentom preprečiti dostop do trga, uvesti neenake pogoje za primerljive posle z drugimi poslovnimi partnerji ali z izkrivljeno konkurenco okrepiti prevladujoči položaj.

Sodišče je tako razsodilo, da gre ob neobstoju kakršne koli objektivne utemeljitve lahko za zlorabo v smislu člena 102 PDEU, kadar vertikalno integrirano podjetje s prevladujočim položajem na veleprodajnem trgu posredniških storitev asimetričnih digitalnih naročniških linij izvaja prakso oblikovanja cen, pri kateri razlika med cenami, uporabljenimi na tem trgu, in cenami, uporabljenimi na maloprodajnem trgu storitev širokopasovne povezave za končne uporabnike, ne zadostuje za izravnavo posebnih stroškov, ki jih mora to podjetje nositi za dostop do maloprodajnega trga.

Sodišče je v okviru presoje tega, ali politika oblikovanja cen pomeni zlorabo, natančno določilo okoliščine obravnavanega primera, ki pri presojanju, ali je bil prevladujoči položaj zlorabljen, niso upoštevne. Te okoliščine so: neobstoj predpisa, ki bi za zadevno podjetje določal obveznost opravljanja posredniških storitev asimetrične digitalne naročniške linije na veleprodajnem trgu, na katerem ima prevladujoč položaj; stopnja prevlade tega podjetja na tem trgu; okoliščina, da podjetje nima prevladujočega položaja tudi na maloprodajnem trgu storitev širokopasovne povezave za končne uporabnike; okoliščina, da so stranke, za katere se uporablja taka praksa oblikovanja cen, nove ali obstoječe stranke tega podjetja; nezmožnost podjetja s prevladujočim položajem, da izravna morebitne izgube, ki bi jih lahko povzročila taka praksa oblikovanja cen, ter stopnja zrelosti zadevnih trgov in obstoj nove tehnologije, za katero so nujna zelo velika vlaganja, na teh trgih.

Razsodilo je, da je treba načeloma in prednostno upoštevati cene in stroške zadevnega podjetja na maloprodajnem trgu storitev. Samo če se zaradi okoliščin ni mogoče opreti na te cene in stroške,

je treba preučiti cene in stroške konkurentov na istem trgu. Sodišče je razsodilo tudi, da je treba dokazati, da ob upoštevanju zlasti nepogrešljivosti veleprodajnega proizvoda ta praksa ustvarja vsaj potencialen protikonkurenčni učinek na maloprodajnem trgu, ne da bi bilo to kakor koli ekonomsko upravičeno.

V zadevi *General Química in drugi proti Komisiji* (sodba z dne 20. januarja 2011, zadeva C-90/09) je Sodišče odločalo o ureditvi domneve o dejanskem odločilnem vplivanju matične družbe na ravnanje hčerinske družbe v okviru omejevalnega sporazuma v sektorju kemikalij za industrijo kavčuka. Ta zadeva se je nanašala na holdinško družbo, ki je imela v lasti 100 % kapitala vmesne družbe, ta pa je imela v lasti 100 % kapitala hčerinske družbe. Po mnenju Sodišča ni mogoče izključiti možnosti, da je holdinška družba solidarno odgovorna za kršitve konkurenčnega prava Unije, ki jih je storila hčerinska družba iz njene skupine, v osnovnem kapitalu katere holdinška družba ni neposredno udeležena, če holdinška družba odločilno vpliva na hčerinsko, pa čeprav le posredno prek vmesne družbe. Tako je zlasti, če hčerinska družba o svojem ravnanju na trgu ne odloča samostojno glede na vmesno družbo, ki na trgu ravno tako ne deluje samostojno, temveč v bistvu ravna po navodilih, ki ji jih daje holdinška družba. V takem položaju so holdinška, vmesna in zadnja hčerinska družba del istega gospodarskega subjekta in so torej eno samo podjetje v smislu konkurenčnega prava Unije. Sodišče je tako potrdilo, da lahko Komisija odloči, da je holdinška družba solidarno odgovorna za plačilo globe, ki je naložena zadnji hčerinski družbi iz skupine, ne da bi pri tem morala dokazati neposredno vpletenost holdinške družbe v to kršitev, razen če ta ne izpodbije te domneve tako, da dokaže, da bodisi vmesno podjetje bodisi navedena hčerinska družba na trgu ravna samostojno. Vendar je Sodišče sodbo Splošnega sodišča, ki je potrdilo odločbo Komisije, razveljavilo, ker bi moralo Splošno sodišče upoštevati in konkretno presoditi dokaze, ki jih je predložila matična družba, da bi dokazala samostojnost hčerinske družbe pri izvajanju svoje poslovne politike, zato da bi preverilo, ali je Komisija storila napako pri presoji, ko je menila, da s temi dokazi ni mogoče dokazati, da hčerinska in matična družba nista en gospodarski subjekt. Ker je Splošno sodišče brez konkretnega preizkusa dokazov, ki jih je navedla matična družba, in zgolj s sklicevanjem na sodno prakso presodilo, da s trditvami v dokaz obstoja take samostojnosti ni mogoče uspeti, je napačno uporabilo pravo.

Sodišče je v zadevi v zvezi z omejevalnim sporazumom v sektorju kemikalij spet odločalo o ureditvi domneve o dejanskem odločilnem vplivanju matične družbe na ravnanje hčerinske (sodba z dne 29. septembra 2011 v zadevi *Elf Aquitaine proti Komisiji*, C-521/09 P).

Komisija je z odločbo leta 2005 več družbam, med drugim Elf Aquitaine S.A. in njeni hčerinski družbi Arkema S.A., naložila globe, ker je štela, da so sodelovale pri omejevalnem sporazumu na trgu snovi, ki se uporablja kot vmesni kemični proizvod.

Ti družbi sta pri Splošnem sodišču vložili ločeni tožbi za razglasitev ničnosti odločbe Komisije ali za znižanje glob, ki sta jima bili naloženi.

Splošno sodišče je zavrnilo vse trditve, ki sta jih navedli družbi. Kot običajno je razsodilo, da ker je celoten ali skoraj celoten kapital hčerinske družbe v lasti matične, lahko Komisija domneva, da ta odločilno vpliva na poslovno politiko hčerinske družbe.

Sodišče je najprej opozorilo, da kadar odločba s področja konkurenčnega prava zadeva več naslovnikov in se nanaša na pripis odgovornosti za kršitev, mora biti glede vsakega naslovnika dovolj obrazložena. Tako je treba v odločbi glede matične družbe, ki je odgovorna za kršitev hčerinske družbe, načeloma podrobno pojasniti razloge, ki utemeljujejo odgovornost te družbe za kršitev.

Sodišče pa je poudarilo, da bi morala Komisija, ker njena odločba temelji izključno na domnevi dejanskega odločilnega vplivanja družbe Elf Aquitaine S.A. na ravnanje njene hčerinske družbe, ustrezno pojasniti, zakaj dejanske in pravne okoliščine, ki jih je navedla družba Elf Aquitaine S.A., ne zadostujejo za ovrženje navedene domneve, sicer postane ta domneva neizpodbojna. Izpodbojnost domneve namreč pomeni, da morajo za njeno ovrženje zainteresirane osebe predložiti dokaz, ki se nanaša na gospodarske, organizacijske in pravne povezave med zadevnimi družbami.

Po mnenju Sodišča bi torej Splošno sodišče moralo posebej paziti na vprašanje, ali je odločba Komisije vsebovala podrobno pojasnitev razlogov, iz katerih dokazi, ki jih je navedla družba Elf Aquitaine S.A., niso zadostovali za to, da bi se ovrгла domneva odgovornosti, ki je bila uporabljena v tej odločbi.

Sodišče je dalje ugotovilo, da je obrazložitev odločbe Komisije glede trditev, ki jih je navedla družba Elf Aquitaine S.A., vsebovala zgolj vrsto preprostih trditev in zanikanj, ki se ponavljajo in niso natančne, in da brez dodatnih pojasnil ta sklop trditev in zanikanj družbi Elf Aquitaine S.A. ni omogočil seznanitve z utemeljitvijo sprejetega ukrepa, pristojnemu sodišču pa ni omogočil opravljanja nadzora.

Sodišče je zato sodbo Splošnega sodišča razveljavilo, odločbo Komisije pa razglasilo za nično v delu, v katerem je z njo družbi Elf Aquitaine S.A. pripisana odgovornost za kršitev in ji je naložena globa.

V zadevi o omejevalnem sporazumu v sektorju bakrenih industrijskih cevi, ki se je nanašala na tri družbe iz iste skupine, je Komisija sprejela odločbo v zvezi s postopkom na podlagi člena 81 ES in člena 53 Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru⁵⁴. Vse tri družbe so pri Splošnem sodišču vložile tožbo in navajale tožbene razloge v zvezi z zneskom globe, ki jo je naložila Komisija. Splošno sodišče je vse tožbene razloge zavrnilo, družbe pa so pri Sodišču vložile pritožbo (sodba z dne 8. decembra 2011 v zadevi *KME Germany in drugi proti Komisiji*, C-272/09 P).

Sodišče je opravilo nadzor nad uporabo meril, ki so predmet ustaljene in uveljavljene sodne prakse evropskih sodišč in ki se uporabijo pri določanju zneska globe v primeru protikonkurenčnega ravnanja, in sicer trajanje in resnost kršitve ter morebitno sodelovanje zadevnih družb, poleg tega pa se je izreklo o pritožbenem razlogu, ki se je nanašal na kršitev pravice do učinkovitega pravnega sredstva. Družbe so trdile, da je Splošno sodišče kršilo pravo Unije in njihovo temeljno pravico do učinkovitega in neoviranega pravnega sredstva, ker ni pozorno in skrbno preučilo njihovih argumentov ter je pretirano in nerazumno upoštevalo diskrecijsko pravico Komisije. Sklicevale so se na člen 6 Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in Listino Evropske unije o temeljnih pravicah⁵⁵.

Sodišče je poudarilo, da je načelo učinkovitega sodnega varstva splošno načelo prava Unije, ki je zdaj razvidno iz člena 47 Listine, in da je sodni nadzor nad odločbami institucij urejen v ustanovitvenih pogodbah, pri čemer je pojasnilo, da je poleg nadzora zakonitosti, ki ga določa člen 263 PDEU, glede predpisanih sankcij predviden nadzor v okviru neomejene sodne pristojnosti.

Glede nadzora zakonitosti je Sodišče v skladu s sodno prakso odločilo, da čeprav ima Komisija na področjih, na katerih nastajajo zapletene ekonomske presoje, polje proste presoje, to vseeno ne

⁵⁴ Sporazum o Evropskem gospodarskem prostoru (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 11, zvezek 52, str. 61).

⁵⁵ Listina Evropske unije o temeljnih pravicah (UL 2010, C 83, str. 401).

pomeni, da se mora sodišče Unije vzdržati nadzora nad razlago ekonomskih podatkov, ki jo poda Komisija. Ta nadzor mora opraviti na podlagi dokazov, ki jih predloži tožeča stranka.

Sodišče je tako menilo, da se sodišče Unije ne bi smelo opirati na polje proste presoje Komisije – niti glede izbire dejavnikov, ki jih upošteva pri presoji meril, ki jih Komisija upošteva pri določitvi zneska globe, niti glede njihove presoje – da bi opustilo temeljit nadzor nad dejstvi in uporabo prava.

Sodišče je glede neomejene sodne pristojnosti v zvezi z zneskom glob pojasnilo, da ta pristojnost sodišču omogoča, da preseže zgolj nadzor zakonitosti in nadomesti presojo Komisije s svojo ter tako odpravi, zmanjša ali poveča naloženo denarno sankcijo. Vendar je Sodišče poudarilo, da izvajanje neomejene sodne pristojnosti ne pomeni, da mora sodišče po uradni dolžnosti opraviti nadzor nad celotno izpodbijano odločbo; to bi namreč pomenilo novo in celovito preučitev spisa.

Sodišče je tako odločilo, da mora sodišče Unije opraviti nadzor nad dejstvi in uporabo prava in da je pristojno za presojo dokazov, razglasitev ničnosti odločbe Komisije in spremembo zneska glob. Sodišče je zato poudarilo, da ni mogoče sklepati, da bi bil sodni nadzor, kakor je določen v pravu Unije, v nasprotju z načelom učinkovitega sodnega varstva, določenega v Listini o temeljnih pravicah. Sodišče je nato razsodilo, da je Splošno sodišče v zadevi, ki mu je bila predložena, opravilo celovit nadzor nad dejstvi in uporabo prava, h kateremu je zavezano.

Zadevi *Solvay proti Komisiji* (sodba z dne 25. oktobra 2011, združeni zadevi C-109/10 P in C-110/10 P) sta Sodišču omogočili natančnejše določiti meje obveznosti spoštovanja pravice do obrambe. Komisija je družbo Solvay prvič sankcionirala leta 1990 zaradi zlorabe prevladujočega položaja na trgu natrijevega karbonata in sporazuma o cenah s konkurentko. Odločbe, s katerimi je Komisija sankcionirala to belgijsko družbo, so bile razglašene za nične. Komisija je tako leta 2000 sprejela novi odločbi, s katerimi je družbi Solvay naložila nove globe na podlagi istih dejstev. Ta družba je pred Splošnim sodiščem Komisiji očitala kršitev pravice do dostopa do dokumentov, ki jih je imela Komisija, zlasti zaradi izgube nekaterih od njih. Trdila je tudi, da bi jo morala Komisija pred sprejetjem novih odločb zaslišati. Ker je Splošno sodišče zavrnilo tožbi družbe Solvay, je ta pri Sodišču vložila pritožbo, to pa je moralo preučiti iste očitke.

Sodišče je najprej spomnilo, da pravica do vpogleda v spis pomeni, da Komisija zadevnemu podjetju da možnost, da preuči vse dokumente v preiskovalnem spisu, ki bi lahko bili pomembni za njegovo obrambo. Kršitev pravice do vpogleda v spis v postopku pred sprejetjem odločbe je načeloma lahko razlog za razglasitev ničnosti te odločbe, če je bila kršena pravica do obrambe.

Sodišče je pojasnilo, da v tej zadevi ni šlo za nekaj manjkajočih dokumentov, katerih vsebino bi bilo mogoče rekonstruirati na podlagi drugih virov, temveč za cele podpise, ki bi lahko vsebovali bistvene listine postopka, ki je potekal pred Komisijo, ki bi lahko bile koristne za obrambo družbe Solvay.

Sodišče je zato razsodilo, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo, saj je štelo, da to, da družba Solvay ni imela dostopa do vseh dokumentov iz spisa, ni pomenilo kršitve pravice do obrambe.

Sodišče je opozorilo, da je zaslišanje podjetja pred sprejetjem odločbe Komisije del pravice do obrambe in da ga je treba preučiti glede na posebne okoliščine vsakega posamičnega primera. Kadar Komisija po tem, ko je odločba razglašena za nično zaradi postopkovne napake, povezane izključno s podrobnostmi njenega dokončnega sprejetja v okviru kolegija komisarjev, sprejme novo odločbo s pravzaprav enako vsebino in na podlagi enakih očitkov, ji zadevnega podjetja ni treba vnovič zaslišati. Vendar je Sodišče menilo, da vprašanja zaslišanja družbe Solvay ni bilo

mogoče ločiti od vpogleda v spis, saj Komisija v upravnem postopku, ki je potekal pred sprejetjem prvih odločb leta 1990, družbi Solvay ni posredovala vseh dokumentov iz svojega spisa. Kljub temu in ne glede na pomembnost, ki se s sodno prakso Sodišča in Splošnega sodišča pripisuje vpogledu v spis, je Komisija sprejela odločbi, enaki tistim, ki so bile razglašene za nične zaradi neobstoja ustrezne overovitve, ne da bi sprožila nov upravni postopek, v okviru katerega bi morala družbo Solvay, potem ko bi ji omogočila vpogled v spis, zaslišati.

Sodišče je tako ugotovilo, da je Splošno sodišče, meneč, da za sprejetje nove odločbe zaslišanje družbe Solvay ni bilo potrebno, napačno uporabilo pravo, in je sodbi Splošnega sodišča razveljavilo, odločbi Komisije pa je v okviru odločanja o vsebini razglasilo za nični.

Evropska komisija je v zadevah v zvezi s sporazumi in usklajenimi ravnanji, pri katerih so sodelovali evropski proizvajalci nosilcev, leta 1994 sprejela odločbo zoper družbo ARBED (postala Arcelor Mittal) in leta 1998 odločbo zoper družbo Thyssen Stahl (postala ThyssenKrupp), s katerima je tema družbama naložila globi. Sodišče je odločbi razglasilo za nični zaradi kršitve pravice do obrambe. Kljub temu je Komisija leta 2006 sprejela novi odločbi na podlagi istih dejstev, ki so nastala med letoma 1988 in 1991, pri čemer se je oprla med drugim na določbe Pogodbe ESPJ, ki je nehala veljati 23. julija 2002. O teh odločbah je najprej odločalo Splošno sodišče (ki ju je potrdilo), nato pa še Sodišče. Sodišče je s sodbama (sodbi z dne 29. marca 2011 v zadevi *ArcelorMittal Luxembourg proti Komisiji in Komisija proti ArcelorMittal Luxembourg in drugimi*, C-201/09 P, in v zadevi *ThyssenKrupp Nirosta proti Komisiji*, C-352/09 P) potrdilo sodbi Splošnega sodišča, pri čemer je odločalo tudi o možnosti uporabe postopkovnih pravil, sprejetih na podlagi Pogodbe ES, za kršitve Pogodbe ESPJ, potem ko je ta nehala veljati. Sodišče je namreč menilo, da je treba v primeru spremembe zakonodaje in razen ob izrecni nasprotni volji zakonodajalca zagotoviti kontinuiteto pravnih struktur. Ker nič ne kaže na to, da je zakonodajalec Unije želel, da se lahko za tajno dogovorjena ravnanja, ki jih prepoveduje Pogodba ESPJ, po prenehanju njene veljavnosti izključi uporaba vseh sankcij, je Sodišče razsodilo, da bi bilo v nasprotju z namenom in medsebojno povezanostjo pogodb ter nezdružljivo s kontinuiteto pravnega reda Unije, če Komisija ne bi mogla zagotoviti enotne uporabe določb Pogodbe ESPJ, ki učinkujejo tudi po prenehanju njene veljavnosti. Sodišče je nato pojasnilo, da načeli pravne varnosti in varstva zaupanja v pravo v obravnavanem primeru nalagata uporabo materialnih pravil, določenih v Pogodbi ESPJ, pri tem pa je poudarilo, da skrbno podjetje ne more prezreti posledic svojega ravnanja ali se zanašati na to, da se bo zaradi nadomestitve pravnega okvira Pogodbe ESPJ s pravnim okvirom Pogodbe ES izognilo sankcijam. Sodišče je zato sklenilo, prvič, da pristojnost Komisije za naložitev glob zadevnim družbam izhaja iz pravil, sprejetih na podlagi Pogodbe ES, in da je bilo treba postopek voditi v skladu z njimi, in drugič, da je sankcije določalo materialno pravo Pogodbe ESPJ.

Sodišču so bila v zadevi v zvezi z odločbo nacionalnega organa, pristojnega za konkurenco, v kateri je ta odločil, da podjetje v skladu z nacionalnim pravom ni zlorabilo prevladujočega položaja in da se postopek glede kršitve Pogodbe ES ustavi, v predhodno odločanje predložena vprašanja o obsegu pristojnosti nacionalnih organov, pristojnih za konkurenco (sodba z dne 3. maja 2011 v zadevi *Tele2 Polska*, C-375/09).

Sodišče je najprej poudarilo, da je bil za zagotovitev skladne uporabe pravil o konkurenci v državah članicah v okviru splošnega načela lojalnega sodelovanja z Uredbo (ES) št. 1/2003⁵⁶ uveden mehanizem sodelovanja med Komisijo in nacionalnimi organi.

⁵⁶ Uredba Sveta (ES) št. 1/2003 z dne 16. decembra 2002 o izvajanju pravil konkurence iz členov 81 in 82 Pogodbe (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 2, str. 205).

Dalje je Sodišče spomnilo, da je v tej uredbi jasno navedeno, da če nacionalni organi, pristojni za konkurenco, na podlagi razpoložljivih informacij menijo, da pogoji za prepoved niso izpolnjeni, je njihova pristojnost omejena na odločitve, da ni nobenega razloga za ukrepanje.

Če bi namreč bilo nacionalnim organom, pristojnim za konkurenco, dovoljeno sprejemati odločbe o ugotovitvi neobstoja kršitve določb Pogodbe o zlorabi prevladujočega položaja, bi to po mnenju Sodišča omajalo sistem sodelovanja, uveden z Uredbo št. 1/2003, in poseglo v pristojnost Komisije. Sodišče je razsodilo, da bi taka negativna meritorna odločba utegnila ogroziti enotno uporabo pravil o konkurenci, ki so določena s Pogodbo⁵⁷, kar je eden od ciljev navedene uredbe, saj bi lahko Komisiji preprečila poznejšo ugotovitev, da zadevno ravnanje pomeni kršitev teh pravil.

Sodišče je tako menilo, da je le Komisija pristojna za ugotavljanje neobstoja kršitve prepovedi zlorabe prevladujočega položaja iz člena 102 PDEU, tudi če se ta člen uporabi v postopku, ki ga vodi nacionalni organ, pristojen za konkurenco. Sodišče je ugotovilo, da nacionalni organ, pristojen za konkurenco, ne more sprejeti odločbe o nekršitvi prepovedi zlorabe prevladujočega položaja, kadar preizkusi, ali so pogoji za uporabo člena 102 PDEU izpolnjeni, in ugotovi, da ni bilo zlorabe.

Sodišče je razsodilo tudi, da pravo Unije nasprotuje pravilu nacionalnega prava, na podlagi katerega bi bilo treba končati postopek v zvezi z uporabo člena 102 PDEU z odločbo o ugotovitvi neobstoja kršitve tega člena. Sodišče je pojasnilo, da lahko namreč nacionalni organ, pristojen za konkurenco, nacionalna pravila uporabi le, kadar pravo Unije ne določa posebnega pravila.

Sodišče je v zadevi *Pfleiderer* (sodba z dne 14. junija 2011, zadeva C-360/09) v okviru predhodnega odločanja na predlog nemškega sodišča odločalo o možnosti tretjih oseb, vključno z oškodovanimi z omejevalnim sporazumom, da imajo v okviru postopkov o globah na področju omejevalnih sporazumov dostop do prošenj za ugodno obravnavo ter do informacij in dokumentov, ki so jih prosilci prostovoljno predložili nacionalnemu organu, pristojnemu za konkurenco.

Sodišče je najprej poudarilo, da ne v določbah Pogodbe ES s področja konkurence ne v Uredbi št. 1/2003⁵⁸ ni skupnih pravil glede ugodne obravnave ali skupnih pravil glede pravice do vpogleda v dokumentacijo v zvezi s postopkom ugodne obravnave, ki bi bila nacionalnemu organu, pristojnemu za varstvo konkurence, prostovoljno predložena v okviru nacionalnega programa prizanesljivosti. Dalje je pojasnilo, da obvestili Komisije o sodelovanju v okviru mreže organov, pristojnih za konkurenco⁵⁹, in o imuniteti pred globami in znižanju glob v kartelnih zadevah⁶⁰ za države članice nista zavezujoči, tako kot ne vzorčni program prizanesljivosti, ki je bil oblikovan v okviru evropske mreže za konkurenco.

Sodišče je nato razsodilo, da določbe prava Unije na področju omejevalnih sporazumov, zlasti Uredba št. 1/2003, ne nasprotujejo temu, da se osebi, ki je oškodovana zaradi kršitve konkurenčnega prava Unije in želi odškodnino, dovoli vpogled v dokumentacijo o postopku ugodne obravnave, ki zadeva storilca kršitve. Vendar je Sodišče pojasnilo, da morajo sodišča držav članic na podlagi nacionalne zakonodaje in s tehtanjem interesov, ki jih varuje pravo Unije, določiti pogoje, pod katerimi mora biti tak vpogled odobren ali zavrnjen.

⁵⁷ Člena 101 in 102 Pogodbe o delovanju Evropske unije (UL 2010, C 83, str. 47)

⁵⁸ Glej opombo 56.

⁵⁹ Obvestilo Komisije 2004/C 101/04 o sodelovanju v okviru mreže organov, pristojnih za konkurenco (UL C 101, str. 43).

⁶⁰ Obvestilo Komisije o imuniteti pred globami in znižanju glob v kartelnih zadevah (2006/C 298/11) (UL C 298, str. 17).

Davčne določbe

Na področju davka na dodano vrednost pritegne pozornost zlasti sodba *Komisija proti Nemčiji* (sodba z dne 15. novembra 2011, zadeva C-539/09). V tej zadevi je Komisija Zvezni republiki Nemčiji očitala, da je nasprotovala temu, da Računsko sodišče Evropske unije na njenem ozemlju opravi revizije, ki se nanašajo na upravno sodelovanje na podlagi Uredbe št. 1798/2003⁶¹. Sodišče je razsodilo, da Zvezna republika Nemčija s tem ravnanjem ni izpolnila obveznosti iz člena 248, od (1) do (3), ES, ki določa, da Računsko sodišče izvaja revizije vseh prihodkov in odhodkov Skupnosti ter preveri zakonitost in pravilnost teh prihodkov in odhodkov ter to, ali je bilo finančno poslovodstvo dobro, in ga pooblašča, da revizije opravi na podlagi računovodske dokumentacije, in če je treba, na kraju samem, med drugim v državah članicah.

Po mnenju Sodišča je namreč sistem lastnih sredstev, uveden na podlagi Pogodbe, glede sredstev iz naslova DDV namenjen temu, da se za države članice ustvari obveznost, da Skupnosti dajo kot lastna sredstva na razpolago del zneskov, ki jih poberejo iz naslova tega davka. Ker je namen mehanizmov sodelovanja, naloženih državam članicam na podlagi Uredbe št. 1789/2003, boj proti davčni utaji in izogibanju plačilu davka na področju DDV v vseh državah članicah, so ti mehanizmi taki, da neposredno in bistveno vplivajo na učinkovito pobiranje prihodkov iz naslova navedenega davka in tako na dajanje sredstev DDV na razpolago proračunu Skupnosti. Tako lahko to, da država članica učinkovito uporablja pravila sodelovanja, ki je uvedeno z Uredbo št. 1798/2003, pogojuje ne le zmožnost navedene države članice, da se učinkovito bori proti davčni utaji in izogibanju plačilu davka na svojem ozemlju, ampak tudi zmožnost drugih držav članic, da zagotovijo tak boj na svojem ozemlju, še zlasti če je pravilna uporaba DDV v teh drugih državah članicah odvisna od informacij, ki jih ima navedena država članica. Revizija Računskega sodišča, ki se nanaša na upravno sodelovanje na podlagi Uredbe št. 1798/2003, torej dejansko obravnava predvidene prihodke Skupnosti z vidika njihove zakonitosti in s tem povezanega dobrega finančnega posloводства ter tako pomeni neposredno povezavo s pristojnostmi, ki so tej instituciji podeljene s členom 248 ES.

Znamke

Pravo znamk, ki je bodisi določeno z znamko Skupnosti⁶² bodisi s približevanjem zakonodaje držav članic na tem področju⁶³, je večkrat pritegnilo pozornost Sodišča.

Sodišče je v zadevi v zvezi z veljavnostjo znamke, sestavljene iz imena italijanskega stilista Elia Fioruccija (sodba z dne 5. julija 2011 v zadevi *Edwin proti UUNT*, C-263/09 P), v okviru pritožbe zoper sodbo Splošnega sodišča (sodba z dne 14. maja 2009, zadeva T-165/06) odločalo o primeru ničnosti znamke Skupnosti. Sodišče je tako razsodilo, da se lahko v skladu z določbami člena 52(2) Uredbe št. 40/94⁶⁴ ničnost znamke Skupnosti ugotovi na podlagi zahteve zainteresirane stranke, ki je uveljavljala drugo, prejšnjo pravico. Na seznamu pravic iz tega člena niso izčrpno našteje vse pravice, katerih namen je varovanje drugačnih interesov, kot so pravica do imena, pravica do osebne podobe, avtorske pravice in pravice industrijske lastnine. Tako je Sodišče razsodilo, da besedilo in sistematika člena, ki ga je razlagalo, v primerih sklicevanja na pravico do imena

⁶¹ Uredba Sveta (ES) št. 1798/2003 z dne 7. oktobra 2003 o upravnem sodelovanju na področju davka na dodano vrednost (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 9, zvezek 1, str. 392).

⁶² Uredba Sveta (ES) št. 40/94 z dne 20. decembra 1993 o blagovni znamki Skupnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 17, zvezek 1, str. 146).

⁶³ Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2004/48/ES z dne 29. aprila 2004 o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 17, zvezek 2, str. 32).

⁶⁴ Glej opombo 62.

ne omogočata omejitve uporabe te določbe samo na primere, v katerih je registracija znamke Skupnosti v nasprotju s pravico, katere izključni namen je varstvo imena kot osebne lastnosti; kakor pri drugih pravicah je torej tudi pri pravici do imena varovan njen ekonomski vidik. Sodišče je še potrdilo, da je Splošno sodišče pristojno za nadzor nad zakonitostjo presoje navajane nacionalne zakonodaje, ki jo opravi Urad za usklajevanje na notranjem trgu. Poleg tega se je strinjalo z ugotovitvijo Splošnega sodišča v zvezi z vsebino nacionalne zakonodaje, na katero se je zadeva nanašala, in sicer, da ima imetnik znanega imena pravico nasprotovati uporabi svojega imena kot znamke, če ni dal soglasja k registraciji navedene znamke.

Sodišče je v zadevi *DHL Express France* (sodba z dne 12. aprila 2011, zadeva C-235/09), v kateri mu je bilo predloženo vprašanje za predhodno odločanje, razsodilo, da prepoved nadaljevanja dejanj, s katerimi je kršena ali bi lahko bila kršena znamka, ki jo izreče sodišče, pristojno za znamke Skupnosti, načeloma velja za celotno ozemlje Evropske unije. Tak obseg je namreč upravičen tako s ciljem enotnega varstva znamke Skupnosti, ki mu sledi Uredba št. 40/94⁶⁵, kot z enotnostjo te znamke Skupnosti. Vendar je Sodišče pojasnilo, da je ozemeljski obseg prepovedi mogoče omejiti, zlasti če na delu ozemlja Evropske unije ni kršitve ali nevarnosti kršitve funkcij znamke. Ozemeljski obseg izključne pravice imetnika znamke Skupnosti namreč ne sme presegati tega, kar ta pravica imetniku omogoča za varstvo njegove znamke. Sodišče je dodalo, da morajo druge države članice načeloma priznati in izvršiti sodno odločbo, s čimer ji tako priznajo čezmejni učinek. Sodišče je nato s sklicevanjem na načelo lojalnega sodelovanja, določenega v členu 4(3), drugi pododstavek, Pogodbe o Evropski uniji razsodilo, da morajo države članice predvideti ukrepe, postopke in pravna sredstva, potrebne za zagotovitev uveljavitve pravic intelektualne lastnine, ki jih zajema Direktiva 2004/48⁶⁶. Sodišče je zato razsodilo, da prisilni ukrep, ki ga na podlagi nacionalnega prava odredi sodišče za znamke Skupnosti – kakršna je periodična denarna kazen – učinkuje tudi v državah članicah, ki niso država članica tega sodišča. Taki ukrepi so lahko učinkoviti le, če učinkujejo na istem ozemlju, kot je tisto, na katerem učinkuje sama sodna odločba. Vendar če v pravu države članice, v kateri se zahteva izvršitev, ni prisilnih ukrepov, analognih tistim, ki jih je izreklo sodišče za znamke Skupnosti, mora sodišče, ki odloča, uresničiti represivni namen z uporabo upoštevnihih določb nacionalnega prava, tako da v enaki meri zagotovi spoštovanje prvotno izrečenega prisilnega ukrepa.

V zadevi, v kateri je spor potekal med družbo L'Oréal in nekaterimi njenimi hčerinskimi družbami na eni strani ter družbo eBay International, nekaterimi njenimi hčerinskimi družbami in posameznimi prodajalci na drugi strani (sodba z dne 12. julija 2011 v zadevi *L'Oréal in drugi*, C-324/09), je Sodišče v zvezi z več vprašanji, ki mu jih je britansko sodišče predložilo v predhodno odločanje na področju plačljivih storitev referenciranja ključnih besed, ki ustrezajo registriranim znamkam, odločalo o več vidikih, pomembnih za pravo znamk Skupnosti. Tako je razsodilo, da če je ponudba za prodajo proizvodov, označenih z znamko, katere uporabe njen imetnik ni odobril, ali reklama zanje namenjena potrošnikom na ozemlju Evropske unije, se uporabljajo pravila prava Unije. Sodišče je, zato da bi se presodilo, ali je taka ponudba ali reklama dejansko namenjena potrošnikom v Evropski uniji, pozvalo nacionalna sodišča, naj preverijo obstoj ustreznih indicov, zlasti geografska območja, na katera je prodajalec pripravljen poslati zadevni izdelek. Sodišče je tudi pojasnilo, da dajanje na trg v smislu Direktive 89/104⁶⁷ in Uredbe št. 40/94⁶⁸ ne zajema predmetov, označenih z znamko, ki so namenjeni temu, da se ponudijo kot brezplačni vzorci, in ki jih imetnik znamke

⁶⁵ Glej prejšnjo opombo.

⁶⁶ Glej opombo 63.

⁶⁷ Prva direktiva Sveta z dne 21. decembra 1988 o približevanju zakonodaje držav članic v zvezi z blagovnimi znamkami (89/104/EGS) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 17, zvezek 1, str. 92).

⁶⁸ Glej opombo 62.

priskrbi pooblaščenim distributerjem. Sodišče je pojasnilo še odgovornost upravljavca dela trga na internetu, ki kljub temu, da sam ne uporablja znamk, ko strankam dovoli, da reproducirajo znake, ki ustrezajo znamkam, ni manj odgovoren, saj igra dejavno vlogo, zaradi katere lahko pozna ali nadzoruje podatke o teh ponudbah. Upravljavec se tako ne more razbremeniti odgovornosti, če strankam pomaga pri optimizaciji predstavljanja ponudbe ali njenega oglaševanja. Prav tako se ne more razbremeniti odgovornosti, če je vedel za dejstva ali okoliščine, na podlagi katerih skrben gospodarski subjekt utemeljeno ugotovi nezakonitost ponudb za prodajo, in če ni nemudoma ukrepal in zadevne podatke odstranil ali onemogočil dostop do njih. Sodišče je razsodilo, da se lahko v tem primeru zoper zadevnega upravljavca izdajo sodne odredbe in se z njimi naloži prenos informacij, ki omogočajo prepoznati stranke prodajalce, pri čemer je treba spoštovati pravila o varstvu osebnih podatkov. Po mnenju Sodišča tako pravo Unije od držav članic zahteva, da zagotovijo, da lahko nacionalna sodišča, ki so pristojna za varstvo pravic intelektualne lastnine, upravljavcu trga na internetu odredijo, naj sprejme ukrepe, ki ne prispevajo le k prenehanju kršitev teh pravic, temveč tudi k preprečevanju nadaljnjih tovrstnih kršitev. Tako dovoljene sodne odredbe pa morajo biti učinkovite, sorazmerne in odvrtačne ter ne smejo ovirati zakonite trgovine.

V zvezi s pritožbo zoper sodbo Splošnega sodišča (sodba z dne 16. decembra 2008, združene zadeve T-225/06, T-255/06, T-257/06 in T-309/06) je Sodišče moralo razsoditi o sporu med družbama Anheuser-Busch in Budějovický Budvar o uporabi znamke BUD za določene proizvode, med katerimi je pivo. Prvi pritožbeni razlog se je nanašal na obseg prejšnjih pravic (nacionalna znamka in označbe porekla, zaščitene v nekaterih državah članicah), ki so bile navajane v utemeljitev ugovorov, vloženih zoper registracijo zadevnih znamk⁶⁹; Sodišče je v sodbi *Anheuser-Busch proti Budějovický Budvar* (sodba z dne 29. marca 2011, zadeva C-96/09 P) razsodilo, da za sklep, da prejšnje pravice niso bile zgolj lokalnega pomena, ni dovolj, da so bile te pravice varovane v več državah članicah. Čeprav namreč geografski obseg varstva ni zgolj lokalni, morajo biti pravice v gospodarskem prometu na velikem delu ozemlja, na katerem so predmet varstva, uporabljene v dovolj znatnem obsegu. Sodišče je med drugim pojasnilo, da je treba uporabo v gospodarskem prometu presoati ločeno za vsako od zadevnih ozemelj. Razsodilo je tudi, da lahko izključne pravice, ki izhajajo iz znaka, posegajo v znamko Skupnosti le na ozemlju, na katerem so prejšnje pravice varovane – bodisi na vsem ali le delu tega ozemlja. Nazadnje je razsodilo, da je Splošno sodišče s trditvijo, da je treba uporabo znaka v gospodarskem prometu dokazati do objave zahteve za registracijo znamke, in ne najpozneje do datuma vložitve te zahteve, napačno uporabilo pravo. Sodišče je pojasnilo, da je namreč zlasti glede na dolgo obdobje, ki lahko preteče med vložitvijo zahteve za registracijo in njeno objavo, časovno merilo, ki se uporabi za pridobitev pravice na znamki, in sicer datum vložitve zahteve za registracijo znamke Skupnosti, najprimernejše za zagotovitev, da je uporaba zadevnega znaka, na katero se sklicuje, dejanska, in ne zgolj poskus preprečitve registracije nove znamke. Sodba je bila torej delno razveljavljena in vrnjena v razsojanje Splošnemu sodišču.

Sodišče se je znova ukvarjalo s pravicami družb Anheuser-Busch in Budějovický Budvar v sodbi *Budějovický Budvar* (sodba z dne 22. septembra 2011, zadeva C-482/09). Vprašanja, ki jih je v predhodno odločanje predložilo britansko sodišče, so temeljila na posebnih dejstvih, ki jih je Sodišče pri izdaji sodbe upoštevalo. Obe družbi sta namreč v dobri veri skoraj trideset let za označevanje piva uporabljali besedo „Budweiser“ kot znamko, preden sta ta znak registrirali kot znamko. V odgovor na prvi vprašanje, ki ju je zastavilo britansko sodišče, je Sodišče najprej razsodilo, da je pojem privolitve v smislu člena 9(1) Direktive 89/104⁷⁰ pojem prava Unije in da ni mogoče šteti, da je imetnik prejšnje znamke privolil, da tretja oseba pošteno uporablja poznejšo

⁶⁹ Prav tam.

⁷⁰ Glej opombo 67.

znamko, enako njegovi, pri čemer je ta uporaba dolgotrajna in ustaljena in je imetnik zanj že dolgo vedel, če ni imel možnosti tej uporabi nasprotovati. Dalje je poudarilo, da rok za omejitev kot posledico privolitve torej ne more začeti teči samo zaradi uporabe poznejše znamke, tudi če jo njen imetnik pozneje registrira, kajti kot je pojasnilo Sodišče, registracija prejšnje znamke v zadevni državi članici ni potreben pogoj za začetek teka roka za omejitev kot posledico privolitve. Namreč pogoji, potrebni za začetek teka roka za omejitev kot posledico privolitve, ki jih mora preveriti nacionalno sodišče, so: poznejša znamka je registrirana v zadevni državi članici; ta znamka je bila registrirana v dobri veri; imetnik poznejše znamke to uporablja v državi članici, v kateri je bila registrirana, in imetnik prejšnje znamke ve za registracijo poznejše znamke in njeno uporabo po registraciji. Sodišče je v odgovor na tretje vprašanje za predhodno odločanje poudarilo, da se registrirana poznejša znamka lahko razglasi za nično le, če vpliva ali bi lahko vplivala na bistveno funkcijo prejšnje znamke v skladu z določbami člena 4(1) Direktive 89/104, ki je potrošniku jamčiti za poreklo blaga ali storitev, ki jih označuje. Sodišče je nato z izrecnim sklicevanjem na dobro vero razsodilo, da dolgotrajna in poštena uporaba dveh enakih znamk, ki označujeta enako blago, ne vpliva oziroma ne more vplivati na bistveno funkcijo prejšnje znamke in da se zato poznejša znamka ne sme razglasiti za nično. Vendar pa je Sodišče omejilo obseg sodbe s tem, da je večkrat opozorilo na posebne okoliščine obravnavanega primera in je celo okoliščine, zaradi katerih je nastal spor o glavni stvari, označilo za „izjemne“.

Socialna politika

Čeprav so v zvezi s tem področjem vprašanja enakega obravnavanja pogosta, Sodišče ni obravnavalo samo teh.

Sodišče je imelo v dveh zadevah priložnost razlagati načelo prepovedi diskriminacije zaradi starosti.

V zadevah *Hennigs in Mai* (sodba z dne 8. septembra 2011, združeni zadevi C-297/10 in C-298/10) je Sodišče, prvič, odločilo, da načelo prepovedi diskriminacije na podlagi starosti, določeno v členu 21 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah in konkretizirano v Direktivi 2000/78/ES o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu⁷¹, in natančneje člena 2 in 6(1) te direktive nasprotujejo ukrepu, določenemu v kolektivni pogodbi, namreč da se znotraj vsake plačne skupine razred osnovne plače uslužbenca v javnem sektorju ob njegovi zaposlitvi določi glede na njegovo starost. To, da pravo Unije nasprotuje takemu ukrepu in da je ta del kolektivne pogodbe, ne posega v pravico do kolektivnih pogajanj in do sklepanja kolektivnih pogodb, ki je priznana v členu 28 Listine. Čeprav je merilo delovne dobe na splošno primerno za uresničitev legitimnega cilja upoštevati delovne izkušnje, ki jih je uslužbenec pridobil pred zaposlitvijo, pa ukrep, da se razred osnovne plače uslužbenca v javnem sektorju ob zaposlitvi določi na podlagi starosti, presega to, kar je nujno in primerno za uresničitev tega cilja. Merilo, ki bi temeljilo tudi na doseženi delovni dobi ali na pridobljenih delovnih izkušnjah, brez upoštevanja starosti, bi bilo ob upoštevanju Direktive 2000/78 bolj prilagojeno uresnitvi omenjenega legitimnega cilja. Sodišče je, drugič, razsodilo, da člena 2 in 6(1) Direktive 2000/78 ter člen 28 Listine ne nasprotujejo ukrepu, določenemu v kolektivni pogodbi, s katerim je plačni sistem za pogodbene uslužbenke v javnem sektorju, ki je povzročal diskriminacijo na podlagi starosti, nadomeščen s plačnim sistemom, ki temelji na objektivnih merilih, hkrati pa so za prehodno in omejeno obdobje ohranjeni nekateri diskriminatorni učinki prvega sistema, da bi se že zaposlenim uslužbencem zagotovil prehod na novi sistem brez izpada dohodka. Treba je namreč šteti, da prehodna ureditev za zaščito pridobljenih ugodnosti uresničuje legitimni cilj v smislu člena 6(1) Direktive 2000/78. Poleg tega je

⁷¹ Direktiva Sveta 2000/78/ES z dne 27. novembra 2000 o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 4, str. 79).

bilo razumno – ob upoštevanju širokega polja proste presoje, ki ga imajo socialni partnerji v zvezi z določanjem plač – da so socialni partnerji sprejeli prehodne ukrepe, ki so primerni in nujni za izognitev izpadu dohodkov zadevnih pogodbenih uslužbencev.

V zadevi *Prigge in drugi* (sodba z dne 13. septembra 2011, zadeva C-447/09) je Sodišče najprej odločilo, da je treba člen 2(5) Direktive 2000/78⁷² razlagati tako, da lahko države članice na podlagi pravil za pooblastitev socialne partnerje pooblastijo za sprejetje ukrepov v smislu navedene določbe na področjih iz te določbe, ki jih urejajo kolektivne pogodbe, če so ta pravila za pooblastitev dovolj natančna, tako da zagotavljajo, da se z ukrepi spoštujejo zahteve iz navedenega člena 2(5) te direktive. Ukrepi, ki starostno mejo, po kateri piloti ne smejo več opravljati svoje poklicne dejavnosti, določa na 60 let, medtem ko jo nacionalni in mednarodni predpisi določajo na 65 let, ni ukrep, ki bi bil potreben za javno varnost in zaščito zdravja v smislu člena 2(5) Direktive 2000/78. Sodišče je dalje razsodilo, da člen 4(1) Direktive 2000/78 nasprotuje temu, da klavzula iz kolektivne pogodbe določa mejo, od katere se za pilote šteje, da pri starosti 60 let nimajo več fizičnih sposobnosti za opravljanje poklicne dejavnosti, medtem ko nacionalni in mednarodni predpisi kot mejo določajo starost 65 let. Člen 4(1) te direktive je namreč treba razlagati ozko, saj dopušča odstopanje od načela prepovedi diskriminacije. Čeprav se lahko posebne fizične sposobnosti za opravljanje poklica prometnega pilota obravnavajo kot bistvena in odločilna poklicna zahteva v smislu navedene določbe in čeprav je cilj zagotoviti varnost zračnega prometa, ki se uresničuje z navedenim ukrepom, legitimni v smislu člena 4(1) Direktive 2000/78, pa je določitev starostne meje 60 let, po kateri se za prometne pilote šteje, da nimajo več fizičnih sposobnosti za opravljanje poklicne dejavnosti, v takih okoliščinah in ob upoštevanju navedenih nacionalnih in mednarodnih predpisov nesorazmerna zahteva v smislu navedenega člena. Sodišče je nazadnje odločilo, da je treba člen 6(1), prvi pododstavek, Direktive 2000/78 razlagati tako, da varnost v letalstvu ni legitimni cilj v smislu te določbe. Čeprav seznam legitimnih ciljev, naštetih v členu 6(1), prvi pododstavek, te direktive ni izčrpen, so cilji, ki jih lahko štejemo za legitimne v smislu te določbe in ki zato lahko utemeljijo odstopanje od načela prepovedi diskriminacije zaradi starosti, cilji socialne politike, kot so politika zaposlovanja, politika trga delovne sile in poklicnega usposabljanja.

Tudi v zadevi *Römer* (sodba z dne 10. maja 2011, zadeva C-147/08) je moralo Sodišče razlagati Direktivo 2000/78⁷³, vendar glede diskriminacije na drugačni podlagi. V tej zadevi je bil obravnavan primer diskriminacije zaradi spolne usmerjenosti, ki se je nanašal na znesek dodatne pokojnine. Tako je Sodišče glede področja uporabe *ratione materiae* navedene direktive najprej odločilo, da je treba Direktivo 2000/78 razlagati tako, da z njenega področja uporabe *ratione materiae* niti zaradi člena 3(3) niti zaradi uvodne izjave 22 te direktive niso izključene dodatne pokojnine, kot so te, ki jih na podlagi nacionalne zakonodaje delodajalec iz javnega sektorja izplačuje nekdanjim uslužbencem in njihovim preživelim družinskim članom in ki so plačilo v smislu člena 157 PDEU. Povezane določbe členov 1, 2 in 3(1)(c) Direktive 2000/78 nasprotujejo nacionalni določbi, v skladu s katero oseba v partnerski skupnosti prejema nižjo dodatno pokojnino kot oseba, ki je poročena in ne živi trajno ločeno, če lahko v zadevni državi članici zakonsko zvezo sklenejo samo osebe različnega spola in poleg nje obstaja partnerska skupnost, ki je pridržana za osebe istega spola, in če obstaja neposredna diskriminacija zaradi spolne usmerjenosti, zato ker je v nemškem pravu zadevni življenjski partner glede predmetne pokojnine pravno in dejansko v primerljivem položaju kot zakonec. Presoja primerljivosti je v pristojnosti nacionalnega sodišča in se mora osredotočiti na pravice in obveznosti zakoncev na eni strani ter oseb v partnerski skupnosti na drugi strani, kot so urejene v okviru ustrežajočih institutov in ki so upoštevne glede na cilj in pogoje za pridobitev

⁷² Glej prejšnjo opombo.

⁷³ Glej opombo 71.

zadevne dajatve. Nazadnje je Sodišče pojasnilo, da če taka določba pomeni diskriminacijo v smislu člena 2 Direktive 2000/78, lahko posameznik, na katerega vpliva ta določba, uveljavlja pravico do enakega obravnavanja šele po izteku roka za prenos navedene direktive, ne da bi moral čakati, da nacionalni zakonodajalec to določbo uskladi s pravom Unije.

Sodišče je v zadevi *KHS* (sodba z dne 22. novembra 2011, zadeva C-214/10) razsodilo, da člen 7(1) Direktive 2003/88⁷⁴ ne nasprotuje nacionalnim določbam ali praksi, kot so kolektivne pogodbe, s katerimi je kopičenje pravic delavca, ki več zaporednih referenčnih obdobj ni zmožen za delo, do plačanega letnega dopusta omejeno s petnajstmesečnim obdobjem prenosa, po poteku katerega pravica do takega dopusta ugasne. Tako neomejeno kopičenje namreč ne bi več ustrezalo samemu namenu pravice do plačanega letnega dopusta. Ta namen ima dve plati, saj delavcu omogoča, da si spočije od dela in da ima na voljo obdobje za sprostitev in razvedrilo. Čeprav se pozitiven učinek plačanega letnega dopusta na varnost in zdravje delavca v celoti pokaže, če je izrabljen v letu, ki je za to določeno, torej v tekočem letu, to obdobje počitka ne izgubi pomena, če se izrabi v poznejšem obdobju. Če pa prenos preseže neko časovno mejo, letni dopust nima več pozitivnega učinka za delavca glede namena kot čas za počitek, ampak ohrani le vidik obdobja za sprostitev in razvedrilo. Tako glede na sam namen pravice do plačanega letnega dopusta delavec, ki več zaporednih let ni zmožen za delo, ne more imeti pravice do neomejenega kopičenja pravic do plačanega letnega dopusta, pridobljenih med tem obdobjem. V teh okoliščinah je Sodišče razsodilo, da je treba pri vsakem obdobju prenosa upoštevati specifične okoliščine, v katerih je delavec, ki več zaporednih referenčnih obdobj ni zmožen za delo, da bi bila spoštovana pravica do plačanega letnega dopusta, katere cilj je varstvo delavca. Tako mora to obdobje prenosa zlasti bistveno presegati čas trajanja referenčnega obdobja, za katero je določeno. Sodišče je zato presodilo, da je mogoče razumno meniti, da petnajstmesečno obdobje prenosa ne krši namena pravice do plačanega letnega dopusta, saj je na podlagi tega obdobja zagotovljeno, da ohrani njegov pozitiven učinek za delavca kot čas počitka.

V zadevi *Scattolon* (sodba z dne 6. septembra 2011, zadeva C-108/10) je Sodišče podrobneje opredelilo obseg varstva pravic delavcev, ki jih je prevzel nov delodajalec. Najprej je odločilo, da to, da javni organ države članice prevzame osebe, zaposlene pri drugem javnem organu in odgovorno za opravljanje pomožnih storitev v šolah, ki zajemajo zlasti naloge vzdrževanja in upravne pomoči, pomeni prenos podjetja v smislu Direktive Sveta 77/187⁷⁵, če je navedeno osebje strukturirana skupina zaposlenih, ki so upravičeni do varstva kot delavci na podlagi nacionalnega prava te države članice. Sodišče je dalje razsodilo, da če prenos v smislu Direktive 77/187 pripelje do takojšnje uporabe kolektivne pogodbe, ki velja za pridobitelja, za prenesene delavce in če so pogoji v zvezi s plačo, določeni v tej pogodbi, povezani predvsem s službeno dobo, člen 3 te direktive nasprotuje temu, da bi se prevzetim delavcem glede na njihov položaj tik pred prenosom občutno znižala plača, zato ker se njihova službena doba, ki je dopolnjena pri odsvojitelju in je enaka delovni dobi, ki so jo dopolnili delavci, zaposleni pri pridobitelju, ne upošteva pri določitvi njihovega začetnega plačnega razreda pri pridobitelju. Nacionalno sodišče mora preučiti, ali je pri takem prenosu prišlo do takega znižanja plače.

Sodišče je v zadevi *Van Ardennen* (sodba z dne 17. novembra 2011, zadeva C-435/10) podrobneje opredelilo obseg varstva delavcev v primeru plačilne nesposobnosti delodajalca. Tako je razsodilo,

⁷⁴ Direktiva 2003/88/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. novembra 2003 o določenih vidikih organizacije delovnega časa (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 4, str. 381).

⁷⁵ Direktiva 77/187/EGS z dne 14. februarja 1977 o približevanju zakonodaje držav članic v zvezi z ohranjanjem pravic delavcev v primeru prenosa podjetij, obratov ali delov obratov (UL L 61, str. 26).

da člena 3 in 4 Direktive 80/987⁷⁶ nasprotujeta nacionalni zakonodaji, ki možnost delavcev, katerih delodajalec je plačilno nesposoben, da v celoti uveljavljajo pravico do plačila neporavnanih terjatev iz naslova plač, ki jih priznava nacionalno pravo, pogojuje z obveznostjo prijaviti se kot iskalec zaposlitve. Države članice imajo namreč na podlagi člena 4 Direktive 80/987 le izjemoma pravico omejiti obveznost plačila iz člena 3 te direktive. Navedeni člen 4 je treba razlagati ozko in v skladu z njegovim socialnovarstvenim ciljem, ki je zagotoviti minimalno varstvo vsem delavcem. Zato so primeri, v katerih je dovoljeno omejiti obveznost plačila jamstvenih ustanov, v Direktivi 80/987 našteti taksativno, zadevne določbe pa je treba glede na to, da določajo izjeme, in glede na cilj te direktive razlagati ozko. V tem smislu bi bilo v nasprotju s ciljem navedene direktive, če bi jo, zlasti njena člena 3 in 4, razlagali tako, da se delavcu zaradi nespoštovanja obveznosti prijaviti se kot iskalec zaposlitve v določenem roku pavšalno in samodejno zniža plačilo njegovih nespornih terjatev iz naslova plač, ki jih priznava nacionalno pravo, in da zato ni upravičen do jamstva za izgubo plač, ki se je dejansko zgodila v referenčnem obdobju.

Okolje

Izvajanje politike varstva okolja, kar Evropska unija počne odločno, je izzvalo več vprašanj, na katera je moralo odgovoriti Sodišče.

V zadevah *Stichting Natuur en Milieu in drugi* (sodba z dne 26. maja 2011, združene zadeve od C-165/09 do C-167/09) je Sodišče obravnavalo vprašanje razlage Direktive 2008/177, ki določa načela, s katerimi so urejeni postopki in pogoji za izdajo dovoljenja za gradnjo in obratovanje velikih industrijskih obratov, in Direktive 2001/81⁷⁸, s katero je bil uveden sistem nacionalnih zgornjih mej emisij za nekatera onesnaževala. Sodišče je odločilo, da države članice pri izdaji okoljskega dovoljenja za gradnjo in obratovanje industrijskega obrata niso dolžne med pogoje za izdajo tega dovoljenja vključiti nacionalnih zgornjih mej emisij SO₂ in NO_x, ki jih določa Direktiva 2001/81. Vendar pa morajo pri tem spoštovati obveznost iz te direktive, da najpozneje do konca leta 2010 zmanjšajo emisije zlasti teh onesnaževal na količine, ki ne presegajo zgornjih mej, navedenih v Prilogi I k tej direktivi. V prehodnem obdobju od 27. novembra 2002 do 31. decembra 2010 se morajo države članice vzdržati sprejetja ukrepov, s katerimi bi lahko bili resno ogroženi določeni cilji.⁷⁹ Vendar je Sodišče dalo državam članicam možnost, da v navedenem času sprejmejo poseben ukrep, ki se nanaša na en sam vir emisije SO₂ in NO_x, pri čemer je razsodilo, da ta ukrep ne more resno ogroziti uresničitve zadevnega cilja. Sodišče je odločilo, da v navedenem obdobju Direktiva 2001/81 državam članicam ne nalaga obveznosti, da zavrnejo ali omejijo izdajo okoljskih dovoljenj za gradnjo in obratovanje industrijskih obratov, niti da sprejmejo posebne kompenzacijske ukrepe za vsako izdano dovoljenje te vrste, in to tudi če so nacionalne zgornje meje emisij SO₂ in NO_x presežene ali pa obstaja nevarnost, da bodo presežene. Nazadnje je Sodišče razsodilo, da člen 4 Direktive 2001/81 ni niti brezpogojna niti dovolj jasna določba, da bi se posamezniki lahko sklicevali nanjo pred nacionalnimi sodišči pred 31. decembrom 2010. Nasprotno, s členom 6 so posameznikom, ki imajo neposreden interes, podeljene pravice, na katere se lahko

⁷⁶ Direktiva Sveta z dne 20. oktobra 1980 o približevanju zakonodaje držav članic o varstvu delavcev v primeru plačilne nesposobnosti njihovega delodajalca (80/987/EGS) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 1, str. 217), kakor je bila spremenjena z Direktivo 2002/74/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. septembra 2002 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 4, str. 261).

⁷⁷ Direktiva 2008/1/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. januarja 2008 o celovitem preprečevanju in nadzorovanju onesnaževanja (UL L 24, str. 8).

⁷⁸ Direktiva 2001/81/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2001 o nacionalnih zgornjih mejah emisij za nekatera onesnaževala zraka (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 6, str. 320).

⁷⁹ Člena 4(3) PDEU in 288, tretji odstavek, PDEU. Direktiva 2001/81/ES, glej opombo 78.

sklicujejo pred nacionalnimi sodišči, da bi zahtevali, naj države članice v prehodnem obdobju sprejmejo ali predvidijo ustrezne in skladne politike in ukrepe, s katerimi je mogoče zmanjšati emisije zadevnih onesnaževal, tako da se doseže uskladitev z nacionalnimi zgornjimi mejami iz Priloge I k navedeni direktivi. Posamezniki lahko zahtevajo tudi, naj dajo države članice javnosti in zadevnim organizacijam na voljo za to izdelane programe v obliki jasnih informacij, ki so razumljive in lahko dostopne.

Sodišče je v zadevi *The Air Transport Association of America in drugi* (sodba z dne 21. decembra 2011, zadeva C-366/10) odločilo, da je treba Direktivo 2008/101⁸⁰ razlagati glede na upoštevana pravila mednarodnega pomorskega prava in mednarodnega letalskega prava. Ureditve Unije je mogoče uporabljati za operatorja zrakoplova, kadar je ta na ozemlju ene od držav članic, natančneje, na letališču na tem ozemlju. Glede tega se s tem, da Direktiva 2008/101 določa merilo za uporabo te direktive za operatorje zrakoplovov, registrirane v državi članici ali tretji državi, ki temelji na okoliščini, da ti zrakoplovi opravljajo lete z vzletom ali pristankom na letališču na ozemlju ene od držav članic, ne krši načelo teritorialnosti niti suverenost tretjih držav, v katerih se pri teh letih vzleti ali pristane, če so ti zrakoplovi fizično na ozemlju ene od držav članic Unije in so tako na podlagi tega v polni pristojnosti Unije. Sodišče je nato pojasnilo, da se zakonodajalec Unije načeloma lahko odloči, da dovoli opravljanje gospodarske dejavnosti, v obravnavanem primeru letalski prevoz, na ozemlju Unije, samo če operatorji spoštujejo merila, ki jih določi Unija in s katerimi se sledi ciljem, ki si jih je zastavila na področju varstva okolja, zlasti kadar se ti cilji navezujejo na podaljšanje mednarodnega sporazuma, ki ga je Unija podpisala, kot sta Okvirna konvencija⁸¹ in Kjotski protokol. V skladu z razlogovanjem Sodišča dejstvo, da v okviru uporabe ureditve Unije na okoljskem področju nekateri dejavniki, ki prispevajo k onesnaženju zraka, morja ali kopenskega ozemlja držav članic, izvirajo iz dogodka, ki se zgodi deloma zunaj tega ozemlja, glede na načela mednarodnega običajnega prava ne more povzročiti dvoma o polni veljavi prava Unije na tem ozemlju.

Sodišče je v zadevi *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, Landesverband Nordrhein-Westfalen* (sodba z dne 12. maja 2011, zadeva C-115/09) odločilo, da člen 10a Direktive 85/337⁸² nasprotuje zakonodaji, ki nevladni organizaciji, ki si prizadeva za varstvo okolja, iz člena 1(2) te direktive ne priznava možnosti, da v okviru tožbe zoper odločbo o odobritvi projektov, ki bi lahko pomembno vplivali na okolje, v smislu člena 1(1) te direktive pred sodiščem uveljavlja kršitev predpisov, ki izhajajo iz prava Unije in katerih cilj je varstvo okolja, ker ti predpisi varujejo le interese skupnosti, in ne pravnih dobrin posameznikov.

V zadevah *Boxus in drugi* (sodba z dne 18. oktobra 2011, združene zadeve od C-128/09 do C-131/09, C-134/09 in C-135/09) je Sodišče razsodilo, da je treba člen 1(5) Direktive 85/337⁸³ razlagati tako, da so s področja uporabe navedene direktive izključeni le projekti, katerih podrobnosti so bile sprejete s posebnim zakonskim aktom, tako da so bili cilji navedene direktive doseženi z zakonodajnim postopkom. Nacionalno sodišče mora preveriti, ali sta bila ta pogoja izpolnjena, ob upoštevanju

⁸⁰ Direktiva 2008/101/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. novembra 2008 o spremembi Direktive 2003/87/ES zaradi vključitve letalskih dejavnosti v sistem za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov v Skupnosti (UL 2009, L 8, str. 3).

⁸¹ Okvirna konvencija Združenih narodov o spremembi podnebja, podpisana 9. maja 1992 v New Yorku.

⁸² Direktiva Sveta z dne 27. junija 1985 o presoji vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje (85/337/EGS) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 1, str. 248), kakor je bila spremenjena z Direktivo 2003/35/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. maja 2003 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 7, str. 466).

⁸³ Glej prejšnjo opombo.

tako vsebine sprejetega zakonskega akta kot celotnega zakonodajnega postopka, po katerem je bil sprejet. V zvezi s tem se zakonodajni akt, s katerim je tako že obstoječ upravni akt zgolj potrjen, tako da so samo ugotovljeni nujni razlogi v splošnem interesu, ne da bi bila prej opravljena vsebinska obravnava v okviru zakonodajnega postopka, ki bi omogočala izpolnitev navedenih pogojev, ne more šteti za posebni zakonski akt v smislu te določbe in torej ne more zadostovati za izključitev projekta s področja uporabe Direktive 85/337. Sodišče je v zvezi z razlago člena 9(2) Aarhuške konvencije⁸⁴ in člena 10a Direktive 85/337 odločilo, da če je projekt, ki spada na področje njune uporabe, sprejet z zakonskim aktom, mora biti mogoče nadzor nad upoštevanjem pogojev, določenih v členu 1(5) navedene direktive, zaupati sodišču ali neodvisnemu in nepristranskemu organu, ki je bil ustanovljen z zakonom. Sodišče je poudarilo tudi, da če zoper tak akt ni mogoče nobeno pravno sredstvo, je katero koli nacionalno sodišče, ki odloča v okviru svoje pristojnosti, pristojno za opravljanje tega nadzora in za to, da po potrebi tega zakonskega akta ne uporabi.

Vizumi, azil in priseljevanje

Nacionalna sodišča, ki imajo nalogo nadzorovati ravnanje držav članic na tem posebej občutljivem področju, so večkrat uporabila mehanizem predhodnega odločanja, zato da bi Sodišče podrobneje pojasnilo obveznosti, ki izhajajo iz prava Unije na področju obravnave državljanov tretjih držav, ki želijo prebivati na ozemlju Unije.

V zadevi *El Dridi* (sodba z dne 28. aprila 2011, zadeva C-61/11 PPU) je bilo Sodišče vprašano, ali je treba Direktivo 2008/115⁸⁵, zlasti njena člena 15 in 16, razlagati tako, da nasprotuje nacionalni ureditvi, ki predvideva, da se nezakonito prebivajočemu tujcu izreče zaporna kazen samo zato, ker ta brez utemeljenega razloga ostaja na nacionalnem ozemlju in tako krši odredbo o zapustitvi tega ozemlja v predpisanem roku. Sodišče, ki je zadevo na predlog predložitvenega sodišča obravnavalo po nujnem postopku predhodnega odločanja, je odgovorilo pritrdilno, saj taka kazen, zlasti zaradi pogojev in podrobnih pravil uporabe, lahko ogroža uresničitev cilja, ki mu sledi ta direktiva, in sicer uvedbo učinkovite politike odstranitve in repatriacije nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav.

Tudi zadeva *Achughbabian* (sodba z dne 6. decembra 2011, zadeva C-329/11) se je nanašala na razlago Direktive 2008/115⁸⁶ glede na nacionalno ureditev, ki določa kazenske sankcije. Natančneje, Sodišče je bilo vprašano, ali Direktiva 2008/115 ob upoštevanju njenega področja uporabe nasprotuje nacionalni ureditvi, v skladu s katero se državljanu tretje države izreče zaporna kazen samo zato, ker je nezakonito vstopil ali nezakonito prebiva na nacionalnem ozemlju. Sodišče je najprej ugotovilo, da se Direktiva 2008/115 nanaša zgolj na sprejemanje odločb o vrnitvi državljanov tretjih držav, ki nezakonito prebivajo v državi članici, in na izvrševanje teh odločb. Njen namen torej ni usklajevanje nacionalnih predpisov o prebivanju tujcev v celoti. Po mnenju Sodišča je iz tega razvidno, da ta direktiva ne nasprotuje temu, da pravo neke države članice nezakonito prebivanje opredeljuje kot kaznivo dejanje ter da za preprečevanje in kaznovanje takih kršitev nacionalnih predpisov o prebivanju določa kazenske sankcije. Ne nasprotuje niti pridržanju zaradi ugotavljanja, ali je prebivanje državljana tretje države zakonito.

⁸⁴ Konvencija o dostopu do informacij, udeležbi javnosti pri odločanju in dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah, ki je bila v imenu Evropske skupnosti odobrena s Sklepom Sveta 2005/370/ES z dne 17. februarja 2005 (UL L 124, str. 1).

⁸⁵ Direktiva 2008/115/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2008 o skupnih standardih in postopkih v državah članicah za vračanje nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav (UL L 348, str. 98).

⁸⁶ Glej prejšnjo opombo.

Dalje je Sodišče razsodilo, da je treba Direktivo 2008/115 razlagati tako, da ureditvi države članice, po kateri se nezakonito prebivanje kaznuje s kazenskimi sankcijami, nasprotuje v delu, v katerem ta zakonodaja omogoča zaporno kazen za državljana tretje države, ki sicer nezakonito prebiva na ozemlju navedene države članice in tega ozemlja ni pripravljen zapustiti prostovoljno, vendar zanj niso bili odrejeni prisilni ukrepi v smislu člena 8 te direktive ter se v primeru pridržanja zaradi priprave in izvedbe njegove odstranitve še ni izteklo najdaljše mogoče obdobje tega pridržanja. Toda Sodišče je nato pojasnilo, da ta direktiva taki zakonodaji ne nasprotuje v delu, v katerem omogoča zaporno kazen za državljana tretje države, za katerega se je uporabil postopek vračanja, uveden z navedeno direktivo, in ki brez upravičenega razloga za nevrnitev nezakonito prebiva na ozemlju te države članice. Čeprav države članice, ki jih zavezuje Direktiva 2008/115, ne morejo določiti zaporne kazni za nezakonito prebivajoče državljane tretjih držav, če morajo biti ti v skladu s skupnimi standardi in postopki iz te direktive odstranjeni ter so lahko zaradi priprave in izvedbe te odstranitve kvečjemu pridržani, pa to namreč ne izključuje možnosti, da države članice sprejmejo ali ohranijo v veljavi določbe, po potrebi kazenske, ki ob spoštovanju načel navedene direktive in njenega cilja urejajo položaj, v katerem prisilni ukrepi niso omogočili odstranitve nezakonito prebivajočega državljana tretje države.

Zadeva *Samba Diouf* (sodba z dne 28. julija 2011, zadeva C-69/10) se je nanašala na državljana tretje države, ki mu je bila v pospešenem postopku zavrnjena prošnja za mednarodno zaščito, ki jo je vložil pri organih države članice. Nato je vložil tožbo, s katero je med drugim želel doseči razglasitev ničnosti odločbe o zavrnitvi prošnje v delu, v katerem so nacionalni organi s to odločbo o utemeljenosti njegove prošnje odločili po pospešenem postopku, in spremembo ali razglasitev ničnosti navedene odločbe v delu, v katerem mu je bila zavrnjena dodelitev mednarodne zaščite. Med presojo dopustnosti tožbe za razglasitev ničnosti odločbe nacionalnih organov, da bo odločeno po pospešenem postopku, je nacionalno sodišče ugotovilo, da uporaba nacionalne zakonodaje, ki določa, da zoper tako odločbo ni nobenega pravnega sredstva, načenja vprašanje v zvezi z razlago člena 39 Direktive 2005/85 o minimalnih standardih glede postopkov za priznanje ali odvzem statusa begunca v državah članicah⁸⁷ v povezavi z uporabo splošnega načela pravice do učinkovitega pravnega sredstva. Sodišče je v okviru predhodnega odločanja razsodilo, da je treba člen 39 navedene direktive in načelo učinkovitega sodnega varstva razlagati tako, da ne nasprotujeta nacionalni ureditvi, na podlagi katere ni mogoče vložiti nobenega samostojnega pravnega sredstva zoper odločbo pristojnega nacionalnega organa, da bo o prošnji za azil presodil v pospešenem postopku, če so lahko razlogi, iz katerih je ta organ obravnaval utemeljenost navedene prošnje po tem postopku, predmet sodnega nadzora v okviru tožbe zoper dokončno zavrnilno odločbo, o čemer pa mora presoditi nacionalno sodišče. Po mnenju Sodišča je namreč odločba, ki se nanaša na uporabo postopka za obravnavo prošnje za azil – preučena ločeno in neodvisno od končne odločbe, s katero se ta prošnja odobri ali zavrne – pripravljalna odločba za dokončno odločbo o prošnji. V teh okoliščinah neobstoj pravnega sredstva v tej fazi postopka ni kršitev pravice do učinkovitega pravnega sredstva, vendar le če lahko nacionalno sodišče zakonitost dokončne odločbe, sprejete v okviru pospešenega postopka, in zlasti razloge, iz katerih je pristojni organ zavrnil prošnjo za azil kot neutemeljeno, temeljito presodi v okviru tožbe zoper odločbo o zavrnitvi navedene prošnje. Toda Sodišče je pojasnilo, da učinkovitost take tožbe ne bi bila zagotovljena, če zaradi nemožnosti vložitve pritožbe zoper odločbo pristojnega organa, da bo o prošnji za azil presodil v pospešenem postopku, razlogi, iz katerih je ta organ obravnaval utemeljenost navedene prošnje po takem postopku, ne bi mogli biti predmet takega nadzora, ker so enaki tistim, iz katerih je bila ta prošnja zavrnjena. V takih okoliščinah nadzor zakonitosti odločbe, glede dejstev in glede prava, ne bi bil mogoč. Zato je pomembno, da je mogoče take

⁸⁷ Direktiva Sveta 2005/85/ES z dne 1. decembra 2005 o minimalnih standardih glede postopkov za priznanje ali odvzem statusa begunca v državah članicah (UL L 326, str. 13).

razloge učinkovito izpodbijati pozneje pred nacionalnim sodiščem, ki jih lahko preveri v okviru tožbe zoper dokončno odločitev, s katero je bil končan postopek v zvezi s prošnjo za azil.

Sodišče je bilo prav tako na področju pravice do azila v zadevah *NS* (sodba z dne 21. decembra 2011, združeni zadevi C-411/10 in C-493/10) vprašano, ali lahko države članice prosilce za azil prepeljejo v druge države članice, če obstaja nevarnost za hudo kršitev pravic, ki jih tem prosilcem za azil zagotavlja Listina Evropske unije o temeljnih pravicah. Sodišče je zato podalo razlago členov 1, 4, 18 in 47 Listine o temeljnih pravicah in člena 3 Uredbe št. 343/2003⁸⁸.

Sodišče je naprej odločilo, da je treba člen 4 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah razlagati tako, da so države članice, vključno z nacionalnimi sodišči, zavezane, da prosilca za azil ne predajo državi članici, ki je odgovorna v smislu Uredbe št. 343/2003, če ni mogoče, da ne bi vedele, da sistematične pomanjkljivosti azilnega postopka in pogoji za sprejem prosilcev za azil v tej državi članici pomenijo resne in utemeljene razloge za prepričanje, da bi bil prosilec izpostavljen resnični nevarnosti, da se bo z njim ravnalo nečloveško in ponižujoče v smislu te določbe. Po mnenju Sodišča pravo Unije torej nasprotuje uporabi neizpodbojne domneve, da bo država članica, ki je v skladu s členom 3(1) Uredbe št. 343/2003 odgovorna, spoštovala temeljne pravice iz prava Evropske unije, kar je v skladu s členi 1, 18 in 47 Listine o temeljnih pravicah.

Če se upošteva, je dalje pojasnilo Sodišče, da lahko država članica, ki je morala opraviti predajo, sama obravnava prošnjo iz člena 3(2) Uredbe št. 343/2003, potem nemožnost predaje prosilca drugi državi članici Unije – kadar se ugotovi, da je ta država odgovorna država članica v skladu z merili iz poglavja III te uredbe – prvi državi članici nalaga, da preizkusi merila iz navedenega poglavja, zato da bi preverila, ali eno od teh dodatnih meril omogoča ugotovitev države članice, ki je odgovorna za obravnavanje prošnje za azil. Po mnenju Sodišča pa je pomembno, da država članica, v kateri je prosilec za azil, pazi, da ne poslabša položaja kršenja temeljnih pravic tega prosilca z nerazumno dolgim postopkom ugotavljanja odgovorne države članice. Po potrebi mora prošnjo v skladu s pravili iz člena 3(2) Uredbe št. 343/2003 obravnavati sama. Členi 1, 18 in 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah ne omogočajo drugačnega odgovora.

Pravosodno sodelovanje v civilnih zadevah in mednarodno zasebno pravo

V letu 2011 je Sodišče izdalo več odločb, ki so se nanašale na Uredbo št. 44/2001⁸⁹, od katerih dve pritegneta posebno pozornost.

Prva odločba, *BVG* (sodba z dne 12. maja 2011, zadeva C-144/10), se je nanašala na področje uporabe člena 22, točka 2, Uredbe št. 44/2001, v skladu s katerim so ne glede na stalno prebivališče v postopkih, predmet katerih je veljavnost ustanovitve, ničnost ali prenehanje gospodarskih družb ali drugih pravnih oseb ali združenj fizičnih ali pravnih oseb ali veljavnost odločitev njihovih organov, izključno pristojna sodišča držav članic, v katerih ima gospodarska družba, pravna oseba ali združenje sedež. Po mnenju Sodišča se to pravilo o izključni pristojnosti ne uporablja za spor, v katerem družba zatrjuje, da se pogodba zoper njo ne more uporabiti, ker je odločitev njenih organov, ki je pripeljala do sklenitve te pogodbe, domnevno neveljavna zaradi kršitve statuta. Vsa vprašanja, ki se nanašajo na veljavnost odločitve organov ene od strank, je namreč treba v okviru

⁸⁸ Uredba Sveta (ES) št. 343/2003 z dne 18. februarja 2003 o vzpostavitvi meril in mehanizmov za določitev države članice, odgovorne za obravnavanje prošnje za azil, ki jo v eni od držav članic vloži državljani tretje države (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 6, str. 109).

⁸⁹ Uredba Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 4, str. 42).

pogodbenega spora šteti za stranska. Predmet takega pogodbenega spora pa ne pomeni nujno posebno tesne povezanosti s sodiščem sedeža stranke, ki se sklicuje na domnevno neveljavnost odločitve svojih organov. Torej bi bila določitev izključne pristojnosti sodišč države članice sedeža ene od družb pogodbenic v nasprotju z učinkovitim izvajanjem sodne oblasti.

Z drugo odločbo, ki se nanaša na zadevi *eDate Advertising in drugi* (sodba z dne 25. oktobra 2011, združeni zadevi C-509/09 in C-161/10), je imelo Sodišče priložnost pojasniti, kako je treba razlagati izraz „kraj, kjer je prišlo ali kjer grozi škodni dogodek“, uporabljen v členu 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001, kadar se zatrjuje kršitev osebnostnih pravic z vsebino, objavljeno na spletnem mestu. Sodišče je najprej poudarilo, da se ta izraz nanaša tako na kraj vzročnega dejanja kot na kraj, v katerem je nastala škoda. Nato je ugotovilo, da se objava vsebine na spletnem mestu razlikuje od razširjanja na nekem ozemlju s tiskom, saj ima do nje takoj dostop nedoločeno število spletnih uporabnikov po vsem svetu. Tako po eni strani razširjanje po vsem svetu lahko poveča resnost kršitev osebnostnih pravic in po drugi strani izjemno oteži opredelitev kraja, kjer je nastala škoda, ki je posledica teh kršitev. Iz tega je torej sklepalo, da je treba zaradi težav pri uporabi tega merila nastanka škode, ki se nanaša na razširjanje informacij, uporabiti to navezno okoliščino. Ker bo učinek v spletu objavljene vsebine na osebnostne pravice posameznika lahko najbolje preučilo sodišče kraja, v katerem je težišče interesov domnevne žrtve, je Sodišče določilo to sodišče kot sodišče, ki je pristojno za celotno škodo, povzročeno na ozemlju Evropske unije. V tem kontekstu je Sodišče pojasnilo, da je kraj, v katerem je težišče interesov neke osebe, na splošno kraj njenega običajnega prebivališča. Sodišče je dodalo, da lahko ta oseba tožbo zaradi ugotovitve odgovornosti glede celotne škode vloži tudi pri sodiščih države članice, v kateri ima objavitelj vsebine sedež. Ta oseba lahko namesto tožbe zaradi ugotovitve odgovornosti glede celotne škode vloži tudi tožbo pri sodiščih vsake države članice, na ozemlju katere je ali je bila po spletu objavljena vsebina dostopna, ta sodišča pa so pristojna za odločanje samo glede škode, povzročene na ozemlju države članice sodišča, ki odloča.

Poleg tega je Sodišče v tej odločbi odločilo o metodološkem pomenu, ki ga je treba priznati členu 3 Direktive 2000/31⁹⁰. Čeprav ta člen ne zahteva prenosa v obliki posebnega kolizijskega pravila, morajo države članice po mnenju Sodišča na usklajenem področju zagotoviti, da če ne gre za odstopanja, ki so dovoljena pod pogoji iz člena 3(4) navedene direktive, za ponudnika storitev elektronskega poslovanja ne veljajo strožje zahteve od določenih v materialnem pravu, ki velja v državi članici, v kateri ima ta ponudnik sedež.

Poleg tega je bil Sodišču v zadevi *Koelzsch* (sodba z dne 15. marca 2011, zadeva C-29/10) prvič predložen predlog za razlago člena 6 Rimske konvencije z dne 19. junija 1980 o uporabi prava v pogodbenih obligacijskih razmerjih⁹¹, ki se nanaša na individualne pogodbe o zaposlitvi, in sicer v mednarodnem sporu, ki je nastal glede izpolnjevanja pogodbe o zaposlitvi voznika tovornih vozil. V skladu s členom 6(1) navedene konvencije „izbira prava s strani pogodbenih strank [...] ne sme pripeljati do izključitve prisilnih določb o varstvu pravic delavcev po pravu države, ki bi se uporabljalo v skladu z odstavkom 2, če pogodbeni stranki ne bi izbrali prava“. V obravnavani zadevi je Sodišče moralo razložiti kolizijsko pravilo iz člena 6(2)(a) Rimske konvencije. Tako je razsodilo, da je treba to določbo razlagati tako, da če delavec opravlja dejavnosti v več kot eni državi pogodbenici, potem v izpolnjevanju svoje pogodbe o zaposlitvi običajno opravlja delo v smislu

⁹⁰ Direktiva 2000/31/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 8. junija 2000 o nekaterih pravnih vidikih storitev informacijske družbe, zlasti elektronskega poslovanja na notranjem trgu (Direktiva o elektronskem poslovanju) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 25, str. 399).

⁹¹ Rimska konvencija iz leta 1980 o uporabi prava v pogodbenih obligacijskih razmerjih (prečiščena različica) (UL 1998, C 27, str. 34).

te določbe v državi, v kateri oziroma iz katere opravlja bistveni del obveznosti do delodajalca, ob upoštevanju vseh elementov, ki so značilni za navedeno dejavnost. Merilo iz te določbe se namreč lahko uporablja tudi, kadar delavec dejavnosti opravlja v več kot eni državi pogodbenici, če lahko sodišče, ki odloča, določi državo, ki je z opravljanjem dela tesno povezana. Sodišče je pojasnilo še, da je treba ob upoštevanju cilja člena 6 Rimske konvencije, ki je zagotoviti ustrezno zaščito delavca, merilo države, v kateri se delo običajno opravlja, iz odstavka 2(a) tega člena razlagati široko. Tako kot je Sodišče v okviru Bruseljske konvencije z dne 27. septembra 1968 o sodni pristojnosti ter izvrševanju sodb v civilnih in gospodarskih zadevah⁹² razlagalo njen člen 5, točka 1, je treba merilo države, v kateri se delo običajno opravlja, razumeti kot sklicevanje na kraj, v katerem ali iz katerega delavec dejansko opravlja poklicne dejavnosti, ali če poslovnega centra nima, na kraj, v katerem delavec opravlja večino dejavnosti. Taka razlaga je tudi skladna z besedilom novega predpisa o kolizijskih pravilih v zvezi z individualnimi pogodbami o zaposlitvi, ki je bil določen z Uredbo št. 593/2008 o pravu, ki se uporablja za pogodbeno obligacijska razmerja (Rim I)⁹³, zlasti s členom 8 te uredbe.

Sodišče je nazadnje dodalo, da mora predložitveno sodišče v zvezi z delom, opravljenim v sektorju mednarodnega prevoza, zaradi določitve države, v kateri delavec običajno opravlja delo, upoštevati vse elemente, ki so značilni za to dejavnost. Zato mora med drugim ugotoviti, v kateri državi je kraj, iz katerega delavec opravlja svoje vožnje, prejema navodila zanje in si organizira delo, in kraj, v katerem so delovna sredstva. Preveriti mora, v katerih krajih se opravlja bistveni del prevoza, v katerih krajih se raztovarja blago in v kateri kraj se delavec vrne, potem ko opravi svoje naloge.

Policijsko in pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah

Na tem področju zadošča opozoriti na zadevi *Gueye in Salmerón Sánchez* (sodba z dne 15. septembra 2011, združeni zadevi C-483/09 in C-1/10), v katerih je Sodišče razlagalo člene 2, 3, 8 in 10 Okvirnega sklepa 2001/220⁹⁴ o položaju žrtev v kazenskem postopku, pri čemer je med drugim pojasnilo obseg pravice žrtve do zaslišanja, ki jo priznava ta okvirni sklep, in njene učinke na kazen, ki jo je treba izreči storilcu kaznivih dejanj.

Sodišče je razsodilo, prvič, da členi 2, 3 in 8 navedenega okvirnega sklepa ne nasprotujejo temu, da je obvezna kazen prepovedi približevanja v minimalnem trajanju, ki jo kot stransko kazen določa kazenska zakonodaja države članice, izrečena storilcem kaznivih dejanj nasilja v družini, celo če njihove žrtve nasprotujejo uporabi te kazni.

Sodišče je po eni strani glede obveznosti iz člena 2(1) navedenega okvirnega sklepa poudarilo, da je namreč njihov cilj zagotoviti, da se lahko žrtev dejansko ustrezno udeleži kazenskega postopka, kar ne pomeni, da obvezni ukrep prepovedi približevanja ne bi mogel biti izrečen proti volji žrtve. Po drugi strani postopkovna pravica biti zaslišan v smislu člena 3, prvi odstavek, tega okvirnega sklepa ne daje žrtvam nobene pravice niti glede izbire vrste kazni niti glede njihove višine. Nato je Sodišče pojasnilo, da cilj kazenskopravnega varstva pred kaznivimi dejanji nasilja v družini ni le zaščita interesov žrtve, temveč tudi drugih splošnih interesov družbe. Nazadnje, zaščite iz člena 8 tega okvirnega sklepa, katerega namen je ustrezno zaščititi žrtev pred storilcem kaznivega dejanja

⁹² Bruseljska konvencija z dne 27. septembra 1968 o sodni pristojnosti ter izvrševanju sodb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL 1972, L 299, str. 32).

⁹³ Uredba (ES) št. 593/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008 o pravu, ki se uporablja za pogodbeno obligacijska razmerja (Rim I) (UL L 177, str. 6).

⁹⁴ Okvirni sklep Sveta z dne 15. marca 2001 o položaju žrtev v kazenskem postopku, 2001/220/PNZ (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 4, str. 72).

med kazenskim postopkom, ni mogoče razumeti tako, da so države članice tudi dolžne zaščititi žrtve pred posrednimi učinki, ki bi jih pozneje povzročile kazni, ki jih je izreklo nacionalno sodišče.

Sodišče je sicer ugotovilo, da obveznost izreči ukrep prepovedi približevanja v skladu z zadevnim materialnim pravom ne spada na področje uporabe navedenega okvirnega sklepa.

Sodišče je odločilo, drugič, da je treba člen 10(1) tega okvirnega sklepa razlagati tako, da državam članicam dopušča, da glede na posebno vrsto kaznivih dejanj nasilja v družini izključijo poravnavanje iz vseh kazenskih postopkov v zvezi s temi kaznivimi dejanji.

Skupna zunanja in varnostna politika

Sodišče je v omejenem obsegu pristojnosti, ki jih ima na tem področju, izdalo tri odločbe, na katere je treba posebej opozoriti.

V okviru skupne zunanje in varnostne politike je Sodišče na podlagi pritožbe, ki jo je Francoska republika (sodba z dne 21. decembra 2011 v zadevi *Francija proti People's Mojahedin Organization of Iran*, C-27/09 P) vložila zoper sodbo Splošnega sodišča⁹⁵, ki je Sklep 2008/583⁹⁶ razglasilo za ničen v delu, ki se nanaša na People's Mojahedin Organization of Iran, poudarilo, da instituciji v primeru prvotnega sklepa o zamrznitvi sredstev zadevni osebi ali subjektu ni treba predhodno sporočiti razlogov, s katerimi namerava utemeljiti vključitev imena te osebe ali subjekta na seznam iz člena 2(3) Uredbe št. 2580/2001⁹⁷. Tak ukrep mora, da ne bi bila ogrožena njegova učinkovitost, namreč že po naravi imeti učinek presenečenja in biti tak, da ga je mogoče nemudoma uporabiti. Nasprotno pa v primeru poznejšega sklepa o zamrznitvi sredstev, s katerim se ohrani vpis imena osebe ali subjekta na seznamu iz člena 2(3) navedene uredbe, ta učinek presenečenja ni več nujen za zagotovitev učinkovitosti ukrepa, tako da je treba zadevno osebo ali subjekt pred sprejetjem takega sklepa načeloma seznanimi z obremenilnimi dokazi in ji oziroma mu omogočiti, da se o tem izreče. Sodišče je tako odločilo, da je Splošno sodišče pravilno ugotovilo, da ker se je ime People's Mojahedin Organization of Iran (v nadaljevanju: PMOI) s spornim sklepom ohranilo na seznamu iz člena 2(3) Uredbe št. 2580/2001, Svet ne bi smel novih obremenilnih dokazov zoper PMOI sporočiti hkrati s sprejetjem spornega sklepa. Svet bi pred sprejetjem tega sklepa moral nujno zagotoviti spoštovanje pravice organizacije PMOI do obrambe, to je seznaitve z obremenilnimi dokazi in pravice do izjave. V zvezi s tem je Sodišče razsodilo, da je element varstva, ki ga zagotavljata zahteva po seznaitvi z obremenilnimi dokazi in pravica do predstavitve stališč pred sprejetjem ukrepa, kakršen je sporni sklep, ki povzroči uporabo omejevalnih ukrepov, temeljnega in bistvenega pomena za pravico do obrambe. To velja še toliko bolj, ker taki ukrepi pomembno vplivajo na pravice in svoboščine zadevnih oseb in skupin.

Nazadnje, ob upoštevanju temeljnega pomena, ki ga je treba pripisati spoštovanju pravice do obrambe, ki je izrecno določena v členu 41(2)(a) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, v postopku pred sprejetjem sklepa, kot je sporni, Splošno sodišče ni napačno uporabilo prava, ko je razsodilo, da Svet ni dokazal, da je bilo sprejetje spornega sklepa tako nujno, da organizacije PMOI prej ni mogel seznaiti z novimi dokazi proti njej in je zaslišati.

⁹⁵ Sodba z dne 4. decembra 2008 v zadevi *People's Mojahedin Organization of Iran proti Svetu* (T-284/08).

⁹⁶ Sklep Sveta 2008/583/ES z dne 15. julija 2008 o izvajanju člena 2(3) Uredbe (ES) št. 2580/2001 o posebnih omejevalnih ukrepih za nekatere osebe in subjekte zaradi boja proti terorizmu in razveljavitvi Sklepa 2007/868/ES (UL L 188, str. 21).

⁹⁷ Uredba Sveta (ES) št. 2580/2001 z dne 27. decembra 2001 o posebnih omejevalnih ukrepih za nekatere osebe in subjekte zaradi boja proti terorizmu (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 18, zvezek 1, str. 207).

V zvezi z omejevalnimi ukrepi, sprejetimi proti Islamski republiki Iran, zato da se prepreči širjenje jedrskega orožja, je Bank Melli Iran, iranska banka v lasti iranske države, pri Sodišču vložila pritožbo za razveljavitev sodbe Splošnega sodišča⁹⁸, s katero je to zavrnilo njeno tožbo⁹⁹ za razglasitev ničnosti ukrepov, ki so se nanašali nanjo (sodba z dne 16. novembra 2011 v zadevi *Bank Melli Iran proti Svetu*, C-548/09 P). Sodišče je tako menilo, da načelo učinkovitega sodnega nadzora vključuje to, da organ Unije, ki sprejme akt o omejevalnih ukrepih glede posameznika ali subjekta, kolikor mogoče sporoči razloge, na katerih temelji ta akt, bodisi ko sprejme akt bodisi vsaj čim prej po sprejetju, da tem osebam in subjektom omogoči, da lahko vložijo pravno sredstvo. Člen 15(3) Uredbe št. 423/2007¹⁰⁰ pa zaradi spoštovanja tega načela določa, da mora Svet podati individualne in specifične razloge za sprejetje odločitev na podlagi člena 7(2) te uredbe in z njimi seznaniti zadevne osebe, subjekte in organe. Zamrznitev sredstev ima namreč za te subjekte precejšnje posledice, ker lahko omejuje uresničevanje njihovih temeljnih pravic. Torej mora Svet, zato da izpolni obveznost iz te določbe, opraviti individualno obvestitev. Dalje, čeprav je individualna obvestitev načeloma potrebna, zadošča ugotoviti, da se v členu 15(3) te uredbe, v katerem je navedena samo obveznost „seznaniti“, ne zahteva nobena določena oblika. Tej določbi je treba zagotoviti polni učinek, to je učinkovito sodno varstvo oseb in subjektov, na katere se nanašajo omejevalni ukrepi, sprejeti na podlagi člena 7(2) navedene uredbe.

Poleg tega je Sodišče razsodilo, da mora izbira pravne podlage akta Skupnosti temeljiti na objektivnih dejstvih, ki jih je mogoče sodno preizkusiti ter med katerimi sta zlasti cilj in vsebina akta. Uredba št. 423/2007 v skladu z naslovom zadeva omejevalne ukrepe proti Islamski republiki Iran. Iz uvodnih izjav in določb te uredbe je razvidno, da je njen cilj z gospodarskimi omejevalnimi ukrepi preprečevati in ovirati jedrsko politiko te države, ker ta politika pomeni nevarnost. Ne gre za boj proti splošni dejavnosti širjenja jedrskega orožja, temveč proti nevarnostim iranskega programa širjenja jedrskega orožja. Ker je cilj in vsebina spornega akta očitno sprejetje gospodarskih ukrepov proti Islamski republiki Iran, člena 308 ES ni treba uporabiti, kajti člen 301 ES je zadostna pravna podlaga, saj omogoča, da Unija delno ali v celoti prekine ali omeji gospodarske odnose z eno ali več tretjimi državami, ta dejanja pa lahko vključujejo ukrepe zamrznitve sredstev subjektov, ki so kot Bank Melli Iran povezani z režimom zadevne tretje države. Kar zadeva potrebo po vključitvi Skupnega stališča 2007/140¹⁰¹ med pravne podlage, je v členu 301 ES navedeno, da mora obstajati skupno stališče ali skupno delovanje, zato da se lahko sprejmejo ukrepi Skupnosti, ne pa, da morajo ti ukrepi temeljiti na tem skupnem stališču ali tem skupnem delovanju. Vsekakor pa skupno stališče ne more biti pravna podlaga za akt Skupnosti. Skupna stališča Sveta na področju skupne zunanje in varnostne politike (SZVP), kot sta skupni stališči 2007/140 in 2008/479¹⁰², se namreč sprejmejo v okviru Pogodbe EU, v skladu z njenim členom 15, medtem ko se uredbe Sveta, kot je Uredba št. 423/2007, sprejmejo v okviru Pogodbe ES. Svet je zato akt Skupnosti lahko sprejel samo na podlagi pristojnosti, ki mu jih daje Pogodba ES, in sicer v obravnavani zadevi člena 60 ES in 301 ES.

⁹⁸ Sodba z dne 14. oktobra 2009 v zadevi *Bank Melli Iran proti Svetu* (T-390/08).

⁹⁹ Tožba za razglasitev ničnosti točke 4 tabele B iz Priloge k Sklepu Sveta z dne 23. junija 2008 o izvajanju člena 7(2) Uredbe (ES) št. 423/2007 o omejevalnih ukrepih proti Iranu (2008/475/ES) (UL L 163, str. 29).

¹⁰⁰ Uredba Sveta (ES) št. 423/2007 z dne 19. aprila 2007 o omejevalnih ukrepih proti Iranu (UL L 103, str. 1).

¹⁰¹ Skupno stališče Sveta 2007/140/SZVP z dne 27. februarja 2007 o omejevalnih ukrepih proti Iranu (UL L 61, str. 49).

¹⁰² Skupno stališče Sveta 2008/479/SZVP z dne 23. junija 2008 o spremembi Skupnega stališča 2007/140/SZVP o omejevalnih ukrepih proti Iranu (UL L 163, str. 43).

Prav tako v zvezi z Uredbo št. 423/2007¹⁰³ o omejevalnih ukrepih zoper Islamsko republiko Iran je Sodišče na predlog Oberlandesgericht v Düsseldorfu podalo razlago njenega člena 7(3) in (4) (sodba z dne 21. decembra 2011 v zadevi *Afrasiabi in drugi*, C-72/11).

Sodišče je razsodilo, da je treba člen 7(3) navedene uredbe razlagati tako, da prepoved posrednega dajanja gospodarskega vira na voljo v smislu člena 1(i) te uredbe vključuje dejanja v povezavi z dobavo in namestitvijo sintrirne peči v Iran v funkcionalnem stanju, ki pa še ni pripravljena za uporabo, v korist tretje osebe, ta pa deluje v imenu, pod nadzorom ali po navodilih osebe, subjekta ali organa, navedenega v prilogah IV in V k tej uredbi ter namerava to peč uporabljati v korist te osebe, subjekta ali organa za proizvodnjo blaga, ki lahko prispeva k širjenju jedrskega orožja v tej državi. Poleg tega je Sodišče odločilo, da je treba člen 7(3) navedene uredbe razlagati tako, da (a) zajema dejavnosti, katerih cilj ali posledica sta kljub navidezni formalnosti, zaradi katere ne kažejo znakov kršitve člena 7(3) navedene uredbe, neposredno ali posredno izogibanje prepovedi iz te določbe, in da (b) izraza „zavestno“ in „namerno“ zajemata kumulativna elementa vednosti in volje, ki sta izpolnjena, če oseba, ki sodeluje pri dejavnosti s takim ciljem ali tako posledico, tema namerno sledi ali vsaj ve, da bi to sodelovanje lahko pripeljalo do takega cilja ali take posledice in v tako možnost privoli.

¹⁰³ Glej opombo 100.

C – Sestava Sodišča

(Protokolarni vrstni red 7. oktobra 2011)

Prva vrsta, od leve proti desni:

predsednik senata U. Løhmus; prvi generalni pravobranilec J. Mazák; predsednika senatov K. Lenaerts in A. Tizzano; predsednik Sodišča V. Skouris; predsedniki senatov J. N. Cunha Rodrigues, J.-C. Bonichot, J. Malenovský in M. Safjan.

Druga vrsta, od leve proti desni:

sodnika A. Borg Barthet in E. Juhász; generalna pravobranilka J. Kokott; sodnik A. Rosas; predsednica senata A. Prechal; sodnica R. Silva de Lapuerta; sodniki K. Schieman, G. Arestis in M. Ilešič.

Tretja vrsta, od leve proti desni:

generalna pravobranilka V. Trstenjak; generalni pravobranilec Y. Bot; generalna pravobranilka E. Sharpston; sodniki A. Ó Caoimh, E. Levits in L. Bay Larsen; generalni pravobranilec P. Mengozzi; sodnika T. von Danwitz in A. Arabadžiev.

Četrta vrsta, od leve proti desni:

sodnik C. G. Fernlund; generalni pravobranilec P. Cruz Villalón; sodnica M. Berger; sodnik J.-J. Kasel; sodnica C. Toader; sodnik D. Šváby; generalni pravobranilec N. Jääskinen; sodnik E. Jarašiūnas; sodni tajnik A. Calot Escobar.

1. Člani Sodišča

(po vrstnem redu nastopa funkcije)

Vassilios Skouris

Rojen leta 1948; diploma iz prava s svobodne univerze v Berlinu (1970); doktorat iz ustavnega in upravnega prava z univerze v Hamburgu (1973); docent na univerzi v Hamburgu (1972–1977); profesor javnega prava na univerzi v Bielefeldu (1978); profesor javnega prava na univerzi v Solunu (1982); minister za notranje zadeve (1989 in 1996); član upravnega odbora univerze na Kreti (1983–1987); direktor centra za mednarodno gospodarsko in evropsko pravo v Solunu (1997–2005); predsednik grškega društva za evropsko pravo (1992–1994); član grškega nacionalnega odbora za raziskovanje (1993–1995); član visokega sveta za izbor grških funkcionarjev (1994–1996); član znanstvenega sveta akademije za evropsko pravo v Trierju (od l. 1995); član upravnega odbora grške nacionalne šole za sodnike (1995–1996); član znanstvenega sveta pri ministrstvu za zunanje zadeve (1997–1999); predsednik grškega ekonomsko-socialnega sveta leta 1998; sodnik na Sodišču od 8. junija 1999; predsednik Sodišča od 7. oktobra 2003.

Antonio Tizzano

Rojen leta 1940; profesor prava Evropske unije na univerzi La Sapienza v Rimu; profesor na univerzah „Istituto Orientale“ (1969–1979) in „Federico II“ v Neaplju (1979–1992), Catanii (1969–1977) in Mogadišu (1967–1972); odvetnik, ki lahko nastopa pred Corte Suprema di Cassazione; pravni svetovalec pri stalnem predstavništvu Italijanske republike pri Evropskih skupnostih (1984–1992); član italijanske delegacije pri pogajanjih o pristopu Kraljevine Španije in Portugalske republike k Evropskim skupnostim, o Enotnem evropskem aktu in Pogodbi o Evropski uniji; avtor številnih publikacij, med drugim komentarjev k evropskim pogodbam in zbirki predpisov Evropske unije; ustanovitelj in od leta 1996 urednik revije „Il Diritto dell'Unione Europea“; član uredniškega oziroma redakcijskega odbora več pravnih revij; poročevalec na številnih mednarodnih kongresih; konference in predavanja v številnih mednarodnih institucijah, med njimi tudi na akademiji za mednarodno pravo v Haagu (1987); član skupine neodvisnih strokovnjakov za preučitev finančnega poslovanja Komisije Evropskih skupnosti (1999); generalni pravobranilec na Sodišču od 7. oktobra 2000 do 3. maja 2006; sodnik na Sodišču od 4. maja 2006.

José Narciso da Cunha Rodrigues

Rojen leta 1940; različne funkcije v pravosodju (1964–1977); sodeloval pri več projektih vlade v zvezi z izdelavo študij o reformi sodnega sistema in njihovim usklajevanjem; zastopnik vlade pred Evropsko komisijo za človekove pravice in Evropskim sodiščem za človekove pravice (1980–1984); strokovnjak v pripravljalnem odboru za človekove pravice pri Svetu Evrope (1980–1985); član komisije za revizijo kazenskega zakonika in zakona o kazenskem postopku; Procurador-Geral da República (1984–2000); član odbora za nadzor nad Uradom Evropske unije za boj proti goljufijam (OLAF) (1999–2000); sodnik na Sodišču od 7. oktobra 2000.

Allan Rosas

Rojen leta 1948; doktorat iz pravnih znanosti z univerze v Turkuju (Finska); profesor prava na univerzi v Turkuju (1978–1981) in Åbo Akademi (Turku/Åbo) (1981–1996); direktor tamkajšnjega inštituta za človekove pravice (1985–1995); različne odgovorne nacionalne in mednarodne univerzitetne funkcije; član znanstvenih združenj; koordinator več nacionalnih in mednarodnih raziskovalnih projektov in programov, predvsem na teh področjih: pravo Skupnosti, mednarodno pravo, pravo človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ustavno pravo in primerjalna javna uprava; predstavnik finske vlade kot član ali svetovalec finskih delegacij na različnih mednarodnih konferencah in srečanjih; strokovne funkcije v finskem pravnem življenju, predvsem v vladnih in parlamentarnih odborih na Finskem, pa tudi v Združenih narodih, Unescu, Organizaciji za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE) in Svetu Evrope; od leta 1995 glavni pravni svetovalec v pravni službi Evropske komisije, zadolžen za zunanje odnose; od marca 2001 namestnik generalnega direktorja pravne službe Evropske komisije; sodnik na Sodišču od 17. januarja 2002.

Rosario Silva de Lapuerta

Rojena leta 1954; diplomirana pravica (Universidad Complutense de Madrid); abogado del Estado v Malagi; abogado del Estado v pravni službi ministrstva za promet, turizem in komunikacije, nato v pravni službi ministrstva za zunanje zadeve; abogado del Estado-Jefe v državni pravni službi za postopke pred Sodiščem in pomočnica generalnega direktorja službe za evropsko in mednarodno pravno pomoč pri Abogacía General del Estado (ministrstvo za pravosodje); članica strokovne skupine Komisije za prihodnjo ureditev sodnega sistema Skupnosti; vodja španske delegacije pri skupini „Prijatelji predsedstva“ za reformo sodnega sistema Skupnosti v Pogodbi iz Nice in *ad hoc* skupine Sveta „Sodišče“; profesorica prava Skupnosti na Escuela Diplomática v Madridu; sourednica revije „Noticias de la Unión Europea“; sodnica na Sodišču od 7. oktobra 2003.

Koen Lenaerts

Rojen leta 1954; diploma in doktorat iz pravnih znanosti (Katholieke Universiteit Leuven); magisterij iz prava, magisterij iz javne uprave (Harvard University); asistent (1979–1983), nato pa profesor evropskega prava na Katholieke Universiteit Leuven (od l. 1983); strokovni sodelavec na Sodišču (1984–1985); profesor na Collège d'Europe v Bruggeju (1984–1989); odvetnik in član bruseljske odvetniške zbornice (1986–1989); gostujoči profesor na Harvard Law School (1989); sodnik na Sodišču prve stopnje od 25. septembra 1989 do 6. oktobra 2003; sodnik na Sodišču od 7. oktobra 2003.

Juliane Kokott

Rojena leta 1957; študij prava (univerzi v Bonnu in Ženevi); LL.M. (American University, Washington DC); doktorica pravnih znanosti (univerza v Heidelbergu, 1985; univerza Harvard, 1990); gostujoča profesorica na univerzi Berkeley (1991); profesorica nemškega in tujega javnega prava, mednarodnega prava in evropskega prava na univerzah v Augsburgu (1992), Heidelbergu (1993) in Düsseldorfu (1994); nadomestna arbitra za nemško vlado na mednarodnem Sodišču za spravo in arbitražo pri Organizaciji za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE); podpredsednica zveznega posvetovalnega sveta o globalnih spremembah (WBGU, 1996); profesorica mednarodnega prava, mednarodnega gospodarskega prava in evropskega prava na univerzi St. Gallen (1999); direktorica inštituta za evropsko pravo in mednarodno gospodarsko pravo na univerzi St. Gallen (2000); namestnica direktorja specialističnega programa gospodarskega prava na univerzi St. Gallen (2001); generalna pravobranilka na Sodišču od 7. oktobra 2003.

Konrad Hermann Theodor Schiemann

Rojen leta 1937; študij prava v Cambridgeu; barrister (1964–1980); Queen's Counsel (1980–1986); sodnik na High Court of England and Wales (1986–1995); Lord Justice of Appeal (1995–2003); od leta 1985 bencher in leta 2003 treasurer pri Honourable Society of the Inner Temple; sodnik na Sodišču od 8. januarja 2004.

Endre Juhász

Rojen leta 1944; diploma iz prava z univerze v Szegedu, Madžarska (1967); madžarski pravniški državni izpit (1970); podiplomski študij primerjalnega prava na univerzi v Strasbourgu, Francija (1969, 1970, 1971, 1972); uradnik v pravni službi ministrstva za zunanjo trgovino (1966–1974), direktor za zakonodajne zadeve (1973–1974); prvi trgovinski ataše madžarskega veleposlaništva v Bruslju, pristojen za vprašanja Skupnosti (1974–1979); direktor na ministrstvu za zunanjo trgovino (1979–1983); prvi trgovinski ataše, nato svetovalec za trgovino madžarskega veleposlaništva v Washingtonu DC, ZDA (1983–1989); generalni direktor na ministrstvu za trgovino in na ministrstvu za mednarodne gospodarske odnose (1989–1991); glavni pogajalec za sklenitev pridružitvenega sporazuma med Republiko Madžarsko ter Evropskimi skupnostmi in njihovimi državami članicami (1990–1991); generalni sekretar na ministrstvu za mednarodne ekonomske odnose, direktor urada za evropske zadeve (1992); državni sekretar na ministrstvu za mednarodne gospodarske odnose (1993–1994); državni sekretar, predsednik urada za evropske zadeve na ministrstvu za industrijo in trgovino (1994); izredni in pooblaščen veleposlanik, vodja diplomatskega predstavništva Republike Madžarske pri Evropski uniji (januar 1995–maj 2003); glavni pogajalec za pristop Republike Madžarske k Evropski uniji (julij 1998–april 2003); minister brez listnice, pristojen za koordinacijo vprašanj evropske integracije (od maja 2003); sodnik na Sodišču od 11. maja 2004.

George Arestis

Rojen leta 1945; diploma iz prava z univerze v Atenah (1968); M.A. in Comparative Politics and Government, univerza v Kentu, Canterbury (1970); odvetnik na Cipru (1972–1982); imenovanje na mesto sodnika na District Court (1982); napredovanje na mesto predsednika District Court (1995); Administrative President, District Court v Nikoziji (1997–2003); sodnik na ciprskem Supreme Court (2003); sodnik na Sodišču od 11. maja 2004.

Anthony Borg Barthet U.O.M.

Rojen leta 1947; doktorat iz pravnih znanosti s kraljeve univerze na Malti (1973); zaposlen v malteški javni upravi kot Notary to the Government (1975); Counsel for the Republic (1978), Senior Counsel for the Republic (1979), Assistant Attorney General (1988) in s strani predsednika Malte imenovan za Attorney General (1989); predavatelj civilnega prava, zaposlen za krajši delovni čas, na univerzi na Malti (1985–1989); član sveta univerze na Malti (1998–2004); član komisije za pravosodje (1994–2004); član odbora guvernerjev arbitražnega centra Malte (1998–2004); sodnik na Sodišču od 11. maja.

Marko Ilešič

Rojen leta 1947; doktorat iz pravnih znanosti (Univerza v Ljubljani); specializacija v primerjalnem pravu (univerzi v Strasbourgu in Coimbri); pravniški državni izpit; profesor civilnega, gospodarskega in mednarodnega zasebnega prava; prodekan (1995–2001) in dekan (2001–2004) Pravne fakultete Univerze v Ljubljani; avtor številnih pravnih del; sodnik in predsednik senata na Sodišču združenega dela v Ljubljani (1975–1986); predsednik športnega razsodišča Slovenije (1978–1986); predsednik borznega razsodišča v Ljubljani; arbiter pri Gospodarski zbornici Jugoslavije (do l. 1991) in Slovenije (od l. 1991); arbiter pri mednarodni trgovinski zbornici v Parizu; sodnik na pritožbenem razsodišču UEFA in FIFA; predsednik Zveze društev pravnikov Slovenije (1993–2005); član mednarodne zveze pravnikov, Comité maritime international in več drugih mednarodnih pravnih društev; sodnik na Sodišču od 11. maja 2004.

Jiří Malenovský

Rojen leta 1950; doktorat iz pravnih znanosti Karlove univerze v Pragi (1975); asistent (1974–1990), prodekan (1989–1991) in vodja oddelka za mednarodno in evropsko pravo (1990–1992) na Masarykovi univerzi v Brnu; sodnik na ustavnem sodišču Češkoslovaške (1992); veleposlanik pri Svetu Evrope (1993–1998); predsednik odbora namestnikov ministrov Sveta Evrope (1995); generalni direktor na ministrstvu za zunanje zadeve (1998–2000); predsednik češke in slovaške sekcije mednarodne zveze pravnikov (1999–2001); sodnik na ustavnem sodišču (2000–2004); član zakonodajnega sveta (1998–2000); član Stalnega arbitražnega sodišča v Haagu (od l. 2000); profesor mednarodnega javnega prava na Masarykovi univerzi v Brnu (2001); sodnik na Sodišču od 11. maja 2004.

Uno Lõhmus

Rojen leta 1952; doktorat iz pravnih znanosti (1986); odvetnik (1977–1998); gostujoči profesor kazenskega prava na univerzi v Tartuju; sodnik na Evropskem sodišču za človekove pravice (1994–1998); predsednik vrhovnega sodišča Estonije (1998–2004); član pravne komisije za ustavo; svetovalec odbora za pripravo kazenskega zakonika; član delovne skupine za pripravo zakonika o kazenskem postopku; avtor več del o človekovih pravicah in ustavnem pravu; sodnik na Sodišču od 11. maja 2004.

Egils Levits

Rojen leta 1955; diploma iz prava in političnih znanosti z univerze v Hamburgu; znanstveni sodelavec pravne fakultete univerze v Kielu; svetovalec latvijskega parlamenta za vprašanja mednarodnega prava, ustavnega prava in zakonodajne reforme; veleposlanik Republike Latvije v Nemčiji in Švici (1992–1993) ter v Avstriji, Švici in na Madžarskem (1994–1995); podpredsednik vlade in pravosodni minister z nalogami ministra za zunanje zadeve (1993–1994); član upravne komisije na Sodišču za spravo in arbitražo pri OVSE (od l. 1997); član Stalnega arbitražnega sodišča (od l. 2001); leta 1995 izvoljen za sodnika na Evropskem sodišču za človekove pravice, znova izvoljen leta 1998 in 2001; več objavljenih prispevkov s področja ustavnega in upravnega prava, zakonodajne reforme in prava Skupnosti; sodnik na Sodišču od 11. maja 2004.

Aindrias Ó Caoimh

Rojen leta 1950; diploma iz civilnega prava (National University of Ireland, University College Dublin, 1971); barrister (King's Inns, 1972); diploma specialističnega študija evropskega prava (University College Dublin, 1977); barrister in član odvetniške zbornice Irske (1972–1999); predavatelj evropskega prava (King's Inns, Dublin); Senior Counsel (1994–1999); zastopnik irske vlade v številnih zadevah pred Sodiščem Evropskih skupnosti; sodnik na High Court of Ireland (od l. 1999); bencher (član upravnega odbora) Honorable Society of King's Inns (od l. 1999); podpredsednik irskega društva za evropsko pravo; član mednarodne zveze pravnikov (irska sekcija); sin Andreasa O'Keeffa (Aindriasa Ó Caoimha), sodnika na Sodišču (1974–1985); sodnik na Sodišču od 13. oktobra 2004.

Lars Bay Larsen

Rojen leta 1953; diploma iz političnih ved (1976) in prava (1983) z univerze v Københavnu; uradnik na ministrstvu za pravosodje (1983–1985); predavatelj (1984–1991), nato pridruženi profesor (1991–1996) za družinsko pravo na univerzi v Københavnu; vodja sekcije pri Advokatsamfund (1985–1986); vodja oddelka na ministrstvu za pravosodje (1986–1991); član odvetniške zbornice (1991); vodja enote (1991–1995), vodja oddelka za policijo (1995–1999), vodja pravnega oddelka (2000–2003) na ministrstvu za pravosodje; predstavnik Danske v odboru K-4 (1995–2000), v centralni skupini za Schengen (1996–1998) in v Europol Management Board (1998–2000); sodnik na Højesteret (2003–2006); sodnik na Sodišču od 11. januarja 2006.

Eleanor Sharpston

Rojena leta 1955; študij ekonomije, jezikoslovja in prava na King's College, Cambridge (1973–1977); asistentka in raziskovalka na Corpus Christi College, Oxford (1977–1980); članica odvetniške zbornice (Middle Temple, 1980); barrister (1980–1987 in 1990–2005); strokovna sodelavka pri generalnem pravobranilcu in pozneje sodniku siru Gordonu Slynnu (1987–1990); profesorica evropskega in primerjalnega prava (Director of European Legal Studies) na University College London (1990–1992); profesorica (Lecturer) na pravni fakulteti (1992–1998) in pozneje pridružena profesorica (Affiliated Lecturer) (1998–2005) na univerzi v Cambridgeu; Fellow of King's College, Cambridge (1992–2010); Emeritus Fellow of King's College, Cambridge (od l. 2011); pridružena profesorica in raziskovalka (Senior Research Fellow) na Centre for European Legal Studies na univerzi v Cambridgeu (1998–2005); Queen's Counsel (1999); Bencher of Middle Temple (2005); Honorary Fellow of Corpus Christi College, Oxford (2010); LL.D (h.c.) Glasgow (2010) in Nottingham Trent (2011); generalna pravobranilka na Sodišču od 11. januarja 2006.

Paolo Mengozzi

Rojen leta 1938; profesor mednarodnega prava in predstojnik katedre Jean Monnet za pravo Evropskih skupnosti univerze v Bologni; častni doktorat univerze Carlos III v Madridu; gostujoči profesor na univerzah Johns Hopkins (Bologna Center), St. Johns (New York), Georgetown, Paris-II in Georgia (Atene) ter na Institut universitaire international (Luxembourg); koordinator programa European Business Law Pallas Program, ki se izvaja na univerzi v Nijmegenu; član posvetovalnega odbora Komisije Evropskih skupnosti za javna naročila; državni podsekretar za industrijo in trgovino med polletnim italijanskim predsedovanjem Svetu; član delovne skupine Evropskih skupnosti o Svetovni trgovinski organizaciji (STO) in direktor zasedanja centra za raziskave akademije mednarodnega prava v Haagu leta 1997, ki je bilo posvečeno STO; sodnik na Sodišču prve stopnje od 4. marca 1998 do 3. maja 2006; generalni pravobranilec na Sodišču od 4. maja 2006.

Pernilla Lindh

Rojena leta 1945; diploma iz prava z univerze v Lundu; strokovna sodelavka in sodnica na prvostopenjskem sodišču v Trollhättanu (1971–1974); strokovna sodelavka na pritožbenem sodišču v Stockholmu (1974–1975); sodnica na prvostopenjskem sodišču v Stockholmu (1975); svetovalka za pravne in administrativne zadeve pri predsedniku pritožbenega sodišča v Stockholmu (1975–1978); posebna odposlanka pri Domstolverket (nacionalna sodna uprava) (1977); svetovalka na uradu ministra za pravosodje (Justice Chancellor) (1979–1980); sodnica prisednica na pritožbenem sodišču v Stockholmu (1980–1981); pravna svetovalka na ministrstvu za trgovino (1981–1982); pravna svetovalka, nato direktorica in generalna direktorica pravne službe na ministrstvu za zunanje zadeve (1982–1995); naziv veleposlanice (1992); podpredsednica Marknadsdomstol; odgovorna za pravna in institucionalna vprašanja med pogajanji EGP (podpredsednica, nato predsednica skupine EFTA) in med pogajanji za pristop Kraljevine Švedske k Evropski uniji; sodnica na Sodišču prve stopnje od 18. januarja 1995 do 6. oktobra 2006; sodnica na Sodišču od 7. oktobra 2006 do 6. oktobra 2011.

Yves Bot

Rojen leta 1947; diploma pravne fakultete v Rouenu; doktorat iz pravnih znanosti (univerza Paris II Panthéon-Assas); izredni profesor na pravni fakulteti v Mansu; pomočnik in nato prvi pomočnik državnega tožilca v Mansu (1974–1982); procureur de la République na tribunal de grande instance v Dieppu (1982–1984); procureur de la République adjoint na tribunal de grande instance v Strasbourg (1984–1986); procureur de la République na tribunal de grande instance v Bastii (1986–1988); avocat général na cour d'appel v Caenu (1988–1991); procureur de la République na tribunal de grande instance v Mansu (1991–1993); vodja delegacije pri ministru za pravosodje (1993–1995); procureur de la République na tribunal de grande instance v Nanterre (1995–2002); procureur de la République na tribunal de grande instance v Parizu (2002–2004); procureur général na cour d'appel v Parizu (2004–2006); generalni pravobranilec na Sodišču od 7. oktobra 2006.

Ján Mazák

Rojen leta 1954; doktorat iz pravnih znanosti (univerza Pavol Jozef Safarik v Košicah, 1978); profesor civilnega prava (1994) in prava Skupnosti (2004); direktor inštituta za pravo Skupnosti na pravni fakulteti v Košicah (2004); sodnik na Krajský súd v Košicah (1980); podpredsednik (1982) in predsednik (1990) Mestský súd (drugostopenjsko sodišče) v Košicah; član slovaške odvetniške zbornice (1991); strokovni sodelavec na ustavnem sodišču (1993–1998); namestnik ministra za pravosodje (1998–2000); predsednik ustavnega sodišča (2000–2006); član Beneške komisije (2004); generalni pravobranilec na Sodišču od 7. oktobra 2006.

Jean-Claude Bonichot

Rojen leta 1955; diploma iz prava z univerze v Metz, diploma z Institut d'études politiques de Paris, nekdanji študent École nationale d'administration; sodnik poročevalec (1982–1985), komisar vlade (1985–1987 in 1992–1999); sodnik prisednik (1999–2000); predsednik šestega pododdelka oddelka za spore Conseil d'État (2000–2006); strokovni sodelavec na Sodišču (1987–1991); direktor kabineta ministra za delo, zaposlovanje in poklicno izobraževanje, nato direktor kabineta ministra za javno upravo in za modernizacijo uprave (1991–1992); vodja pravne delegacije Conseil d'État pri državnem nosilcu zdravstvenega zavarovanja delavcev (2001–2006); izredni profesor na univerzi v Metz (1988–2000), nato na univerzi Paris I Panthéon-Sorbonne (od l. 2000); avtor številnih objav s področja upravnega prava, prava Skupnosti in evropskega prava človekovih pravic; ustanovitelj in predsednik redakcijskega odbora *Bulletin de jurisprudence de droit de l'urbanisme*, soustanovitelj in član redakcijskega odbora *Bulletin juridique des collectivités locales*, predsednik znanstvenega sveta raziskovalne skupine za institucije in prostorsko pravo; sodnik na Sodišču od 7. oktobra 2006.

Thomas von Danwitz

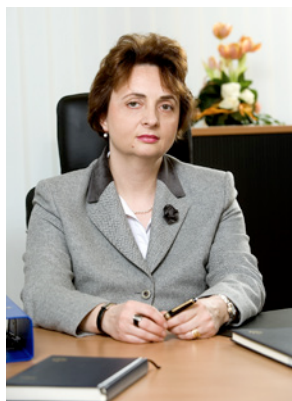
Rojen leta 1962; študij v Bonnu, Ženevi in Parizu; pravniški državni izpit (1986 in 1992); doktor pravnih znanosti (univerza v Bonnu, 1988); mednarodno priznana diploma iz javne uprave (École nationale d'administration, 1990); habilitacija (univerza v Bonnu, 1996); profesor nemškega javnega prava in evropskega prava (1996–2003), dekan pravne fakultete univerze Ruhr v Bochumu (2000–2001); profesor nemškega javnega prava in evropskega prava (univerza v Kölnu, 2003–2006); direktor inštituta za javno pravo in upravne znanosti (2006); gostujoči profesor na Fletcher School of Law and Diplomacy (2000), na univerzi François Rabelais (Tours, 2001–2006) in na univerzi Paris I Panthéon-Sorbonne (2005–2006); častni doktorat univerze François Rabelais (Tours, 2010); sodnik na Sodišču od 7. oktobra 2006.

Verica Trstenjak

Rojena leta 1962; pravniški državni izpit (1987); doktorat iz pravnih znanosti z Univerze v Ljubljani (1995); profesorica teorije države in prava ter zasebnega prava (od l. 1996); raziskovalka; doktorski študij na univerzi v Zürichu, na inštitutu za primerjalno pravo univerze na Dunaju, na inštitutu Max Planck za mednarodno zasebno pravo v Hamburgu, na svobodni univerzi v Amsterdamu; gostujoča profesorica na univerzah na Dunaju in v Freiburgu (Nemčija) ter na Bucerius Law School v Hamburgu; vodja pravne službe (1994–1996) in državna sekretarka na ministrstvu za znanost in tehnologijo (1996–2000); generalna sekretarka vlade (2000); od leta 2003 članica komisije za evropski civilni zakonik; nosilka raziskovalnega projekta Humboldt (Humboldtova ustanova); objava več kot sto pravnih člankov in več knjig o evropskem in zasebnem pravu; nagrada Društva pravnikov Slovenije „pravnica leta 2003“; članica uredniškega odbora več pravnih revij; generalna sekretarka Zveze društev pravnikov Slovenije, članica več društev pravnikov, med njimi Gesellschaft für Rechtsvergleichung; sodnica na Sodišču prve stopnje od 7. julija 2004 do 6. oktobra 2006; generalna pravobranilka na Sodišču od 7. oktobra 2006.

Aleksander Arabadžiev

Rojen leta 1949; študij prava (univerza St. Kliment Ohridski v Sofiji); sodnik na prvostopenjskem sodišču v Blagoevgradu (1975–1983); sodnik na regionalnem sodišču v Blagoevgradu (1983–1986); sodnik na vrhovnem sodišču (1986–1991); sodnik na ustavnem sodišču (1991–2000); član Evropske komisije za človekove pravice (1997–1999); član Evropske konvencije o prihodnosti Evrope (2002–2003); poslanec (2001–2006); opazovalec v Evropskem parlamentu; sodnik na Sodišču od 12. januarja 2007.

Camelia Toader

Rojena leta 1963; diploma iz prava (1986), doktorica pravnih znanosti (univerza v Bukarešti, 1997); sodnica pripravnik na prvostopenjskem sodišču v Buftei (1986–1988); sodnica na prvostopenjskem sodišču v petem sektorju v Bukarešti (1988–1992); vpisana v odvetniško zbornico v Bukarešti (1992); predavateljica (1992–2005), nato od leta 2005 profesorica civilnega prava in evropskega pogodbenega prava na univerzi v Bukarešti; več doktorskih študijev in raziskovanje na inštitutu Max Planck za mednarodno zasebno pravo v Hamburgu (1992–2004); vodja oddelka za evropsko integracijo na ministrstvu za pravosodje (1997–1999); sodnica na visokem kasacijskem sodišču (1999–2007); gostujoča profesorica na univerzi na Dunaju (2000 in 2001); predavateljica prava Skupnosti na nacionalnem inštitutu za sodnike (2003 in 2005–2006); članica uredniškega odbora več pravnih revij; od leta 2010 pridružena članica mednarodne akademije za primerjalno pravo in častna raziskovalka na centru za študije evropskega prava inštituta za pravne raziskave romunske akademije; sodnica na Sodišču od 12. januarja 2007.

Jean-Jacques Kasel

Rojen leta 1946; doktorat iz pravnih znanosti, licence spéciale iz upravnega prava (ULB, 1970); diploma IEP v Parizu (Ecofin, 1972); odvetniški pripravnik; pravni svetovalec na Banque de Paris et des Pays-Bas (1972–1973); ataše, nato secrétaire de légation na ministrstvu za zunanje zadeve (1973–1976); predsednik delovnih skupin Sveta ministrov (1976); prvi sekretar na veleposlaništvu (Pariz), namestnik stalnega predstavnika pri OVSE (zadolžen za odnose z UNESCO, 1976–1979); šef kabineta podpredsednika vlade (1979–1980); predsednik delovnih skupin Evropskega političnega sodelovanja (Azija, Afrika, Latinska Amerika); svetovalec, nato namestnik šefa kabineta predsednika Komisije Evropskih skupnosti (1981); direktor za proračun in kadrovske zadeve v generalnem sekretariatu Sveta ministrov (1981–1984); vodja stalnega predstavništva pri Evropskih skupnostih (1984–1985); predsednik proračunskega odbora; minister pooblaščenec, direktor za politične in kulturne zadeve (1986–1991); svetovalec ministrskega predsednika na področju diplomacije (1986–1991); veleposlanik v Grčiji (1989–1991, nerezident), predsednik političnega odbora (1991); veleposlanik, stalni predstavnik pri Evropskih skupnostih (1991–1998); predsednik Coreperja (1997); veleposlanik (Bruselj, 1998–2002); stalni predstavnik pri NATU (1998–2002); maréchal de la Cour in šef kabineta Njegove kraljeve visokosti velikega vojvode (2002–2007); sodnik na Sodišču od 15. januarja 2008.

Marek Safjan

Rojen leta 1949; doktor pravnih znanosti (univerza v Varšavi, 1980); habilitiran doktor pravnih znanosti (univerza v Varšavi, 1990); redni profesor prava (1998); direktor inštituta za civilno pravo univerze v Varšavi (1992–1996); prorektor univerze v Varšavi (1994–1997); generalni sekretar poljskega oddelka združenja Henri Capitant des amis de la culture juridique française (1994–1998); predstavnik Poljske v odboru za bioetiko Sveta Evrope (1991–1997); sodnik na ustavnem sodišču (1997–1998), nato predsednik tega sodišča (1998–2006); član mednarodne akademije za primerjalno pravo (od l. 1994) in njen podpredsednik (od l. 2010), član mednarodnega združenja za pravo, etiko in znanost (od l. 1995), član poljskega Helsinškega odbora; član poljske akademije umetnosti; medalja *pro merito*, ki mu jo je podelil generalni sekretar Sveta Evrope (2007); avtor številnih publikacij s področja civilnega, medicinskega in evropskega prava; sodnik na Sodišču od 7. oktobra 2009.

Daniel Šváby

Rojen leta 1951; doktor pravnih znanosti (univerza v Bratislavi); sodnik na sodišču prve stopnje v Bratislavi; sodnik na pritožbenem sodišču, zadolžen za civilnopravne zadeve, in podpredsednik pritožbenega sodišča v Bratislavi; član oddelka za civilno in družinsko pravo inštituta za pravo ministrstva za pravosodje; začasni sodnik na vrhovnem sodišču, zadolžen za gospodarskopravne zadeve; član Evropske komisije za človekove pravice (Strasbourg); sodnik na ustavnem sodišču (2000–2004); sodnik na Sodišču prve stopnje od 12. maja 2004 do 6. oktobra 2009; sodnik na Sodišču od 7. oktobra 2009.

Maria Berger

Rojena leta 1956; študij prava in ekonomije (1975–1979), doktorica pravnih znanosti; asistentka in predavateljica na inštitutu za javno pravo in politične vede univerze v Innsbrucku (1979–1984); uradnica na zveznem ministrstvu za znanost in raziskave, nazadnje namestnica vodje oddelka (1984–1988); odgovorna za vprašanja v zvezi z Evropsko unijo v uradu kanclerja (1988–1989); vodja službe „Evropska integracija“ v uradu kanclerja (priprave na pristop Republike Avstrije k Evropski uniji) (1989–1992); direktorica Nadzornega organa EFTE v Ženevi in Bruslju (1993–1994); podpredsednica Donau-Universität v Kremsu (1995–1996); poslanka v Evropskem parlamentu (november 1996–januar 2007 in december 2008–julij 2009) in članica pravnega odbora; nadomestna članica evropske Konvencije o prihodnosti Evrope (februar 2002–julij 2003); članica mestnega sveta mesta Perg (september 1997–september 2009); zvezna ministrica za pravosodje (januar 2007–december 2008); sodnica na Sodišču od 7. oktobra 2009.

Niilo Jääskinen

Rojen leta 1958; diploma iz prava (1980), magisterij iz prava (1982), doktorat univerze v Helsinkih (2008); predavatelj na univerzi v Helsinkih (1980–1986); strokovni sodelavec in začasni sodnik na sodišču prve stopnje v Rovaniemiju (1983–1984); pravni svetovalec (1987–1989), nato vodja oddelka za evropsko pravo (1990–1995) na ministrstvu za pravosodje; pravni svetovalec na ministrstvu za zunanje zadeve (1989–1990); svetovalec in sekretar za evropske zadeve v velikem odboru finskega parlamenta (1995–2000); začasni sodnik (julij 2000–december 2002), nato sodnik (januar 2003–september 2009) na vrhovnem upravnem sodišču; odgovorni za pravna in institucionalna vprašanja med pogajanji za pristop Republike Finske k Evropski uniji; generalni pravobranilec na Sodišču od 7. oktobra 2009.

Pedro Cruz Villalón

Rojen leta 1946; študij prava (1963–1968) in doktorat iz pravnih znanosti (1975) z univerze v Seville; podiplomski študij na univerzi v Freiburgu im Breisgau (1969–1971); redni profesor političnega prava na univerzi v Seville (1978–1986); predstojnik katedre za ustavno pravo na univerzi v Seville (1986–1992); strokovni sodelavec na ustavnem sodišču (1986–1987); sodnik na ustavnem sodišču (1992–1998); predsednik ustavnega sodišča (1998–2001); fellow na Wissenschaftskolleg v Berlinu (2001–2002); predstojnik katedre za ustavno pravo na neodvisni univerzi v Madridu (2002–2009); izvoljeni član državnega sveta (2004–2009); avtor številnih publikacij; generalni pravobranilec na Sodišču od 14. decembra 2009.

Alexandra (Sacha) Prechal

Rojena leta 1959; študij prava (univerza v Groningenu, 1977–1983); doktorica pravnih znanosti (univerza v Amsterdamu, 1995); predavateljica prava na pravni fakulteti v Maastrichtu (1983–1987); strokovna sodelavka na Sodišču Evropskih skupnosti (1987–1991); predavateljica na Institut Europa na pravni fakulteti univerze v Amsterdamu (1991–1995); profesorica evropskega prava na pravni fakulteti univerze v Tilburgu (1995–2003); profesorica evropskega prava na pravni fakulteti univerze v Utrechtu in članica upravnega sveta na Institut Europa na univerzi v Utrechtu (od l. 2003); članica uredniških odborov več nacionalnih in mednarodnih pravnih revij; avtorica številnih publikacij; članica nizozemske kraljeve akademije znanosti; sodnica na Sodišču od 10. junija 2010.

Egidijus Jarašiūnas

Rojen leta 1952; diploma iz prava z univerze v Vilni (1974–1979); doktorat iz pravnih znanosti z litovske pravne akademije (1999), član litovske odvetniške zbornice (1979–1990); poslanec vrhovnega sveta (parlamenta) Republike Litve (1990–1992), nato član Seimasa (parlament) Republike Litve in član litovskega državnega in pravnega odbora (1992–1996); sodnik na ustavnem sodišču Republike Litve (1996–2005), nato svetovalec predsednika tega sodišča (od l. 2006); asistent na katedri za ustavno pravo pravne fakultete univerze Mykolas Romeris (1997–2000), izredni profesor (2000–2004), nato redni profesor (od l. 2004) na tej katedri in nazadnje njen predstojnik (2005–2007); dekan pravne fakultete univerze Mykolas Romeris (2007–2010); član Beneške komisije (2006–2010); podpisnik akta z dne 11. marca 1990 o ponovni neodvisnosti Litve; avtor številnih pravnih publikacij; sodnik na Sodišču od 6. oktobra 2010.

Carl Gustav Fernlund

Rojen leta 1950; diploma iz prava z univerze v Lundu (1975); sodni tajnik na prvostopenjskem sodišču v Landskroni (1976–1978); sodnik prisednik na pritožbenem upravnem sodišču (1978–1982); nadomestni sodnik na pritožbenem upravnem sodišču (1982); pravni svetovalec v stalnem odboru za ustavna vprašanja švedskega parlamenta (1983–1985); pravni svetovalec na ministrstvu za finance (1985–1990); direktor oddelka za dohodnino na ministrstvu za finance (1990–1996); direktor oddelka za trošarine na ministrstvu za finance (1996–1998); davčni svetovalec na stalnem predstavništvu Kraljevine Švedske pri Evropski uniji (1998–2000); generalni direktor za pravne zadeve na uradu za davke in carine pri ministrstvu za finance (2000–2005); sodnik na vrhovnem upravnem sodišču (2005–2009); predsednik pritožbenega upravnega sodišča v Göteborgu (2009–2011); sodnik na Sodišču od 6. oktobra 2011.

Alfredo Calot Escobar

Rojen leta 1961; diploma iz prava z univerze v Valenciji (1979–1984); tržni analitik pri svetu gospodarskih zbornic avtonomne skupnosti Valencija (1986); pravnik lingvist na Sodišču (1986–1990); pravnik revizor na Sodišču (1990–1993); administrator v službi za medije in informacije Sodišča (1993–1995); administrator v tajništvu institucionalnega odbora Evropskega parlamenta (1995–1996); pomočnik sodnega tajnika Sodišča (1996–1999); strokovni sodelavec na Sodišču (1999–2000); vodja španskega prevajalskega oddelka na Sodišču (2000–2001); direktor, nato generalni direktor generalnega direktorata za prevajanje na Sodišču (2001–2010); sodni tajnik Sodišča od 7. oktobra 2010.

2. Spremembe v sestavi Sodišča leta 2011

Slavnostna seja 6. oktobra 2011

Po odstopu sodnice Pernille Lindh so predstavniki vlad držav članic Evropske unije s sklepom z dne 8. septembra 2011 za sodnika Sodišča Evropske unije imenovali Carla Gustava Fernlunda, in sicer za preostanek mandata sodnice P. Lindh, to je za obdobje do 6. oktobra 2012.

3. Protokolarni vrstni red

od 1. januarja 2011 do 6. oktobra 2011

V. SKOURIS, predsednik Sodišča
A. TIZZANO, predsednik prvega senata
J. N. CUNHA RODRIGUES, predsednik drugega senata
K. LENAERTS, predsednik tretjega senata
J.-C. BONICHOT, predsednik četrtega senata
Y. BOT, prvi generalni pravobranilec
K. SCHIEMANN, predsednik osmega senata
A. ARABADŽIEV, predsednik šestega senata
J.-J. KASEL, predsednik petega senata
D. ŠVÁBY, predsednik sedmega senata
A. ROSAS, sodnik
R. SILVA de LAPUERTA, sodnica
J. KOKOTT, generalna pravobranilka
E. JUHÁSZ, sodnik
G. ARESTIS, sodnik
A. BORG BARTHET, sodnik
M. ILEŠIČ, sodnik
J. MALENOVSKÝ, sodnik
U. LÖHMUS, sodnik
E. LEVITS, sodnik
A. Ó CAOIMH, sodnik
L. BAY LARSEN, sodnik
E. SHARPSTON, generalna pravobranilka
P. MENGZZI, generalni pravobranilec
P. LINDH, sodnica
J. MAZÁK, generalni pravobranilec
T. von DANWITZ, sodnik
V. TRSTENJAK, generalna pravobranilka
C. TOADER, sodnica
M. SAFJAN, sodnik
M. BERGER, sodnica
N. JÄÄSKINEN, generalni pravobranilec
P. CRUZ VILLALÓN, generalni pravobranilec
A. PRECHAL, sodnica
E. JARAŠIŪNAS, sodnik

A. CALOT ESCOBAR, sodni tajnik

od 7. oktobra 2011 do 31. decembra 2011

V. SKOURIS, predsednik Sodišča
A. TIZZANO, predsednik prvega senata
J. N. CUNHA RODRIGUES, predsednik drugega senata
K. LENAERTS, predsednik tretjega senata
J.-C. BONICHOT, predsednik četrtega senata
J. MAZÁK, prvi generalni pravobranilec
J. MALENOVSKÝ, predsednik sedmega senata
U. LÖHMUS, predsednik šestega senata
M. SAFJAN, predsednik petega senata
A. PRECHAL, predsednica osmega senata
A. ROSAS, sodnik
R. SILVA de LAPUERTA, sodnica
J. KOKOTT, generalna pravobranilka
K. SCHIEMANN, sodnik
E. JUHÁSZ, sodnik
G. ARESTIS, sodnik
A. BORG BARTHET, sodnik
M. ILEŠIČ, sodnik
E. LEVITS, sodnik
A. Ó CAOIMH, sodnik
L. BAY LARSEN, sodnik
E. SHARPSTON, generalna pravobranilka
P. MENGZZI, generalni pravobranilec
Y. BOT, generalni pravobranilec
T. von DANWITZ, sodnik
V. TRSTENJAK, generalna pravobranilka
A. ARABADŽIEV, sodnik
C. TOADER, sodnica
J.-J. KASEL, sodnik
D. ŠVÁBY, sodnik
M. BERGER, sodnica
N. JÄÄSKINEN, generalni pravobranilec
P. CRUZ VILLALÓN, generalni pravobranilec
E. JARAŠIŪNAS, sodnik
C. G. FERNLUND, sodnik

A. CALOT ESCOBAR, sodni tajnik

4. Nekdanji člani Sodišča

Massimo Pilotti, sodnik (1952–1958), predsednik od 1952. do 1958.
Petrus Serrarens, sodnik (1952–1958)
Adrianus Van Kleffens, sodnik (1952–1958)
Jacques Rueff, sodnik (1952–1959 in 1960–1962)
Otto Riese, sodnik (1952–1963)
Maurice Lagrange, generalni pravobranilec (1952–1964)
Louis Delvaux, sodnik (1952–1967)
Charles Léon Hammes, sodnik (1952–1967), predsednik od 1964. do 1967.
Karl Roemer, generalni pravobranilec (1953–1973)
Nicola Catalano, sodnik (1958–1962)
Rino Rossi, sodnik (1958–1964)
Andreas Matthias Donner, sodnik (1958–1979), predsednik od 1958. do 1964.
Alberto Trabucchi, sodnik (1962–1972), nato generalni pravobranilec (1973–1976)
Robert Lecourt, sodnik (1962–1976), predsednik od 1967. do 1976.
Walter Strauss, sodnik (1963–1970)
Joseph Gand, generalni pravobranilec (1964–1970)
Riccardo Monaco, sodnik (1964–1976)
Josse J. Mertens de Wilmars, sodnik (1967–1984), predsednik od 1980. do 1984.
Pierre Pescatore, sodnik (1967–1985)
Alain Louis Dutheillet de Lamothe, generalni pravobranilec (1970–1972)
Hans Kutscher, sodnik (1970–1980), predsednik od 1976. do 1980.
Henri Mayras, generalni pravobranilec (1972–1981)
Cearbhall O'Dalaigh, sodnik (1973–1974)
Max Sørensen, sodnik (1973–1979)
Gerhard Reischl, generalni pravobranilec (1973–1981)
Jean-Pierre Warner, generalni pravobranilec (1973–1981)
Alexander J. Mackenzie Stuart, sodnik (1973–1988), predsednik od 1984. do 1988.
Aindrias O'Keeffe, sodnik (1974–1985)
Adolphe Touffait, sodnik (1976–1982)
Francesco Capotorti, sodnik (1976), nato generalni pravobranilec (1976–1982)
Giacinto Bosco, sodnik (1976–1988)
Thymen Koopmans, sodnik (1979–1990)
Ole Due, sodnik (1979–1994), predsednik od 1988. do 1994.
Ulrich Everling, sodnik (1980–1988)
Alexandros Chloros, sodnik (1981–1982)
Simone Rozès, generalna pravobranilka (1981–1984)
Pieter Verloren van Themaat, generalni pravobranilec (1981–1986)
Sir Gordon Slynn, generalni pravobranilec (1981–1988), nato sodnik (1988–1992)
Fernand Grévisse, sodnik (1981–1982 in 1988–1994)
Kai Bahlmann, sodnik (1982–1988)
Yves Galmot, sodnik (1982–1988)
G. Federico Mancini, generalni pravobranilec (1982–1988), nato sodnik (1988–1999)
Constantinos Kakouris, sodnik (1983–1997)

Marco Darmon, generalni pravobranilec (1984–1994)
René Joliet, sodnik (1984–1995)
Carl Otto Lenz, generalni pravobranilec (1984–1997)
Thomas Francis O'Higgins, sodnik (1985–1991)
Fernand Schockweiler, sodnik (1985–1996)
José Luís Da Cruz Vilaça, generalni pravobranilec (1986–1988)
José Carlos De Carvalho Moithinho de Almeida, sodnik (1986–2000)
Jean Mischo, generalni pravobranilec (1986–1991 in 1997–2003)
Gil Carlos Rodríguez Iglesias, sodnik (1986–2003), predsednik od 1994. do 2003.
Manuel Díez de Velasco, sodnik (1988–1994)
Manfred Zuleeg, sodnik (1988–1994)
Walter Van Gerven, generalni pravobranilec (1988–1994)
Giuseppe Tesaurò, generalni pravobranilec (1988–1998)
Francis Geoffrey Jacobs, generalni pravobranilec (1988–2006)
Paul Joan George Kapteyn, sodnik (1990–2000)
John L. Murray, sodnik (1991–1999)
Claus Christian Gulmann, generalni pravobranilec (1991–1994), nato sodnik (1994–2006)
David Alexander Ogilvy Edward, sodnik (1992–2004)
Michael Bendik Elmer, generalni pravobranilec (1994–1997)
Günter Hirsch, sodnik (1994–2000)
Georges Cosmas, generalni pravobranilec (1994–2000)
Antonio Mario La Pergola, sodnik (1994 in 1999–2006), generalni pravobranilec (1995–1999)
Jean-Pierre Puissochet, sodnik (1994–2006)
Philippe Léger, generalni pravobranilec (1994–2006)
Hans Ragnemalm, sodnik (1995–2000)
Nial Fennelly, generalni pravobranilec (1995–2000)
Leif Sevón, sodnik (1995–2002)
Melchior Wathelet, sodnik (1995–2003)
Peter Jann, sodnik (1995–2009)
Dámaso Ruiz-Jarabo Colomer, generalni pravobranilec (1995–2009)
Romain Schintgen, sodnik (1996–2008)
Krateros Ioannou, sodnik (1997–1999)
Siegbert Alber, generalni pravobranilec (1997–2003)
Antonio Saggio, generalni pravobranilec (1998–2000)
Fidelma O'Kelly Macken, sodnica (1999–2004)
Stig Von Bahr, sodnik (2000–2006)
Ninon Colneric, sodnica (2000–2006)
Leendert A. Geelhoed, generalni pravobranilec (2000–2006)
Christine Stix-Hackl, generalna pravobranilka (2000–2006)
Christiaan Willem Anton Timmermans, sodnik (2000–2010)
Luís Miguel Poiares Pessoa Maduro, generalni pravobranilec (2003–2009)
Jerzy Makarczyk, sodnik (2004–2009)
Ján Klučka, sodnik (2004–2009)
Pranas Kūris, sodnik (2004–2010)
Pernilla Lindh, sodnica (2006–2011)

Predsedniki

Massimo Pilotti (1952–1958)
Andreas Matthias Donner (1958–1964)
Charles Léon Hammes (1964–1967)
Robert Lecourt (1967–1976)
Hans Kutscher (1976–1980)
Josse J. Mertens de Wilmars (1980–1984)
Alexander John Mackenzie Stuart (1984–1988)
Ole Due (1988–1994)
Gil Carlos Rodríguez Iglésias (1994–2003)

Sodni tajniki

Albert Van Houtte (1953–1982)
Paul Heim (1982–1988)
Jean-Guy Giraud (1988–1994)
Roger Grass (1994–2010)

D – Sodna statistika Sodišča

Splošna dejavnost Sodišča

1. Vložene zadeve, končane zadeve, nerešene zadeve (2007–2011)

Vložene zadeve

2. Vrste postopkov (2007–2011)
3. Predmet pravnega sredstva (2011)
4. Tožbe zaradi neizpolnitve obveznosti države (2007–2011)

Končane zadeve

5. Vrste postopkov (2007–2011)
6. Sodbe, sklepi, mnenja (2011)
7. Sestava (2007–2011)
8. Zadeve, končane s sodbo, mnenjem ali sklepom (2007–2011)
9. Predmet pravnega sredstva (2007–2011)
10. Predmet pravnega sredstva (2011)
11. Sodbe zaradi neizpolnitve obveznosti države: izid postopka (2007–2011)
12. Trajanje postopkov (sodbe in sklepi) (2007–2011)

Nerešene zadeve na dan 31. decembra

13. Vrste postopkov (2007–2011)
14. Sestava (2007–2011)

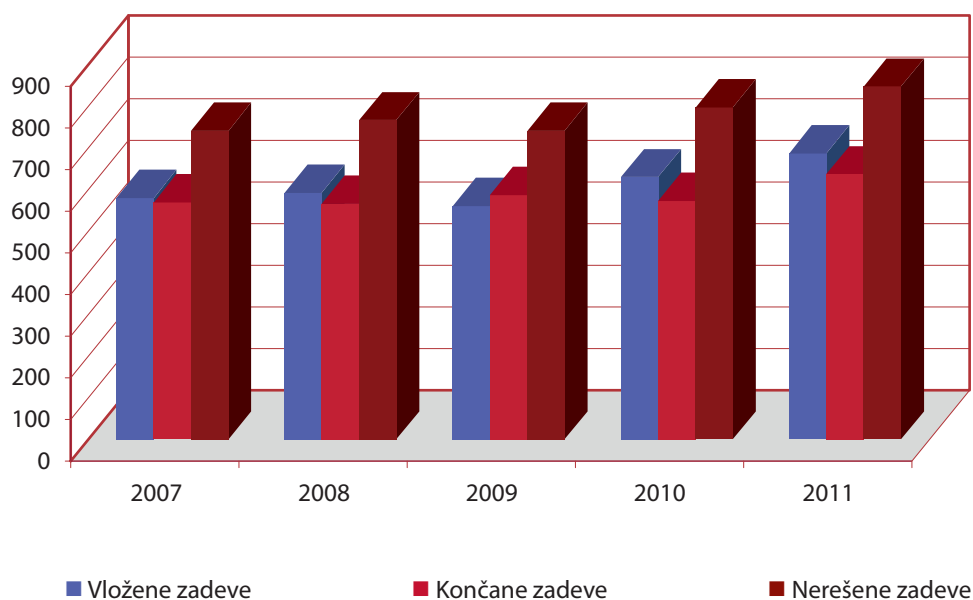
Razno

15. Hitri postopek (2007–2011)
16. Nujni postopek predhodnega odločanja (2008–2011)
17. Začasne odredbe (2011)

Splošni razvoj sodne dejavnosti (1952–2011)

18. Vložene zadeve in sodbe
19. Vloženi predlogi za sprejetje predhodne odločbe (po državi članici in po letu)
20. Vloženi predlogi za sprejetje predhodne odločbe (po državi članici in po sodišču)
21. Vložene tožbe zaradi neizpolnitve obveznosti države

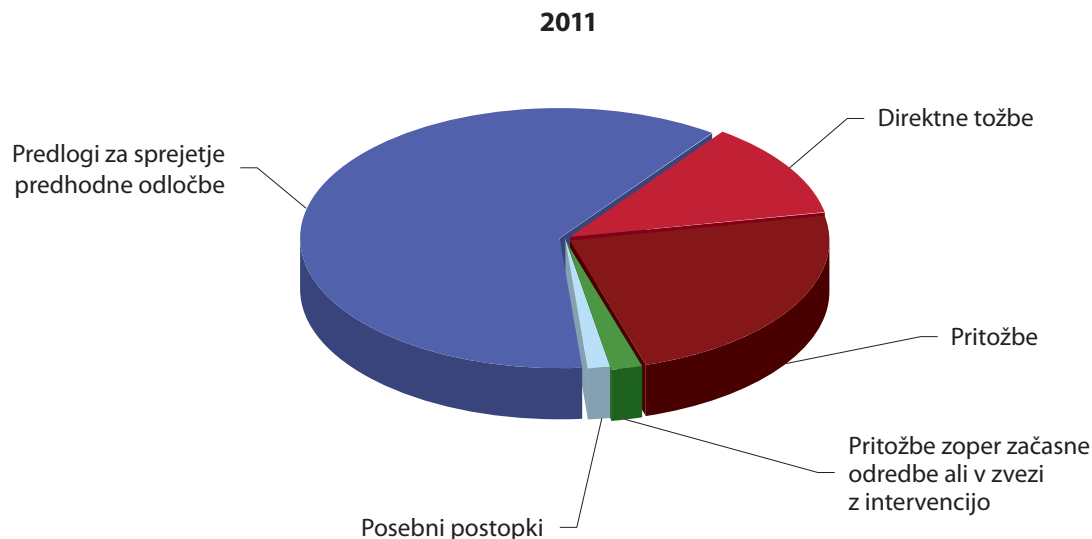
1. *Splošna dejavnost Sodišča* **Vložene zadeve, končane zadeve, nerešene zadeve (2007–2011)¹**

	2007	2008	2009	2010	2011
Vložene zadeve	581	593	562	631	688
Končane zadeve	570	567	588	574	638
Nerešene zadeve	742	768	742	799	849

¹ Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve povezanih zadev (številka zadeve = ena zadeva).

2. Vložene zadeve – Vrste postopkov (2007–2011)¹

	2007	2008	2009	2010	2011
Predlogi za sprejetje predhodne odločbe	265	288	302	385	423
Direktne tožbe	222	210	143	136	81
Pritožbe	79	78	105	97	162
Pritožbe zoper začasne odredbe ali v zvezi z intervencijo	8	8	2	6	13
Mnenja		1	1		
Posebni postopki ²	7	8	9	7	9
Skupaj	581	593	562	631	688
Predlogi za izdajo začasne odredbe	3	3	2	2	3

¹ Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve povezanih zadev (številka zadeve = ena zadeva).

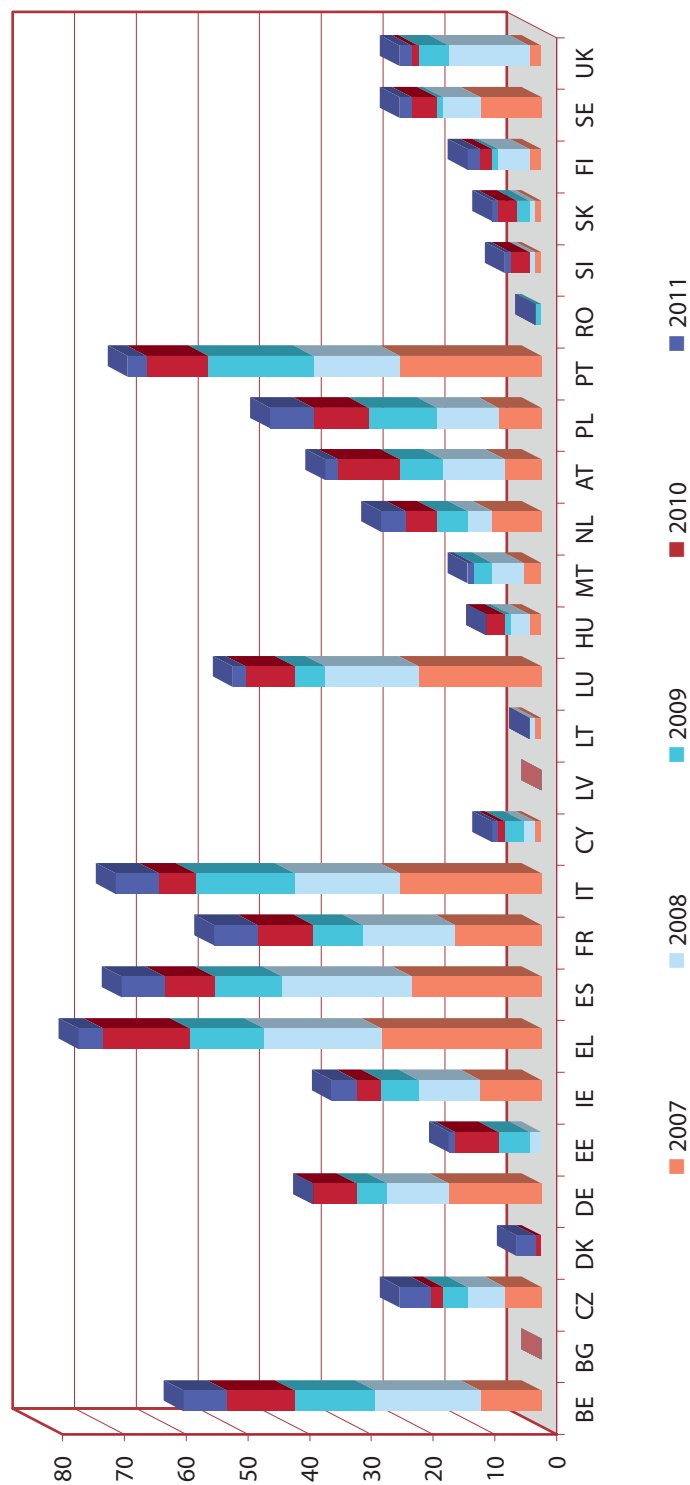
² Za „posebne postopke“ se štejejo: poprava sodbe (člen 66 Poslovnika); odmera stroškov (člen 74 Poslovnika), pravna pomoč (člen 76 Poslovnika), ugovor zoper sodbo (člen 94 Poslovnika), ugovor tretjega (člen 97 Poslovnika), obnova postopka (člen 98 Poslovnika), razlaga sodbe (člen 102 Poslovnika), preučitev predloga prvega generalnega pravobranilca za preizkus odločitve Splošnega sodišča (člen 62 Statuta Sodišča), postopek v zvezi z izvršbo (Protokol o privilegijih in imunitetah), zadeve v zvezi z imuniteto (Protokol o privilegijih in imunitetah).

3. Vložene zadeve – Predmet pravnega sredstva (2011)¹

	Direktne tožbe	Predlogi za sprejetje predhodne odločbe	Pritožbe	Pritožbe zoper začasne odredbe ali v zvezi z intervencijo	Skupaj	Posebni postopki
Carinska unija in skupna carinska tarifa		19			19	
Dostop do dokumentov			6		6	
Državljanstvo Unije	1	12			13	
Državne pomoči	2	3	14		19	
Ekonomska in monetarna politika			1		1	
Ekonomska, socialna in teritorialna kohezija		2	4		6	
Finančne določbe (proračun, finančni okvir, lastna sredstva, boj proti goljufijam ...)	1	3			4	
Industrijska politika	3	7			10	
Intelktualna in industrijska lastnina	2	17	39		58	
Izobraževanje, poklicno usposabljanje, mladina in šport		1			1	
Javna naročila		9	3		12	
Javno zdravje		2			2	
Kmetijstvo	3	23	5		31	
Konkurenca		7	52	1	60	
Načela prava Unije		9	2		11	
Obdavčitev	19	66			85	
Območje svobode, varnosti in pravice		44			44	
Okolje	20	19	3		42	
Podjetniško pravo	2	1			3	
Pravo institucij	7	2	17	10	36	1
Približevanje zakonodaje		15			15	
Pristop novih držav		2			2	
Promet	2	19			21	
Prosti pretok blaga	3	2			5	
Prosti pretok kapitala	3	19			22	
Prosto gibanje oseb	1	11	2		14	
Skupna zunanja in varnostna politika	1	9	6	1	17	
Socialna politika	3	37	1		41	
Socialna varnost delavcev migrantov		11			11	
Svoboda opravljanja storitev	1	12	3		16	
Svoboda ustanavljanja	4	11			15	
Trgovinska politika		2	2		4	
Turizem		1			1	
Varstvo potrošnikov	2	21			23	
Zunanje delovanje Evropske unije	1	5	1		7	
PDEU	81	423	161	12	677	1
Kadrovski predpisi za uradnike			1		1	
Postopek						7
Pravo institucij				1	1	
Privilegiji in imunitete						1
Razno			1	1	2	8
SKUPAJ SPLOŠNO	81	423	162	13	679	9

¹ Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve povezanih zadev (številka zadeve = ena zadeva).

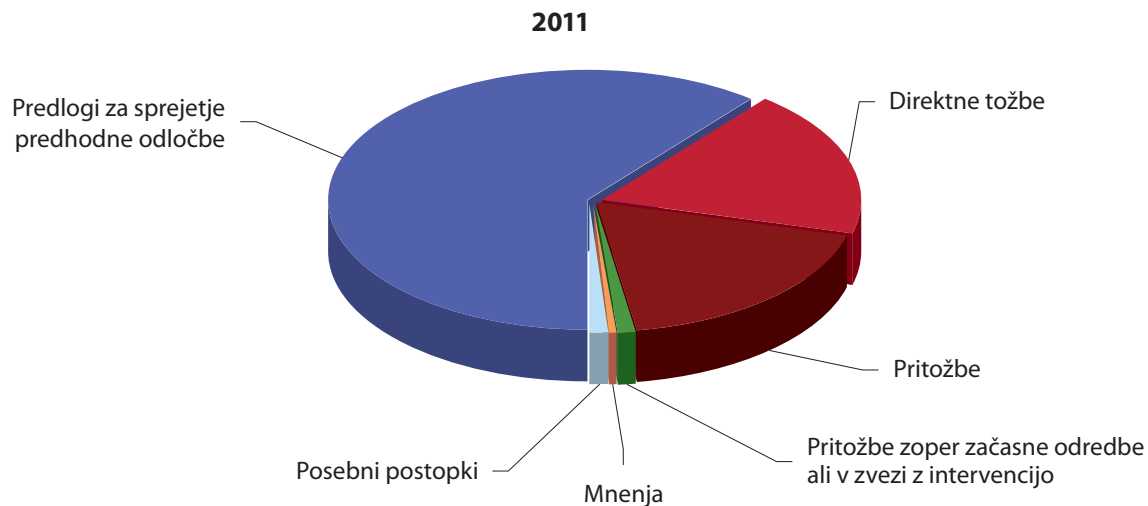
4. Vložene zadeve – Tožbe zaradi neizpolnitve obveznosti države (2007–2011)¹

	2007	2008	2009	2010	2011
Belgija	10	17	13	11	7
Bolgarija					
Češka republika	6	6	4	2	5
Danska				1	3
Nemčija	15	10	5	7	
Estonija		2	5	7	1
Irska	10	10	6	4	4
Grčija	26	19	12	14	4
Španija	21	21	11	8	7
Francija	14	15	8	9	7
Italija	23	17	16	6	7
Ciper	1	2	3	1	1
Latvija					
Litva	1	1			
Luksemburg	20	15	5	8	2
Madžarska	2	3	1	3	
Malta	3	5	3		1
Nizozemska	8	4	5	5	4
Avstrija	6	10	7	10	2
Poljska	7	10	11	9	7
Portugalska	23	14	17	10	3
Romunija			1		
Slovenija	1	1		3	1
Slovaška	1	1	2	3	1
Finska	2	5	1	2	2
Švedska	10	6	1	4	2
Združeno kraljestvo	2	13	5	1	2
Skupaj	212	207	142	128	73

¹ Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitev povezanih zadev (številka zadeve = ena zadeva).

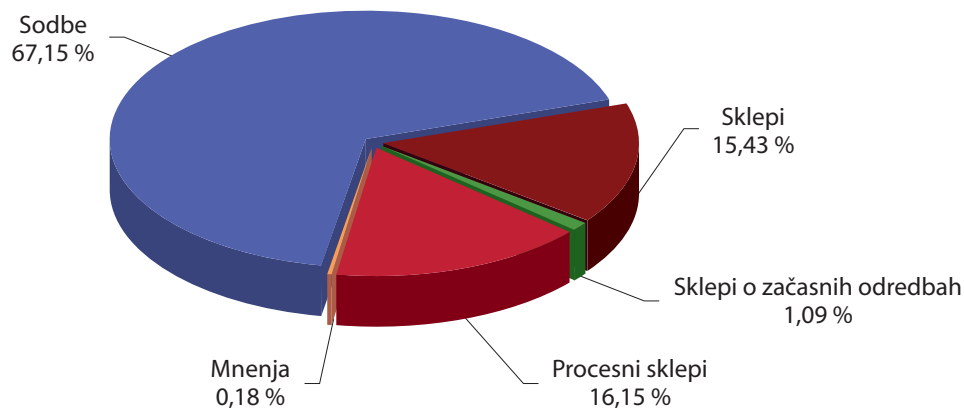
5. Končane zadeve – Vrste postopkov (2007–2011)¹

	2007	2008	2009	2010	2011
Predlogi za sprejetje predhodne odločbe	235	301	259	339	388
Direktne tožbe	241	181	215	139	117
Pritožbe	88	69	97	84	117
Pritožbe zoper začasne odredbe ali v zvezi z intervencijo	2	8	7	4	7
Mnenja			1		1
Posebni postopki	4	8	9	8	8
Skupaj	570	567	588	574	638

¹ Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve povezanih zadev (številka zadeve = ena zadeva).

6. Končane zadeve – Sodbe, sklepi, mnenja (2011)¹

	Sodbe	Sklepi ²	Sklepi o zaasnih odredbah ³	Procesni sklepi ⁴	Mnenja	Skupaj
Predlogi za sprejetje predhodne odločbe	237	38		45		320
Direktne tožbe	82	1		34		117
Pritožbe	51	41	2	5		99
Pritožbe zoper začasne odredbe ali v zvezi z intervencijo			4	3		7
Mnenja					1	1
Posebni postopki		5		2		7
Skupaj	370	85	6	89	1	551

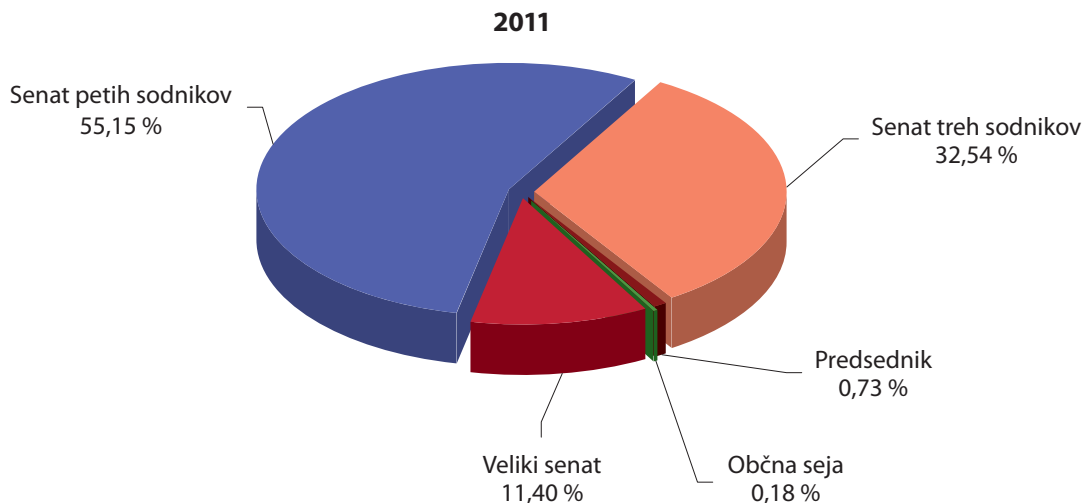
¹ Navedene številke (neto številke) označujejo skupno število zadev ob upoštevanju združitve zaradi povezanosti (niz združenih zadev = ena zadeva).

² Sklepi, s katerimi se postopek konča, razen sklepov o izbrisu zadeve, ustavitvi postopka ali vrnitvi v ponovno odločanje Splošnemu sodišču.

³ Sklepi, izdani na podlagi predloga, ki temelji na členih 278 PDEU in 279 PDEU (prej člena 242 ES in 243 ES) ali členu 280 PDEU (prej člen 244 ES) ali ustreznih določbah PESAE, ali na podlagi pritožbe zoper sklep o začasni odredbi ali o intervenciji.

⁴ Sklepi, s katerimi se postopek konča z izbrisom zadeve, z ustavitvijo postopka ali z vrnitvijo zadeve Splošnemu sodišču v ponovno odločanje.

7. Končane zadeve – Sestava (2007–2011)¹

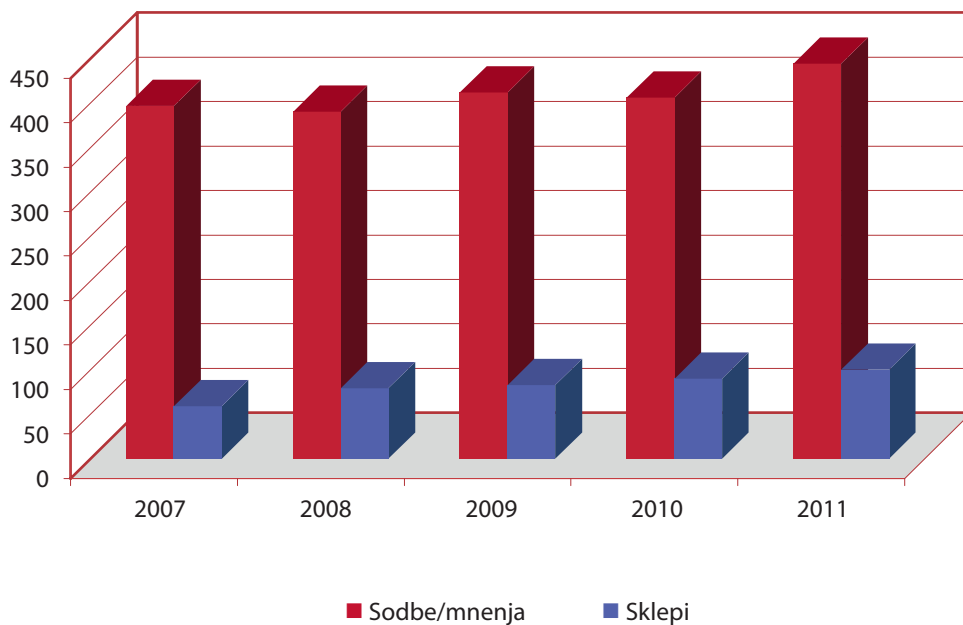

	2007			2008			2009			2010			2011		
	Sodbe/mnenja	Sklepi ²	Skupaj	Sodbe/mnenja	Sklepi ²	Skupaj	Sodbe/mnenja	Sklepi ²	Skupaj	Sodbe/mnenja	Sklepi ²	Skupaj	Sodbe/mnenja	Sklepi ²	Skupaj
Občna seja													1		1
Veliki senat	51		51	66		66	41		41	70	1	71	62		62
Senat petih sodnikov	241	8	249	259	13	272	275	8	283	280	8	288	290	10	300
Senat treh sodnikov	105	49	154	65	59	124	96	70	166	56	76	132	91	86	177
Predsednik		2	2		7	7		5	5		5	5		4	4
Skupaj	397	59	456	390	79	469	412	83	495	406	90	496	444	100	544

¹ Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve povezanih zadev (številka zadeve = ena zadeva).

² Sklepi, s katerimi se postopek konča, razen sklepov o izbrisu zadeve, ustavitvi postopka ali vrnitvi v ponovno odločanje Splošnemu sodišču.

8. Zadeve, končane s sodbo, mnenjem ali sklepom (2007–2011)^{1 2}

	2007	2008	2009	2010	2011
Sodbe/mnenja	397	390	412	406	444
Sklepi	59	79	83	90	100
Skupaj	456	469	495	496	544

¹ Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve povezanih zadev (številka zadeve = ena zadeva).

² Sklepi, s katerimi se postopek konča, razen sklepov o izbrisu zadeve, ustavitvi postopka ali vrnitvi v ponovno odločanje Splošnemu sodišču.

9. Zadeve, končane s sodbo, mnenjem ali sklepom – Predmet pravnega sredstva (2007–2011)¹

	2007	2008	2009	2010	2011
Bruseljska konvencija	2	1	2		
Carinska unija in skupna carinska tarifa ⁴	12	8	5	15	19
Dostop do dokumentov					2
Državljanstvo Unije	2	7	3	6	7
Državne pomoči	9	26	10	16	48
Ekonomska in monetarna politika	1	1	1	1	
Energija	4	4	4	2	2
Finančne določbe (proračun, finančni okvir, lastna sredstva, boj proti goljufijam ...) ²				1	4
Industrijska politika	11	12	6	9	9
Intelektualna in industrijska lastnina	21	22	31	38	47
Javna naročila					7
Javno zdravje					3
Kmetijstvo	23	54	18	15	23
Konkurenca	17	23	28	13	19
Lastna sredstva Skupnosti ²	3		10	5	2
Načela prava Unije	4	4	4	4	15
Obdavčitev	44	38	44	66	49
Območje svobode, varnosti in pravice	17	4	26	24	23
Okolje ³				9	35
Okolje in potrošniki ³	50	43	60	48	25
Podjetniško pravo	16	17	17	17	8
Pravo institucij	6	15	29	26	20
Pravosodje in notranja politika		1			
Približevanje zakonodaje	21	21	32	15	15
Pristop novih držav	1		1		1
Privilegiji in imunitete	1	2			
Promet	6	4	9	4	7
Proračun Skupnosti ²				1	
Prosti pretok blaga	14	12	13	6	8
Prosti pretok kapitala	13	9	7	6	14
Prosto gibanje oseb	19	27	19	17	9
Raziskave, informacije, izobraževanje, statistika				1	
Regionalna politika	7	1	3	2	
Registracija, evalvacija, avtorizacija in omejevanje kemikalij (Uredba REACH)					1
Rimska konvencija			1		
Skupna carinska tarifa ⁴	10	5	13	7	2
Skupna politika na področju ribištva	6	6	4	2	1
Skupna zunanja in varnostna politika	4	2	2	2	4
Socialna politika	26	25	33	36	36
Socialna varnost delavcev migrantov	7	5	3	6	8

>>>

	2007	2008	2009	2010	2011
Svoboda opravljanja storitev	24	8	17	30	27
Svoboda ustanavljanja	19	29	13	17	21
Trgovinska politika	1	1	5	2	2
Varstvo potrošnikov ³				3	4
Zunanje delovanje Evropske unije	9	8	8	10	8
Pogodba ES/PDEU	430	445	481	482	535
Pogodba EU	4	6	1	4	1
Pogodba ESPJ	1	2			1
Pogodba ESAE	1				
Kadrovski predpisi za uradnike	17	11	8	4	
Postopek	3	5	5	6	5
Privilegiji in imunitete					2
Razno	20	16	13	10	7
SKUPAJ SPLOŠNO	456	469	495	496	544

¹ Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve povezanih zadev (številka zadeve = ena zadeva).

² Rubriki „Proračun Skupnosti“ in „Lastna sredstva Skupnosti“ sta bili za vložene zadeve po 1. decembru 2009 združeni v rubriko „Finančne določbe“.

³ Rubrika „Okolje in potrošniki“ je bila za zadeve, vložene po 1. decembru 2009, razdeljena na dve ločeni rubriki.

⁴ Rubriki „Skupna carinska tarifa“ in „Carinska unija“ sta bili za zadeve, vložene po 1. decembru 2009, združeni v eno rubriko.

10. Zadeve, končane s sodbo, mnenjem ali sklepom – Predmet pravnega sredstva (2011)¹

	Sodbe/mnenja	Sklepi ²	Skupaj
Carinska unija in skupna carinska tarifa ⁵	18	1	19
Dostop do dokumentov		2	2
Državne pomoči	42	6	48
Energija	2		2
Evropsko državljanstvo	7		7
Finančne določbe (proračun, finančni okvir, lastna sredstva, boj proti goljufijam ...) ³	4		4
Industrijska politika	8	1	9
Intelektualna lastnina	26	21	47
Javna naročila	3	4	7
Javno zdravje	1	2	3
Kmetijstvo	21	2	23
Konkurenca	17	2	19
Lastna sredstva Skupnosti ³	2		2
Načela prava Unije	7	8	15
Obdavčitev	39	10	49
Območje svobode, varnosti in pravice	22	1	23
Okolje in potrošniki ⁴	21	4	25
Okolje ⁴	34	1	35
Podjetniško pravo	7	1	8
Pravo institucij	8	12	20
Približevanje zakonodaje	13	2	15
Pristop novih držav	1		1
Promet	6	1	7
Prosti pretok blaga	8		8
Prosti pretok kapitala	13	1	14
Prosto gibanje oseb	9		9
Registracija, evalvacija, avtorizacija in omejevanje kemikalij (Uredba REACH)	1		1
Skupna carinska tarifa ⁵	2		2
Skupna politika na področju ribištva	1		1
Skupna zunanja in varnostna politika	4		4
Socialna politika	28	8	36
Socialna varnost delavcev migrantov	8		8
Svoboda opravljanja storitev	26	1	27
Svoboda ustanavljanja	20	1	21
Trgovinska politika	2		2
Varstvo potrošnikov ⁴	2	2	4
Zunanje delovanje Evropske unije	7	1	8

>>>

Pogodba ES/PDEU	440	95	535
Pogodba EU	1		1
Pogodba ESPJ	1		1
Postopek		5	5
Privilegiji in imunitete	2		2
Razno	2	5	7
SKUPAJ SPLOŠNO	444	100	544

¹ Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve povezanih zadev (številka zadeve = ena zadeva).

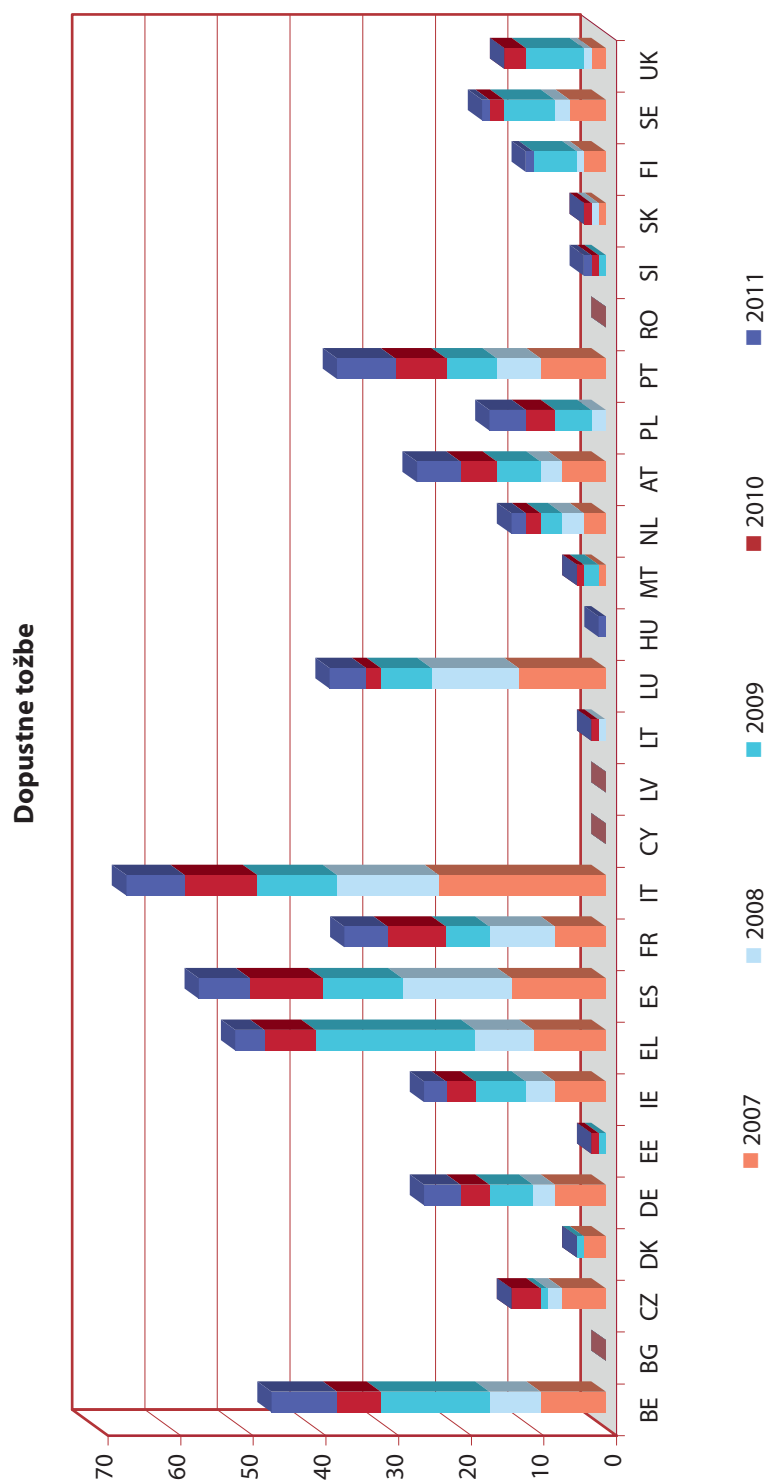
² Sklepi, s katerimi se postopek konča, razen sklepov o izbrisu zadeve, ustavitvi postopka ali vrnitvi v ponovno odločanje Splošnemu sodišču.

³ Rubriki „Proračun Skupnosti“ in „Lastna sredstva Skupnosti“ sta bili za vložene zadeve po 1. decembru 2009 združeni v rubriko „Finančne določbe“.

⁴ Rubrika „Okolje in potrošniki“ je bila za zadeve, vložene po 1. decembru 2009, razdeljena na dve ločeni rubriki.

⁵ Rubriki „Skupna carinska tarifa“ in „Carinska unija“ sta bili za zadeve, vložene po 1. decembru 2009, združeni v eno rubriko.

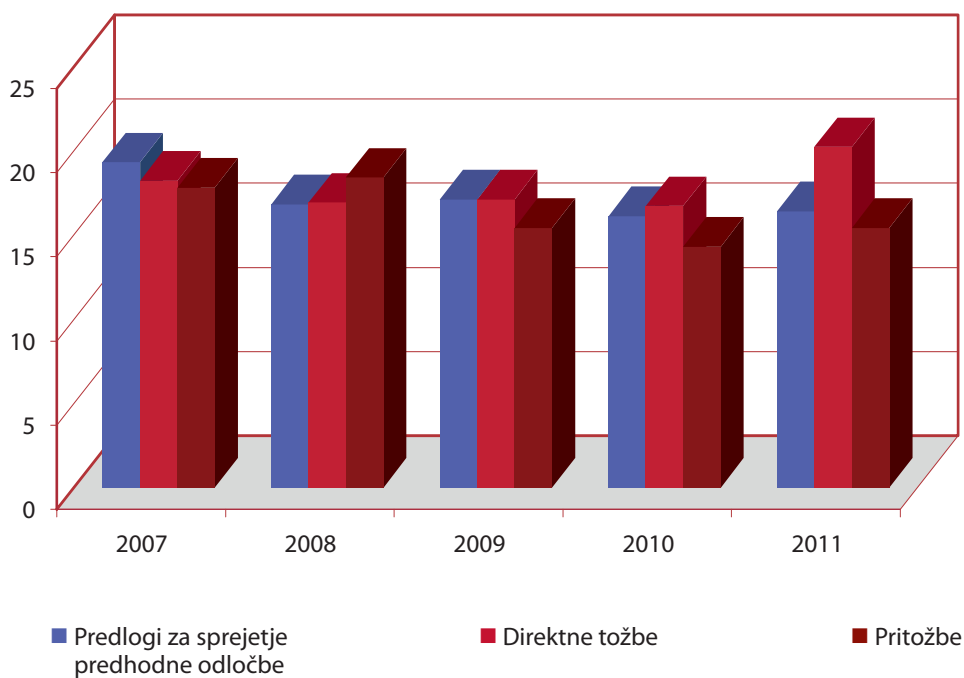
11. Končane zadeve – Sodbe zaradi neizpolnitve obveznosti države: izid postopka (2007–2011)¹

	2007		2008		2009		2010		2011	
	Ugoditev	Zavrnitev	Ugoditev	Zavrnitev	Ugoditev	Zavrnitev	Ugoditev	Zavrnitev	Ugoditev	Zavrnitev
Belgija	9	1	7		15	1	6	1	9	1
Bolgarija										
Češka republika	6		2		1		4			
Danska	3				1					
Nemčija	7	1	3	3	6	2	4	2	5	
Estonija					1		1			
Irska	7	2	4		7		4		3	
Grčija	10	3	8	1	22		7		4	
Španija	13	1	15	1	11		10	2	7	1
Francija	7		9	1	6		8	2	6	
Italija	23	2	14	1	11	4	10		8	1
Ciper										1
Latvija										
Litva			1				1			
Luksemburg	12		12		7		2		5	
Madžarska									1	1
Malta	1				2		1	1		1
Nizozemska	3	1	3		3		2	1	2	
Avstrija	6		3		6		5		6	
Poljska			2		5		4	1	5	
Portugalska	9		6		7	1	7	1	8	1
Romunija										1
Slovenija					1		1		1	
Slovaška	1		1				1			1
Finska	3	1	1	1	6	1			1	
Švedska	5		2	1	7		2		1	
Združeno kraljestvo	2	4	1		8	1	3	1		
Skupaj	127	16	94	9	133	10	83	12	72	9

¹ Navedene številke (neto številke) označujejo skupno število zadev ob upoštevanju združitve zaradi povezanosti (niz združenih zadev = ena zadeva).

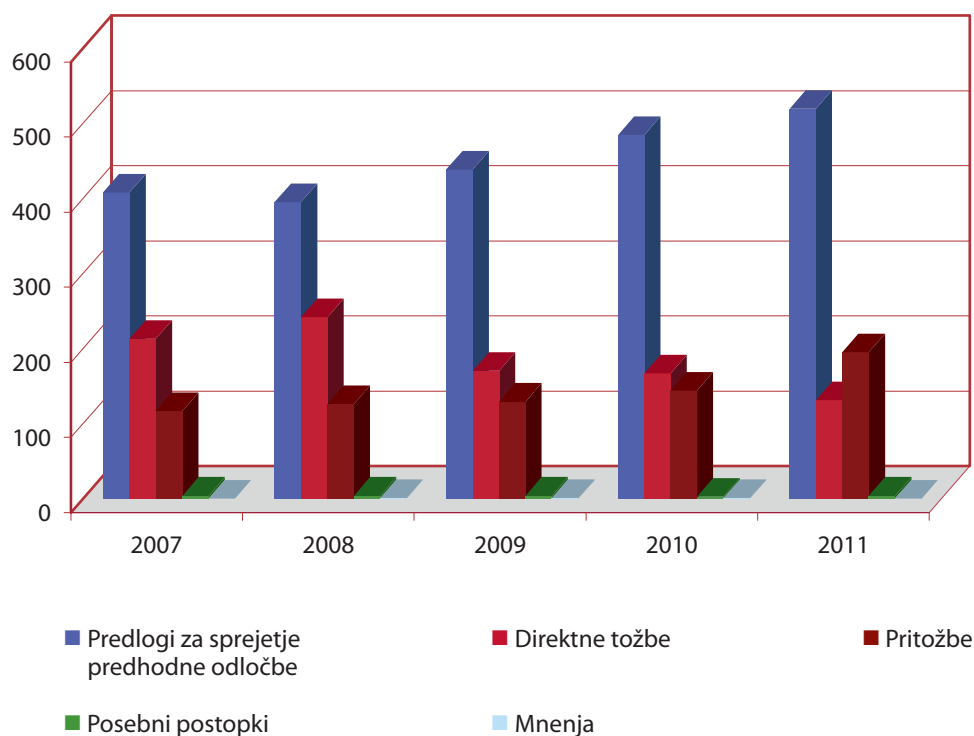
12. Končane zadeve – Trajanje postopkov (2007–2011)¹ (sodbe in sklepi)

	2007	2008	2009	2010	2011
Predlogi za sprejetje predhodne odločbe	19,3	16,8	17,1	16,1	16,4
Nujni postopek za predhodno odločanje		2,1	2,5	2,1	2,5
Direktne tožbe	18,2	16,9	17,1	16,7	20,2
Pritožbe	17,8	18,4	15,4	14,3	15,4

¹ Trajanje je izraženo v mesecih in desetinah meseca. Pri izračunu trajanja postopkov so izključeni: zadeve, v katerih je izdana vmesna sodba ali v kateri so bili sprejeti pripravljalni ukrepi, mnenja, posebni postopki (in sicer: odmera stroškov, pravna pomoč, ugovor zoper sodbo, ugovor tretjega, razlaga sodbe, obnova postopka, poprava sodbe, postopek v zvezi z izvršbo), postopki, ki se končajo s sklepom o izbrisu zadeve, s sklepom o ustavitvi postopka ali s sklepom o vrnitvi zadeve v ponovno odločanje Splošnemu sodišču, postopki za izdajo začasnih odredb ter pritožbe zoper začasne odredbe ali v zvezi z intervencijo.

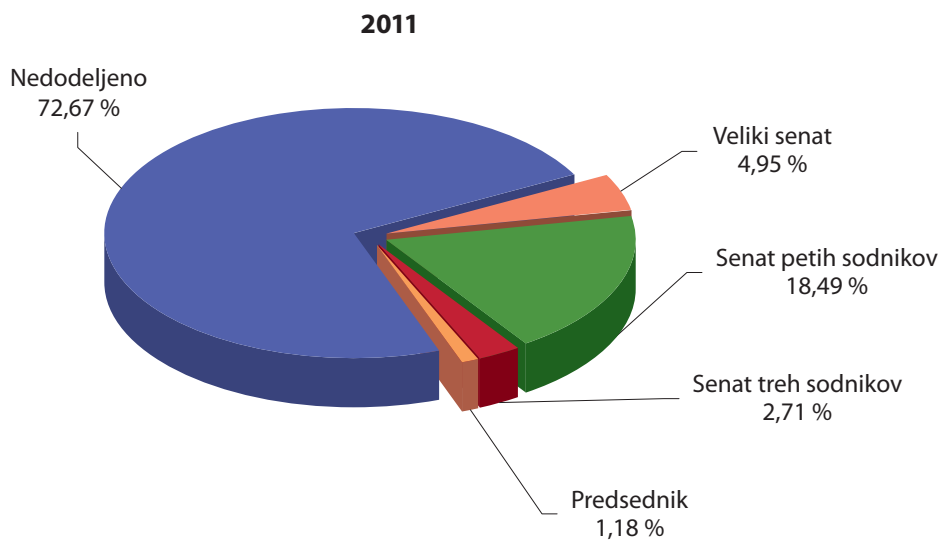
13. Nerešene zadeve na dan 31. decembra – Vrste postopkov (2007–2011)¹

	2007	2008	2009	2010	2011
Predlogi za sprejetje predhodne odločbe	408	395	438	484	519
Direktne tožbe	213	242	170	167	131
Pritožbe	117	126	129	144	195
Posebni postopki	4	4	4	3	4
Mnenja		1	1	1	
Skupaj	742	768	742	799	849

¹ Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve povezanih zadev (številka zadeve = ena zadeva).

14. Nerešene zadeve na dan 31. decembra – Sestava (2007–2011)¹

	2007	2008	2009	2010	2011
Nedodeljeno	481	524	490	519	617
Občna seja				1	
Veliki senat	59	40	65	49	42
Senat petih sodnikov	170	177	169	193	157
Senat treh sodnikov	24	19	15	33	23
Predsednik	8	8	3	4	10
Skupaj	742	768	742	799	849

¹ Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve povezanih zadev (številka zadeve = ena zadeva).

15. Razno – Hitri postopek (2007–2011)¹

	2007		2008		2009		2010		2011	
	Ugoditev	Zavrnitev	Ugoditev	Zavrnitev	Ugoditev	Zavrnitev	Ugoditev	Zavrnitev	Ugoditev	Zavrnitev
Direktne tožbe		1						1		
Predlogi za sprejetje predhodne odločbe		5	2	6	1	3	4	7	2	6
Pritožbe		1				1				5
Posebni postopki						1				
Skupaj		7	2	6	1	5	4	8	2	11

16. Razno – Nujni postopek predhodnega odločanja (2008–2011)²

	2008		2009		2010		2011	
	Ugoditev	Zavrnitev	Ugoditev	Zavrnitev	Ugoditev	Zavrnitev	Ugoditev	Zavrnitev
Kmetijstvo		1						
Policijsko in pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah	2	1		1				
Območje svobode, varnosti in pravice	1	1	2		5	1	2	3
Skupaj	3	3	2	1	5	1	2	3

¹ Od 1. julija 2000 je mogoče zadevo obravnavati po hitrem postopku na podlagi določb členov 62a in 104a Poslovnika.

² Od 1. marca 2008 se lahko na podlagi določb člena 104a Poslovnika v zadevah, ki se nanašajo na območje svobode, varnosti in pravice, uporabi nujni postopek predhodnega odločanja.

17. Razno – Začasne odredbe (2011)¹

	Predlogi za izdajo začasne odredbe	Pritožbe zoper začasne odredbe ali v zvezi z intervencijo	Izid postopka		
			Zavrnitev	Ugoditev	Izbris ali ustavitev postopka
Dostop do dokumentov			1		
Državne pomoči			1		
Intelektualna in industrijska lastnina	2				
Konkurenca		1			1
Okolje					1
Pravo institucij		11	3		1
Skupna zunanja in varnostna politika		1			
Trgovinska politika					1
Zunanje delovanje Evropske unije	1				
SKUPAJ SPLOŠNO	3	13	5		4

¹ Navedene številke (neto številke) označujejo skupno število zadev ob upoštevanju združitve zaradi povezanosti (niz združenih zadev = ena zadeva).

18. Splošni razvoj sodne dejavnosti (1952–2011) – Vložene zadeve in sodbe

Leto	Vložene zadeve ¹							Sodbe/mnenja ²
	Direktne tožbe	Predlogi za sprejetje predhodne odločbe	Pritožbe	Pritožbe zoper začasne odredbe ali v zvezi z intervencijo	Predlog za izdajo mnenja	Skupaj	Predlogi za izdajo začasne odredbe	
1953	4					4		
1954	10					10		2
1955	9					9	2	4
1956	11					11	2	6
1957	19					19	2	4
1958	43					43		10
1959	46				1	47	5	13
1960	22				1	23	2	18
1961	24	1			1	26	1	11
1962	30	5				35	2	20
1963	99	6				105	7	17
1964	49	6				55	4	31
1965	55	7				62	4	52
1966	30	1				31	2	24
1967	14	23				37		24
1968	24	9				33	1	27
1969	60	17				77	2	30
1970	47	32				79		64
1971	59	37				96	1	60
1972	42	40				82	2	61
1973	131	61				192	6	80
1974	63	39				102	8	63
1975	61	69			1	131	5	78
1976	51	75			1	127	6	88
1977	74	84				158	6	100
1978	146	123			1	270	7	97
1979	1218	106				1324	6	138
1980	180	99				279	14	132
1981	214	108				322	17	128
1982	217	129				346	16	185
1983	199	98				297	11	151
1984	183	129				312	17	165
1985	294	139				433	23	211
1986	238	91				329	23	174
1987	251	144				395	21	208
1988	193	179				372	17	238
1989	244	139				383	19	188

>>>

Leto	Vložene zadeve ¹							Sodbe/mnenja ²
	Direktne tožbe	Predlogi za sprejetje predhodne odločbe	Pritožbe	Pritožbe zoper začasne odredbe ali v zvezi z intervencijo	Predlog za izdajo mnenja	Skupaj	Predlogi za izdajo začasne odredbe	
1990	221	141	15	1		378	12	193
1991	140	186	13	1	2	342	9	204
1992	251	162	24	1	2	440	5	210
1993	265	204	17			486	13	203
1994	125	203	12	1	3	344	4	188
1995	109	251	46	2		408	3	172
1996	132	256	25	3		416	4	193
1997	169	239	30	5		443	1	242
1998	147	264	66	4		481	2	254
1999	214	255	68	4		541	4	235
2000	197	224	66	13	2	502	4	273
2001	187	237	72	7		503	6	244
2002	204	216	46	4		470	1	269
2003	277	210	63	5	1	556	7	308
2004	219	249	52	6	1	527	3	375
2005	179	221	66	1		467	2	362
2006	201	251	80	3		535	1	351
2007	221	265	79	8		573	3	379
2008	210	288	77	8	1	584	3	333
2009	143	302	104	2	1	552	1	377
2010	136	385	97	6		624	2	370
2011	81	423	162	13		679	3	371
Skupaj	8682	7428	1280	98	19	17.507	354	9008

¹ Bruto številke; brez posebnih postopkov.

² Neto številke.

19. Splošni razvoj sodne dejavnosti (1952–2011) – Vloženi predlogi za sprejetje predhodne odločbe (po državi članici in po letu)

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Drugo ¹	Skupaj
1961																		1										1	
1962																		5										5	
1963															1			5										6	
1964											2							4										6	
1965					4					2								1										7	
1966																		1										1	
1967	5				11					3					1			3										23	
1968	1				4					1	1							2										9	
1969	4				11					1					1													17	
1970	4				21					2	2							3										32	
1971	1				18					6	5				1			6										37	
1972	5				20					1	4							10										40	
1973	8				37					4	5				1			6										61	
1974	5				15					6	5							7									1	39	
1975	7			1	26					15	14				1			4									1	69	
1976	11				28					8	12							14									1	75	
1977	16			1	30			2		14	7							9								5		84	
1978	7			3	46			1		12	11							38								5		123	
1979	13			1	33			2		18	19				1			11								8		106	
1980	14			2	24			3		14	19							17								6		99	
1981	12			1	41					17	11				4			17								5		108	
1982	10			1	36					39	18							21								4		129	
1983	9			4	36					15	7							19								6		98	
1984	13			2	38			1		34	10							22								9		129	
1985	13				40			2		45	11				6			14								8		139	
>>>																													

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Drugo ¹	Skupaj
1986	13			4	18		4	2	1	19	5				1			16									8		91
1987	15			5	32		2	17	1	36	5				3			19									9		144
1988	30			4	34				1	38	28				2			26									16		179
1989	13			2	47		1	2	2	28	10				1			18		1							14		139
1990	17			5	34		4	2	6	21	25				4			9		2							12		141
1991	19			2	54		2	3	5	29	36				2			17		3							14		186
1992	16			3	62			1	5	15	22				1			18		1							18		162
1993	22			7	57		1	5	7	22	24				1			43		3							12		204
1994	19			4	44		2		13	36	46				1			13		1							24		203
1995	14			8	51		3	10	10	43	58				2			19	2	5						6	20		251
1996	30			4	66			4	6	24	70				2			10	6	6					3	4	21		256
1997	19			7	46		1	2	9	10	50				3			24	35	2					6	7	18		239
1998	12			7	49		3	5	55	16	39				2			21	16	7					2	6	24		264
1999	13			3	49		2	3	4	17	43				4			23	56	7					4	5	22		255
2000	15			3	47		2	3	5	12	50							12	31	8					5	4	26	1	224
2001	10			5	53		1	4	4	15	40				2			14	57	4					3	4	21		237
2002	18			8	59			7	3	8	37				4			12	31	3					7	5	14		216
2003	18			3	43		2	4	8	9	45				4			28	15	1					4	4	22		210
2004	24			4	50		1	18	8	21	48				1	2		28	12	1					4	5	22		249
2005	21		1	4	51		2	11	10	17	18				2	3		36	15	1	2				4	11	12		221
2006	17		3	3	77		1	14	17	24	34			1	1	4		20	12	2	3			1	5	2	10		251
2007	22	1	2	5	59	2	2	8	14	26	43			1		2		19	20	7	3	1		1	5	6	16		265
2008	24		1	6	71	2	1	9	17	12	39	1	3	3	4	6		34	25	4	1				4	7	14		288
2009	35	8	5	3	59	2		11	11	28	29	1	4	3		10	1	24	15	10	3	1	2	1	2	5	28	1	302
2010	37	9	3	10	71		4	6	22	33	49		3	2	9	6		24	15	8	10	17	1	5	6	6	29		385
2011	34	22	5	6	83	1	7	9	27	31	44		10	1	2	13		22	24	11	11	14	1	3	12	4	26		423
Skupaj	685	40	20	141	1885	7	62	160	271	847	1100	2	20	11	75	46	1	789	387	43	88	33	4	11	76	91	531	2	7428

¹ Zadeva Campina Melkunie, C-265/00 (Cour de justice Benelux/Benelux Gerechtshof).
Zadeva Miles in drugi, C-196/09 (Odbor Evropskih šol za pritožbe).

**20. Splošni razvoj sodne dejavnosti (1952–2011) –
Vloženi predlogi za sprejetje predhodne odločbe
(po državi članici in po sodišču)**

			Skupaj
Belgija	Cour constitutionnelle	21	
	Cour de cassation	85	
	Conseil d'État	64	
	Druga sodišča	515	685
Bolgarija	Софийски градски съд Търговско отделение	1	
	Druga sodišča	39	40
Češka republika	Nejvyššího soudu		
	Nejvyšší správní soud	10	
	Ústavní soud		
	Druga sodišča	10	20
Danska	Højesteret	30	
	Druga sodišča	111	141
Nemčija	Bundesgerichtshof	148	
	Bundesverwaltungsgericht	105	
	Bundesfinanzhof	279	
	Bundesarbeitsgericht	23	
	Bundessozialgericht	74	
	Staatsgerichtshof des Landes Hessen	1	
	Druga sodišča	1255	1885
Estonija	Riigikohus	2	
	Druga sodišča	5	7
Irska	Supreme Court	19	
	High Court	20	
	Druga sodišča	23	62
Grčija	Άρειος Πάγος	10	
	Συμβούλιο της Επικρατείας	50	
	Druga sodišča	100	160
Španija	Tribunal Supremo	46	
	Audiencia Nacional	1	
	Juzgado Central de lo Penal	7	
	Druga sodišča	217	271
Francija	Cour de cassation	95	
	Conseil d'État	75	
	Druga sodišča	677	847
Italija	Corte suprema di Cassazione	110	
	Corte Costituzionale	1	
	Consiglio di Stato	75	
	Druga sodišča	914	1100
Ciper	Ανώτατο Δικαστήριο	2	
	Druga sodišča		2
Latvija	Augstākā tiesa	18	
	Satversmes tiesa		
	Druga sodišča	2	20

>>>

			Skupaj
Litva	Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas	1	
	Lietuvos Aukščiausiasis Teismas	3	
	Lietuvos vyriausiasis administracinis Teismas	3	
	Druga sodišča	4	11
Luksemburg	Cour supérieure de justice	10	
	Cour de cassation	8	
	Conseil d'État	13	
	Cour administrative	8	
	Druga sodišča	36	75
Madžarska	Legfelsőbb Bíróság	3	
	Fővárosi Ítéltábla	2	
	Szegedi Ítéltábla	1	
	Druga sodišča	40	46
Malta	Qorti Kostituzzjonali		
	Qorti ta' l- Appel		
	Druga sodišča	1	1
Nizozemska	Raad van State	74	
	Hoge Raad der Nederlanden	207	
	Centrale Raad van Beroep	49	
	College van Beroep voor het Bedrijfsleven	140	
	Tariefcommissie	34	
	Druga sodišča	285	789
Avstrija	Verfassungsgerichtshof	4	
	Oberster Gerichtshof	87	
	Oberster Patent- und Markensenat	3	
	Bundesvergabeamt	24	
	Verwaltungsgerichtshof	66	
	Vergabekontrollsenat	4	
	Druga sodišča	199	387
Poljska	Sąd Najwyższy	5	
	Naczelny Sąd Administracyjny	15	
	Trybunał Konstytucyjny		
	Druga sodišča	23	43
Portugalska	Supremo Tribunal de Justiça	2	
	Supremo Tribunal Administrativo	45	
	Druga sodišča	41	88
Romunija	Tribunal Dâmbovița	3	
	Curtea de Apel	14	
	Druga sodišča	16	33
Slovenija	Vrhovno sodišče	1	
	Ustavno sodišče		
	Druga sodišča	3	4

>>>

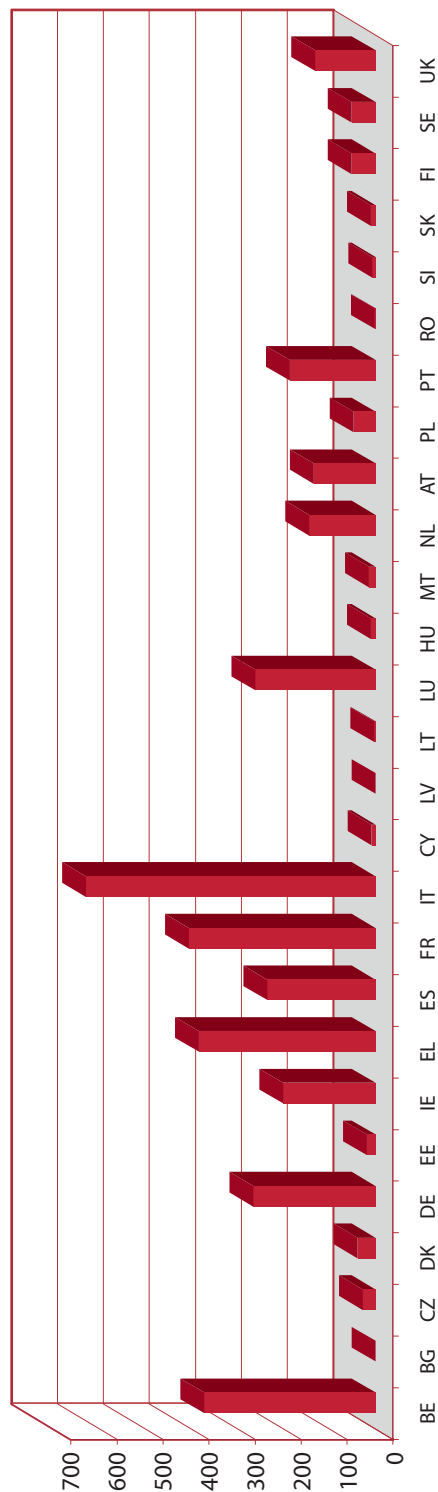
			Skupaj
Slovaška	Ústavný Súd		
	Najvyšší súd	6	
	Druga sodišča	5	11
Finska	Korkein hallinto-oikeus	38	
	Korkein oikeus	12	
	Druga sodišča	26	76
Švedska	Högsta Domstolen	14	
	Marknadsdomstolen	5	
	Regeringsrätten	24	
	Druga sodišča	48	91
Združeno kraljestvo	House of Lords	40	
	Supreme Court	3	
	Court of Appeal	69	
	Druga sodišča	419	531
Drugo	Cour de justice Benelux/Benelux Gerechtshof ¹	1	1
	Odbor za pritožbe Evropskih šol ²	1	1
Skupaj			7428

¹ Zadeva Campina Melkunie, C-265/00.

² Zadeva Miles in drugi, C-196/09.

21. Splošni razvoj sodne dejavnosti (1952–2011) – Vložene tožbe zaradi neizpolnitve obveznosti države

1952–2011

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Skupaj
1952–2011	371		27	38	265	18	200	383	234	405	628	8		2	260	9	14	143	133	47	185	1	6	10	52	52	131	3622

Poglavje II

Splošno sodišče

A – Dejavnost Splošnega sodišča leta 2011

Marc Jaeger, predsednik

Čeprav leto 2011 ni bilo leto delne zamenjave, se za Splošno sodišče, kar zadeva sestavo njegovih članov, ni izkazalo za leto popolne stabilnosti. Tako je v svoje vrste sprejelo M. Kančevo, ki je bila imenovana na mesto T. Čipeva, ki je bil v odstopu od junija 2010, Splošno sodišče pa je zapustil E. Moavero Milanesi. Te spremembe zunaj določenega časovnega okvira triletnih zamenjav so v življenju sodišča postale stalnica, in nanje je treba odgovoriti z ustreznimi organizacijskimi ukrepi in ukrepi, ki zadevajo izvajanje sodne oblasti.

Z vidika statistike je mogoče leto 2011 nedvomno opredeliti za rekordno. Skupaj 722 novih zadev predstavlja skoraj 15-odstotno povečanje glede na leto 2010 (636 novih zadev), ki je bilo v tem pogledu že samo izjemno. Ravno tako je opazen napredek pri številu rešenih zadev (povečanje za 35 %), ki kaže na do zdaj nedoseženo stopnjo dejavnosti sodišča, in sicer 714 rešenih zadev (glede na 527 leta 2010) skupaj z 52 rešenimi zadevami s področja začasnih odredb. Ta rezultat je treba videti kot rezultat temeljitih reform, ki jih je Splošno sodišče vpeljalo tako glede „case management“ v širokem smislu kot tudi razvoja informacijskih orodij in redakcijskih metod.

Čeprav si mora sodišče prizadevati za dolgoročno ohranjanje ritma dela iz leta 2011, pa zaradi konjunkturalnih dejavnikov njegove sistematične vsakoletne ponovitve ni mogoče zagotoviti. Reforme je torej treba nadaljevati zato, da bo Splošno sodišče ne le kos sistematičnemu večanju pripada zadev, ampak bo tudi zmanjšalo sodne zaostanke. Tako ugotavljam, da se je kljub prej opisanim izjemnim rezultatom število nerešenih zadev povečalo, in sicer jih je 1308, pri tem pa se je trajanje postopka podaljšalo, in sicer povprečno na 26,7 meseca (24,7 meseca leta 2010).

Ker so bile možnosti notranjega reformiranja v celoti izčrpane, je treba razmišljati o modernizaciji postopkovnih pravil za Splošno sodišče zaradi zagotavljanja večje učinkovitosti in večje fleksibilnosti pri postopkovni obravnavi različnih vrst zadev pred Splošnim sodiščem ob spoštovanju procesnih pravic strank. Predvsem pa statistični podatki za leto 2011 poleg teh nedvomno nujnih izboljšav kažejo na to, da Splošno sodišče ne more razumno pričakovati prihodnosti brez strukturnega razvoja in dodelitve novih virov v ekonomskem, finančnem in proračunskem kontekstu, ki temu ni naklonjen.

Glede narave sporov pred Splošnim sodiščem naj poudarim, da so bili za leto 2011 značilni povečanje pripada zadev s področja državnih pomoči (67 novih zadev), potrditev visokega deleža zadev s področja intelektualne lastnine (219 zadev oziroma 30 % vseh zadev) ter nenaden in velik obseg tožb v zvezi z omejevalnimi ukrepi, ki jih je Evropska unija sprejela v zvezi s položajem v nekaterih tretjih državah (93 novih zadev), kar posebej očitno kaže na neposreden vpliv zakonodajne in regulativne dejavnosti Unije na položaj sodišča. Na splošno je bilo za spore značilno povečanje njihove diverzifikacije in kompleksnosti, o čemer priča razvoj, ki bo opisan v nadaljevanju in ki se nanaša na različna področja dejavnosti Splošnega sodišča v funkciji sodišča, ki odloča o zakonitosti (I), odškodninskih sporih (II), pritožbah (III) in predlogih za izdajo začasnih odredb (IV).

I. Spori o zakonitosti

Dopustnost tožb na podlagi člena 263 PDEU

1. Rok za vložitev tožbe

Dopustnost ničnostnih tožb je pogojena s spoštovanjem roka iz člena 263, šesti odstavka, PDEU, v skladu s katerim je treba ničnostne tožbe, glede na posamezen primer, vložiti v dveh mesecih od objave akta, od uradnega obvestila tožeči stranki, če tega ni bilo, pa od dneva, ko je zanj izvedela. V skladu s členom 102(1) Poslovnika Splošnega sodišča začne v zvezi z izpodbijanim aktom, ki je bil objavljen, ta rok teči po izteku 14. dne po tej objavi.

V zadevi *PPG in SNF proti ECHA* (sklep z dne 21. septembra 2011, T-268/10, še neobjavljen, pod pritožbo, izdan v razširjeni sestavi) je bila izpodbijana odločba Evropske agencije za kemikalije, ki je bila v skladu z obveznostjo, ki jo tej agenciji nalaga Uredba REACH¹, objavljena na njeni spletni strani. Splošno sodišče je poudarilo, da člen 102(1) Poslovnika zadeva le odločbe, objavljene v *Uradnem listu Evropske unije*, in da v tem primeru nobena določba ne zahteva objave izpodbijane odločbe v Uradnem listu (v nasprotju z – na primer – odločbami glede državnih pomoči), in presodilo, da se podaljšanje roka za štirinajst dni ne uporablja. Zato je ugotovilo, da tožba ni dopustna.

Poleg tega je Splošno sodišče v sklepu z dne 1. aprila 2011 v zadevi *Doherty proti Komisiji* (T-468/10, še neobjavljen) presodilo, da se ob upoštevanju določb člena 43(3) Poslovnika (ki določa, da se v zvezi s procesnimi roki upošteva le dan vložitve v sodnem tajništvu) kot čas vložitve tožbe po telefaksu upošteva čas, registriran v sodnem tajništvu Splošnega sodišča. Ker ima Sodišče Evropske unije na podlagi Protokola št. 6 Pogodbe DEU sedež v Luxembourg, je treba upoštevati luksemburški čas.

Nazadnje je Splošno sodišče v sklepu z dne 22. junija 2011 v zadevi *Evropaïki Dynamiki proti Komisiji* (T-409/09, še neobjavljen, pod pritožbo) presodilo, da se desetdnevni rok zaradi oddaljenosti iz člena 102(2) Poslovnika nanaša samo na procesne roke, in ne na petletni zastaralni rok iz člena 46 Statuta Sodišča Evropske unije, katerega potek povzroči zastaranje tožbe zaradi nepogodbene odgovornosti. Tako so procesni roki, kot so roki za vložitev tožbe, in petletni zastaralni rok za tožbo zaradi nepogodbene odgovornosti zoper Unijo po naravi različni. Roki za vložitev tožbe so namreč del javnega reda in jih stranke in sodišče ne morejo spreminjati, saj so bili določeni zaradi zagotovitve jasnosti in varnosti pravnih položajev. Zato mora sodišče Unije, tudi po uradni dolžnosti, preizkusiti, ali je bila tožba vložena v predpisanih rokih. Nasprotno pa sodišče ne sme po uradni dolžnosti paziti na zastaranje tožbe zaradi nepogodbene odgovornosti.

2. Člen 263, četrti odstavek, PDEU – Prvi primeri uporabe

a) Pojem predpis

Člen 230, četrti odstavek, ES pogojuje dopustnost tožb, ki jih vložijo posamezniki zoper akte, ki niso naslovljeni nanje, z dvema pogojem, in sicer da izpodbijani akt tožeče stranke zadeva

¹ Uredba (ES) št. 1907/2006 Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006 o registraciji, evalvaciji, avtorizaciji in omejevanju kemikalij (REACH), o ustanovitvi Evropske agencije za kemikalije ter spremembi Direktive 1999/45/ES ter razveljavitvi Uredbe Sveta (EGS) št. 793/93 in Uredbe Komisije (ES) št. 1488/94 ter Direktive Sveta 76/769/EGS in direktiv Komisije 91/155/EGS, 93/67/EGS, 93/105/ES in 2000/21/ES (UL L 396 str. 1).

neposredno in posamično. V skladu s sodno prakso lahko fizične in pravne osebe, na katere odločba ni naslovljena, trdijo, da jih ta posamično zadeva, le če nanje vpliva zaradi njihovih posebnih lastnosti ali dejanskega položaja, na podlagi katerega se razlikujejo od vseh drugih oseb, in so zato posamično opredeljene podobno kot naslovniki.²

Z začetkom veljavnosti Lizbonske pogodbe, to je 1. decembra 2009, so se pogoji za dopustnost ničnostne tožbe spremenili. Tako lahko v skladu s členom 263, četrti odstavek, PDEU fizične ali pravne osebe vložijo tožbe zoper akte, ki se nanje neposredno in posamično nanašajo, in zoper predpise, ki se nanje neposredno nanašajo, vendar ne potrebujejo izvedbenih ukrepov. Nova določba, katere cilj je olajšati dostop posameznikov do sodišča Unije, je bila predmet prvih razlag s strani Splošnega sodišča.

Tako je v zadevi *Inuit Tapiriit Kanatami in drugi proti Parlamentu in Svetu* (sklep z dne 6. septembra 2011, T-18/10, še neobjavljen, izrečen v razširjeni sestavi) Splošno sodišče prvič opredelilo pojem „predpis“ v smislu člena 263, četrti odstavek, PDEU. Pri razlagi te določbe je poudarilo, da čeprav je izpuščen izraz „odločba“, ta omogoča vložitev tožbe zoper posamične akte, zoper splošne akte, ki se na fizične ali pravne osebe nanašajo neposredno in posamično, in zoper predpise, ki se nanje nanašajo neposredno, a ne potrebujejo izvedbenih ukrepov. Po mnenju Splošnega sodišča iz običajnega pomena izraza „predpis“ izhaja, da so akti, na katere se nanaša ta tretja možnost, prav tako splošni akti. Ta možnost pa se ne nanaša na vse splošne akte, ampak le na tiste, ki niso zakonodajni, kot izhaja iz strukture člena 263 in razvoja procesa, ki je privedel do sprejetja te določbe, najprej predlagane kot člen III-365, četrti odstavek, osnutka Pogodbe o ustavi za Evropo. Splošno sodišče, ki je tokrat opravilo teleološko analizo, je dodalo, da je v skladu s ciljem te določbe – in sicer omogočiti posamezniku, da vложи tožbo zoper splošne akte, ki niso zakonodajni akti, s čimer se preprečijo primeri, v katerih bi morala taka oseba za dostop do sodišča kršiti pravo – da so pogoji za dopustnost tožbe zoper zakonodajni akt še vedno bolj omejujoči kot tisti za tožbo, vloženo zoper predpis.

V tem primeru je Splošno sodišče poudarilo, da je bil izpodbijani akt, in sicer Uredba o trgovini z izdelki iz tjulnje³, sprejet po postopku soodločanja na podlagi Pogodbe ES (člen 251 ES). Ob tem, da je poudarilo, da je iz člena 289 PDEU razvidno, da so akti, sprejeti po postopku, opredeljenem v členu 294 PDEU (redni zakonodajni postopek), zakonodajni akti in da ta postopek v bistvu povzema postopek soodločanja, je Splošno sodišče glede na različne vrste pravnih aktov, določenih s Pogodbo DEU, ugotovilo, da je treba izpodbijano uredbo opredeliti kot zakonodajni akt. Opredelitev za bodisi zakonodajni akt bodisi predpis v skladu s Pogodbo DEU temelji na merilu zakonodajnega ali nezakonodajnega postopka, ki je privedel do njegovega sprejetja. Dopustnost tožbe tožečih strank je torej v tem primeru pogojena s tem, da dokažejo, da se ta uredba nanje neposredno in posamično nanaša v smislu druge zgoraj navedene možnosti, ki je določena v členu 263, četrti odstavek, PDEU.

b) Neposredno nanašanje in pojem akta, ki potrebuje izvedbene ukrepe

Na podlagi te opredelitve pojma predpis je Splošno sodišče v sodbi z dne 25. oktobra 2011 v zadevi *Microban International in Microban (Europe) proti Komisiji* (T-262/10, še neobjavljena) ugotovilo dopustnost tožbe zoper sklep Komisije o ne vključitvi triclosana, kemične snovi, ki jo proizvajata

² Sodba Sodišča z dne 15. julija 1963 v zadevi *Plaumann proti Komisiji*, 25/62, Recueil, str. 197 in 223.

³ Uredba (ES) št. 1007/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. septembra 2009 o trgovini z izdelki iz tjulnje (UL L 286, str. 36).

tožeči stranki, na seznam aditivov, ki se lahko uporabljajo pri proizvodnji polimernih materialov in izdelkov, namenjenih za stik z živili.

Splošno sodišče je ugotovilo, da je Komisija izpodbijani sklep sprejela pri izvrševanju izvedbenih pristojnosti, in ne pri izvrševanju zakonodajnih pristojnosti, in da je ta sklep splošen, ker se uporablja v objektivno opredeljenih okoliščinah in ima pravne učinke za splošno in abstraktno določeno kategorijo oseb. Na podlagi tega je sklenilo, da je izpodbijani sklep predpis v smislu člena 263, četrti odstavek, PDEU.

Splošno sodišče je po tem, ko je opozorilo, da člen 263, četrti odstavek, PDEU s tem, da fizičnim ali pravnim osebam dovoljuje vlaganje tožb zoper predpise, ki se nanje neposredno nanašajo in ne potrebujejo izvedbenih ukrepov, uresničuje cilj lajšanja pogojev za vložitev direktnih tožb, presodilo, da pojma neposrednega nanašanja, kakor je bil na novo uveden v tej določbi, ni mogoče razlagati ožje od pojma neposrednega zadevanja, kakor je bil naveden v členu 230, četrti odstavek, ES. Ker je ugotovilo, da izpodbijani sklep tožeči stranki neposredno zadeva v smislu pojma neposrednega zadevanja, kakor je bil naveden v členu 230, četrti odstavek, ES, je Splošno sodišče sklepalo, da se izpodbijani sklep nanju tudi neposredno nanaša v smislu pojma neposrednega nanašanja, kakor je bil nedavno uveden v člen 263, četrti odstavek, PDEU.

Glede vprašanja, ali izpodbijani sklep potrebuje izvedbene ukrepe, je Splošno sodišče ugotovilo, da se lahko na podlagi Direktive 2002/72/ES⁴ po 1. januarju 2010 še naprej uporabljajo le aditivi, navedeni na začasnem seznamu. Poleg tega se v skladu s to direktivo aditiv črta z začasnega seznama, če Komisija sprejme sklep, da ga ne bo vključila na pozitivni seznam. Takojšnja posledica sklepa o ne vključitvi je bilo črtanje z začasnega seznama in prepoved trženja snovi triclosan, ne da bi morale države članice sprejeti kakršen koli izvedbeni ukrep. Poleg tega v zvezi s prehodnim ukrepom v delu, v katerem je omogočal podaljšanje možnosti trženja snovi triclosan do 1. novembra 2011, državam članicam ni bilo treba sprejeti nobenega izvedbenega ukrepa, saj je bilo morebitno sprejetje teh ukrepov pred 1. novembrom 2011 povsem fakultativno. Nazadnje je Splošno sodišče poudarilo, da čeprav lahko v zadnjenavedenem primeru prehodni ukrep povzroči, da države članice sprejmejo izvedbene ukrepe, pa je bil namen tega prehodnega ukrepa le olajšanje izvedbe izpodbijanega sklepa. Gre torej za stranski ukrep glede na glavni cilj izpodbijanega sklepa, ki je prepoved trženja snovi triclosan.

Splošno sodišče je ugotovilo, da je izpodbijani akt predpis, ki se na tožeči stranki neposredno nanaša in ne potrebuje izvedbenih ukrepov, in da je torej na podlagi novih določb člena 263 PDEU tožba dopustna.

3. Pristojnost Splošnega sodišča na področju razglasitve ničnosti odločb, s katerimi se izvršujejo denarne kazni, ki jih Sodišče naloži zaradi neizvršitve sodbe, s katero je ugotovljena neizpolnitev obveznosti

V zadevi *Portugalska proti Komisiji* (sodba z dne 29. marca 2011, T-33/09, še neobjavljena, pod pritožbo) je bil pri Splošnem sodišču vložen predlog za razglasitev ničnosti odločbe Komisije, s katero se zahteva plačilo denarne kazni, dolgovane iz naslova izvršitve sodbe Sodišča z dne

⁴ Direktiva Komisije 2002/72/ES z dne 6. avgusta 2002 o polimernih materialih in izdelkih, namenjenih za stik z živili (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 29, str. 535).

10. januarja 2008 v zadevi *Komisija proti Portugalski*⁵, ki je sledila prvi sodbi⁶, s katero je bilo ugotovljeno, da ta država ni izpolnila obveznosti, ker ni razveljavila nacionalne zakonodaje, ki za povrnitev škode osebam, ki so bile oškodovane zaradi kršitve prava Unije na področju javnih naročil, določa, da je treba dokazati naklep ali malomarnost.

V zvezi s tem je Splošno sodišče ugotovilo, da Pogodba ne vsebuje posebnih določb o reševanju sporov med državo članico in Komisijo, nastalih v okviru izterjave zneskov, dolgovanih iz naslova izvršitve sodbe Sodišča, s katero je v primeru neizpolnitve prve sodbe, s katero je ugotovljena neizpolnitev obveznosti, ugotovljena neizpolnitev obveznosti in je državi članici naloženo plačilo denarne kazni Komisiji. Iz tega izhaja, da se uporabijo pravna sredstva, ki jih določa Pogodba, in da je zoper odločbo, s katero Komisija določi znesek, ki ga država članica dolguje kot denarno kazen, ki ji je bila naložena, mogoče vložiti ničnostno tožbo, za katere obravnavo je pristojno Splošno sodišče.

Vendar pa pri izvajanju te pristojnosti Splošno sodišče ne sme posegati v izključno pristojnost, ki je pridržana Sodišču na področju neizpolnitev obveznosti. Splošno sodišče tako v okviru ničnostne tožbe zoper odločbo Komisije glede izvršitve take sodbe Sodišča ne sme odločati o vprašanju kršitve obveznosti iz Pogodbe ES s strani države članice, o katerem ni predhodno odločalo Sodišče.

Splošno sodišče je poleg tega navedlo, da mora v okviru izvršitve sodbe Sodišča, s katero je bila državi članici naložena denarna kazen, Komisija presoditi ukrepe, ki jih je država članica sprejela za izvršitev sodbe Sodišča, ne da bi posegla v pravice držav članic, kot izhajajo iz postopka za ugotovitev neizpolnitve obveznosti, niti v izključno pristojnost Sodišča za odločanje o skladnosti nacionalne zakonodaje s pravom Unije. Komisija mora torej pred izterjavo denarne kazni preveriti, ali so očitki, ki jih je Sodišče sprejelo v sodbi ob zaključku postopka zaradi neizpolnitve obveznosti, še vedno podani na dan izteka roka, ki ga je Sodišče državi članici določilo za odpravo neizpolnitve obveznosti. Vendar Komisija v tem okviru ne more odločiti, da ukrepi, ki jih je država članica sprejela za izvršitev sodbe, niso skladni s pravom Unije, in iz tega izpeljati posledice za izračun denarne kazni, ki jo je izreklo Sodišče. Če Komisija meni, da nova pravna ureditev, ki jo je uvedla država članica, še vedno ne pomeni pravnega prenosa direktive, mora sprožiti postopek zaradi neizpolnitve obveznosti.

V takem primeru je Splošno sodišče opozorilo, da je iz sodbe Sodišča z dne 10. januarja 2008 v zadevi *Komisija proti Portugalski* (C-70/06) razvidno, da mora ta država sporno nacionalno zakonodajo razveljaviti in da je denarna kazen dolgovana do datuma te razveljavitve. Ta zakonodaja pa je bila razveljavljena z zakonom, ki je začel veljati 30. januarja 2008. Kljub temu je Komisija zavrnila, da bi neizpolnitev obveznosti prenehala s tem datumom, ampak je menila, da je neizpolnitev obveznosti prenehala 18. julija 2008, to je na datum začetka veljavnosti nove zakonodaje. Splošno sodišče je ugotovilo, da je Komisija s tem kršila izrek te sodbe, in izpodbijano odločbo razglasilo za nično.

⁵ C-70/06, ZOdl., str. I-1. V zvezi z istovrstnim sporom je bila izrečena sodba z dne 19. oktobra 2011 v zadevi *Francija proti Komisiji* (T-139/06, še neobjavljena).

⁶ Sodba Sodišča z dne 14. oktobra 2004 v zadevi *Komisija proti Portugalski*, C-275/03, neobjavljena v ZOdl.

Pravila o konkurenci, ki veljajo za podjetja

1. Splošno

a) Pojem podjetje

V združenih zadevah *Gosselin proti Komisiji* in *Stichting Administratiekantoor Portielje proti Komisiji* (sodba z dne 16. junija 2011, T-208/08 in T-209/08, še neobjavljena, pod pritožbo) je Splošno sodišče pojasnilo pogoje za uporabo sodne prakse, v skladu s katero neposredno ali posredno poseganje subjekta v gospodarsko dejavnost podjetja, katerega nadzorni delež ima, omogoča, da se ta subjekt opredeli za podjetje v smislu prava konkurence. Komisija je v svoji odločbi menila, da je Portielje, fundacija, ki ima kot fiduciar delnice družbe Gosselin, posredno sodelovala pri gospodarski dejavnosti, ki jo opravlja zadnjenavedena družba. Vendar je Splošno sodišče poudarilo, da ker s sodno prakso ni postavljena domneva o „poseganju“ v upravljanje podjetja, dokazno breme v zvezi s to okoliščino nosi Komisija. V tem primeru pa je ugotovilo, da je Komisija navajala zgolj argumente, ki se nanašajo na strukturo – omejila se je na navedbo, da ima fundacija Portielje v lasti skoraj celoten kapital družbe Gosselin in da so bili trije glavni člani njene uprave hkrati člani upravnega odbora družbe Gosselin – in ni predložila nobenega konkretnega dokaza, da je fundacija Portielje dejansko posegala v upravljanje družbe Gosselin. Zato je Splošno sodišče odločilo, da Komisija ni dokazala, da je fundacija Portielje podjetje.

b) Omejevanje konkurence – Potencialna konkurenca

V zadevi *Visa Europe in Visa International Service proti Komisiji* (sodba z dne 14. aprila 2011, T-461/07, še neobjavljena) sta tožeči stranki Komisiji očitali, da je posledice kršitvenega ravnanja, ki jima ga je očitala, na konkurenco ocenila glede na ekonomsko in pravno napačno merilo, in sicer možnost povečanja intenzivnosti konkurence na zadevnem trgu. Splošno sodišče je zavrnilo ta argument z navedbo, da okoliščina, da je Komisija priznala, da konkurenca na zadevnem trgu ni neučinkovita, ne preprečuje sankcioniranja ravnanja, ki ima za posledico izključitev potencialnega konkurenta. Presoja pogojev konkurence na trgu namreč ne temelji le na dejanski konkurenci med podjetji, ki so že na zadevnem trgu, ampak tudi na potencialni konkurenci. Zato je Splošno sodišče potrdilo pristop Komisije, ki je temeljil na presoji omejevalnih posledic za konkurenco v zvezi s potencialno konkurenco in strukturo zadevnega trga.

Ta sodba je Splošnemu sodišču tudi ponudila priložnost, da določi okvire pojma potencialni konkurent. Tako je Splošno sodišče navedlo, da je namen podjetja, da vstopi na trg, sicer morda upošteven pri preučitvi, ali ga je mogoče šteti za potencialnega konkurenta na navedenem trgu, vendar pa je bistveni element, na katerem mora temeljiti ta opredelitev, njegova sposobnost, da vstopi na navedeni trg.

c) Razumni rok

V zadevah *Heineken Nederland in Heineken proti Komisiji* ter *Bavaria proti Komisiji*, v katerih sta bili sodbi izrečeni 16. junija 2011 (T-240/07 in T-235/07, še neobjavljeni, pod pritožbo) v zvezi s kartelom na nizozemskem trgu piva, je Komisija znesek globe, naložene vsakemu od podjetij, zaradi nerazumno dolgega trajanja upravnega postopka, ki je trajal več kot sedem let po preiskavah, znižala za 100.000 EUR. Glede tega je Splošno sodišče presodilo, da je trajanje upravnega postopka pomenilo kršitev načela odločanja v razumnem roku in da pri pavšalnem zmanjšanju globe s strani Komisije znesek glob, naloženih tema podjetjema – in sicer 219,28 milijona EUR družbi Heineken NV in njeni hčerinski družbi ter 22,85 milijona EUR družbi Bavaria NV – ni bil upoštevan, tako da to

zmanjšanje ni moglo ustrezno kompenzirati te kršitve. Zato je Splošno sodišče zadevno zmanjšanje povečalo na 5 % zneska globe.

2. Prispevek sodne prakse na področju člena 101 PDEU

a) Dokazovanje

Sodbe, izrečene v zvezi s kartelom na področju plinsko izoliranih stikalnih naprav, so Splošnemu sodišču omogočile, da je podalo nekaj pojasnil glede dokazovanja na področju omejevalnih sporazumov.

– Dopustnost

V zadevi *Fuji Electric proti Komisiji* (sodba z dne 12. julija 2011, T-132/07, še neobjavljena) je Komisija navajala, da so tako očitki kot tudi dokumenti, ki niso bili podani oziroma predloženi v upravnem postopku in ki jih je tožeča stranka prvič podala oziroma predložila pred Splošnim sodiščem, nedopustni. Splošno sodišče je zavrnilo ta pristop in poudarilo, da pravil, ki določajo pravice in obveznosti podjetij v upravnem postopku, ki ga določa pravo konkurence, ni mogoče razlagati tako, da osebo zavezujejo k sodelovanju in k temu, da v odgovor na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah, ki ga nanjo naslovi Komisija, že v fazi upravnega postopka navede vse očitke, za katere bi želela, da jih lahko uveljavlja v utemeljitev svoje ničnostne tožbe.

Na enak način je Komisija predlagala ugotovitev nedopustnosti očitkov, ki so se opirali na izpodbijanje dejanskih in pravnih elementov, ki jih je tožeča stranka izrecno priznala v upravnem postopku. Vendar je Splošno sodišče poudarilo, da zadevna oseba, kadar se za sodelovanje odloči prostovoljno in v upravnem postopku izrecno ali implicitno prizna elemente, ki utemeljujejo ugotovitev njene odgovornosti za kršitev, pri izvrševanju pravice do tožbe, ki jo ima na podlagi Pogodbe, ni omejena. Ker pravna podlaga, izrecno predvidena v ta namen, ne obstaja, bi bila taka omejitev v nasprotju s temeljnimi načeli zakonitosti in spoštovanja pravice do obrambe.

– Priče

V sodbi z dne 12. julija 2011 v zadevi *Hitachi in drugi proti Komisiji* (T-112/07, še neobjavljena) je Splošno sodišče najprej opozorilo, da izjave podjetja, ki se mu očita udeležba v kartelu, katere resničnost prereka več drugih zadevnih podjetij, ni mogoče šteti za zadosten dokaz obstoja kršitve s strani teh podjetij, ne da bi to potrjevali drugi dokazi. Dalje je navedlo, da pisnih pričanj zaposlenih v družbi, ki so bila sestavljena pod njenim nadzorom in ki jih je ta v upravnem postopku, ki ga vodi Komisija, predložila v svojo obrambo, načeloma ni mogoče opredeliti kot informacije, ki se razlikujejo od izjav te družbe in so od njih neodvisne. Gre zgolj za dopolnitve teh izjav, katerih vsebino lahko pojasnijo in ponazorijo. Zato morajo biti potrjene tudi z drugimi dokazi.

– Okoliščine

V zgoraj navedeni sodbi *Hitachi in drugi proti Komisiji* z dne 12. julija 2011 in sodbah, izrečenih istega dne, v zadevi *Toshiba proti Komisiji* (T-113/07, še neobjavljena, pod pritožbo) ter v zadevi *Mitsubishi Electric proti Komisiji* (T-133/07, še neobjavljena, pod pritožbo) je Splošno sodišče opozorilo, da kadar se Komisija za ugotovitev obstoja kršitve opre le na ravnanje zadevnih podjetij na trgu, za ta podjetja zadošča, da dokažejo obstoj okoliščin, ki v drugačni luči kažejo dejstva, ki jih je ugotovila Komisija, in tako omogočajo, da se razlaga teh dejstev, ki jo je opravila Komisija, nadomesti z drugo verjetno razlago. Čeprav se neobstoj dokaznih listin lahko izkaže za upošteven pri splošni presoji skupka indicov, na katerega se sklicuje Komisija, pa ta neobstoj sam po sebi ne

pomeni, da lahko zadevno podjetje trditve Komisije izpodbija s predložitvijo alternativne razlage dejstev. To velja le takrat, kadar dokazi, ki jih predloži Komisija, ne omogočajo ugotovitve obstoja kršitve, ki bi bila nedvomna in ne bi potrebovala razlage.

– Nadzor, ki ga opravi Splošno sodišče

V zgoraj navedeni zadevi *Mitsubishi Electric proti Komisiji* je tožeča stranka izpodbijala sodno prakso, v skladu s katero so glede na težave, s katerimi je soočena Komisija, ko poskuša dokazati kršitev, dopustne nižje zahteve glede dokazovanja. V utemeljitev svojih trditev je poudarila, da so se globe, naložene v zadevah v zvezi z omejevalnimi sporazumi, v zadnjih letih stalno zviševale, kar bi moralo vplivati na intenzivnost nadzora nad odločbami Komisije. Splošno sodišče je zavrnilo to utemeljitev in poudarilo, da čeprav ima povišanje glob nedvomno lahko večje posledice za stranke, ki so jim te globe naložene, pa podjetja zaradi tega povečanja, saj je takšna iniciativa Komisije splošno znana, če so odgovorna za kršitve, toliko bolj skrbijo, da nastane čim manj uporabnih dokazov, zaradi česar je naloga Komisije otežena.

Poleg tega je Splošno sodišče v sodbi z dne 25. oktobra 2011 v zadevi *Aragonesas Industrias y Energía proti Komisiji* (T-348/08, še neobjavljena) poudarilo, da ker mora presoditi, ali so dokazi in drugi elementi, ki jih v izpodbijani odločbi navaja Komisija, zadostni za ugotovitev obstoja kršitve, je ravno tako dolžno ugotoviti, katere dokaze je Komisija uporabila za dokaz sodelovanja tožeče stranke pri zadevni kršitvi. V ta namen se iskanje teh dokazov lahko nanaša le na del obrazložitve izpodbijane odločbe, v katerem je Komisija opisala kontradiktorno fazo upravnega postopka.

b) Sodelovanje pri enotni in trajajoči kršitvi

V sodbi z dne 16. junija 2011 v zadevi *Verhuizingen Coppens proti Komisiji* (T-210/08, še neobjavljena, pod pritožbo) je Splošno sodišče opozorilo, da je podjetje odgovorno za enotno in trajajočo kršitev, če je vedelo za kršitve drugih udeležencev. Vendar je Splošno sodišče najprej poudarilo, da čeprav je v obravnavanem primeru tožeča stranka sodelovala pri pripravi lažnih predračunov za selitev, pa ni vedela za protikonkurenčne dejavnosti drugih podjetij, ki zadevajo sporazume o sistemu finančnih nadomestil za zavrnjene ponudbe, ali za primere, ko se podjetja vzdržijo vlaganja ponudb. Ker je bilo iz obrazložitve odločbe – ne glede na njen izrek – jasno, da je Komisija ocenila, da so te prakse pomenile enotno in trajajočo kršitev, je Splošno sodišče za nično razglasilo tako ugotovitev kršitve kot tudi naloženo globo.

c) Izračun zneska globe

Leto 2011 so zaznamovali zelo visoko število zadev v zvezi z omejevalnimi sporazumi, ki so porajale raznovrstne problematike, povezane z izračunom naložene globe, in prvi primeri razlage smernic iz leta 2006⁷ s strani Splošnega sodišča.

– Vrednost prodaje

V sodbi z dne 16. junija 2011 v združenih zadevah *Team Relocations in drugi proti Komisiji* (T-204/08 in T-212/08, še neobjavljena, pod pritožbo) je moralo Splošno sodišče pojasniti razlago pojma „prodaja“, ki se upošteva pri uporabi smernic iz leta 2006. Ob tem je zavrnilo stališče tožeče stranke, ki je zahtevala, naj se upošteva le vrednost prodaje iz naslova storitev, na katere so kršitve dejansko

⁷ Smernice o načinu določanja glob, naloženih v skladu s členom 23(2)(a) Uredbe (ES) št. 1/2003, sprejete 1. septembra 2006 (UL 2006, C 210, str. 2).

vplivale. Ugotovilo je namreč, da je treba kot vrednost prodaje v smislu smernic upoštevati prodajo naupoštevem trgu.

– Teža kršitve

V zadevi *Ziegler proti Komisiji* (sodba z dne 16. junija 2011, T-199/08, še neobjavljena, pod pritožbo) je tožeča stranka uveljavljala neobstoje obrazložitve, kar zadeva izračun osnovnega zneska globe. Glede tega je Splošno sodišče poudarilo, da so smernice iz leta 2006 „uvedle bistveno spremembo metodologije za določitev glob“. Odpravljena je bila zlasti razvrstitev kršitev v tri kategorije („manjše“, „resne“ in „zelo resne“) in uveden je bil razpon od 0 do 30 %, da bi se omogočilo natančnejše razlikovanje. Poleg tega je zdaj osnovni znesek globe „povezan z deležem vrednosti prodaje, določenim glede na stopnjo teže kršitve, pomnožen s številom let trajanja kršitve“. Praviloma „je treba upoštevati delež vrednosti prodaje določiti v višini do 30 % vrednosti prodaje“. Glede horizontalnih sporazumov o določitvi cen, razdelitvi trga in omejitvi proizvodnje, „ki že zaradi svoje narave spadajo med najtežje omejitve konkurence“, mora biti upoštevani delež prodaje na splošno „v zgornjem delu omenjenega razpona“. V teh okoliščinah in kot korelat polju prostega preudarka, ki ga ima Komisija na tem področju, mora ta obrazložiti izbiro deleža prodaje, ki ga je upoštevala, in se ne more zadovoljiti zgolj z obrazložitvijo opredelitve kršitve za „zelo resno“. Splošneje, čeprav je Splošno sodišče ocenilo, da je glede tega vprašanja obrazložitev odločbe zadostna glede na obstoječo sodno prakso, pa je poudarilo, da je ta sodna praksa nastala glede na prejšnje smernice, in torej Komisijo pozvalo, naj pri uporabi smernic iz leta 2006 razširi svojo obrazložitev glede izračuna glob zlasti za to, da podjetjem omogoči, da se podrobno seznanijo z načinom določitve globe, ki jim je naložena.

V zgoraj navedeni sodbi *Team Relocations in drugi proti Komisiji* je Splošno sodišče ugotovilo, da so bili s smernicami iz leta 2006 odpravljeni razvrstitev kršitev v kategorije in pavšalni zneski in da je bil vzpostavljen sistem, ki omogoča natančnejše razlikovanje glede na težo kršitve, in sklenilo, da je Komisija prosta pri individualizaciji teže vloge posameznega podjetja bodisi pri določitvi odstotka upoštevane vrednosti prodaje bodisi pri presoji olajševalnih ali obteževalnih okoliščin. Vendar mora biti v zadnjem navedenem primeru pri presoji teh okoliščin omogočeno ustrezno upoštevanje relativne teže udeležbe pri enotni kršitvi in spreminjanje te teže skozi čas.

– Trajanje kršitve

V zgoraj navedenih združenih zadevah *Team Relocations in drugi proti Komisiji* je bilo izpodbijano sistematično množenje zneska, določenega glede na vrednost prodaje, s številom let udeležbe podjetja pri kršitvi, kot je določeno v smernicah iz leta 2006, ker naj bi ta sistem očitnemu trajanju kršitve pripisoval nesorazmeren pomen v primerjavi z drugimi upoštevanimi dejavniki, zlasti s težo kršitve. Čeprav je Splošno sodišče, kot je bilo navedeno glede teže kršitve, poudarilo, da novi pristop Komisije tudi v tem pogledu pomeni bistveno spremembo metodologije, saj množenje s številom let udeležbe pri kršitvi ustreza stoddostotnemu povečanju zneska na leto, pa je kljub temu poudarilo, da člen 23(3) Uredbe št. 1/2003⁸ taki spremembi ne nasprotuje.

Po drugi strani je Splošno sodišče v zgoraj navedeni sodbi *Gosselin Group in Stichting Administratiekantoor Portielje proti Komisiji*, izrečeni istega dne, iz te spremembe izpeljalo posledice za delo Komisije. Tako je navedlo, da čeprav v skladu z ustaljeno sodno prakso Komisija nosi dokazno breme glede kršitev člena [101](1) [PDEU] in mora predložiti natančne in skladne dokaze,

⁸ Uredba Sveta (ES) št. 1/2003 z dne 16. decembra 2002 o izvajanju pravil konkurence iz členov 81 [ES] in 82 [ES] (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 2, str. 205).

da bi utemeljila trdno prepričanje, da je bila očitana kršitev storjena, to še zlasti velja za dokaze glede trajanja kršitve, tj. merila, katerega teža je bila v smernicah iz leta 2006 močno okrepljena.

– Enako obravnavanje – Upoštevani promet

V zgoraj navedenih sodbah *Toshiba proti Komisiji* in *Mitsubishi Electric proti Komisiji* je Splošno sodišče poudarilo, da se je Komisija oprla na leto 2001 kot referenčno leto za določitev vrednosti svetovne prodaje in za izračun izhodiščnega zneska glob za družbi Toshiba in Mitsubishi Electric, katerih dejavnosti na področju plinsko izoliranih stikalnih naprav je leta 2002 prevzelo njuno skupno podjetje TM T & D, leto 2003 pa je štela za zadnje celotno leto trajanja kršitve, kar zadeva evropske proizvajalce. Po mnenju Komisije je to razlikovanje odražalo voljo za upoštevanje dejstva, da je imela v večjem delu trajanja kršitve družba Toshiba bistveno nižji delež svetovnega trga tega proizvoda kot družba Mitsubishi. Čeprav je Splošno sodišče ta cilj ocenilo za legitimen, pa je presodilo, da bi bilo za njegovo doseganje mogoče uporabiti druge nediskriminatorne metode, kot je razdelitev izhodiščnega zneska globe, izračunanega na podlagi prometa, ustvarjenega leta 2003, glede na delež prodaje zadevnega proizvoda v zadnjem letu pred ustanovitvijo skupnega podjetja. Ker je Komisija kršila načelo enakega obravnavanja in ji noben element ni dopuščal izračuna novega zneska globe, je Splošno sodišče globe, naložene tema podjetjema, razglasilo za nične.

– Odvračanje

V zadevi *Arkema France in drugi proti Komisiji* (sodba z dne 7. junija 2011, T-217/06, še neobjavljena) je Komisija ob upoštevanju velikosti in ekonomske moči zadevnega podjetja za 200 % povečala denarno sankcijo, da bi zagotovila njen zadostni odvračilni učinek. To povečanje je temeljilo na svetovnem prometu družbe Total, matične družbe tožeče stranke. Vendar je Splošno sodišče poudarilo, da tožeča stranka nekaj dni, preden je Komisija sprejela odločbo, ni bila več nadzorovana s strani družbe Total, in zato ocenilo, da povečanje globe iz naslova odvračilnega učinka ni upravičeno. Splošno sodišče je namreč poudarilo, da potreba po zagotovitvi zadostnega odvračilnega učinka globe zahteva zlasti to, da je njen znesek določen ob upoštevanju želenega vpliva na podjetje, ki mu je naložena, in sicer zato, da globa ne bi bila zanemarljiva oziroma, nasprotno, čezmerna zlasti glede na njegove finančne zmožnosti. Zato je mogoče ta cilj odvrčanja zakonito doseči le ob upoštevanju položaja podjetja na dan, ko se globa naloži. Ker je gospodarska enota, ki je povezovala družbo Arkema z družbo Total, prenehala pred datumom sprejetja odločbe, se sredstev zadnjenavedene družbe ne more upoštevati za določitev povečanja globe, naložene družbi Arkema in njenim hčerinskim družbam. Splošno sodišče je zato razsodilo, da je 200-odstotno povečanje, kar zadeva te družbe, pretirano in da je 25-odstotno povečanje primerno za zagotovitev zadostnega odvračilnega učinka globe, ki jim je bila naložena. Iz tega razloga je Splošno sodišče zmanjšalo globo, naloženo družbi Arkema, z 219,1 na 113,3 milijona EUR.

– Prizanesljivost

V zgoraj navedeni sodbi *Fuji Electric proti Komisiji* je Splošno sodišče navedlo, da čeprav dan, ko so dokazi posredovani Komisiji, vpliva na njihovo opredelitev kot dokazov z znatno dodano vrednostjo, saj je ta opredelitev odvisna od dokazov, ki so že v spisu Komisije na dan njihovega posredovanja, pa zgolj dejstvo, da so bili posredovani po vročitvi obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah, ne izključuje, da imajo lahko kljub pozni fazi upravnega postopka še vedno znatno dodano vrednost. Zlasti se lahko podjetje v prošnji za obravnavo na podlagi obvestila o ugodni obravnavi, vloženi po tem, ko je poslano obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah, osredotoči na dejstva, ki po njegovem mnenju niso bila pravno zadostno dokazana, zato da njegov prispevek pomeni znatno dodano vrednost glede na dokaze, ki jih Komisija že ima.

V zadevi *Deltafina proti Komisiji* (sodba z dne 9. septembra 2011, T-12/06, še neobjavljena, pod pritožbo) se je Komisija prvič odločila, da tožeči stranki v okviru obvestila o ugodni obravnavi zagotovi pogojno imuniteto. Splošno sodišče je navedlo, da je ob upoštevanju dejstva, da je dodelitev popolne imunitete pred globami izjema od načela osebne odgovornosti podjetja za kršitev pravil o konkurenci, logično, da lahko Komisija v zameno od podjetja zahteva, da je ne preneha obveščati o upoštevanih dejstvih, za katera ve in ki bi lahko vplivala na potek upravnega postopka in učinkovitost preiskave. Splošno sodišče pa je poudarilo, da je tožeča stranka na sestanku s svojimi konkurenti prostovoljno, in ne da bi o tem obvestila Komisijo, razkrila, da je službe te institucije zaprosila za imuniteto, še preden je tej uspelo opraviti preiskave v zvezi z zadevnim kartelom. Ker tako ravnanje ni bilo v duhu resničnega sodelovanja, je Splošno sodišče presodilo, da Komisija ni storila napake, ko družbi Deltafina ni dodelila končne imunitete.

– Obteževalne okoliščine

V sodbi z dne 17. maja 2011 v zadevi *Arkema France proti Komisiji* (T-343/08, še neobjavljena) je Splošno sodišče poudarilo, da čeprav ni nobenega zastaralnega roka za ugotovitev Komisije, da gre za ponovno kršitev, pa Komisija v skladu z načelom sorazmernosti ne sme brez časovne omejitve upoštevati ene ali več prejšnjih odločb, s katerimi je bilo podjetje sankcionirano. V tem primeru je Splošno sodišče ugotovilo, da je tožeča stranka s tem, da je od leta 1961 do maja 1984 redno sodelovala pri omejevalnih sporazumih, za katere je bila sankcionirana najprej leta 1984, nato leta 1986 in nazadnje leta 1994, kršila pravila o konkurenci in da je kljub temu nizu odločb svoje protipravno ravnanje ponovila s sodelovanjem pri novem omejevalnem sporazumu od 17. maja 1995 do 9. februarja 2000, ki je bil sankcioniran z izpodbijano odločbo. Komisija je zato osnovni znesek globe, naložene tožeči stranki, povečala za 90 %. Splošno sodišče je potrdilo pristop Komisije in navedlo, da ta niz odločb, ki so bile sprejete v kratkih časovnih presledkih – zadnja je bila sprejeta eno leto pred tem, ko je tožeča stranka začela sodelovati pri kršitvi, sankcionirani z izpodbijano odločbo – priča o težnji tožeče stranke po kršenju pravil o konkurenci, zato Komisija s tem, da je ta niz upoštevala pri presoji ponavljajočega se protipravnega ravnanja tožeče stranke, ni kršila načela sorazmernosti.

V odločbi, ki je bila izpodbijana v zadevah *ENI proti Komisiji* in *Polimeri Europa proti Komisiji* (sodbi z dne 13. julija 2011, T-39/07 in T-59/07, še neobjavljeni, pod pritožbo), je Komisija ugotovila, da je bilo podjetje EniChem že sankcionirano zaradi sodelovanja pri dveh preteklih omejevalnih sporazumih, in ocenila, da je treba osnovni znesek globe, naložene tožečima strankama, družbi Eni in njeni hčerinski družbi Polimeri, povečati za 50 % zaradi obteževalne okoliščine, in sicer ponovne kršitve. Komisija je menila, da čeprav pravne osebe, vpletene v zadevne kršitve, niso bile iste, pa je isto podjetje ponovilo zadevno kršitev. Vendar je Splošno sodišče poudarilo, da mora biti Komisija zaradi zapletenosti razvoja strukture in nadzora zadevnih družb še posebej natančna in mora navesti vse podrobne elemente za dokaz, da so bile družbe, na katere se nanaša izpodbijana odločba, in družbe, na katere se nanašata prejšnji odločbi, isto „podjetje“ v smislu člena [101 PDEU]. Splošno sodišče je presodilo, da v tem primeru to ni bilo podano in da zato ponovna kršitev ni bila dokazana. Tako je znesek globe zmanjšalo z 272,25 na 181,5 milijona EUR.

V združenih zadevah *ThyssenKrupp Liften Ascenseurs in drugi proti Komisiji*, v katerih je bila sodba izrečena istega dne (T-144/07, od T-147/07 do T-150/07 in T-154/07, še neobjavljena, pod pritožbo), je Splošno sodišče opozorilo, da je Komisija povečala znesek glob, naloženih matični družbi ThyssenKrupp AG, njeni hčerinski družbi ThyssenKrupp Elevator AG in nekaterim nacionalnim hčerinskim družbam, za 50 % iz naslova ponovne kršitve, ker so bile nekatere družbe iz skupine ThyssenKrupp že leta 1998 sankcionirane zaradi sodelovanja pri omejevalnem sporazumu na trgu dodatkov za legiranje. Glede tega je Splošno sodišče poudarilo, da je Komisija v tej odločbi ugotovila kršitev, ki so jo storile le družbe te skupine, in ne njihove matične družbe v času

dejanskega stanja, katerih ekonomska in pravna naslednica naj bi bila družba ThyssenKrupp AG. Poleg tega Komisija tedaj ni štela, da so hčerinske in matične družbe predstavljale en gospodarski subjekt. Splošno sodišče je tudi ugotovilo, da hčerinske družbe, ki so jim bile v okviru omejevalnega sporazuma v sektorju dodatkov za legiranje naložene globe, niso bila podjetja, sankcionirana z izpodbijano odločbo. Tako ugotovljenih kršitev ni bilo mogoče šteti za ponovno kršitev istega podjetja.

– Olajševalne okoliščine

V zadevi, v kateri je bila izrečena zgoraj navedena sodba *Ziegler proti Komisiji*, je tožeča stranka kot olajševalno okoliščino uveljavljala prenehanje kršitve. Splošno sodišče je poudarilo, da čeprav smernice iz leta 2006 določajo, da se osnovni znesek globe zaradi tega lahko zniža, pa se to „ne [uporablja] za tajne sporazume ali ravnanja (zlasti kartele)“. Poleg tega je uporaba te olajševalne okoliščine omejena na primere, ko se je kršiti prenehalo takoj, ko je Komisija posegla. Ker pa je Splošno sodišče ugotovilo, da je bila tožeča stranka pri kršitvi udeležena do 8. septembra 2003, pregled pa je potekal po tem datumu, in sicer 16. septembra 2003, je zavrnilo očitke tožeče stranke.

V isti zadevi je tožeča stranka trdila, da je dejstvo, da je Komisija vedela za kršitve in jih leta dopuščala, pri njej ustvarilo legitimno prepričanje – čeprav napačno – da je ta praksa zakonita. Glede tega je Splošno sodišče poudarilo, da zgolj seznanjenost s protikonkurenčnim ravnanjem ne pomeni, da je Komisija to ravnanje implicitno „dovoljevala ali spodbujala“ v smislu smernic iz leta 2006. Domnevnega neukrepanja namreč ni mogoče enačiti z dejavnim ukrepanjem, kot je dajanje dovoljenja ali spodbujanje, ki privede do priznanja obstoja olajševalne okoliščine.

V zadevi, v kateri je bila izrečena zgoraj navedena sodba *Arkema France proti Komisiji*, je tožeča stranka trdila, da je Komisija storila napako, ko je zavrnila zmanjšanje njene globe iz naslova njenega sodelovanja zunaj področja uporabe obvestila o ugodni obravnavi. Splošno sodišče je navedlo, da je zaradi ohranitve polnega učinka te vrste obvestila lahko Komisija le v izjemnih okoliščinah zavezana podjetju znižati globo na drugačni podlagi. Navedlo je, da je tako zlasti takrat, kadar je sodelovanje podjetja – pri čemer to presega njegovo zakonsko obveznost glede sodelovanja, ne daje pa mu pravice do znižanja globe na podlagi navedenega obvestila – za Komisijo objektivno koristno. Tako korist je treba ugotoviti, kadar Komisija svojo končno odločbo utemelji z dokazi, brez katerih ta institucija ne bi mogla v celoti ali delno sankcionirati zadevne kršitve.

– Izjemne okoliščine

V zgoraj navedeni sodbi *Ziegler proti Komisiji* je Splošno sodišče obravnavalo uporabo smernic iz leta 2006 glede upoštevanja plačilne zmožnosti zadevnega podjetja. Glede tega je poudarilo, da je treba za upravičenost do izjemnega zmanjšanja globe zaradi ekonomskih težav na podlagi teh smernic, poleg vložitve tozadevne prošnje, izpolnjevati dva kumulativna pogoja, in sicer, prvič, nepremostljive težave pri plačilu globe, in drugič, obstoj „posebnih socialnih in ekonomskih okoliščin“. Vendar je Splošno sodišče glede prvega pogoja ugotovilo, da je Komisija za ugotovitev, da globa ne more nepopravljivo ogroziti ekonomske sposobnosti preživetja podjetja, navedla le, da globa predstavlja zgolj 3,76 % svetovnega prometa tega podjetja v letu 2006. Splošno sodišče je ocenilo, da je ta presoja abstraktna in nikakor ne upošteva konkretnega položaja tožeče stranke ter da preprost izračun globe kot deleža svetovnega prometa podjetja sam po sebi ne more utemeljiti sklepa, da ta globa ne more nepopravljivo ogroziti njegove ekonomske sposobnosti preživetja. Vendar je Splošno sodišče, ker drugi pogoj ni bil izpolnjen, sklenilo, da je Komisija utemeljeno zavrnila argumente tožeče stranke.

– Desetodstotna zgornja meja prometa

V sodbi z dne 16. junija 2011 v zadevi *Putters International proti Komisiji* (T-211/08, še neobjavljena) je Splošno sodišče navedlo, da zgolj dejstvo, da končno naložena globa znaša 10 % prometa tožeče stranke, medtem ko je ta odstotek nižji za druge udeležence kartela, ne more pomeniti kršitve načela enakega obravnavanja ali načela sorazmernosti. Ta posledica je namreč neločljivo povezana z razlago zgornje meje 10 % kot enostavnega praga za izravnavo, ki se uporabi po morebitnem zmanjšanju globe zaradi olajševalnih okoliščin ali načela sorazmernosti. Vendar je Splošno sodišče ugotovilo, da množenje zneska, določenega glede na vrednost prodaje, s številom let udeležbe pri kršitvi lahko pomeni, da v okviru smernic iz leta 2006 uporaba zgornje meje 10 % postane bolj pravilo kot izjema za vsako podjetje, ki večinoma deluje na enem samem trgu in je bilo več kot eno leto udeleženo v kartelu. V tem primeru pa nobeno razlikovanje glede na težo ali olajševalne okoliščine običajno ne bo več moglo vplivati na globo, ki je bila izravnana, da se zmanjša na 10 %. Ob tem je Splošno sodišče poudarilo, da nerazlikovanje glede končne globe, ki je rezultat tega, ob upoštevanju načela individualizacije sankcij predstavlja problem, ki je neločljivo povezan z novo metodologijo.

d) Odgovornost za kršitev in naložitev solidarne obveznosti

– Pogoji za uporabo domneve odgovornosti matične družbe za ravnanja hčerinske družbe

V sodbi z dne 15. septembra 2011 v zadevi *Koninklijke Grolsch proti Komisiji* (T-234/07, še neobjavljena) je Splošno sodišče poudarilo, da Komisija ni dokazala neposrednega sodelovanja tožeče stranke pri omejevalnem sporazumu. Tožeča stranka je bila namreč izenačena s svojo hčerinsko družbo (v stoodstotni lasti), ne da bi Komisija razlikovala med pravnimi osebami ali navedla razloge, iz katerih ji je treba pripisati odgovornost za kršitev. Splošno sodišče je ugotovilo, da je Komisija s takim ravnanjem brez navedb o ekonomskih, organizacijskih ali pravnih povezavah med tožečo stranko in njeno hčerinsko družbo tožeči stranki odvzela možnost morebitnega izpodbijanja utemeljenosti te naložitve odgovornosti pred Splošnim sodiščem z ovrženjem domneve dejanskega izvrševanja odločilnega vpliva na to hčerinsko družbo, Splošnemu sodišču pa ni omogočila opravljanja nadzora v zvezi s tem, zaradi česar je Splošno sodišče to odločbo razglasilo za nično.

– Ovrženje domneve

V sodbah z dne 16. junija 2011 v zadevah *L'Air liquide proti Komisiji* in *Edison proti Komisiji* (T-185/06, še neobjavljena, in T-196/06, še neobjavljena, pod pritožbo) je Splošno sodišče najprej ugotovilo, da je Komisija zaradi nespornega stoodstotnega nadzora tožečih strank nad svojima hčerinskima družbama lahko pravilno domnevala, da tožeči stranki dejansko izvršujeta odločilen vpliv na hčerinski družbi. Dalje je Splošno sodišče ugotovilo, da sta tožeči stranki podali specifično utemeljitev za ovrženje te domneve s tem, da sta skušali dokazati neodvisnost hčerinskih družb. V odgovor na te argumente pa se je Komisija omejila na sklicevanje na nekatere dodatne indice za to, da tožeči stranki odločilno vplivata na hčerinski družbi. Splošno sodišče je presodilo, da s tem Komisija v izpodbijani odločbi ni navedla razlogov, iz katerih elementi, ki sta jih predložili tožeči stranki, ne zadoščajo za ovrženje zadevne domneve. Dolžnost Komisije, da glede tega obrazloži svojo odločbo, pa jasno izhaja iz izpodbojnosti zadevne domneve, za ovrženje katere morata tožeči stranki predložiti dokaz, ki se nanaša na vse gospodarske, organizacijske in pravne povezave med njima in njunima hčerinskima družbama. Ker stališče Komisije v zvezi s tem ni bilo obrazloženo, je Splošno sodišče zaradi kršitve obveznosti obrazložitve odločbo razglasilo za nično.

V zgoraj navedenih združenih zadevah *Gosselin proti Komisiji* in *Stichting Administratiekantoor Portielje proti Komisiji* je Komisija uporabila domnevo o dejanskem izvrševanju odločilnega vpliva družbe Portielje na družbo Gosselin, ker je imela matična družba hčerinsko družbo skoraj v celoti v lasti. Vendar je Splošno sodišče poudarilo, da elementi, ki jih je predložila družba Portielje, to domnevo ovržejo. Med njimi je zlasti izpostavilo dejstvo, da bi bila edina možnost vplivanja matične družbe na svojo hčerinsko družbo izvrševanje glasovalnih pravic iz delnic, ki jih je imela, na skupščini te hčerinske družbe. Ugotovilo pa je, da v času trajanja kršitve ni bilo nobene skupščine delničarjev. Zato je Splošno sodišče odločbo Komisije razglasilo za nično v delu, v katerem se nanaša na družbo Portielje.

– Obseg odgovornosti

V zadevi *Tomkins proti Komisiji* (sodba z dne 24. marca 2011, T-382/06, še neobjavljena, pod pritožbo) je bila tožeči stranki naložena odgovornost za kršitveno ravnanje njene hčerinske družbe, Pegler, ker je imela tožeča stranka slednjo v stoodstotni lasti. V okviru tožbenih razlogov je tožeča stranka izpodbijala sodelovanje svoje hčerinske družbe v kartelu za del obdobja trajanja kršitve. S sodbo, izrečeno istega dne v zadevi *Pegler proti Komisiji* (T-386/06, še neobjavljena), je Splošno sodišče razglasilo ničnost odločbe Komisije v delu, v katerem se nanaša na sodelovanje družbe Pegler v kartelu fitingov iz bakra za del obdobja trajanja kršitve, ki je bil večji od tistega, na katerega se je nanašal tožbeni razlog matične družbe Tomkins. V zvezi s tem je Splošno sodišče poudarilo, da sodišče Unije ne sme odločati *ultra petitem*, zato ne sme razglasiti ničnosti v večjem obsegu, kot ga je predlagala tožeča stranka. Vendar je z vidika konkurenčnega prava tožeča stranka s hčerinsko družbo, ki je z ničnostno tožbo, vloženo v zgoraj navedeni zadevi *Pegler proti Komisiji*, deloma uspela, tvorila enoten subjekt. Zato naložitev odgovornosti tožeči stranki s strani Komisije pomeni, da ima ta korist od razglasitve delne ničnosti izpodbijane odločbe v zadnjenavedeni zadevi. Tožeča stranka je namreč uveljavljala en sam tožbeni razlog, s katerim je prerekala trajanje sodelovanja družbe Pegler pri kršitvi, in predlagala, naj se izpodbijana odločba na tej podlagi razglasi za nično. Zato je Splošno sodišče menilo, da pri odločanju o ničnosti tožbi, ki sta jo ločeno vložili matična in njena hčerinska družba, ob upoštevanju izida tožbe, ki jo je vložila hčerinska družba, ne odloča *ultra petitem*, ker se tožbeni predlogi matične družbe nanašajo na enak predmet.

Nasprotno pa je v zadevi, v kateri je bila izrečena ista sodba, družba Tomkins izrecno umaknila očitek napačne presoje glede povečanja globe zaradi odvrčanja. Splošno sodišče je na tej podlagi sklepalo, da o tem vprašanju ne more odločati, saj bi s tem prestopilo okvir spora, kot sta ga opredelili stranki v tej zadevi, čeprav je v zadevi, v kateri je bila izrečena zgoraj navedena sodba *Pegler proti Komisiji*, ugotovilo, da je Komisija neupravičeno uporabila multiplikator.

– Solidarno plačilo

V sodbi z dne 12. oktobra 2011 v zadevi *Alliance One International proti Komisiji* (T-41/05, še neobjavljena, pod pritožbo) je Splošno sodišče presodilo, da tožeči stranki ni mogoče pripisati odgovornosti za kršitev, ki jo je storila družba Agroexpansión, za obdobje pred 18. novembrom 1997, ker šele od tega datuma s to družbo tvori gospodarsko enoto in torej podjetje v smislu člena [101 PDEU]. Ker lahko solidarna odgovornost za plačilo globe pokriva zgolj obdobje kršitve, v katerem sta matična in hčerinska družba tvorili tako podjetje, Komisija ni bila upravičena tožeči stranki naložiti, naj solidarno z družbo Agroexpansión plača celotni znesek, naložen slednji, to je 2.592.000 EUR, kar je znesek, ki se nanaša na celotno obdobje kršitve. Zato je Splošno sodišče povečanje zaradi trajanja zmanjšalo s 50 % na 35 %.

e) Neomejena pristojnost

Na podlagi člena 261 PDEU in člena 31 Uredbe št. 1/2003 ima Splošno sodišče neomejeno pristojnost, ki mu omogoča, da poleg zgolj nadzora zakonitosti kazni, na podlagi katerega je mogoče le zavrniti ničnostno tožbo ali razglasiti ničnost izpodbijanega akta, izpodbijani akt spremeni, tudi če ga ne razglasi za ničnega, pri tem pa mora upoštevati vse dejanske okoliščine pri spremembi, na primer, naložene globe⁹.

V zgoraj navedeni sodbi *Arkema France in drugi proti Komisiji* je Splošno sodišče poudarilo, da Komisija ni izpodbijala pravilnosti trditev tožečih strank, da jih od 18. maja 2006 družbi Total in Elf Aquitaine nista več nadzorovali, kar je dejstvo, ki je bilo navedeno že v tožbi. Tožeče stranke so Splošnemu sodišču predlagale, naj za znižanje globe ob upoštevanju tega dejstva izvršuje svojo neomejeno pristojnost, in to je dejansko z 200 % na 25 % znižalo povečanje zaradi zagotavljanja dovolj odvračilnega učinka globe in pri tem presodilo, da je bilo povečanje pretirano, saj je bilo izračunano na podlagi svetovnega prometa matične družbe. Zato je bil družbi Arkema znesek globe zmanjšan za 105,8 milijona EUR.

V zgoraj navedenih sodbah *Ziegler proti Komisiji* in *Team Relocations in drugi proti Komisiji* je Splošno sodišče pojasnilo, da je namen razširitve obrazložitve glede izračuna zneska globe, ki je postala potrebna zaradi temeljne metodološke spremembe, uvedene s smernicami iz leta 2006, tudi lažje izvrševanje neomejene pristojnosti Splošnega sodišča, ki mu mora omogočiti presojo ne le zakonitosti izpodbijane odločbe, ampak tudi ustreznosti naložene globe.

V zgoraj navedeni sodbi *Putters International proti Komisiji* je Splošno sodišče presodilo, da se zaradi nerazlikovanja glede končne globe, ki je včasih posledica metodologije iz smernic iz leta 2006, lahko zahteva, da v celoti izvršuje svojo neomejeno pristojnost v konkretnih primerih, v katerih zgolj uporaba teh smernic ne bi omogočila ustreznega razlikovanja.

V sodbi z dne 5. oktobra 2011 v zadevi *Romana Tabacchi proti Komisiji* (T-11/06, še neobjavljena) je Splošno sodišče ugotovilo, da je Komisija po eni strani napačno presodila dejstva v zvezi s trajanjem sodelovanja tožeče stranke v kartelu in po drugi strani kršila načelo enakega obravnavanja, ko je presojala specifično težo tega sodelovanja, in to odpravilo z izvrševanjem svoje neomejene pristojnosti. Tako je ocenilo, da zlasti ob upoštevanju kumulativnega učinka prej ugotovljenih nezakonitosti in šibke finančne sposobnosti tožeče stranke pravična presoja okoliščin tega primera narekuje, da se končni znesek globe, naložene tožeči stranki, določi v višini 1 milijon EUR namesto 2,05 milijona EUR. Glede tega je pojasnilo, da tak znesek globe omogoča učinkovito, pomembno in dovolj odvračilno kaznovanje nezakonitega ravnanja tožeče stranke in da bi bila kakršna koli globa, višja od tega zneska, gledano v celoti in glede na kršitev, očitano tožeči stranki, nesorazmerna.

3. Prispevek sodne prakse na področju koncentracij

V sodbi z dne 12. oktobra 2011 v zadevi *Association belge des consommateurs test-achats proti Komisiji* (T-224/10, še neobjavljena) je Splošno sodišče pojasnilo dopustnost tožbe, ki jo tretje osebe vložijo, prvič, zoper odločbo Komisije o združljivosti koncentracije s skupnim trgom (v tem primeru med družbama EDF in Segebel), in drugič, zoper zavrnitev predloga nacionalnih organov

⁹ Glej zlasti sodbo Sodišča z dne 15. oktobra 2002 v zadevi *Limburgse Vinyl Maatschappij in drugi proti Komisiji*, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P, C-251/99 P, C-252/99 P in C-254/99 P, Recueil, str. I-8375, točka 692.

za delno predložitve presoje koncentracije tem nacionalnim organom (odločba o zavrnitvi predložitve).

a) Procesno upravičenje tretjih

Glede tega Splošno sodišče opozarja, da je iz sodne prakse razvidno, da je treba glede odločb Komisije o združljivosti koncentracij s skupnim trgom procesno upravičenje zainteresiranih tretjih oseb presojski različno, in sicer glede na to, ali te uveljavljajo kršitve, ki vplivajo na vsebino teh odločb (zainteresirane tretje osebe „prve kategorije“), ali pa trdijo, da je Komisija kršila procesne pravice, ki jim jih zagotavljajo pravni akti Unije, ki urejajo nadzor koncentracij (zainteresirane tretje osebe „druge kategorije“).

Za prvo kategorijo se mora izpodbijana odločba nanje nanašati zaradi njihovih posebnih lastnosti ali zaradi dejanskega položaja, ki jih razlikuje od vseh drugih oseb in jih individualizira podobno kot naslovnika. V konkretnem primeru pa tožeča stranka ne spada v prvo kategorijo, saj se odločba Komisije nanjo posamično ne nanaša. Glede vprašanja, ali tožeča stranka spada v drugo kategorijo, je Splošno sodišče navedlo, da imajo združenja potrošnikov v okviru upravnega postopka v zvezi s presojo koncentracije procesno pravico, to je pravico do izjave, pod dvema pogoje: prvič, koncentracija mora zadevati proizvode ali storitve, namenjene končnim potrošnikom, in drugič, med postopkom preiskave mora združenje vložiti pisno prošnjo za zaslišanje, ki ga opravi Komisija.

Splošno sodišče je ugotovilo, da tožeča stranka izpolnjuje prvi pogoj – zadevna koncentracija ima lahko vsaj sekundarne učinke na potrošnike – ne pa drugega. Splošno sodišče v zvezi s tem poudarja, da morajo biti dejanja, ki jih morajo tretje osebe opraviti, da bi bile vključene v postopek nadzora koncentracij, opravljena po formalni priglasitvi koncentracije. To v interesu tretjih oseb omogoča, da se izognejo vlaganju prošelj, preden je določen namen postopka nadzora, ki ga vodi Komisija, ob priglasitvi zadevne gospodarske transakcije. Poleg tega Komisiji zato niti ni treba sistematično ločevati tistih prošelj, ki se nanašajo na gospodarske koncentracije, ki temeljijo le na abstraktnih domnevah ali celo preprostih govoricah, od tistih, ki se nanašajo na transakcije, ki so pozneje tudi priglašene. V tem primeru je tožeča stranka pri Komisiji vložila prošnjo za zaslišanje v okviru preiskave koncentracije dva meseca pred njeno priglasitvijo. Vendar po presoji Splošnega sodišča to ne more upravičiti tega, da tožeča stranka ni ponovno vložila prošnje ali izkazala iniciative po tem, ko je bila gospodarska transakcija, ki sta jo načrtovali družbi EDF in Segebel, dejansko ustrezno priglašena kot koncentracija.

b) Izpodbijnost odločbe o zavrnitvi predložitve

V skladu z ustaljeno sodno prakso lahko tretja oseba, zainteresirana v zvezi s koncentracijo, pred Splošnim sodiščem izpodbija odločbo, s katero je Komisija ugodila predlogu za predložitev, ki ga je vložil nacionalni organ, pristojen za konkurenco. Nasprotno pa je Splošno sodišče presodilo, da tretje zainteresirane osebe ne morejo izpodbijati odločbe o zavrnitvi predložitve, s katero je Komisija zavrnila predlog za predložitev, ki ga je podal nacionalni organ. Procesne pravice in sodno varstvo, ki ga pravo Unije priznava tem tretjim osebam, namreč nikakor niso ogroženi z odločbo o zavrnitvi predložitve. Nasprotno, ta odločba tretjim osebam, ki imajo interes v zvezi s koncentracijo z razsežnostjo Skupnosti, zagotavlja, da Komisija to koncentracijo preuči z vidika prava Unije in da je za odločanje o morebitnih tožbah zoper odločbo Komisije, s katero se konča postopek, pristojno Splošno sodišče.

Državne pomoči

1. Dopustnost

Sodna praksa iz tega leta prinaša pojasnila zlasti glede pojma akta z zavezujočimi pravnimi učinki in pojma pravni interes.

V sodbi z dne 8. decembra 2011 v zadevi *Deutsche Post proti Komisiji* (T-421/07, še neobjavljena) je Splošno sodišče ugotovilo, da tožba družbe Deutsche Post zoper odločbo Komisije o začetku formalnega postopka preiskave glede pomoči, ki jo je tej družbi dodelila Zvezna republika Nemčija, ni dopustna. Splošno sodišče je presodilo, da izpodbijana odločba, pred katero je bila leta 1999 izdana prva odločba o začetku formalnega postopka preiskave, ni izpodbojni akt.

Splošno sodišče je presodilo, da ima odločba Komisije o začetku formalnega postopka preiskave, ki je pripravljalni akt za končno odločbo, samostojne pravne učinke in je zato izpodbojni akt, ne le kadar tožeča stranka izpodbija kvalifikacijo pomoči za novo pomoč, ampak tudi kadar izpodbija samo kvalifikacijo spornega ukrepa za državno pomoč v smislu člena 87(1) ES.

Vendar je v tem primeru Splošno sodišče presodilo, da izpodbijani akt, in sicer druga odločba o začetku formalnega postopka, ni izpodbojni akt, saj ni imela samostojnih pravnih učinkov glede na prvo odločbo o začetku. Izpodbijani akt se je namreč nanašal na iste ukrepe, ki so že bili predmet prejšnje odločbe o začetku postopka. Poleg tega je Komisija že navedla dejstvo, da bi sporni ukrepi lahko spadali na področje uporabe prepovedi iz člena 87(1) ES in so zato samostojni pravni učinki, vezani na izpodbijani akt, nastali že z navedeno odločbo o začetku. Splošno sodišče je tudi poudarilo, da se ob sprejetju izpodbijanega akta formalni postopek preiskave, ki se je v zvezi s spornimi ukrepi začel leta 1999, še ni končal in da zato izpodbijani akt ni spremenil niti pravnega obsega spornih ukrepov niti pravnega položaja tožeče stranke.

V združenih zadevah *Freistaat Sachsen in Land Sachsen-Anhalt in Mitteldeutsche Flughafen in Flughafen Leipzig-Halle proti Komisiji* (sodba z dne 24. marca 2011, združeni zadevi T-443/08 in T-455/08, še neobjavljena, pod pritožbo) je bila opredelitev kapitalskega vložka za državno pomoč izpodbijana pred Splošnim sodiščem s tožbama, ki sta bili vloženi zoper odločbo Komisije, s katero je bila pomoč Zvezne republike Nemčije letališču Leipzig-Halle razglašena za združljivo s skupnim trgov; prvo so vložili delničarji – ki so osebe javnega prava – podjetij, ki upravljata letališče (zadeva T-443/08), drugo pa podjetji, ki upravljata letališče (zadeva T-455/08).

Splošno sodišče je v zadevi T-443/08 zaradi neobstoja pravnega interesa ugotovilo nedopustnost tožbe delničarjev, ki so bili osebe javnega prava. Najprej je Splošno sodišče poudarilo, da je ničnostna tožba, ki jo vloži fizična ali pravna oseba, dopustna le, če ima tožeča stranka interes, da se ugotovi ničnost izpodbijanega akta. Ta interes mora biti obstoječ in dejanski ter se presoja na dan vložitve tožbe. Splošno sodišče je tudi poudarilo, da zgolj dejstvo, da je z odločbo Komisije priglašena pomoč razglašena za združljivo s skupnim trgov in torej v podjetja, ki so prejemniki pomoči, načeloma ni posegla, ne pomeni, da sodišču Unije ni treba preučiti, ali ima presoja Komisije zavezujoče pravne učinke, ki bi lahko vplivali na interese teh podjetij.

Prvič, Splošno sodišče je presodilo, da dejstvo, da odločba ne ustreza mnenju, ki sta ga tožeči stranki zastopali v upravnem postopku, nima samo po sebi nikakršnega zavezujočega pravnega učinka, ki bi lahko posegel v njune interese, in tako zgolj to ne more utemeljiti njunega pravnega interesa. Postopek nadzora državnih pomoči je namreč glede na svojo splošno zasnovo postopek, ki se uvede proti državi članici, ki je odgovorna za dodelitev pomoči. Podjetja, ki so upravičenci do pomoči, in poddržavne ozemeljske entitete, ki dodeljujejo pomoči, ter konkurenti upravičencev do

pomoči pa se v tem postopku štejejo samo za „zainteresirane osebe“. Splošno sodišče je dodalo, da take tožeče stranke nikakor niso prikrajšane za kakršno koli učinkovito sodno varstvo zoper odločbo Komisije, ki kapitalski vložek opredeljuje za državno pomoč. Tudi če bi bila ničnostna tožba razglašena za nedopustno, namreč nič ne nasprotuje temu, da ti tožeči stranki predlagata nacionalnemu sodniku v okviru spora pred nacionalnim sodiščem – ki se bo morebiti začel v zvezi s prevzemom odgovornosti za domnevno ničnost kapitalskega vložka, ki jo zatrjujeta – naj predloži predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES glede veljavnosti odločbe Komisije v delu, v katerem je ugotovljeno, da je zadevni ukrep pomoč.

Drugič, glede domnevnih negativnih posledic opredelitve kapitalskega vložka za državno pomoč je Splošno sodišče odločilo, da se tožeča stranka za utemeljitev svojega interesa glede zahteve za razglasitev ničnosti izpodbijanega akta ne more sklicevati na prihodnje in negotove položaje. Dejstvo, da se tožeča stranka sklicuje na „mogoče“ posledice domnevne ničnosti kapitalskega vložka na področju prava družb in insolvenčnega prava, ne pa na gotove posledice, torej ne zadošča za priznanje takega interesa. Poleg tega je Splošno sodišče poudarilo, da tožeči stranki, delničarja prejemnika pomoči, ki sta osebi javnega prava, nista dokazali, da imata lasten interes, ločen od interesa prejemnic, zahtevati razglasitev ničnosti odločbe. Oseba lahko namreč – razen če ima pravni interes, ki je ločen od interesa podjetja, na katerega se nanaša akt Unije in v katerem ima kapitalski delež – svoje interese glede tega akta brani samo z izvrševanjem pravic, ki jih ima kot delničar tega podjetja.

V sodbi z dne 20. septembra 2011 v združenih zadevah *Regione autonoma della Sardegna in drugi proti Komisiji* (T-394/08, T-408/08, T-453/08 in T-454/08, še neobjavljena, pod pritožbo) je Splošno sodišče zavrnilo ugovor nedopustnosti, ki ga je uveljavljala Komisija, in presodilo, da dejstvo, da tožeče stranke in intervenienti v predpisanem roku niso vložili tožbe zoper popravno odločbo, ki je imela enak predmet in namen kot odločba o začetku formalnega postopka preiskave, tem ne preprečuje uveljavljanja razloga nezakonitosti slednje odločbe zoper končno odločbo Komisije.

Odločba, s katero se zaključi formalni postopek preiskave, namreč ustvarja zavezujoče pravne učinke, ki lahko vplivajo na interese zadevnih strank, ker je z njo končan zadevni postopek in dokončno odločeno o združljivosti obravnavanega ukrepa s pravili, ki veljajo za državne pomoči. Zato imajo zadevne stranke vedno možnost izpodbijati to odločbo in morajo v tem okviru imeti možnost izpodbijati različne elemente, na katerih temelji končno sprejeto stališče Komisije. Splošno sodišče je dodalo, da ta možnost ni odvisna od vprašanja, ali je odločba o začetku formalnega postopka preiskave lahko predmet ničnostne tožbe. Nedvomno je mogoče vložiti tožbo zoper navedeno odločbo o začetku postopka, kadar ima ta dokončne pravne učinke, kar je podano, ko Komisija začne formalni postopek preiskave glede ukrepa, ki ga začasno opredeli kot novo pomoč. Vendar pa ta možnost izpodbijanja odločbe o začetku postopka ne more zmanjšati procesnih pravic zadevnih strank tako, da jim prepreči, da izpodbijajo končno odločbo in da se v podporo svoji tožbi sklicujejo na napake v vseh fazah postopka, ki je privedel do te odločbe.

2. Materialnopravna pravila

a) Pojem državna pomoč

V sodbi z dne 12. maja 2011 v združenih zadevah *Région Nord-Pas-de-Calais in Communauté d'Agglomération du Douaisis proti Komisiji* (T-267/08 in T-279/08, še neobjavljena, pod pritožbo) je Splošno sodišče razvilo sodno prakso glede pojma državni viri, zlasti glede pogoja, da so zadevni ukrepi državni.

Glede tega je Splošno sodišče opozorilo, da dejstvo, da sta predplačili dodelili regija in združenje občin, torej ozemeljski skupnosti, in ne osrednji organ, samo po sebi še ne pomeni, da ta ukrepa ne spadata na področje uporabe člena 107(1) PDEU. Poleg tega je Splošno sodišče navedlo, da niti dejstvo, da financiranje spornih ukrepov iz lastnih sredstev regije in združenja občin ni davčne ali davkom podobne narave, še ne pomeni, da teh ukrepov ni mogoče opredeliti kot državno pomoč. Odločilno merilo na področju državnih sredstev je namreč nadzor javnih organov, člen 107(1) PDEU pa obsega vse instrumente denarne pomoči, ne glede na to, ali ti izhajajo iz obveznih prispevkov, ki jih lahko javni sektor uporabi za podporo podjetjem.

Zgoraj navedena sodba z dne 20. septembra 2011 v zadevi *Regione autonoma della Sardegna in drugi proti Komisiji* se je nanašala na očitek Komisiji, da je sporne ukrepe napačno opredelila za nezakonite nove pomoči, ker niso bili priglašeni, in ne za zlorabo obstoječih pomoči.

Splošno sodišče je opozorilo, da kadar sprememba vpliva na bistvo začetne sheme, postane ta shema nova shema pomoči. Če pa, nasprotno, sprememba ni bistvena, se lahko samo sama sprememba opredeli kot nova pomoč. V obravnavanem primeru je bil pogoj, v skladu s katerim je treba zahtevke za pomoč obvezno predložiti pred začetkom izvajanja naložbenih projektov, izrecno naveden v odločbi o odobritvi. Splošno sodišče je ugotovilo, da bi lahko na podlagi nepriglašenega ukrepa dežela Sardinija dodeljevala pomoči projektom, katerih izvajanje se je začelo pred predložitvijo zahtevkov za pomoč, in presodilo, da je bila torej shema, kot se je izvajala, v primerjavi s shemo, kot je bila odobrena, spremenjena. Po presoji Splošnega sodišča pa te spremembe ni mogoče šteti za majhno ali nepomembno. Ker namreč Komisija, kot je razvidno iz smernic iz leta 1998¹⁰, odobritev regionalnih shem pomoči redno pogojuje s tem, da morajo biti zahtevki za pomoč obvezno predloženi pred začetkom izvajanja projektov, odprava tega pogoja lahko vpliva na oceno združljivosti ukrepa pomoči s skupnim trgov. Na tej podlagi je Splošno sodišče sklenilo, da so bile sporne pomoči nove, in ne obstoječe pomoči. Te nove pomoči pa so bile nezakonite, ker sprememba odobrene sheme Komisiji ni bila priglašena.

Nazadnje je Splošno sodišče pojasnilo, da spornih pomoči ni mogoče opredeliti za zlorabe pomoči, saj se ta opredelitev nanaša na primer, ko upravičenec pomoč uporablja v nasprotju z odločbo, s katero je bila ta odobrena. Vendar v obravnavanem primeru kršitve odločbe o odobritvi ni mogoče pripisati upravičencem pomoči, ampak deželi Sardiniji.

b) Diskrecijska pravica Komisije – Preizkus sheme pomoči – Uredba o izjemah

V sodbi z dne 14. julija 2011 v zadevi *Freistaat Sachsen proti Komisiji* (T-357/02 RENV, še neobjavljena) je Splošno sodišče zavrnilo razlog tožeče stranke, da Komisija pri preučitvi zadevne sheme pomoči ni izvajala svoje diskrecijske pravice in se je omejila na uporabo meril, ki jih določa Uredba o izjemah MSP¹¹.

Splošno sodišče je ugotovilo, da je predmet Uredbe o izjemah MSP, da se nekatere pomoči malim in srednje velikim podjetjem (MSP) razglasijo za združljive s skupnim trgov in da se države oprosti obveznosti priglasitve teh pomoči. Vendar to ne pomeni, da nobene druge pomoči v korist MSP ni mogoče razglasiti za združljivo s skupnim trgov na podlagi preizkusa, ki ga opravi Komisija glede na merila iz člena 87(3) ES po priglasitvi, ki jo opravi država članica. Splošno sodišče je tudi

¹⁰ Smernice z dne 10. marca 1998 o državni regionalni pomoči (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 1, str. 226)

¹¹ Uredba Komisije (ES) št. 70/2001 z dne 12. januarja 2001 o uporabi členov 87 [ES] in 88 [ES] pri pomoči za majhna in srednje velika podjetja (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 2, str. 141).

pojasnilo, da se Komisija, čeprav lahko sprejme splošna pravila za izvajanje svoje diskrecijske pravice iz člena 87(3) ES, ko presoja posamezen primer – zlasti v primerih, ki jih ni izrecno navedla oziroma jih celo ni uredila v teh splošnih pravilih za izvajanje – tej diskrecijski pravici ne sme v celoti odreči. Ta diskrecijska pravica zato ni izčrpana s sprejetjem takih splošnih pravil in načeloma ni nobene ovire za morebitno posamično presojo zunaj okvira teh pravil, vendar pod pogojem, da Komisija spoštuje višja pravna pravila, kot so pravila Pogodbe in splošna načela prava Unije. V tem primeru je Splošno sodišče ugotovilo, da je Komisija izvajala to diskrecijsko pravico, zlasti ko je presojala združljivost ukrepa ne le glede na merila, določena v uredbi o izjemah MSP, temveč tudi na podlagi člena 87(3) ES.

c) Pojem resne težave

V sodbi z dne 27. septembra 2011 v zadevi *3F proti Komisiji* (T-30/03 RENV, še neobjavljena, pod pritožbo) je tožeča stranka predlagala razglasitev ničnosti odločbe Komisije o nenasprotovanju zadevni danski davčni ureditvi. Splošno sodišče je zavrnilo tožbo, ker tožeča stranka ni dokazala, da se je Komisija srečala z resnimi težavami in bi morala začeti formalni postopek preiskave.

Po presoji Splošnega sodišča je formalni postopek preiskave nujen, kadar ima Komisija resne težave pri presoji, ali je pomoč združljiva s skupnim trgom. Ker so resne težave objektivni pojem, je treba obstoj takih težav iskati v okoliščinah sprejetja izpodbijanega akta in tudi v njegovi vsebini, in sicer objektivno, ob primerjanju obrazložitve odločbe s podatki, ki so bili Komisiji na voljo, ko je odločala o združljivosti spornih pomoči s skupnim trgom. Iz tega izhaja, da nadzor nad zakonitostjo, ki ga izvaja Splošno sodišče v zvezi z obstojem resnih težav, po naravi stvari presega preizkus očitne napake pri presoji. Tožeča stranka nosi dokazno breme glede obstoja resnih težav, ta dokaz pa lahko izvede na podlagi sklenjenega kroga indicov, ki se nanašajo, prvič, na okoliščine in trajanje postopka predhodne preučitve, in drugič, na vsebino izpodbijane odločbe.

Kot dokaz obstoja resnih težav je bila zlasti navajana dolžina predhodne preučitve. Glede tega je Splošno sodišče pojasnilo, da čeprav Komisija ni dolžna predhodne preučitve opraviti v določenem roku, kadar državni ukrepi, kot v tem primeru, niso bili priglašeni, pa mora temeljito in nepristransko preučiti prejete pritožbe glede nepriglašenih državnih ukrepov in ne more v nedogled podaljševati predhodne preučitve. Razumnost trajanja postopka je treba presojati glede na okoliščine posamezne zadeve.

V tem primeru je Splošno sodišče presodilo, da čeprav je predhodno preučitev, ki je trajala več kot štiri leta, mogoče kot celoto šteti za daljšo, kakor je običajno pričakovati za prvo preučitev, je to trajanje v veliki meri utemeljeno z okoliščinami in kontekstom postopka. Splošno sodišče je zlasti upoštevalo dejstvo, da je bila zadevna davčna ureditev predmet zakonodajne spremembe, zaradi česar je bilo veliko razprav in pisnega komuniciranja med državo članico in Komisijo. Poleg tega je navedlo, da čeprav lahko trajanje predhodne preučitve pomeni indic za obstoj resnih težav, to samo po sebi ne zadošča za dokaz obstoja takih težav. Na podlagi poteka časa, tudi če je bil znatno presežen čas, ki je običajen za prvo predhodno preučitev, je mogoče ugotoviti, da je Komisija naletela na resne težave v zvezi s presojo, ki zahtevajo uvedbo formalnega postopka preiskave, le če je to podprto z drugimi elementi.

d) Pojem gospodarska dejavnost

V zgoraj navedenih zadevah *Freistaat Sachsen in Land Sachsen-Anhalt ter Mitteldeutsche Flughafen in Flughafen Leipzig-Halle proti Komisiji* je Splošno sodišče obravnavalo vprašanje, ali je gradnja letališke infrastrukture, kadar je ta dana na razpolago upravljavcu infrastrukture, gospodarska dejavnost.

V okviru konkurenčnega prava pojem podjetja zajema vse subjekte, ki opravljajo gospodarsko dejavnost, ne glede na njihovo pravno obliko in način financiranja. Gospodarska dejavnost je vsaka dejavnost, ki na nekem trgu ponuja blago ali storitve. V zvezi s tem je Splošno sodišče ugotovilo, prvič, da upravljanje letališke infrastrukture pomeni gospodarsko dejavnost, zlasti kadar podjetje ponuja letališke storitve proti plačilu, ki izhaja iz letaliških dajatev, ki jih je treba opredeliti kot nadomestilo za storitve, ki jih opravi koncesionar letališča. Pojasnilo je tudi, da dejstvo, da podjetje upravlja regionalno letališče, ne pa mednarodnega letališča, ne vpliva na gospodarsko naravo njegove dejavnosti, saj je ta dejavnost ponujanje storitev za plačilo na trgu regionalnih letaliških storitev. Upravljanje steze je del gospodarske dejavnosti upravljalkega podjetja, zlasti kadar se ta izkorišča v komercialne namene. Drugič, Splošno sodišče je presodilo, da v okviru preučitve gospodarske narave dejavnosti podjetja – v zvezi z javnim financiranjem širitve steze – ni treba ločiti dejavnosti gradnje ali širitve infrastrukture od poznejše uporabe te infrastrukture, saj gospodarska ali negospodarska narava poznejše uporabe zgrajene infrastrukture nujno določa naravo dejavnosti razširitve. Vzletne in pristajalne steze so namreč ključni dejavnik gospodarskih dejavnosti, ki jih opravlja upravljavec letališča. Tako gradnja vzletnih in pristajalnih stez omogoča letališču opravljanje glavne gospodarske dejavnosti, ali kadar gre za gradnjo dodatne steze ali širitev obstoječe steze, razvijanje te dejavnosti.

e) Merilo zasebnega vlagatelja v tržnem gospodarstvu

V zgoraj navedeni sodbi *Région Nord-Pas-de-Calais in Communauté d'Agglomération du Douaisis proti Komisiji* je Splošno sodišče presodilo, da je Komisija v skladu s svojo obveznostjo izvedla analizo, da bi se prepričala, ali prejemnik pomoči ne bi mogel pod podobnimi pogoji dobiti posojila na kreditnem trgu. Opozorilo je, da je za ugotovitev, ali ukrep države pomeni pomoč, treba ugotoviti, ali je podjetje, ki je prejemnik, pridobilo gospodarsko korist, ki je v običajnih tržnih razmerah ne bi dobilo. Pri tem je treba uporabiti merilo, ki temelji na možnostih podjetja, ki je prejelo pomoč, da zadevne zneske dobi na trgu kapitala pod podobnimi pogoji. Predvsem se je treba vprašati, ali bi zasebni vlagatelj zadevno transakcijo opravil pod istimi pogoji. V tem primeru je Splošno sodišče ugotovilo, da se je Komisija oprla na ugotovitev, da družba Arbel Fauvet Rail glede na svoj finančni položaj ne bi mogla pridobiti sredstev na kreditnem trgu pod tako ugodnimi pogoji, kot jih je dobila od tožečih strank, saj sta bili sporni predplačili dodeljeni brez vsakršnega zavarovanja za zagotovitev vračila, medtem ko sta uporabljeni obrestni meri ustrezali tistim za posojila z običajnim zavarovanjem. Poleg tega je Splošno sodišče poudarilo, da iz dejstva, da upnik lahko pridobi kratkoročno posojilo, ni mogoče sklepati o njegovih možnostih za pridobitev posojila z daljšo ročnostjo, katerega vračilo bo odvisno od njegove sposobnosti preživetja.

V sodbi z dne 17. maja 2011 v zadevi *Buczek Automotive proti Komisiji* (T-1/08, še neobjavljena, pod pritožbo) je Splošno sodišče presodilo, da merilo hipotetičnega zasebnega upnika, kot ga je uporabila Komisija, krši člen 87(1) ES in da zato Komisija ni pravilno dokazala obstoja državne pomoči.

Splošno sodišče je namreč opozorilo, da mora – če podjetje, ki se mu bistveno poslabša finančni položaj, svojim upnikom predlaga dogovor ali vrsto dogovorov za plačilo svojega dolga, da bi izboljšalo položaj in se izognilo stečaju – vsak upnik izbirati med zneskom, ki mu je ponujen v okviru predlaganega dogovora, in zneskom, za katerega meni, da bi ga lahko izterjal ob morebitnem stečaju podjetja. Na njegovo izbiro vpliva več dejavnikov, kot so vprašanje, ali je hipotekarni, prednostni ali navaden upnik, vrsta in obseg morebitnih zavarovanj, njegova presoja možnosti oživitve podjetja in znesek, ki bi ga dobil ob stečaju. Iz tega izhaja, da je naloga Komisije za vsak zadevni javni organ ob upoštevanju zgoraj navedenih dejavnikov ugotoviti, ali je bil odpust dolga, ki ga je ta organ dodelil, izrazito večji od tistega, ki bi ga dodelil hipotetični zasebni upnik, ki

je v razmerju do podjetja v položaju, primerljivem s položajem zadevnega javnega organa, in ki si prizadeva izterjati zneske, ki so mu dolgovani.

Komisija bi torej v tej zadevi morala ugotoviti, ali bi se ob upoštevanju teh dejavnikov zasebni upnik enako kot javni organi raje odločil za zakonsko določen postopek izterjave dolgov kot pa za stečajni postopek. Vendar je Splošno sodišče ugotovilo, da Komisija ob sprejetju izpodbijane odločbe ni imela na voljo stvarnih dokazov, ki bi ji omogočili sklep, da bi hipotetični zasebni upnik izbral stečajni postopek, in ne zakonsko določenega postopka izterjave terjatev. Poudarilo je, da se je glede koristi, na katere bi lahko upal hipotetični zasebni upnik v stečajnem postopku, Komisija zadovoljila z navedbo, da je „podrobna proučitev prednosti, pridobljene iz reprogramiranja dolga, pokazala, da potencialna povrnitev ne bi presegla varnega povračila, ki bi izhajalo iz morebitnega stečaja družbe“, ne da bi v izpodbijani odločbi navedla stvarne dokaze, na katerih je temeljila ta trditev. Komisija v izpodbijani odločbi zlasti ni navedla, ali je za podporo tej trditvi imela na voljo analize, ki bi primerjale koristi, ki bi jih imel hipotetični zasebni upnik na koncu stečajnega postopka – ob upoštevanju zlasti stroškov, ki nastanejo v takem postopku – s koristmi zakonsko določenega postopka izterjave terjatev. V izpodbijani odločbi ravno tako ni bilo navedeno, ali je Komisija imela na voljo študije ali analize o primerjavi trajanja stečajnega postopka in trajanja zakonsko določenega postopka izterjave terjatev.

3. Postopkovna pravila

a) Obveznost obrazložitve

V zgoraj navedeni sodbi *Buczek Automotive proti Komisiji* je Splošno sodišče presodilo, da Komisija ni dovolj obrazložila svoje odločbe glede izpolnitve pogojev, ki se nanašajo na vpliv na trgovino med državami članicami in na izkrivljanje ali možnost izkrivljanja konkurence.

Splošno sodišče je opozorilo, da ni naloga Komisije opraviti ekonomsko analizo dejanskega stanja zadevnih panog, tržnega deleža tožeče stranke, položaja konkurenčnih podjetij in trgovinskih tokov zadevnih proizvodov in storitev med državami članicami, če pojasni, kako so sporne pomoči izkrivljale konkurenco in prizadele trgovino med državami članicami. Vendar pa Komisija mora – tudi v primerih, v katerih je iz samih okoliščin, v katerih je bila dodeljena pomoč, razvidno, da ta pomoč vpliva na trgovino med državami članicami in izkrivlja oziroma bi lahko izkrivljala konkurenco – vsaj navesti te okoliščine v obrazložitvi svoje odločbe.

V tem primeru je Splošno sodišče ugotovilo, da se je Komisija v izpodbijani odločbi omejila zgolj na ponovitev besedila člena 87(1) ES in ni podala niti kratke predstavitev dejanskega stanja in pravnih preudarkov, ki so bili upoštevani pri presoji teh pogojev. Poleg tega v izpodbijani odločbi ni bil naveden noben dokaz o tem, da sporna pomoč lahko prizadene trgovino med državami članicami in izkrivlja ali bi lahko izkrivljala konkurenco, niti v opisu okoliščin, v katerih je bila ta pomoč dodeljena.

V zgoraj navedeni sodbi *Freistaat Sachsen in Land Sachsen-Anhalt ter Mitteldeutsche Flughafen in Flughafen Leipzig-Halle proti Komisiji* je Splošno sodišče zaradi kršitve obveznosti obrazložitve člen 1 odločbe Komisije v delu, v katerem je bilo določeno, da znesek državne pomoči, ki jo namerava Zveza republik Nemčija dodeliti letališču Leipzig-Halle, znaša 350 milijonov EUR, razglasilo za ničen.

Splošno sodišče je ugotovilo, da čeprav je Komisija priznala, da nekateri stroški, na katere se nanaša kapitalski vložek, izhajajo iz izvrševanja nalog javne službe in jih torej ni mogoče opredeliti za

državno pomoč, je ta institucija v členu 1 odločbe vseeno ugotovila, da celoten kapitalski vložek pomeni državno pomoč.

Splošno sodišče je poudarilo, da mora Komisija, čeprav nobena določba prava Unije od nje ne zahteva, naj določi natančen znesek, ki ga je treba vrniti, kadar se ta institucija odloči, da bo navedla znesek državne pomoči, in to tudi v primeru, kadar je pomoč razglašena za združljivo s skupnim trgom, navesti njen natančni znesek. V tem primeru je Splošno sodišče poudarilo, da je znesek državne pomoči iz člena 1 zadevne odločbe napačen, saj zneski za izvrševanje nalog javnih služb niso državna pomoč in jih je zato treba odšteti od celotnega zneska kapitalskega vložka.

b) Pravica do obrambe

V zgoraj navedeni sodbi *Région Nord-Pas-de-Calais in Communauté d'Agglomération du Douaisis proti Komisiji* je Splošno sodišče spomnilo na ustaljeno prakso, v skladu s katero zadevne stranke ne morejo uveljavljati pravice do obrambe kot take, temveč imajo samo pravico do izjave in vključitve v postopek v ustreznem okviru, ki upošteva okoliščine posameznega primera. Splošno sodišče je poudarilo, da čeprav ni mogoče izključiti, da ima regionalna enota status, ki ji daje dovolj avtonomije glede na osrednjo vlado države članice, tako da ima pomembno vlogo pri določitvi političnega in gospodarskega okolja, v katerem delujejo podjetja, je vloga zadevnih oseb, ki niso zadevna država članica, v postopku nadzora nad državnimi pomočmi omejena na vlogo vira informacij za Komisijo. Zato ne morejo zahtevati kontradiktorne razprave s Komisijo.

c) Varstvo legitimnih pričakovanj

V zgoraj navedeni sodbi *Regione autonoma della Sardegna in drugi proti Komisiji* je Splošno sodišče zavrnilo očitke kršitve načela varstva legitimnih pričakovanj in pri tem opozorilo, da oseba, ki je očitno kršila veljavno zakonodajo, ne more uveljavljati načela varstva legitimnih pričakovanj. Tako je bilo v tem primeru, ker je dežela Sardinija uvedla nezakonito shemo pomoči, saj je ni priglasila Komisiji. To kršitev je Splošno sodišče štelo za očitno, ker je bil pogoj predložitve zahtevkov pred začetkom del izrecno naveden v smernicah iz leta 1998 in odločbi o odobritvi¹².

Glede legitimnih pričakovanj prejemnikov, ki se opirajo na obstoj prejšnje odločbe o odobritvi, je Splošno sodišče poudarilo, da se je mogoče na legitimna pričakovanja glede zakonitosti državne pomoči načelno, razen v izjemnih okoliščinah, sklicevati le, če je bila ta pomoč odobrena ob spoštovanju postopka, ki ga določa člen 88 ES, o čemer se mora običajno biti sposoben prepričati skrben gospodarski subjekt. V tem primeru je Splošno sodišče poudarilo, da je bilo v odločbi o odobritvi jasno navedeno, da se odobritev Komisije nanaša samo na pomoči za projekte, začete po predložitvi zahtevkov za pomoč. Prejemniki spornih pomoči, pri katerih ta pogoj ni bil spoštovan, se torej načeloma ne morejo sklicevati na legitimna pričakovanja glede njihove zakonitosti. Čeprav sodna praksa ne izključuje možnosti, da se prejemniki nezakonite pomoči v postopku izterjave, da bi se zoperstavili vračilu pomoči, sklicujejo na izjemne okoliščine, pa je to mogoče na podlagi upoštevanih določb nacionalnega prava samo v postopku izterjave pred nacionalnimi sodišči, ki so edina pristojna za presojanje okoliščin zadeve, potem ko so, po potrebi, Sodišču postavila vprašanja za predhodno odločanje glede razlage.

¹² Odločba SG (98) D/9547 Komisije z dne 12. novembra 1998 o odobritvi sheme pomoči „N 272/98 – Italija – Pomoč hotelistvu“.

Znamka Skupnosti

Odločbe, ki zadevajo uporabo Uredbe (ES) št. 40/94, ki je bila nadomeščena z Uredbo (ES) št. 207/2009¹³, tudi leta 2011 pomenijo velik del pripada zadev Splošnega sodišča (240 rešenih zadev, 219 novih zadev). Zato je mogoč zgolj kratek pregled teh odločb.

1. Absolutni razlogi za zavrnitev

Leto 2011 sta zlasti zaznamovala prva primera uporabe člena 7(1)(f) Uredbe št. 207/2009. Splošno sodišče je namreč zavrnilo tožbi zoper zavrnitev registracije znamk Skupnosti, ki so v nasprotju z javnim redom ali sprejetimi moralnimi načeli. Najprej je Splošno sodišče v sodbi z dne 20. septembra 2011 v zadevi *Couture Tech proti UUNT* (Podoba sovjetskega grba) (T-232/10, še neobjavljena) navedlo, da znaki, ki jih lahko upoštevna javnost zaznava kot nasprotne javnemu redu ali sprejetim moralnim načelom, niso enaki v vseh državah članicah, med drugim iz jezikovnih, zgodovinskih, socialnih ali kulturnih razlogov. Iz tega je sklepalo, da je treba upoštevati ne le okoliščine, ki so skupne državam članicam Unije, ampak tudi posebne okoliščine posameznih držav članic, ki lahko vplivajo na zaznavo upoštevne javnosti, ki je na ozemlju teh držav. Splošno sodišče je ugotovilo, da se elementi iz madžarskega nacionalnega prava zaradi normativne veljave v tem primeru ne uporabljajo in torej niso pravila, na katera je Urad za usklajevanje na notranjem trgu (znamke in modeli) (UUNT) vezan. Vendar ti elementi pomenijo indice glede dejstev, ki omogočajo presojo o tem, kako upoštevna javnost v zadevnih državah članicah zaznava nekatere kategorije znakov.

Potem ko je Splošno sodišče ugotovilo, da madžarski kazenski zakonik prepoveduje nekatere vrste uporabe „simbolov despotizma“, med katerimi so srp in kladivo ter peterokraka rdeča zvezda, pri čemer se ta prepoved nanaša tudi na uporabo zadevnih znakov kot znamk, je zlasti navedlo, da semantična vsebina grba nekdanje Zveze sovjetskih socialističnih republik (ZSSR) ni bila oslABLJENA ali spremenjena tako, da se ta grb ne bi več zaznaval kot politični simbol. Zato je presodilo, da je odbor za pritožbe utemeljeno ugotovil, da bi velik del upoštevne javnosti na Madžarskem uporabo prijavljene znamke zaznaval, kot da je ta v nasprotju z javnim redom ali sprejetimi moralnimi načeli v smislu člena 7(1)(f) Uredbe št. 207/2009.

Dalje, v zadevi *PAKI Logistics proti UUNT (PAKI)* (sodba z dne 5. oktobra 2011, T-526/09, neobjavljena) je bil predmet obravnave znak PAKI, katerega registracijo je odbor za pritožbe zavrnil, ker ga angleškogovoreča javnost v Evropski uniji dojema kot rasističen izraz, ki pomeni poniževalno in žaljivo naslavljanje Pakistancev ali, splošneje, oseb, ki izvirajo z indijske podceline in živijo predvsem v Združenem kraljestvu. V tem kontekstu je Splošno sodišče poudarilo, da čeprav se člen 7(1)(f) Uredbe št. 207/2009 v prvi vrsti nanaša na vsak znak, katerega uporabo prepoveduje določba prava Unije ali nacionalnega prava, bo registracija znaka kot znamke Skupnosti, tudi če take prepovedi ni, preprečena zaradi obstoja absolutnega razloga iz te določbe, če je znak močno žaljiv. Presoj o obstoja tega razloga za zavrnitev je treba opraviti na podlagi meril razumne osebe, ki ima povprečne pragove občutljivosti in tolerance. Upoštevna javnost poleg tega ne sme biti omejena na javnost, ki so ji proizvodi in storitve, za katere se zahteva registracija, neposredno namenjeni. Treba je namreč upoštevati dejstvo, da bodo znaki, ki so zajeti s tem razlogom za zavrnitev, šokirali ne le javnost, ki so ji proizvodi in storitve, označeni s tem znakom, namenjeni, temveč tudi druge osebe, ki se bodo, ne da bi jih proizvodi ali storitve zadevali, naključno srečali

¹³ Uredba Sveta (ES) št. 40/94 z dne 20. decembra 1993 o znamki Skupnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 17, zvezek 1, str. 146), nadomeščena z Uredbo Sveta (ES) št. 207/2009 z dne 26. februarja 2009 o blagovni znamki Skupnosti (UL L 78, str. 1).

s tem znakom v vsakdanjem življenju. Splošno sodišče je zavrnilo različne argumente tožeče stranke, ki je poskušala dokazati, da izraz „paki“ ni enopomenski in diskriminatoren v vseh primerih, in presodilo, da je odbor za pritožbe utemeljeno menil, da je ta izraz v angleškogovoreči javnosti Unije dojet kot rasistična žalitev in da zato njegovi registraciji nasprotujejo javni red in sprejeta moralna načela.

Poleg tega je Splošno sodišče v sodbi z dne 6. julija 2011 v zadevi *i-content proti UUNT (BETWIN)* (T-258/09, še neobjavljena) razveljavilo izpodbijano odločbo, ker odbor za pritožbe ni pravno zadostno obrazložil opisnosti in neobstoja razlikovalnega učinka prijavljene znamke za nekatere storitve, navedene v zahtevi za registracijo. V zvezi s tem je opozorilo, da se lahko možnost odbora za pritožbe, da sprejme skupno obrazložitev za vrsto proizvodov ali storitev, razširi samo na proizvode in storitve, med katerimi obstaja dovolj neposredna in konkretna vez, in sicer do te mere, da so ti proizvodi ali storitve dovolj homogena kategorija, da vse dejanske in pravne ugotovitve, ki tvorijo obrazložitev zadevne odločbe, prvič, za vsakega od proizvodov in storitev, ki spadajo v to kategorijo, razlogovanje odbora za pritožbe dovolj pojasnjujejo, in drugič, se lahko brez razlike uporabljajo za vsakega od zadevnih proizvodov in storitev. Vendar je ugotovilo, da je v tem primeru v izpodbijani odločbi malo opornih točk za povezavo različnih razlogov za zavrnitev in številnih storitev, ki jih pokriva prijavljena znamka. Splošno sodišče je tudi poudarilo, da se obrazložitev neobstoja razlikovalnega učinka prijavljene znamke omejuje na navedbo, da prijavljene znamke kot opisne označbe, „katere pomen bo razumel vsakdo brez posebnih znanj in posebne analize“, ki tudi nima razlikovalnega učinka, v skladu s členom 7(1)(b) Uredbe št. 207/2009 ni mogoče registrirati. Splošno sodišče je ob tem poudarilo, da je odbor za pritožbe zgolj navedel, da izraz „betwin“ le na splošno spodbuja k sodelovanju pri nekaterih stavih ali igrah ali k pridobitvi ekonomskih koristi v obliki dobitka, ne da bi pojasnil možno povezavo z določenim ponudnikom, in da zato zadevni znak zadevnemu potrošniku ne omogoča, da ga razume kot referenco za določen trgovski izvor storitev glede na možnosti stav in dobitkov in da ga zaznava kot individualen znak določenega ponudnika iz tega sektorja. V teh okoliščinah je Splošno sodišče presodilo, da je glede storitev, ki niso neposredno povezane s sektorjem iger in nagradnih iger, treba po uradni dolžnosti upoštevati neobstoje obrazložitve. Ni namreč mogoče razumeti, kako je mogoče to obrazložitev uporabiti za vse druge heterogene storitve, na katere se nanaša prijava znamke in med katerimi nekatere nimajo nobene zveze s stavami in igrami na srečo.

V zvezi z znakom TDI je Splošno sodišče v sodbi z dne 6. julija 2011 v zadevi *Audi in Volkswagen proti UUNT (TDI)* (T-318/09, še neobjavljena, pod pritožbo) zavrnilo tožbo zoper odločbo odbora za pritožbe, v skladu s katero je znak TDI, sestavljen iz začetnic besed iz izraza „turbo direct injection“ ali izraza „turbo diesel injection“, opisen v celotni Uniji.

Prvič, Splošno sodišče je navedlo, da se besedni znak TDI – katerega registracija kot znamke Skupnosti se zahteva za „vozila in njihove sestavne dele“ – lahko uporablja za opis bistvenih lastnosti proizvodov in storitev, zajetih s prijavo znamke. Prav tako je presodilo, da v zvezi z vozili ta besedni znak označuje njihovo kakovost, saj je opremljenost z motorji „turbo diesel injection“ ali „turbo direct injection“ bistvena značilnost vozila. Glede sestavnih delov vozila je Splošno sodišče navedlo, da besedni znak TDI opiše njihovo vrsto. Tako je Splošno sodišče ugotovilo, da je znak TDI opisen za zadevne proizvode v celotni Uniji. Drugič, Splošno sodišče je zavrnilo argument, da za dokaz o pridobitvi razlikovalnega učinka z uporabo ni treba dokazati usidranosti znamke v vseh državah članicah in da je treba prenesti načela, ki veljajo za ugled znamke, tako da naj bi bil dovolj dokaz, da je znamka usidrana na znatnem delu ozemlja Unije. Splošno sodišče je namreč presodilo, da mora prijavljena znamka pridobiti razlikovalni učinek z uporabo v vseh državah članicah Unije, v katerih *ab initio* ni imela razlikovalnega učinka. V zvezi s tem je Splošno sodišče zlasti navedlo, da glede na cilj člena 9(1)(c) Uredbe št. 207/2009, tj. varstvo legitimnih interesov imetnikov, katerih znamka je zaradi njihovih tržnih in oglaševalskih prizadevanj dosegla ugled, metode, ki

se uporablja za določitev upoštevnega ozemlja v okviru uporabe te določbe glede pridobitve razlikovalnega učinka z uporabo ni mogoče uporabiti.

V sodbi z dne 17. maja 2011 v zadevi *Consejo Regulador de la Denominación de Origen Txakoli de Álava in drugi proti UUNT (TXAKOLI)* (T-341/09, še neobjavljena) je Splošno sodišče razlagalo člen 66(2) Uredbe št. 207/2009, ki se nanaša na kolektivne znamke Skupnosti in ki določa izjemo od člena 7(1)(c) Uredbe št. 207/2009. V skladu s prvo od teh določb so kolektivne blagovne znamke Skupnosti lahko znaki in označbe, ki, čeprav so opisni, lahko označujejo geografski izvor blaga ali storitev. V tem primeru so tožeče stranke navajale, da je izraz „txakoli“ označba, ki se lahko uporablja za označbo geografskega porekla proizvoda in storitev, za katere je bila zahtevana registracija, ker je dodaten tradicionalni izraz, ki ga varuje Uredba na področju vin, in je pridržan za vina z označbo porekla, za katero so tožeče stranke regulativni sveti.

Splošno sodišče je v zvezi s tem presodilo, da se v pravni ureditvi, ki se uporabi, ta izraz šteje le za označbo lastnosti vin, in ne za označbo njihovega geografskega porekla, kljub domnevni povezavi med izrazom „txakoli“ in Baskijo. Člena 66 Uredbe št. 207/2009 pa ni mogoče razlagati široko. To bi namreč privedlo do poseganja v pristojnosti organov, ki odločajo o zaščitениh označbah porekla ali geografskih označbah. Poleg tega izključna pravica uporabe izraza „txakoli“, ki je priznana z drugimi določbami prava Unije, ne more pomeniti samodejne registracije zadevnega znaka kot znamke Skupnosti. Na podlagi take registracije ima njen imetnik posebne pravice, ki izhajajo izključno iz določb, povezanih s kmetijsko politiko.

Nazadnje je Splošno sodišče pojasnilo, da zavrnitev registracije prijavljene znamke ne vpliva na izključno pravico, ki naj bi jo zdaj imele tožeče stranke, za uporabo zadevnih izrazov na podlagi zakonodaje s področja vinskega sektorja in nima za posledico dovolitve uporabe tega izraza subjektom, ki nimajo te pravice na podlagi te zakonodaje, niti ni preprečeno tožečim strankam, da zahtevajo spoštovanje navedene zakonodaje.

Končno, Splošno sodišče je v sodbi z dne 6. oktobra 2011 v zadevi *Bang & Olufsen proti UUNT (Upodobitev zvočnika)* (T-508/08, še neobjavljena) zavrnilo tožbo zoper odločbo odbora za pritožbe – ki mu je bila zadeva predložena po tem, ko je Splošno sodišče razveljavilo prejšnjo odločbo¹⁴ – s katero je bila zavrnjena registracija znamke Skupnosti, ki obsega tridimenzionalni znak oblike zvočnika, ker je bil zadevni znak sestavljen izključno iz oblike, ki daje proizvodom bistveno vrednost v smislu člena 7(1)(e)(iii) Uredbe št. 40/94.

V tem primeru se je Splošno sodišče srečalo z vprašanjem, ali je odbor za pritožbe napačno uporabil pravo s tem, da je po ugotovitvi, da bi bilo morda za obravnavani primer treba uporabiti nov absolutni razlog za zavrnitev – pri tem se je prvi preizkus, zaradi katerega je Splošno sodišče s sodbo razveljavilo zadevno odločbo, nanašal le na člen 7(1)(b) Uredbe št. 40/94, torej na zahtevo po razlikovalnem učinku – preizkusil znak glede na absolutni razlog za zavrnitev iz člena 7(1)(e)(iii) iste uredbe.

Splošno sodišče je na to odgovorilo nikalno, pri čemer je poudarilo, da bi ob predpostavki, da je Splošno sodišče – v nasprotju z odločitvijo Urada za usklajevanje na notranjem trgu (znamke in modeli) (v nadaljevanju: UUNT) – ugotovilo, da znak, ki je predmet prijave znamke Skupnosti, ne spada pod enega od absolutnih razlogov za zavrnitev registracije, navedenih v členu 7(1) Uredbe št. 40/94, razveljavitev odločbe UUNT, s katero je bila registracija navedene znamke zavrnjena, s strani Splošnega sodišča nujno povzročila, da bi UUNT, ki mora ukrepati v skladu z izrekom in

¹⁴ Sodba z dne 10. oktobra 2007 v zadevi *Bang & Olufsen proti UUNT* (Upodobitev zvočnika), T-460/05, ZOdl., str. II-4207.

obrazložitev sodb Splošnega sodišča, ponovno začel postopek preizkusa prijave zadevne znamke in jo zavrnil, če bi menil, da zadevni znak spada pod kateri drugi absolutni razlog za zavrnitev, naveden v isti določbi. Na podlagi člena 74(1) Uredbe št. 40/94 mora namreč UUNT pri preizkusu absolutnih razlogov za zavrnitev po uradni dolžnosti preizkusiti upoštevana dejstva, ki bi ga lahko privedla k uporabi absolutnega razloga za zavrnitev. Poleg tega znak, ki spada pod člen 7(1)(e) Uredbe št. 40/94, ne more nikoli pridobiti razlikovalnega učinka z uporabo v smislu člena 7(3) te uredbe, medtem ko ta možnost v skladu z zadnjenavedeno določbo obstaja za znake, na katere se nanašajo razlogi za zavrnitev, določeni v členu 7(1)(b), (c) in (d) Uredbe št. 40/94.

Zato, če se na podlagi preizkusa znaka v skladu s členom 7(1)(e) Uredbe št. 40/94 ugotovi, da je izpolnjeno eno od meril, navedenih v tej določbi, je ta znak izvzet iz preizkusa na podlagi člena 7(3) te uredbe, ker je nemožnost registracije tega znaka v tem primeru očitna. To izvzetje pojasnjuje interes, da se najprej opravi preizkus znaka na podlagi člena 7(1)(e) Uredbe št. 40/94, če bi bilo mogoče uporabiti več absolutnih razlogov za zavrnitev, določenih v odstavku 1, ne da bi bilo mogoče tako izvzetje razlagati kot določitev obveznosti, da se isti znak najprej preizkusi na podlagi člena 7(1)(e) Uredbe št. 40/94.

2. Relativni razlogi za zavrnitev

V sodbi z dne 17. februarja 2011 v zadevi *Formula One Licensing proti UUNT – Global Sports Media (F1-LIVE)* (T-10/09, še neobjavljena, pod pritožbo) je Splošno sodišče presodilo, da ni verjetnosti zmede glede znamke F1-LIVE, s katero so označeni proizvodi ali storitve, ki se nanašajo na področje formule 1 (in sicer revije, knjige in publikacije, rezervacija mest in organizacija tekmovanj po spletu), in znamk F1 in F1 Formula 1 družbe Formula One Licensing BV zaradi opisnosti, ki jo javnost pripisuje elementu „f1“, in majhni podobnosti med znakoma.

Upoštevena javnost bo namreč kombinacijo črke „f“ in številke „1“ razumela kot okrajšavo izraza „formula 1“, ki običajno označuje kategorijo dirkalnih avtomobilov ter, v širšem pomenu, dirke z njimi. Poleg tega bi upoštevena javnost lahko element „f1“ v prejšnji figurativni znamki Skupnosti F1 Formula 1 razumela kot znamko, ki jo imetnik te znamke uporablja v povezavi s svojimi gospodarskimi dejavnostmi v zvezi z dirkami avtomobilov formule 1. Tako upoštevena javnost elementa „f1“ v prijavljeni znamki ne bo razumela kot razlikovalni element, ampak kot element, ki se uporablja za namen opisa. Zato ima element „f1“ v običajni podobi znakov samo majhen razlikovalni učinek glede na zadevne izdelke in storitve, morebiten ugled figurativne znamke Skupnosti, ki se uporablja v Uniji, pa je ključno povezan z logotipom F1 znamke F1 Formula 1.

Glede, natančneje, besednih znamk F1 potrošniki elementa „f1“, ki je vsebovan v prijavljeni znamki, ne bodo povezovali z imetnikom prejšnjih znamk, saj je edini znak, ki ga povezujejo s tem imetnikom, logotip znamke F1 Formula 1, ne pa znak v običajni podobi znakov. Potrošniki F1 v običajni podobi znakov štejejo za okrajšavo izraza „formula 1“, torej za opisno označbo.

Kar zadeva figurativno znamko F1 Formula 1, je Splošno sodišče navedlo, da upoštevena javnost te znamke, glede na to, da ni vidne podobnosti in je glasovna in pomenska podobnost zgolj omejena, ne bo zamešala s prijavljeno znamko. V zvezi s tem generičen pomen, ki ga javnost pripisuje znaku F1, zagotavlja, da bo javnost razumela, da prijavljena znamka zadeva formulo 1, vendar je zaradi popolnoma drugačne razporeditve ne bo povezovala z dejavnostmi imetnika prejšnje znamke.

3. Postopkovna vprašanja

V sodbi z dne 9. februarja 2011 v zadevi *Ineos Healthcare proti UUNT – Teva Pharmaceutical Industries (ALPHAREN)* (T-222/09, še neobjavljena) je Splošno sodišče pojasnilo svojo sodno prakso glede

preizkusa splošno znanih dejstev, ki ga opravi odbor za pritožbe UUNT v okviru spora, ki ga ta odbor obravnava.

Člen 74 Uredbe št. 40/94 določa, da je preizkus UUNT v postopku glede relativnih razlogov za zavrnitev registracije omejen na zahtevani ukrep in na dejstva, dokaze in navedbe, ki so jih podale stranke. Po presoji Splošnega sodišča se ta določba nanaša zlasti na dejansko podlago odločb UUNT, torej na dejstva in dokaze, s katerimi lahko UUNT veljavno utemelji svoje odločitve. Tako lahko odbor za pritožbe svojo odločitev o pritožbi, s katero je bila izpodbijana odločba, izdana v postopku z ugovorom, utemelji samo z dejstvi in dokazi, ki so jih predložile stranke. Vendar omejitev dejanske podlage preizkusa odbora za pritožbe ne izključuje, da ta poleg dejstev, ki so jih izrecno navedle stranke iz postopka z ugovorom, upošteva tudi splošno znana dejstva, to so tista, ki jih lahko pozna vsak in jih je mogoče dobiti iz splošno dostopnih virov.

V tej zadevi je Splošno sodišče poudarilo, da čeprav gre za izpise rezultatov iskanja, ki ga je odbor za pritožbe opravil na spletnih mestih, opisa farmacevtskih proizvodov in njihovih terapevtskih indikacij, na katere je odbor za pritožbe oprl svojo presojo podobnosti nekaterih proizvodov, ob upoštevanju visoke stopnje tehničnosti teh proizvodov nikakor ni mogoče obravnavati kot informacije, ki so splošno znana dejstva. Ob presoji, da bi bila brez uporabe zadevnih informacij izpodbijana odločba bistveno drugačna, je Splošno sodišče to odločbo delno razveljavilo.

V sodbi z dne 16. maja 2011 v zadevi *Atlas Transport proti UUNT – Atlas Air (ATLAS)* (T-145/08, še neobjavljena, pod pritožbo) je Splošno sodišče lahko pojasnilo, prvič, zahteve glede obveznosti navedbe razlogov v pritožbi, vloženi na odbor za pritožbe, in drugič, nadzor sodišča nad odločbo odbora za pritožbe o prekinitvi postopka za ugotovitev ničnosti.

Prvič, Splošno sodišče je opozorilo, da je treba pritožbo zoper odločbo vložiti pisno pri UUNT v dveh mesecih od dneva vročitve odločbe in da je treba vlogo, v kateri so navedeni pritožbeni razlogi, vložiti pisno v štirih mesecih od dneva vročitve odločbe. Iz tega je Splošno sodišče sklepalo, da ima pritožnik, ki želi vložiti pritožbo pri odboru za pritožbe, obveznost v določenem roku vložiti vlogo, v kateri so navedeni razlogi za njegovo pritožbo pred UUNT, sicer bo njegova pritožba kot nedopustna zavrnjena, ti razlogi pa so več kot le navedba izpodbijane odločbe in želje pritožnika, da jo odbor za pritožbe spremeni ali razveljavi. Poleg tega iz dobesedne razlage izraza „razlogi“ izhaja, da mora pritožnik pred odborom za pritožbe pisno navesti razloge za svojo pritožbo. Odboru za pritožbe ni treba na podlagi sklepanj ugotavljati razlogov, na katerih temelji pritožba, o kateri mora odločiti. Zato mora pritožnik, kadar vloži pritožbo, navesti dejanske in/ali pravne elemente, ki utemeljujejo njegov predlog. V tem primeru je glede na neobstoje jasnih in razumljivih razlogov v dopisih pritožnika, in ker mora navedba razlogov pred odborom za pritožbe med drugim morebitni intervenientki, ki je ne zastopa odvetnik, omogočiti, da presodi možnost odgovora na trditve v pritožbi, Splošno sodišče presodilo, da pritožba pred odborom za pritožbe ni izpolnjevala zahtev iz člena 59 Uredbe št. 40/94.

Drugič, Splošno sodišče je opozorilo, da je možnost prekinitve postopka pred odborom za pritožbe v postopku z ugovorom odraz načela, ki je na splošno priznано v državah članicah in se nanaša na možnost organa odločanja, da prekine postopek, ki ga vodi, kadar okoliščine obravnavanega primera to utemeljujejo. Analogna uporaba te možnosti v postopku za ugotovitev ničnosti je upravičena, ker je cilj postopka z ugovorom in postopka zaradi relativnega razloga za ničnost preučiti verjetnost zmede glede dveh znamk, možnost prekinitve postopka pa pripomore k učinkovitosti navedenih postopkov. Zato ima odbor za pritožbe pooblastilo za prekinitve postopka za ugotovitev ničnosti, če je to zaradi okoliščin primerno. Poleg tega je Splošno sodišče presodilo, da je diskrecijska pravica odbora za pritožbe glede odločitve, ali bo prekinil postopek, široka. Ta pravica pa presoje odbora za pritožbe ne izvzame iz nadzora sodišča, ki je omejen na

preizkus, ali je podana očitna napaka pri presoji ali zloraba pooblastil. Splošno sodišče je poudarilo zlasti, da mora odbor za pritožbe v teh okoliščinah upoštevati splošna načela, ki urejajo pravičen postopek v okviru skupnosti, ki temelji na pravu, ob upoštevanju ne le interesa stranke, katere znamka Skupnosti se izpodbija, ampak tudi interesa drugih strank.

Poleg tega je Splošno sodišče v sodbi z dne 9. septembra 2011 v zadevi *dm-droguerie markt proti UUNT – Distribuciones Mylar (dm)* (T-36/09, še neobjavljena)¹⁵ presodilo, da lahko UUNT, kadar ugotovi jezikovne napake, napake pri prepisu ali očitne napake v odločbi, odpravi zgolj pravopisne ali slovnične napake, napake pri prepisu ali napake, ki so tako očitne, da si ne bi bilo mogoče predstavljati nobenega drugega besedila kot popravljenega. Poleg tega pristojnost oddelkov za ugovore za ponovno odločanje v postopku, v katerem so že sprejeli in vročili odločbo, s katero se je ta postopek končal, ne sme presegati primerov iz člena 42 Uredbe št. 207/2009 (postopki razveljavitve, poprave očitnih napak in preizkusa). Ker v tem primeru opravljene spremembe niso zajemale zgolj dopolnitve nedokončane povedi, ki je bila nerazumljiva, ampak tudi razrešitev notranje protislovnosti razlogov ter protislovja med razlogi in izrekom, je Splošno sodišče presodilo, da se je popravek prvotne različice odločbe oddelka za ugovore nanašal na vsebino te odločbe in da torej ne gre za popravek očitne napake. Ob upoštevanju teže in očitnosti te nepravilnosti je Splošno sodišče razveljavilo odločbo odbora za pritožbe, ker v njej ni bil ugotovljen neobstoje spreminjene odločbe oddelka za ugovore in ker z njo ta akt ni bil razglašen za ničen.

Nazadnje je Splošno sodišče v sodbi z dne 14. decembra 2011 v zadevi *Völkl proti UUNT – Marker Völkl (VÖLKL)* (T-504/09, še neobjavljena) presodilo, da kadar se pritožba, ki jo obravnava odbor za pritožbe, nanaša le na del proizvodov ali storitev, ki jih vsebuje zahteva za registracijo ali ugovor, lahko odbor za pritožbe ponovno preizkusi utemeljenost ugovora, vendar le za te proizvode ali storitve, saj mu zahteva za registracijo in ugovor v zvezi z drugimi zadevnimi proizvodi ali storitvami nista bila predložena. Zato je odbor za pritožbe s tem, da je razveljavil točko 2 izreka odločbe oddelka za ugovore, ki se nanaša na druge proizvode, prekoračil svojo pristojnost, kot je opredeljena v členu 64(1) Uredbe št. 207/2009.¹⁶

4. Dokaz o resni in dejanski uporabi znamke

V zadevi *Zino Davidoff proti UUNT – Kleinakis kai SIA (GOOD LIFE)* (sodba z dne 15. julija 2011, T-108/08, še neobjavljena) je vložnik ugovora svoj dokaz o resni in dejanski uporabi prejšnje znamke oprl na odločbo grškega upravnega odbora za znamke. Splošno sodišče je v tem kontekstu navedlo, da čeprav se UUNT načeloma lahko opre na nacionalno odločbo kot na dokaz, pa mora

¹⁵ Glede modelov glej tudi sodbo z dne 18. oktobra 2011 v zadevi *Reisenthel proti UUNT – Dynamic Promotion (Gajbe in košare)* (T-53/10, še neobjavljena), v kateri je bilo presojeno, da kršitev pravice do obrambe, ker je bila odločba sprejeta pred iztekom roka, določenega tožeči stranki za predložitev stališč, ne pomeni očitne napake v smislu člena 39 Uredbe Komisije (ES) št. 2245/2002 z dne 21. oktobra 2002 o izvajanju Uredbe Sveta (ES) št. 6/2002 o modelih Skupnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 31, str. 14). Taka kršitev je namreč kršitev postopka, v katerem je bila sprejeta odločba, in zato lahko vpliva na pravilnost vsebine te odločbe.

¹⁶ Ugotavljamo, da je Splošno sodišče v tej sodbi navedlo tudi, da je za ugotovitev, ali je tožba tožeče stranke, s katero izpodbija odločbo urada za pritožbe pred Splošnim sodiščem, dopustna, treba šteti, da je bila stranka z odločitvijo odbora za pritožbe UUNT prizadeta v smislu člena 65(4) Uredbe št. 207/2009, kadar je ta odbor po tem, ko je zavrnil predlog, s sprejetjem katerega bi se postopek pred UUNT končal v korist stranke, ki je predlog vložila, vrnil zadevo na nižjo stopnjo v ponovno odločanje, in to čeprav bi se to ponovno odločanje lahko končalo s sprejetjem odločbe, ki bi bila za to stranko ugodna. Taka možnost ne zadostuje, da bi se lahko ta položaj izenačil s položajem, ko odbor za pritožbe na podlagi nekaterih vloženi razlogov ali argumentov, s katerimi je predlog utemeljen, temu predlogu ugodi in zavrne ali ne preizkusi preostalih razlogov oziroma argumentov iz predloga.

z vso zahtevano skrbnostjo in vestnostjo preveriti, ali ta dokaz izkazuje resno in dejansko uporabo prejšnje znamke. V tem primeru pa bi vesten preizkus grške odločbe pokazal, da se ta le površno sklicuje na predložene dokumente strank in njihove trditve v postopku, v katerem je bila odločba sprejeta. Poleg tega ti dokumenti niso bili vloženi v spis pri UUNT in zato odbor za pritožbe do njih ni imel dostopa. Odbor za pritožbe torej ni mogel razumeti razlogovanja – vključno s presojo dokazov – niti opredeliti dokazov, na podlagi katerih je bila grška odločba o ugotovitvi resne in dejanske uporabe prejšnje znamke sprejeta. Tako je odbor za pritožbe s prevzetjem ugotovitev grških organov, ne da bi prej preučil, ali grška odločba temelji na prepričljivih dokazih, kršil člen 74(1) Uredbe št. 40/94 in dolžnost skrbnega ravnanja.

5. Model Skupnosti

V sodbi z dne 14. junija 2011 v zadevi *Sphere Time proti UUNT – Punch (Ura, pritrjena na trak)* (T-68/10, še neobjavljena) je Splošno sodišče uporabo člena 7(2) Uredbe št. 6/2002, ki dopušča, da se razkritje ne upošteva, če je bil videz, za katerega se zahteva varstvo, dostopen javnosti zaradi podatkov, ki jih je dal oblikovalec, njegov pravni naslednik ali tretja oseba, ali zaradi dejanja oblikovalca v obdobju 12 mesecev pred vložitvijo prijave ali datumom prednostne pravice, v okviru postopka za razglasitev ničnosti pogojilo s tem, da imetnik modela, na katerega se nanaša zahteva za ugotovitev ničnosti, dokaže, da je bodisi oblikovalec modela, s katerim se utemeljuje navedena zahteva, bodisi pravni naslednik tega oblikovalca.

V tej sodbi je Splošno sodišče pojasnilo pojem „seznanjen uporabnik“ z navedbo svoje sodne prakse¹⁷ in pri tem poudarilo, da ta pojem glede promocijskih izdelkov po eni strani vključuje poslovni subjekt, ki jih nabavi za posredovanje končnim uporabnikom, po drugi strani pa te uporabnike same. Iz tega je Splošno sodišče sklepalo, da dejstvo, da ena od obeh skupin seznanjenih uporabnikov zadevna modela dojema, kot da naredita enak celotni vtis, zadošča za dokaz, da izpodbijani model ni individualen. Nazadnje je Splošno sodišče navedlo, da se v okviru konkretne presoje celotnega vtisa ne sme ločeno in izključno obravnavati grafičnih prikazov prejšnjih modelov, temveč je treba celotno presoditi celoto prikazanih elementov, ki omogočajo dovolj natančno in zanesljivo opredelitev celotnega vtisa zadevnega modela. Zlasti pri modelih, ki so bili uporabljeni, ne da bi bili registrirani, se namreč lahko zgodi, da grafični prikaz vseh njihovih podrobnosti, ki bi bil primerljiv s prijavo za registracijo, ne obstaja. Po presoji Splošnega sodišča bi bilo torej pretirano od vlagatelja zahteve za ugotovitev ničnost zahtevati, naj v vsakem primeru predloži tak prikaz.

Dostop do dokumentov institucij

Sodna praksa, povezana z dostopom do dokumentov, je bila leta 2011 zelo bogata, saj je bilo rešenih 23 zadev, ki so se nanašale na različne vidike tega področja.

1. Pravni interes

V sodbi z dne 22. marca 2011 v zadevi *Access Info Europe proti Svetu* (T-233/09, še neobjavljena, pod pritožbo) je Splošno sodišče presodilo, da razkritje celotne različice dokumenta na spletnem mestu tretje osebe, ki ni spoštovala veljavne ureditve dostopa javnosti do dokumentov Sveta, ne daje podlage za to, da se šteje, da tožeča stranka nima ali nima več pravnega interesa, da zahteva razglasitev ničnosti odločbe Sveta, s katero ji je bil zavrnen popoln dostop do tega dokumenta.

¹⁷ Sodba z dne 22. junija 2010 v zadevi *Shenzhen Taiden proti UUNT Bosch Security Systems (Komunikacijska oprema)*, T-153/08, ZOdl., str. II-2517.

Tožeča stranka predvsem ohrani interes, da predlaga razglasitev ničnosti akta institucije Skupnosti, da bi preprečila ponovitev domnevne nezakonnosti v takem aktu v prihodnosti. Tak interes obstaja le, če lahko domnevna nezakonnost v prihodnje nastane neodvisno od okoliščin zadeve, v kateri je tožeča stranka vložila tožbo. Za tak primer gre pri ničnostni tožbi zoper odločbo Sveta, s katero je zavržen popoln dostop do dokumenta, ker po eni strani nezakonnost, ki jo zatrjuje tožeča stranka, temelji na razlagi ene od izjem, ki jih določa Uredba št. 1049/2001¹⁸, za katero je zelo verjetno, da bi jo Svet lahko spet uporabil v primeru nove prošnje, in ker bo po drugi strani tožeča stranka kot združenje, katerega namen je spodbujanje preglednosti znotraj Evropske unije, lahko v prihodnosti vložila podobne prošnje za dostop, ki se bodo nanašale na enako vrsto dokumentov.

2. Opredelitev dokumentov

V sodbi z dne 26. oktobra 2011 v zadevi *Dufour proti ECB* (T-436/09, še neobjavljena) je Splošno sodišče pojasnilo opredelitev pojma dokument, ki je podana v členu 3(a) Sklepa 2004/258/ES¹⁹ Evropske centralne banke (ECB) o dostopu javnosti do njenih dokumentov v kontekstu prošnje za dostop do zbirke podatkov.

V zvezi s tem je Splošno sodišče iz besedila člena 3(a) Sklepa 2004/258 sklepalo, da se pojem dokument nanaša na shranjeno vsebino, ki jo je mogoče razmnoževati ali pa je na voljo za vpogled po njeni pripravi, in da vrsta nosilca za shranjevanje vsebine ni pomembna. Poleg tega je Splošno sodišče pojasnilo, da je za zbirko podatkov značilen obstoj kakršne koli vsebine in obstoj trajnega nosilca, na katerem je shranjena ta vsebina. Iz tega je sklepalo, da celota podatkov v zbirki pomeni dokument v smislu člena 3(a) Sklepa 2004/258. Dodalo je, da bi morala ECB glede na to, da so podatki drug od drugega neodvisni, opraviti konkreten in posamičen preizkus in dovoliti delni dostop do podatkov, katerih individualizacija bi bila lahko opravljena zaradi iskalnih orodij, ki so ji bili na voljo za navedeno zbirko podatkov, z izjemo podatkov, ki so zajeti z izjemami iz člena 4 Sklepa 2004/258.

3. Izjema v zvezi z varstvom postopka odločanja

V zgoraj navedeni sodbi *Access Info Europe proti Svetu* je Splošno sodišče za nično razglasilo odločbo Sveta, saj je presodilo, da ta ni dokazal, da bi razkritje identitete avtorjev predlogov v dokumentu, ki se nanaša na predlog uredbe o dostopu javnosti do dokumentov, resno oslabilo postopek odločanja, ki poteka. Potem ko je navedlo, da ima javnost pravico dostopa do celotnih dokumentov, katerih razkritje zahteva, je Splošno sodišče opozorilo, da je treba odobriti še širši dostop, kadar Svet deluje kot zakonodajni organ, tako da se državljanom omogoča izvajanje nadzora nad vsemi informacijami, ki so bile podlaga za zakonodajni akt. Možnost seznanitve s temelji zakonodajnih ukrepov je namreč pogoj, da lahko državljani učinkovito izvajajo svoje demokratične pravice. V tem primeru je Splošno sodišče presodilo, da tveganje, da bi razkritje identitete avtorjev predlogov iz zadevnega dokumenta zmanjšalo manevrski prostor delegacij držav članic v zakonodajnem postopku za spreminjanje svojega stališča in resno ogrozilo možnosti za iskanje kompromisa, ni dovolj resno in razumno predvidljivo.

¹⁸ Uredba Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 1049/2001 z dne 30. maja 2001 o dostopu javnosti do dokumentov Evropskega parlamenta, Sveta in Komisije (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 1, zvezek 3, str. 331).

¹⁹ Sklep Evropske centralne banke z dne 4. marca 2004 o dostopu javnosti do dokumentov Evropske centralne banke (2004/258/ES) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 1, zvezek 5, str. 51).

V sodbi z dne 7. junija 2011 v zadevi *Toland proti Parlamentu* (T-471/08, še neobjavljena) je Splošno sodišče razglasilo za nično odločbo Evropskega parlamenta, s katero je ta zavrnil dostop do revizijskega poročila glede nadomestil za parlamentarne pomočnike, ki ga je pripravila njegova služba za notranjo revizijo, zlasti zato ker naj bi njegovo razkritje resno oslabilo postopek odločanja. Čeprav je sprejelo, da je zadevno revizijsko poročilo dejansko dokument, ki ga je institucija pripravila za notranjo uporabo in se nanaša na vprašanje, v zvezi s katerim institucija še ni sprejela odločitve, je Splošno sodišče presodilo, da institucija ni pravno zadostno dokazala, da bi razkritje tega dokumenta konkretno in dejansko oslabilo njen postopek odločanja in bi nanj znatno vplivalo. Izpodbijana odločba namreč ni vsebovala ničesar očitnega, na podlagi česar bi bilo mogoče sklepati, da je bila ta nevarnost oslabilve postopka odločanja ob sprejetju te odločbe razumno predvidljiva in ne povsem hipotetična. V zvezi s tem je Splošno sodišče dodalo, da niti okoliščina, da naj bi bilo to, kako člani Parlamenta uporabijo finančna sredstva, ki so jim dana na voljo, kočljiva tema, ki jo mediji spremljajo z veliko zanimanja, niti zatrjevana kompleksnost postopka odločanja sama po sebi nista zadosten objektivni razlog za skrb, da bo postopek odločanja resno oslavljen.

4. Izjema glede varstva namena inšpekcij, preiskav in revizij

V sodbi z dne 9. septembra 2011 v zadevi *LPN proti Komisiji* (T-29/08, še neobjavljena, pod pritožbo) je Splošno sodišče opozorilo, da čeprav mora institucija načeloma konkretno in posamično preizkusiti vsebino vsakega zaprosenega dokumenta, da presodi, v kolikšni meri se uporablja izjema od pravice do dostopa in ali je možen delni dostop, je mogoče od te obveznosti odstopiti, če je zaradi posebnih okoliščin primera očitno, da je treba dostop zavrniti ali odobriti. V takem primeru institucija načeloma lahko opre svojo zavrnilno odločbo na splošne domneve, ki veljajo za neko kategorijo dokumentov.

Glede tega je Splošno sodišče presodilo, da ker tožeča stranka v postopku zaradi neizpolnitve obveznosti nima pravice do pregledovanja dokumentov iz upravnega spisa Komisije, je treba priznati – po analogiji s položajem zainteresiranih strank v okviru postopka nadzora državnih pomoči – obstoj splošne domneve, da bi razkritje dokumentov iz upravnega spisa načeloma ogrozilo varstvo namena preiskav. Zato zadošča, da Komisija preveri, ali je treba to splošno domnevo uporabiti za vse zadevne dokumente, ne da bi morala nujno predhodno opraviti konkreten in posamičen preizkus vsebine vsakega od teh dokumentov. Vendar pa mora, kadar teče postopek zaradi neizpolnitve obveznosti, Komisija nujno izhajati iz načela, da se ta splošna domneva uporablja za vse zadevne dokumente. Vendar pa ta domneva ne izključuje pravice zainteresirane stranke, da dokaže, da za dani dokument, katerega razkritje se zahteva, ta splošna domneva ne velja ali da obstaja prevladujoč javni interes za razkritje zadevnega dokumenta na podlagi člena 4(2) Uredbe št. 1049/2001.

Dalje, v zadevi *CDC Hydrogene Peroxide proti Komisiji*, v kateri je bila sodba izrečena 15. decembra 2011 (T-437/08, še neobjavljena), je tožeča stranka izpodbijala odločbo Komisije, s katero ji je bil zavrnjen dostop do kazala spisa iz postopka glede sodelovanja devetih podjetij pri omejevalnem sporazumu na trgu vodikovega peroksida. Komisija je svojo zavrnitev utemeljila zlasti s sklicevanjem na nujnost varstva učinkovitosti svoje politike na področju omejevalnih sporazumov in zlasti njenega programa prizanesljivosti. Splošno sodišče je odločbo Komisije razglasilo za nično, ker ta ni dokazala, da bi razkritje zadevnega dokumenta lahko konkretno in dejansko poseglo v varovane interese.

Glede izjeme, ki se nanaša na varstvo poslovnih interesov, je Splošno sodišče presodilo, da interesa družbe, ki je sodelovala pri omejevalnem sporazumu, za izognitev odškodninskim tožbam ni mogoče opredeliti kot poslovni interes in ta nikakor ne pomeni interesa, ki bi ga bilo treba varovati,

zlasti glede na pravico vsakogar, da zahteva povračilo škode, ki naj bi mu nastala zaradi ravnanja, ki lahko omejuje ali izkrivlja konkurenco.

Glede izjeme, ki se nanaša na varstvo namena preiskav Komisije, je Splošno sodišče presodilo, da je treba za preiskavo v konkretni zadevi šteti, da se je končala s sprejetjem končne odločbe, neodvisno od morebitne poznejše razglasitve ničnosti te odločbe s strani sodišč, ker je zadevna institucija postopek tudi sama štela za končan v tem trenutku. Poleg tega je Splošno sodišče zavrnilo argument Komisije, da izjema, ki temelji na pojmu „namen preiskav“, ni odvisna od konkretnega postopka in da se je nanjo mogoče na splošno sklicevati ob zavrnitvi razkritja vsakega dokumenta, ki bi lahko ogrozilo politiko Komisije na področju omejevalnih sporazumov in natančneje njen program prizanesljivosti. Tako široka razlaga pojma preiskave namreč ni združljiva z načelom, da je treba izjeme iz člena 4 Uredbe št. 1049/2001 razlagati in uporabljati ozko. Splošno sodišče je poudarilo, da nič v Uredbi št. 1049/2001 ne omogoča sklepa, da bi bilo treba politiko prizanesljivosti v okviru uporabe te uredbe obravnavati drugače kot druge politike Unije, tako da ni nobenega razloga, da bi pojem „namen preiskav“ v okviru politike konkurence razlagali drugače kot pri drugih politikah Unije. Nazadnje je Splošno sodišče opozorilo, da programa prizanesljivosti in sodelovanja nista edini sredstvi za zagotovitev spoštovanja pravil Unije o konkurenci. Odškodninske tožbe pred nacionalnimi sodišči namreč lahko pomembno prispevajo k ohranjanju učinkovite konkurence v Uniji.

5. Sklicevanje na izjeme, ki izvirajo iz države članice, avtorice akta

V sodbi z dne 13. januarja 2011 v zadevi *IFAW Internationaler Tierschutz-Fonds proti Komisiji* (T-362/08, še neobjavljena, pod pritožbo) se je obravnavalo vprašanje nadzora sodišča Unije nad uporabo vsebinske izjeme, na katero se je v okviru člena 4(5) Uredbe št. 1049/2001 sklicevala država članica. Ta določba dovoljuje državi članici, da institucijo, ki ji je bila predložena prošnja za dostop do dokumenta, ki izvira iz te države članice, prosi, naj brez njenega predhodnega soglasja dokumenta ne razkrije.²⁰

Splošno sodišče je navedlo, da je v primeru skladnosti med odločbo institucije, s katero je zavrnila dostop do dokumenta, ki izvira iz države članice, in zahtevo te države članice na podlagi člena 4(5) Uredbe št. 1049/2001 sodišče Unije pristojno, da na zahtevo zainteresirane osebe, ki ji je zaprošena institucija zavrnila dostop, opravi nadzor nad tem, ali je bila navedena zavrnitev veljavno utemeljena z izjemami, ki jih določa člen 4, od (1) do (3), Uredbe št. 1049/2001, in ali je do zavrnitve prišlo zaradi presoje teh izjem s strani institucije same ali s strani zadevne države članice. Tako zaradi uporabe člena 4(5) Uredbe št. 1049/2001 nadzor sodišča Unije ni omejen na nadzor *prima facie*. Uporaba te določbe namreč ne preprečuje izvedbe celovitega nadzora nad zavrnitveno odločbo Komisije, ki mora zlasti spoštovati obveznost obrazložitve in temeljiti na vsebinski presoji uporabe izjem iz člena 4, od (1) do (3), Uredbe št. 1049/2001, ki jo je podala zadevna država članica. Vendar ima država članica v okviru uporabe člena 4(5) Uredbe št. 1049/2001 široko polje proste presoje glede odločitve, ali bi razkritje dokumentov s področij, ki jih zajema člen 4(1)(a) te uredbe, lahko oslabilo javni interes. Presoja vprašanja, ali bi razkritje dokumenta lahko oslabilo interese, ki so varovani s temi vsebinskimi izjemami, je namreč lahko predmet politične odgovornosti te države

²⁰ Precej podobna problematika je bila obravnavana v sodbi z dne 24. maja 2011 v zadevi *Batchelor proti Komisiji* (T-250/08, še neobjavljena). V tej sodbi je Splošno sodišče opozorilo, da je cilj izjeme iz člena 4(3), drugi pododstavek, Uredbe št. 1049/2001 varstvo nekaterih vrst dokumentov, izdanih v postopku, katerih razkritje bi – celo po koncu tega postopka – oslabilo postopek odločanja zadevne institucije. Ti dokumenti morajo vsebovati „mnenja za notranjo rabo kot del razprav in predhodnih posvetovanj v zadevni instituciji“. V to kategorijo pa ne spadajo dokumenti, ki jih tretja oseba ali zunanji subjekt pošlje instituciji za izmenjavo stališč z zadevno institucijo.

članice. V takem primeru mora imeti ta država članica, enako kot institucija, široko polje proste presoje. Nadzor sodišča Unije mora zato obsegati samo preverjanje upoštevanja postopkovnih pravil in obveznosti obrazložitve, pravilnosti navedenih dejstev in tega, da ni očitnih napak pri presoji dejstev in zlorabe pooblastil.

Skupna zunanja in varnostna politika – Omejevalni ukrepi

Leta 2011 se je število sporov v zvezi z omejevalnimi ukrepi povečalo brez primere, in sicer je bilo vloženih več kot 90 zadev. Za sodbe Splošnega sodišča sta bili značilni hitrost, s katero so bile izdane, in potrditev zahtev glede obveznosti obrazložitve sklepov, s katerimi so taki ukrepi naloženi.

Tako je Splošno sodišče v zadevi *Bamba proti Svetu* (sodba z dne 8. junija 2011, T-86/11, še neobjavljena, pod pritožbo) – v kateri je odločalo po hitrem postopku v razširjenem senatu in prej kot v štirih mesecih po vložitvi tožbe – obravnavalo zakonitost omejevalnih ukrepov, sprejetih zoper Nadiany Bambo, drugo ženo Laurenta Gbagboja, nekdanjega predsednika Slonokoščene obale. Ti ukrepi so se umeščali v okvir predsedniških volitev, ki so v Slonokoščeni obali potekale jeseni 2010 in po koncu katerih je Organizacija združenih narodov (OZN) potrdila zmago Alassana Ouattare. Unija je prav tako priznala zmago A. Ouattare in pozvala civilne in vojaške voditelje Slonokoščene obale, naj priznajo oblast demokratično izvoljenega predsednika, ter potrdila svojo odločenost, da bo sprejela ciljne sankcije zoper tiste, ki bi ovirali spoštovanje suvereno izražene volje prebivalcev Slonokoščene obale.

V zvezi s tem je Splošno sodišče spomnilo, da učinkovitost sodnega nadzora vključuje to, da mora zadevni organ Unije v največji mogoči meri sporočiti razloge za uvedene omejevalne ukrepe ob njihovem sprejetju ali vsaj, kolikor je mogoče hitro po tem sprejetju, da naslovnikom omogoči pravočasno izvrševanje pravice do pravnega sredstva. Kadar zadevna oseba nima pravice do zaslišanja pred sprejetjem prvotnega ukrepa, s katerim se uvedejo taki ukrepi, je spoštovanje obveznosti obrazložitve še toliko pomembnejše, saj pomeni edino zagotovilo, ki zadevni osebi omogoča, da koristno uveljavi razpoložljiva pravna sredstva za izpodbijanje zakonitosti navedenega ukrepa. Načeloma morajo biti v obrazložitvi akta Sveta, s katerim so taki ukrepi uvedeni, navedeni ne le pravni pogoji za uporabo tega akta, temveč tudi specifični in konkretni razlogi, zaradi katerih Svet pri izvajanju diskrecijske pravice meni, da morajo taki ukrepi veljati za zadevno osebo. Ker ima Svet tako diskrecijsko pravico glede okoliščin, ki jih je treba upoštevati pri sprejetju ali ohranitvi ukrepa zamrznitve sredstev, od njega ni mogoče zahtevati, naj še podrobneje navede, kako zamrznitev sredstev neke osebe konkretno prispeva k boju proti oviranju mirovnega procesa in procesa nacionalne sprave, ali predloži dokaze za to, da bi zadevna oseba lahko uporabila svoja sredstva, s katerimi bi ju ovirala v prihodnosti.

V obravnavanem primeru je Splošno sodišče ugotovilo, da je Svet pri obrazložitvi vpisa N. Bambe na sporen seznam navedel zgolj ohlapne in splošne preudarke. Tako navedba, da je direktorica časopisne hiše Cyclone in urednica časopisa *Le temps*, ni okoliščina, ki bi specifično in konkretno utemeljevala izpodbijana akta v zvezi z njo. Ob neobstoju konkretnega elementa na podlagi te navedbe namreč ni mogoče razumeti, zakaj naj bi N. Bamba ovirala mirovni proces in proces sprave z javnim spodbujanjem sovraštva in nasilja ter sodelovanjem v kampanjah dezinformiranja v zvezi s predsedniškimi volitvami leta 2010.

V teh okoliščinah je Splošno sodišče presodilo, da N. Bamba izpodbijanih aktov na podlagi njune obrazložitve pred njim ni mogla izpodbijati. Pojasnilo je, da zaradi tega ni moglo izvršiti nadzora nad njuno utemeljenostjo, in zato izpodbijana akta razglasilo za nična, vendar se njuni učinki na podlagi členov 280 PDEU in 264, drugi odstavek, PDEU ohranijo do poteka roka za vložitev pritožbe

pri Sodišču, to je dva meseca in deset dni od vročitve sodbe, oziroma, če je pritožba vložena, do njene zavrnitve.

Glede boja proti širjenju jedrskega orožja je treba omeniti, da je Splošno sodišče v sodbi z dne 7. decembra 2011 v zadevi *HTTS proti Svetu* (T-562/10, še neobjavljena, izdana v postopku o zamudni sodbi) uredbo, s katero so bili uvedeni omejevalni ukrepi, v delu, ki se nanaša na tožečo stranko, razglasilo za nično, saj je ugotovilo, da je obrazložitev, ki jo je navedel Svet, očitno protislovna in da na njeni podlagi ni jasno, ali je bila tožeča stranka na seznam vključena zaradi nadaljevanja obstoja okoliščin, navedenih v prejšnji uredbi, torej zaradi vezi med njo in družbo HDSL, ali pa zaradi novih okoliščin, torej zaradi neposrednih vezi med njo in družbo IRISL. V nobenem primeru pa niti na podlagi uredbe niti na podlagi dopisa z odgovorom Sveta na predlog tožeče stranke za ponovno preučitev ni bilo mogoče presoditi o razlogih, na podlagi katerih je Svet ugotovil, da na podlagi dokazov, ki jih je tožeča stranka navedla glede narave svojih dejavnosti in neodvisnosti od družb HDSL in IRISL, ne more spremeniti stališča glede nadaljevanja izvajanja omejevalnih ukrepov v zvezi z njo. Svet niti ni pojasnil narave nadzora, ki naj bi ga izvajala družba IRISL nad tožečo stranko, ali dejavnosti, ki jih je zadnjenavedena opravljala za račun te družbe. Splošno sodišče je zaradi kršitve obveznosti obrazložitve izpodbijano uredbo v delu, ki se nanaša na tožečo stranko, razglasilo za nično. Da ne bi nastala resna in nepopravljiva škoda za učinkovitost omejevalnih ukrepov, uvedenih z izpodbijano uredbo, in da bi se preprečilo tako ravnanje tožeče stranke, da bi obšla učinek poznejših omejevalnih ukrepov, je Splošno sodišče odločilo, da se učinki navedene uredbe ohranijo v obdobju, ki ne sme presegati dveh mesecev od datuma razglasitve sodbe.

Okolje – Sistem za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov

V zadevi *Latvija proti Komisiji* (sodba z dne 22. marca 2011, T-369/07, še neobjavljena, pod pritožbo) je bila sporna odločba Komisije, s katero je bil del predlagane spremembe nacionalnega načrta razdelitve pravic do emisije toplogrednih plinov (v nadaljevanju: NNR) za Republiko Latvijo za obdobje med letoma 2008 in 2012 razglašen za nezdružljiv s sistemom za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov, uvedenim z Direktivo 2003/87/ES²¹. Ta spremenjeni NNR, ki ga je priglasila Republika Latvija, je bil sprejet po prvi odločbi Komisije, s katero je del prvotnega NNR razglasila za nezdružljiv z Direktivo 2003/87 in nenasprotovanje NNR pogojila s spremembami NNR v smislu zmanjšanja skupne količine dodeljenih pravic. Odločba o spremenjenem NNR pa je bila sprejeta po poteku roka iz člena 9(3) Direktive 2003/87, ki določa, da lahko Komisija v treh mesecih od obvestila države članice o NNR ta načrt ali katerikoli njegov del zaradi nezdružljivosti z merili iz Priloge III k navedeni direktivi zavrne.

Pri presoji, ali je lahko Komisija veljavno sprejela izpodbijano odločbo po poteku tega roka, je Splošno sodišče navedlo, da če se Komisija v trimesečnem roku od takrat, ko je država članica priglasila svoj NNR, odpove uporabi te diskrecijske pravice, lahko država članica načeloma izvede navedeni NNR, ne da bi Komisija morala to odobriti. Tako ni nujno, da se postopek preučitve NNR konča z uradno odločbo. Vendar je Splošno sodišče poudarilo, da lahko Komisija uporabi svoje pooblastilo za odločanje, kadar država članica v trimesečnem roku kljub navedenim ugovorom ne spremeni ali noče spremeniti svojega NNR. Če Komisija namreč ne sprejme take zavrnilne odločbe,

²¹ Direktiva 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. oktobra 2003 o vzpostavitvi sistema za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov v Skupnosti in o spremembi Direktive Sveta 96/61/ES (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 7, str. 631), kakor je bila spremenjena z Direktivo 2004/101/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. oktobra 2004 (UL L 338, str. 18).

priglašeni NNR postane dokončen in zanj velja domneva zakonitosti, ki državi članici omogoči, da ga izvede.

V zvezi s spremembami, ki se zgodijo kot v obravnavanem primeru v fazi, ki nastopi po postopku preučitve, je Splošno sodišče poudarilo, da je namen teh sprememb ravno odstraniti razloge za ugovore, ki jih je Komisija sprva navedla. Zato je to, da Komisija sprejme navedene spremembe, zgolj posledica ugovorov, ki jih je sprva navedla, in ne izraz splošnega pooblastila za odobritev. Poleg tega Komisiji sprememb NNR ni treba sprejeti z uradno odločbo.

Splošno sodišče je tudi poudarilo, da je namen postopka, začetega na podlagi člena 9(3) Direktive 2003/87, zagotoviti državam članicam pravno varnost in jim zlasti omogočiti, da se hitro prepričajo, kako lahko dodelijo pravice do emisije in upravljajo sistem za trgovanje na podlagi svojega NNR v zadevnem obdobju. Obstaja namreč legitimen interes, da ta NNR v celotnem obdobju veljavnosti ni izpostavljen tveganju, da mu bo Komisija nasprotovala. Te ugotovitve veljajo za vsak NNR, ne glede na to, ali gre za prvotno priglašeno različico ali za spremenjeno različico, priglašeno kasneje, za katero veljajo še toliko bolj, ker je pred nadzorom Komisije že potekala prva faza preučitve.

Pojem priglasitve iz člena 9(3) Direktive 2003/87 vključuje tako prvotno kot kasnejšo priglasitev različic NNR, tako da od vsake od teh priglasitev začne teči nov trimesečni rok. V obravnavanem primeru je Splošno sodišče izpodbijano odločbo razglasilo za nično, ker je bila sprejeta po poteku navedenega roka, ko je spremenjeni NNR postal dokončen.

Javno zdravje

V zadevi *Francija proti Komisiji* (sodba z dne 9. septembra 2011, T-257/07, še neobjavljena, pod pritožbo) je tožeča stranka predlagala razglasitev ničnosti uredbe, s katero je Komisija spremenila Uredbo (ES) št. 999/2001²², v delu, v katerem so z njo za črede ovac in koz dovoljeni ukrepi nadzora in izkoreninjenja, ki so manj omejujoči kot predhodno sprejeti ukrepi. Splošno sodišče je v tem okviru pojasnilo, da morajo raven tveganja, ki velja za nesprejemljivo za družbo, določiti institucije, pristojne za politično odločitev, kot je določitev ustrezne ravni varovanja. Te institucije morajo določiti kritični prag verjetnosti negativnih učinkov za javno zdravje, varnost in okolje ter resnosti teh morebitnih učinkov, ki se jim za to družbo ne zdi več sprejemljiv in ki, ko je presežen, kljub znanstveni negotovosti zahteva sprejetje preventivnih ukrepov. Pri določitvi ravni tveganja, ki velja za nesprejemljivo za družbo, institucije zavezuje obveznost zagotavljati visoko raven varovanja, pri tem pa ne smejo sprejeti popolnoma hipotetičnega pristopa k tveganju in svojih odločitev usmeriti k ravni „ničnega tveganja“. Splošno sodišče je prav tako navedlo, da obvladovanje tveganja ustreza skupku ukrepov, ki jih sprejme institucija, ki se mora soočiti s tveganjem, da bi ga pripeljala na raven, sprejemljivo za družbo, v skladu s svojo obveznostjo zagotavljanja visoke ravni varovanja javnega zdravja, varnosti in okolja.

Poleg tega je Splošno sodišče poudarilo, da mora pristojni organ v razumnem roku ponovno preučiti sprejetečasne ukrepe, saj morajo institucije, kadar novi dejavniki spremenijo dožemanje tveganja ali pokažejo, da se to tveganje lahko omeji z manj omejujočimi ukrepi, kot so obstoječi, poskrbeti za prilagoditev ureditve novim podatkom. Tako nova znanstvena spoznanja ali odkritja, kadar upravičujejo ublažitev preventivnega ukrepa, spremenijo konkretno vsebino obveznosti javnih organov, da stalno ohranjajo visoko raven varovanja zdravja ljudi. Če se zaradi takih

²² Uredba Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 999/2001 z dne 22. maja 2001 o določitvi predpisov za preprečevanje, nadzor in izkoreninjenje nekaterih transmisivnih spongiformnih encefalopatij (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 3, zvezek 32, str. 289).

dejavnikov prvotna ocena tveganja spremeni, je treba zakonitost sprejetja manj omejujočih preventivnih ukrepov presojati ob upoštevanju teh dejavnikov, in ne tistih, na podlagi katerih je bila določena ocena tveganja v okviru sprejetja prvotnih preventivnih ukrepov. Le če nova raven tveganja presega raven tveganja, ki velja za sprejemljivo za družbo, mora sodišče ugotoviti kršitev previdnostnega načela.

Razširjanje televizijskih programov

V zadevah *FIFA proti Komisiji* (sodba z dne 17. februarja 2011, T-385/07, še neobjavljena, pod pritožbo) in *UEFA proti Komisiji* (sodba z dne 17. februarja 2011, T-55/08, še neobjavljena, pod pritožbo) je Splošno sodišče obravnavalo ničnostni tožbi, ki sta ju vložila svetovni izvršilni organ nogometa in vodilni organ evropskega nogometa zoper sklepa Komisije, s katerima je ta seznama dogodkov, ki se štejejo za dogodke velikega družbenega pomena, v smislu člena 3a(1) Direktive 89/552/EGS²³, ki sta ju pripravila Kraljevina Belgija in Združeno kraljestvo Velika Britanija in Severna Irska, razglasila za združljiva s pravom Unije. Ta seznama sta obsegala zlasti za Belgijo vse tekme finala svetovnega prvenstva v nogometu in za Združeno kraljestvo vse tekme finala evropskega prvenstva v nogometu (EURO). Komisija je bila o teh seznamih obveščena na podlagi Direktive 89/552, ki državam članicam omogoča, da prepovejo ekskluziven prenos dogodkov, za katere menijo, da imajo velik družbeni pomen, kadar bi bil s takim prenosom večji del javnosti prikrajšan za možnost spremljanja takih dogodkov po brezplačnih televizijskih kanalih.

Splošno sodišče je najprej menilo, da sklicevanje na svetovno prvenstvo in EURO v uvodni izjavi 18 Direktive 97/36/ES²⁴ pomeni, da kadar država članica tekme teh prvenstev vključi na seznam, ki ga je pripravila, ji v obvestilo Komisiji ni treba vključiti posebne obrazložitve, zakaj naj bi šlo za dogodke velikega družbenega pomena. Vendar pa je mogoče morebitni sklep Komisije – da je vključitev svetovnega prvenstva in EURO v celoti na seznam dogodkov velikega pomena za družbo države članice združljiva s pravom Unije, ker je vsako od teh tekmovanj po njuni naravi mogoče šteti za en sam dogodek – izpodbijati na podlagi specifičnih dokazov. Zlasti morata tožeči stranki dokazati, da „manj zanimive“ tekme svetovnega prvenstva (in sicer druge tekme kot polfinala, finale in tekme nacionalne reprezentance/nacionalnih reprezentanc) in/ali „manj zanimive“ tekme EURO (in sicer druge tekme kot otvoritvena in finalna tekma) nimajo takega pomena za družbo te države.

Glede tega je Splošno sodišče pojasnilo, da imajo „bolj zanimive“ tekme in tekme, v katerih sodeluje zadevna nacionalna reprezentanca, velik pomen za javnost zadevne države članice in jih je torej mogoče vpisati na nacionalni seznam dogodkov, za katere mora biti tej javnosti omogočeno, da jih spremlja po brezplačnih televizijskih kanalih. V zvezi z drugimi tekmami svetovnega prvenstva in EURO je Splošno sodišče navedlo, da je vsako od teh tekmovanj mogoče šteti za en sam dogodek, ne pa za vrsto posameznih dogodkov, razdeljenih na tekme. Pojasnilo je, da druge tekme kot „bolj zanimive“ in tekme, v katerih sodeluje zadevna nacionalna reprezentanca, lahko vplivajo na sodelovanje navedenih moštev v „bolj zanimivih“ tekmah, zaradi česar ima lahko javnost poseben interes, da jih spremlja. V zvezi s tem je Splošno sodišče navedlo, da ni mogoče vnaprej – ob oblikovanju nacionalnih seznamov ali pridobitvi pravic do prenosa – določiti, katere tekme bodo resnično odločilne za naslednje faze teh tekmovanj ali bodo vplivale na usodo zadevne

²³ Direktiva Sveta z dne 3. oktobra 1989 o usklajevanju nekaterih zakonov in drugih predpisov držav članic o opravljanju dejavnosti razširjanja televizijskih programov (89/552/EGS) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 6, zvezek 1, str. 224).

²⁴ Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 97/36/ES z dne 30. junija 1997 o spremembi Direktive [89/552] (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 6, zvezek 2, str. 321).

nacionalne reprezentance. Iz tega razloga je Splošno sodišče menilo, da je mogoče z dejstvom, da lahko nekatere „manj zanimive“ tekme vplivajo na sodelovanje v „bolj zanimivih“ tekmah, upravičiti odločitev države članice, da imajo vse tekme teh tekmovanj velik družbeni pomen. Poleg tega je Splošno sodišče ugotovilo, da ni usklajeno, katere dogodke je mogoče šteti za dogodke velikega družbenega pomena, in poudarilo, da gledanost „manj zanimivih“ tekem zadnjih tekmovanj dokazuje, da so te tekme pritegnile veliko gledalcev, od katerih se jih veliko po navadi ne zanima za nogomet.

Splošno sodišče je nazadnje poudarilo, da čeprav lahko opredelitev svetovnega prvenstva in EURO kot dogodkov velikega družbenega pomena vpliva na plačilo, ki ga bosta FIFA in UEFA dobili za podelitev pravic do prenosa teh tekmovanj, pa ne izniči tržne vrednosti teh pravic, saj teh dveh organizacij ne obvezuje, da jih prodajo pod katerimi koli pogoji. Čeprav ta opredelitev omejuje svobodo opravljanja storitev in svobodo ustanavljanja, pa je ta omejitev upravičena, ker je njen namen zavarovati pravico do obveščenosti in širši javnosti zagotoviti dostop do televizijskega prenosa dogodkov velikega družbenega pomena.

Javna naročila – Pravica do učinkovitega pravnega sredstva

V sodbi z dne 20. septembra 2011 v zadevi *Evropaïki Dynamiki proti EIB* (T-461/08, še neobjavljena) je Splošno sodišče po tem, ko je ugotovilo, da je pristojno za odločanje o tožbi zavrženega ponudnika zoper odločbo, ki jo je sprejel upravni odbor Evropske investicijske banke (EIB) o oddaji javnega naročila za opravljanje storitev na področju informatike, navedeno odločbo razglasilo za nično, zlasti ker postopek javnega razpisa ni izpolnjeval zahtev celovitega pravnega varstva. Po eni strani namreč tožeči stranki izpodbijana odločba ni bila vročena, temveč je zanjo izvedela, ko so bili učinki te odločbe zaradi podpisa in začetka veljavnosti pogodbe načelno že izčrpani. V obravnavanem primeru bi bilo namreč za zagotovitev učinkovitosti tožbe tožeče stranke v postopku v glavni stvari, katere namen sta bila nadzor nad nepristranskostjo postopka javnega razpisa in ohranitev njenih možnosti, da ji EIB ob koncu navedenega postopka odda naročilo, nujno, da bi ta imela možnost vložiti predlog za odložitev izvršitve odločbe o oddaji javnega naročila še pred podpisom in začetkom veljavnosti pogodbe.

Po drugi strani EIB tožeči stranki ni zadostno obrazložila odločbe o oddaji naročila, preden je tožeča stranka vložila tožbo v postopku v glavni stvari, s katero je želela doseči predvsem razglasitev ničnosti te odločbe. V okviru oddaje javnega naročila je treba šteti, da sta pravica zavrženega ponudnika do učinkovitega pravnega sredstva zoper odločbo, s katero se javno naročilo odda drugemu ponudniku, in s tem povezana obveznost naročnika, da zavrženemu ponudniku na zahtevo posreduje obrazložitev svoje odločbe, bistveni postopkovni zahtevi v smislu sodne prakse, saj za pripravo odločbe o oddaji zagotavljata jamstva, ki omogočajo izvajanje učinkovitega nadzora nad nepristranskostjo postopka javnega razpisa, ki je privedel do te odločbe.

II. Odškodninski spori

Splošno sodišče je v sodbi z dne 8. novembra 2011 v zadevi *Idromacchine in drugi proti Komisiji* (T-88/09, še neobjavljena) obravnavalo vprašanje, ali je podana nepogodbena odgovornost Skupnosti, kadar je ena od institucij kršila svojo obveznost spoštovanja poklicne tajnosti z objavo podatka o tožeči stranki v *Uradnem listu Evropske unije*.

Splošno sodišče je poudarilo, da je treba v zvezi z razkritjem podatka v odločbi Komisije o državni pomoči podatek, da podjetje, ki ni bilo prejemnik zadevne pomoči, svojemu sopogodbenu ni uspelo dobaviti proizvodov v skladu z veljavnimi standardi in pogodbenimi pogoji, šteti za zaupen,

ker je zadevna država članica ta podatek sporočila Komisiji le zaradi potreb upravnega postopka presoje zadevnih pomoči in se ta podatek nanaša na poslovne odnose med zadevnima družbama. Taki podatki lahko resno škodujejo zadevnemu podjetju, saj je to poimensko prikazano v slabi luči. Poleg tega, ker lahko razkritje podatkov škoduje podobi in ugledu podjetja, je interes tega podjetja, da se tak podatek ne razkrije, objektivno vreden zaščite.

Splošno sodišče je pojasnilo, da je pri presoji zaupnosti podatka treba tehtati med individualnimi legitimnimi interesi, ki nasprotujejo njegovemu razkritju, in splošnim interesom, ki zahteva, da dejavnosti institucij Unije potekajo čim bolj javno. V obravnavanem primeru je bilo ugotovljeno, da je bilo razkritje podatka glede na cilj odločbe Komisije nesorazmerno, saj bi zadostovala zelo splošna navedba o neizpolnjevanju pogodbenih obveznosti ali bolj specifična, če bi bilo to potrebno, ne da bi bilo v katerem koli od teh primerov omenjeno ime dobavitelja.

Splošno sodišče je poudarilo, da Komisija nima široke diskrecijske pravice glede tega, ali je treba v konkretnem primeru odstopiti od pravila zaupnosti, in ugotovilo, da je bila z razkritjem zaupne informacije, s čimer je bil zmanjšan ugled podjetja, kršena obveznost varovanja poklicne tajnosti iz člena 287 ES in da to zadostuje za ugotovitev, da je podana dovolj resna kršitev. Komisiji je bilo naloženo plačilo odškodnine 20.000 EUR zaradi očrnitve podobe in zmanjšanja ugleda tožeče stranke.

Splošno sodišče je v sodbi z dne 23. novembra 2011 v zadevi *Sison proti Svetu* (T-341/07, še neobjavljena, izrečena v razširjenem senatu) pojasnilo pogoje za nepogodbeno odgovornost Unije – zlasti pogoj glede dovolj resne kršitve pravila, ki posameznikom podeljuje pravice – v primeru, ko je Splošno sodišče nezakonit sklep, zaradi katerega je nastala škoda, razglasilo za ničen, ker namen nacionalnih odločb, na katere se je Svet oprl pri zamrznitvi sredstev tožeče stranke, v nasprotju z zahtevami iz zakonodaje Unije ni bil niti začetek preiskave ali pregona niti obsodba za teroristično dejavnost.

V zvezi s tem je Splošno sodišče spomnilo, da namen odškodninske tožbe ni zagotoviti povrnitve škode, povzročene z vsako nezakonitostjo. Le dovolj resna kršitev pravnega pravila, ki posameznikom podeljuje pravice, lahko utemelji odgovornost Unije. Odločilno merilo za presojo, ali je ta zahteva spoštovana, je, da je zadevna institucija očitno in resno prekršila meje svoje diskrecijske pravice. Čeprav je obseg diskrecijske pravice zadevne institucije odločilen, pa to ni izključno merilo. Tako se v okviru ureditve nepogodbene odgovornosti upoštevajo med drugim kompleksnost položajev, ki jih je treba urediti, in težave pri uporabi ali razlagi besedil.

Splošno sodišče je ugotovilo, da čeprav Svet nima nobene diskrecijske pravice, ko presoja, ali so dejanski in pravni elementi, ki lahko pogojujejo uporabo ukrepa zamrznitve sredstev, izpolnjeni, pa sta bili razlaga in uporaba prava Unije v obravnavanem primeru posebej težavni. Ugotovilo je, da je besedilo zadevnih določb posebej nejasno, kar dokazuje obširna sodna praksa Splošnega sodišča v zvezi s tem. Tako je Splošno sodišče šele ob preučitvi približno desetih zadev v več letih postopoma razvilo razumen in koherenten okvir za razlago teh določb. Splošno sodišče je šele v sodbi, s katero je bil sklep, zaradi katerega je nastala škoda, razglašen za ničen, ugotovilo, da mora biti nacionalna odločba, zato da se Svet lahko nanjo veljavno sklicuje, izdana v okviru nacionalnega postopka, katerega neposreden in bistven namen je sprejetje preventivnega ali restriktivnega ukrepa zoper zadevno osebo zaradi boja proti terorizmu. Poleg tega je Splošno sodišče poudarilo kompleksnost pravnih presoj in presoj dejstev, potrebnih za rešitev obravnavanega primera. Nazadnje je poudarilo, da so temeljni pomen cilja v splošnem interesu, ki je boj proti grožnjam miru in mednarodni varnosti, in posebne omejitve, ki jih njegovo uresničevanje „z vsemi sredstvi“ nalaga zadevnim institucijam Unije na nujno zahtevo Varnostnega sveta Združenih narodov, prav tako dejavniki, ki jih je treba upoštevati.

Tako v obravnavanem primeru po mnenju Splošnega sodišča kršitev pozitivnopravne ureditve s strani Sveta, čeprav je bila jasno ugotovljena, pojasnjujejo posebne omejitve in odgovornosti, ki jih ima ta institucija, in gre za nepravilnost, ki bi jo lahko storila običajno pozorna in skrbna uprava v podobnih okoliščinah, tako da ni bilo mogoče ugotoviti, da je kršitev dovolj resna za nastanek pravice do odškodnine.

III. Pritožbe

Leta 2011 je bilo zoper odločbe Sodišča za uslužbence vloženih 44 pritožb, pritožbeni senat Splošnega sodišča pa je končal 29 zadev. Štiri od njih si zaslužijo posebno pozornost.

Splošno sodišče je v sodbi z dne 12. julija 2011 v zadevi *Komisija proti Q* (T-80/09 P, še neobjavljena) poudarilo, da že ugotovitev nezakonnosti zadostuje za izpolnitev prvega od treh pogojev za nastanek odgovornosti Skupnosti za škodo, ki je nastala njenim uradnikom in nekdanjim uradnikom zaradi kršitve prava Skupnosti na področju evropskih javnih uslužbencev, ne da bi bilo treba dokazati dovolj resno kršitev pravnega pravila, ki posameznikom podeljuje pravice²⁵. Poleg tega je Splošno sodišče navedlo, da je dopustnost odškodninske tožbe, ki jo je uradnik vložil na podlagi člena 24, drugi odstavek, Kadrovskih predpisov za uradnike Evropske unije, pogojena z izčrpanjem nacionalnih pravnih sredstev, če ta zagotavljajo učinkovito zaščito zadevnih oseb in lahko privedejo do povračila zatrjevane škode. V zvezi s tem posebna ureditev odgovornosti, in sicer ureditev objektivne odgovornosti, uvedena z navedeno določbo, temelji na dolžnosti uprave, da zaščiti zdravje in varnost svojih uradnikov ter drugih uslužbencev pred napadi ali zlonamernimi ravnanji tretjih oseb oziroma drugih uradnikov, katerih žrtve so lahko med opravljanjem nalog, med drugim v obliki psihičnega nadlegovanja v smislu člena 12a(3) Kadrovskih predpisov. Zato je Splošno sodišče ugotovilo, da je Sodišče za uslužbence kršilo člena 90 in 91 Kadrovskih predpisov in odločilo *ultra petitem* s tem, da je Komisiji naložilo povračilo nepremoženjske škode zaradi nepravilnega ravnanja organa, ki je pripomoglo k osamitvi tožeče stranke v njeni enoti. Nazadnje je Splošno sodišče ugotovilo, da je Sodišče za uslužbence prav tako kršilo člena 90 in 91 Kadrovskih predpisov ter prekršilo meje sodnega nadzora, ker je v praksi prevzelo vlogo uprave s tem, da je odločilo o očitku psihičnega nadlegovanja, ki ga je navedla tožeča stranka.

Poleg tega je Splošno sodišče v sodbah z dne 14. decembra 2011 v zadevi *Komisija proti Pachtitisu* (T-361/10 P, še neobjavljena) in zadevi *Komisija proti Vicentu Carbajosi in drugim* (T-6/11 P, še neobjavljena), v katerih je v zvezi s tem potrdilo sodbi Sodišča za uslužbence, ugotovilo, da Evropski urad za izbor osebja (EPSO) ni pristojen za določitev vsebine pristopnih testov za javni natečaj. Splošno sodišče je ob upoštevanju Priloge III h Kadrovskim predpisom preučilo razdelitev pristojnosti med EPSO in natečajno komisijo ter ugotovilo, da čeprav pristojnost za določitev vsebine pristopnih testov ni izrecno dodeljena niti EPSO niti komisiji, je bilo v skladu z ustaljeno sodno prakso pred ustanovitvijo EPSO izvajanje testov zaupano natečajni komisiji. Ker na eni strani Kadrovski predpisi niso bili spremenjeni tako, da bi bila EPSO taka pristojnost izrecno podeljena, in ker so na drugi strani naloge, ki jih ima EPSO na podlagi člena 7 iste priloge, v bistvu organizacijske, je Splošno sodišče ugotovilo, da EPSO ni pristojen za določanje vsebine predizbornih testov za

²⁵ V tem delu je potrdilo sodbo z dne 16. decembra 2010 v zadevi *Komisija proti Petrilli* (T-143/09 P, še neobjavljena), ki je bila predmet predloga za preizkus, o katerem je bilo odločeno z odločbo Sodišča z dne 8. februarja 2011 v zadevi C-17/11 RX.

natečaj. V zvezi s sklepom o ustanovitvi EPSO²⁶ in sklepom o organizaciji in delovanju tega urada²⁷ je Splošno sodišče ugotovilo, da sta v hierarhiji predpisov na ravni, ki je nižja od določb Kadrovskih predpisov. Zato v skladu z načelom zakonitosti teh sklepov, čeprav nekajkrat vsebujeta besedilo, ki bi ga bilo mogoče napačno razlagati, kot da je za določitev vsebine pristopnih testov pristojen EPSO, ni mogoče razlagati, kot da sta v nasprotju s Kadrovskimi predpisi.

Nazadnje, Splošno sodišče je v sodbi z dne 21. septembra 2011 v zadevi *Adjemian in drugi proti Komisiji* (T-325/09 P, še neobjavljena) ugotovilo, da načelo prepovedi zlorabe pravice, na podlagi katerega se na pravne norme nihče ne more sklicevati z namenom zlorabe, spada med splošna pravna načela. Iz tega izhaja, da morata zakonodajalec in organ, pooblaščen za sklepanje pogodb o zaposlitvi (v nadaljevanju: OPSP), pri sprejemanju ali izvajanju pravil, ki urejajo odnose med Evropskimi skupnostmi in njihovimi uslužbenci, v skladu s cilji izboljšanja življenjskih razmer in delovnih pogojev delavcev ter njihove ustrezne socialne zaščite iz člena 136 ES preprečiti zlorabe pravice, ki bi lahko izhajale iz veriženja pogodb o zaposlitvi za določen čas. Poleg tega je Splošno sodišče ugotovilo, da je glavna značilnost pogodb o zaposlitvi pogodbenega uslužbenca za pomožne naloge negotovost njihovega trajanja, kar je primerno glede na namen teh pogodb, ki je opravljanje nalog, ki jih zaradi njihove narave ali zaradi odsotnosti nosilca delovnega mesta opravlja začasno osebje. OPSP te ureditve torej ne more uporabiti za to, da bi naloge, ki se opravljajo v okviru „stalnega delovnega mesta“, za dalj časa zaupal temu osebju, ki bi se tako nenormalno uporabljalo za ceno podaljšane negotovosti. Taka uporaba bi bila namreč v nasprotju s prepovedjo zlorabe pravice, ki za OPSP velja pri sklepanju zaporednih pogodb o zaposlitvi za določen čas z javnimi uslužbenci. Vendar je tako zlorabo mogoče popraviti ter negativne posledice, ki so nastale zainteresiranim strankam, odpraviti s prekvalifikacijo pogodbe o zaposlitvi, posledica česar je lahko zlasti sprememba zaporednih pogodb o zaposlitvi za določen čas v pogodbo za nedoločen čas.

IV. Predlogi za izdajo začasne odredbe

Predsednik Splošnega sodišča je to leto odločal o 44 predlogih za izdajo začasne odredbe, kar pomeni manjše povečanje števila vloženih predlogov v primerjavi z letom 2010 (41). Sodnik za začasne odredbe je leta 2011 končal 52 zadev, leta 2010 pa 38 zadev. Ugodil je dvema predlogoma za odlog izvršitve, usmerjenima zoper globe, ki so bile tožečim strankam naložene zaradi njihovega sodelovanja pri protikonkurenčnih omejevalnih sporazumih, in sicer s sklepoma z dne 2. marca 2011 v zadevi *1. garantovaná proti Komisiji* (T-392/09 R, neobjavljen) in z dne 13. aprila 2011 v zadevi *Westfälische Drahtindustrie in drugi proti Komisiji* (T-393/10 R, še neobjavljen). Predsednik Splošnega sodišča je v teh sklepih lahko pojasnil sodno prakso v zvezi s skupinami, na podlagi katere se v okviru nujnosti upoštevajo finančna sredstva skupine družb, v katero spada družba, ki predlaga izdajo začasne odredbe.

V zgoraj navedeni zadevi *1. garantovaná proti Komisiji* je tožeča družba, ki je bila dejavna na finančnem področju, predlagala oprostitev obveznosti, ki ji jo je naložila Komisija, naj zagotovi

²⁶ Sklep Evropskega parlamenta, Sveta, Komisije, Sodišča, Računskega sodišča, Ekonomsko-socialnega odbora, Odbora regij in Evropskega varuha človekovih pravic z dne 25. julija 2002 o ustanovitvi EPSO (2002/620/ES) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 1, zvezek 4, str. 46).

²⁷ Sklep generalnih sekretarjev Evropskega parlamenta, Sveta in Komisije, sodnega tajnika Evropskega sodišča, generalnih sekretarjev Računskega sodišča, Ekonomsko-socialnega odbora in Odbora regij ter predstavnika Evropskega varuha človekovih pravic z dne 25. julija 2002 o organizaciji in delovanju EPSO (2002/621/ES) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 1, zvezek 4, str. 48).

bančno garancijo kot pogoj za to, da se globa, ki ji je bila naložena zaradi izvajanja odločilnega vpliva na poslovno politiko druge družbe, ki je sodelovala pri omejevalnem sporazumu v sektorju reagentov na osnovi kalcijevega karbida in magnezija za uporabo v jeklarski in plinski industriji, ne izterja takoj. Predsednik Splošnega sodišča je ugotovil, da so v obravnavanem primeru podane izredne okoliščine, ki upravičujejo odlog obveznosti zagotoviti tako garancijo. Tožeča stranka je namreč poleg obstoja *fumus boni juris* dokazala, da je več bank zavrnilo prošnjo za izdajo zadevne bančne garancije zaradi njenega negotovega finančnega položaja. Poleg tega na podlagi dokazov, ki jih je predložila Komisija, ni bilo mogoče ovreči trditve tožeče stranke, da ni spadala v pomembnejšo skupino in da ni imela večinskega delničarja. Tožeča stranka se prav tako ni predstavljala kot del mreže, katere drugi člani bi lahko z njo imeli skupne interese. Poleg tega tožeči stranki ni bilo mogoče očitati, da si je z lastnim ravnanjem povzročila slab finančni položaj. Dejstvo, da je malo pred dnem naložitve globe za dolgoročno posojila namenila največji del svojih sredstev, ki ji jih je ostalo, in da jih je tako imobilizirala, je mogoče razumno razložiti z njeno dejavnostjo kapitalskega vlagatelja. V zvezi s tem od tožeče stranke med upravnim postopkom, ki ga je začela Komisija, ni bilo mogoče pričakovati, da bo zamrznila svoje naložbe in prenehala opravljati gospodarsko dejavnost. Predsednik Splošnega sodišča je pretehtal zadevne interese in ugotovil, da finančni interesi Unije ne bi bili bolje varovani, če bi se globa prisilno izterjala takoj, saj ni bilo verjetno, da bi Komisija tako lahko dobila znesek, ki bi ustrezal globi. Odredil je torej predlagano oprostitev, vendar pod pogoji, da tožeča stranka brez predhodnega dovoljenja Komisije ne sme prenesti nekaterih sredstev, da mora Komisiji plačati znesek, ki ustreza rezervaciji, ki jo je oblikovala, in da mora Komisijo redno obveščati o gibanju svojih sredstev in naložb.

V zgoraj navedeni zadevi *Westfälische Drahtindustrie in drugi proti Komisiji* so tri družbe, članice skupine, ki deluje v industrijskem sektorju jekla, ki so jim bile naložene globe zaradi sodelovanja pri omejevalnem sporazumu na trgu jekla za prednapenjanje, vložile predlog za izdajo začasne odredbe zaradi pridobitve oprostitve obveznosti zagotoviti bančne garancije. Predsednik Splošnega sodišča je v zvezi s tem spomnil, da je mogoče oprostitev obveznosti zagotoviti bančno garancijo odobriti le, če predlagatelj dokaže, da objektivno ne more zagotoviti te garancije ali – alternativno – da bi zagotovitev garancije ogrozila obstoj družbe. Ugotovljeno je bilo, da so se tožeče stranke nemudoma, resno in večkrat trudile pridobiti bančno garancijo za naložene globe, vendar jim to ni uspelo, saj je štirinajst matičnih bank, ki so bile večkrat kontaktirane, po temeljiti preučitvi njihovega finančnega položaja prošnje zavrnilo. Predsednik ni upošteval finančnih sredstev delničarja ArcelorMittal, ki je imel tretjinski delež v eni od tožečih družb. Opozoril je, da se je sodna praksa o skupinah družb razširila na manjšinske deleže (30 %) glede na strukturo kapitala zadevnega podjetja, vendar je ugotovil, da sta skupina ArcelorMittal in skupina, v katero so spadale tožeče stranke, konkurentki na trgu jekla in sledita različnim strateškim interesom. Prav tako je bil zavrnen argument Komisije, ki je temeljil na lastnem interesu, ki naj bi ga imele matične banke, ki so kreditirale tožeče stranke, da pokrijejo svoje terjatve. Po mnenju predsednika bi se morali interesi banke kot kreditne institucije, ki je zavrnila odobritev bančne garancije, podrediti interesom Komisije le, če bi se lahko uporabila sodna praksa o skupinah, kar pa v obravnavanem primeru ne velja. Štirinajst matičnih bank tožečih strank namreč ni bilo del njihove skupine. Njihova poslovna razmerja s to skupino so bila omejena na kreditno področje, zagotovitev izpolnitve njihovih terjatev in obrestnih zahtevkov. Zato ni bilo objektivne istovetnosti med strateškimi interesi teh kreditnih institucij in interesi tožečih strank. Ker je bila ugotovljena nezmožnost zagotovitve bančne garancije, je predsednik ugotovil, da so argumenti Komisije, ki so temeljili na finančnih in ekonomskih podatkih in s katerimi je skušala dokazati, da bi po zavrnitvi predloga za izdajo začasne odredbe „vsaka razumna banka“ tožečim strankam odobrila zadevno garancijo, neupoštevni.

Poleg tega je bilo ugotovljeno, da je za podredni predlog glede zmanjšanja glob, ki temelji zlasti na tožbenem razlogu glede neupoštevanja plačilne nesposobnosti tožečih strank, podan *fumus boni juris*, saj je predsednik menil, da v obravnavanem primeru ni mogoče izključiti, da bo Splošno

sodišče uporabilo svojo neomejeno pristojnost na področju glob in zmanjšalo globe, naložene tožečim strankam. Predsednik je torej odredil predlagano oprostitev, vendar pod pogojem, da tožeče stranke Komisiji nakažejo znesek rezervacije, ki so jo oblikovale, in mesečne obroke po predlaganem terminskem načrtu plačil.

Drugi predlogi za izdajo začasne odredbe so bili zavrnjeni, največkrat zaradi neobstoja nujnosti. Opozoriti pa je treba zlasti na spodaj opisane zadeve.

Na področju državnih pomoči je treba zaradi procesnih posebnosti omeniti tako imenovane zadeve „španski premog“ (sklepi z dne 17. februarja 2011 v zadevah *Gas Natural Fenosa SDG proti Komisiji*, T-484/10 R, *Iberdrola proti Komisiji*, T-486/10 R, ter *Endesa in Endesa Generación proti Komisiji*, T-490/10 R, neobjavljeni). Te zadeve izhajajo iz odločitve Kraljevine Španije o uvedbi sheme finančnih pomoči za proizvodnjo električne energije iz domačega premoga. V ta namen je bilo v skladu s to shemo več elektrarn zavezanih, da se oskrbujejo z domačim premogom in proizvajajo določeno količino električne energije iz tega premoga ob državnem nadomestilu dodatnih stroškov proizvodnje, nastalih z nakupom domačega premoga. Ker je Komisija odobrila zadevno shemo, so tri podjetja vložila ničnostne tožbe zoper ta sklep o odobritvi in predloge za odlog izvršitve. Glede na skorajšnje sprejetje odločbe pristojnega španskega organa, ki bi tožeče stranke obvezovala, da se v treh dneh zavežejo za nakup določene količine nacionalnega premoga, je predsednik Splošnega sodišča 3. novembra 2010 na podlagi člena 105(2) Poslovnika, torej ne da bi se nasprotne stranke izrekle, odredil odlog izpodbijanega sklepa do sprejetja sklepov, s katerimi se bodo postopki za izdajo začasne odredbe končali. Ker je Kraljevina Španija predlagala, naj se ta začasni odlog prekliče, tožeče stranke pa so v posebej pozni fazi postopka izrazile svoj namen, da umaknejo tožbe, je predsednik menil, da je treba do končnega izbrisa zadev, ki se nanašajo na te tožbe, v interesu učinkovitega izvajanja sodne oblasti odločiti o ohranitvi ali odpravi učinka začasnega zadržanja izvajanja sklepa Komisije. Kljub ugotovitvi obstoja *fumus boni juris* je predsednik izključil obstoj okoliščin, v katerih bi bila podana nujnost, ki bi upravičila sprejetje predlaganih začasnih odredb. Glede tehtanja interesov je predsednik, potem ko je spomnil na pomembnost storitev splošnega gospodarskega pomena v Uniji in na široko diskrecijsko pravico, ki jo imajo nacionalni organi za dobavo, opravljanje in organizacijo le-teh, ugotovil, da interesi, ki se jim sledi s kar najhitrejšim opravljanjem storitev v splošnem španskem gospodarskem interesu in s tem povezanim nadomestilom, pretehtajo nasprotne interese, na katere se sklicujejo tožeča podjetja. Tako so bili sklepi z dne 3. novembra 2010, s katerimi je bil odobren začasen odlog izvršitve izpodbijanega sklepa, preklicani. Nazadnje, ker so tožeča podjetja umaknila predloge za izdajo začasne odredbe, je predsednik 12. aprila 2011 v okviru postopkov za izdajo začasne odredbe sprejel tri sklepe o izbrisu, v katerih je bilo plačilo stroškov izjemoma naloženo tožečim strankam.

Nazadnje, predsednik je v sklepih z dne 9. junija 2011 v zadevi *Eurallumina proti Komisiji* (T-62/06 RENV-R, neobjavljen, točke od 29 do 56) in z dne 10. junija 2011 v zadevi *Eurallumina proti Komisiji* (T-207/07 R, neobjavljen, točke od 32 do 59), potem ko je natančno pojasnil različne elemente, ki sestavljajo sodno prakso o skupinah, menil, da je ta sodna praksa združljiva s členom 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah²⁸, členom 6 Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, podpisane v Rimu 4. novembra 1950, in sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice, ter pri tem poudaril, da pojem skupine ne določa pogoja, ki ga ne bi bilo mogoče izpolniti, saj ne preprečuje nobeni družbi, ki spada v neko skupino, da dokaže zlasti, da njeni objektivni interesi ne sovpadajo z interesi njene skupine ali njene matične družbe, da je bilo tej matični družbi pravno preprečeno, da bi jo finančno podprla, ali da ji celotna skupina ni bila zmožna finančno pomagati.

²⁸ UL 2010, C 83, str. 392.

B – Sestava Splošnega sodišča

(Protokolarni vrstni red 16. novembra 2011)

Prva vrsta, od leve proti desni:

predsedniki senatov L. Truchot, S. Papasavvas, O. Czúcz in J. Azizi; predsednik Splošnega sodišča M. Jaeger; predsednik senata N. J. Forwood; predsednica senata I. Pelikánová; predsednik senata A. Dittrich; sodnik H. Kanninen.

Druga vrsta, od leve proti desni:

sodnik N. Wahl; sodnici K. Jürimäe in I. Wiszniewska-Białecka; sodnik F. Dehousse; sodnici M. E. Martins Ribeiro in E. Cremona; sodnik V. Vadapalas; sodnica I. Labucka; sodnik M. Prek.

Tretja vrsta, od leve proti desni:

sodnica M. Kančeva; sodniki D. Gratsias, J. Schwarcz, S. Frimodt Nielsen, S. Soldevila Fragoso, K. O'Higgins, M. Van der Woude in A. Popescu; sodni tajnik E. Coulon.

1. Člani Splošnega sodišča

(po vrstnem redu nastopa funkcije)

Marc Jaeger

Rojen leta 1954; diploma iz prava z univerze Robert Schuman v Strasbourgu; študij na Collège d'Europe; sprejem v luksemburško odvetniško zbornico (1981); svetovalec pri generalnem tožilcu, Luxembourg (1983); sodnik na okrožnem sodišču v Luxembourg (1984); strokovni sodelavec na Sodišču Evropskih skupnosti (1986–1996); predsednik Institut universitaire international de Luxembourg (IUIL); sodnik na Splošnem sodišču od 11. julija 1996; predsednik Splošnega sodišča od 17. septembra 2007.

Josef Azizi

Rojen leta 1948; doktorat iz pravnih znanosti ter magisterij iz sociologije in ekonomije z univerze na Dunaju; predavatelj na ekonomski univerzi na Dunaju, na pravni fakulteti univerze na Dunaju in na več drugih univerzah; častni profesor na pravni fakulteti univerze na Dunaju; ministrski svetnik in predstojnik oddelka v uradu zveznega kanclerja; član pripravljalnega odbora za pravno sodelovanje Sveta Evrope (CDCJ); zastopnik pred Verfassungsgerichtshof (ustavno sodišče) v postopkih presoje ustavnosti zveznih zakonov; koordinator, pristojen za prilagoditev avstrijskega zveznega prava pravu Skupnosti; sodnik na Splošnem sodišču od 18. januarja 1995.

Nicholas James Forwood

Rojen leta 1948; diploma z univerze v Cambridgeu (BA 1969, MA 1973) (strojne znanosti in pravo); od leta 1970 vpisan v angleško odvetniško zbornico, odvetnik v Londonu (1971–1999) in v Bruslju (1979–1999); od leta 1981 vpisan v irsko odvetniško zbornico; leta 1987 pridobil naziv Queen's Counsel; leta 1998 imenovan za člana uprave (bencher) za Middle Temple; zastopnik angleške in valižanske odvetniške zbornice pri svetu odvetniških združenj Evropske unije (CCBE) in predsednik stalne delegacije CCBE pri Sodišču (1995–1999); član vodstvenega organa World Trade Law Association in European Maritime Law Organisation (1993–2002); sodnik na Splošnem sodišču od 15. decembra 1999.

Maria Eugénia Martins de Nazaré Ribeiro

Rojena leta 1956; študij v Lizboni, Bruslju in Strasbourg; odvetnica na Portugalskem in v Bruslju; svobodna raziskovalka na Institut d'études européennes de l'université libre de Bruxelles; strokovna sodelavka pri J. C. Moitinho de Almeidi, portugalskem sodniku na Sodišču (1986–2000), nato pri predsedniku Splošnega sodišča B. Vesterdorfu (2000–2003); sodnica na Splošnem sodišču od 31. marca 2003.

Franklin Dehousse

Rojen leta 1959; diploma iz prava (univerza v Liègu, 1981); sodelavec (Fonds national de la recherche scientifique, 1985–1989); pravni svetovalec v poslanski zbornici (1981–1990); doktor pravnih znanosti (univerza v Strasbourg, 1990); profesor (univerzi v Liègu in Strasbourg, Collège d'Europe, Institut royal supérieur de Défense, univerza Montesquieu v Bordeaux; Collège Michel Servet univerz v Parizu; fakultete Notre-Dame de la Paix v Namurju); posebni predstavnik ministrstva za zunanje zadeve (1995–1999); direktor evropskih študij na Institut royal des relations internationales (1998–2003); sodnik prisednik na Conseil d'État (2001–2003); svetovalec Evropske komisije (1990–2003); član Observatoire Internet (2001–2003); sodnik na Splošnem sodišču od 7. oktobra 2003.

Ena Cremona

Rojena leta 1936; diploma iz jezikov s kraljeve univerze na Malti (1955); doktorat iz pravnih znanosti s kraljeve univerze na Malti (1958); odvetnica na Malti od leta 1959; pravna svetovalka pri nacionalnem svetu za ženske (1964–1979); članica komisije za javne uslužbenke (1987–1989); članica upravnega odbora Lombard Bank (Malta) Ltd, predstavnica države kot delničarke (1987–1993); članica volilne komisije od leta 1993; članica komisije za doktorate na pravni fakulteti kraljeve univerze na Malti; članica Evropske komisije proti rasizmu in netolerantnosti (ECRI) (2003–2004); sodnica na Splošnem sodišču od 12. maja 2004.

Ottó Czúcz

Rojen leta 1946; doktorat iz pravnih znanosti z univerze v Szegedu (1971); referent na ministrstvu za delo (1971–1974); predavatelj in profesor (1974–1989), dekan pravne fakultete (1989–1990), prorektor (1992–1997) univerze v Szegedu; odvetnik; član uprave nacionalne pokojninske zavarovalnice; podpredsednik evropskega inštituta za socialno varnost (1998–2002); član znanstvenega sveta mednarodnega združenja za socialno varnost; sodnik na ustavnem sodišču (1998–2004); sodnik na Splošnem sodišču od 12. maja 2004.

Irena Wiszniewska-Bialecka

Rojena leta 1947; diploma iz prava z univerze v Varšavi (1965–1969); raziskovalka (asistentka, docentka, profesorica) na inštitutu pravnih znanosti poljske akademije znanosti (1969–2004); raziskovalka na Inštitutu Max Planck za tuje in mednarodno patentno, avtorsko in konkurenčno pravo v Münchnu (štipendija Foundation AvH; 1985–1986); odvetnica (1992–2000); sodnica na vrhovnem upravnem sodišču (2001–2004); sodnica na Splošnem sodišču od 12. maja 2004.

Irena Pelikánová

Rojena leta 1949; doktorica pravnih znanosti, asistentka za gospodarsko pravo (pred 1989), nato doktorica znanosti, profesorica gospodarskega prava (od l. 1993) na pravni fakulteti Karlove univerze v Pragi; članica vodilnega organa komisije za vrednostne papirje (1999–2002); odvetnica; članica zakonodajnega sveta češke vlade (1998–2004); sodnica na Splošnem sodišču od 12. maja 2004.

Vilenas Vadapalas

Rojen leta 1954; doktor pravnih znanosti (univerza v Moskvi); habilitacija iz pravnih znanosti (univerza v Varšavi); profesor na univerzi v Vilni: mednarodno pravo (od l. 1981), človekove pravice (od l. 1991) in pravo Skupnosti (od l. 2000); svetovalec vlade za zunanje zadeve (1991–1993); član koordinacijske skupine delegacije za pogajanja za pristop k Evropski uniji; generalni direktor oddelka vlade za evropsko pravo (1997–2004); profesor evropskega prava na univerzi v Vilni, nosilec katedre Jean Monnet; predsednik litovskega društva za študije o Evropski uniji; predsednik parlamentarne delovne skupine za ustavno reformo, povezano s pristopom Litve; član mednarodne komisije pravnikov (april 2003); sodnik na Splošnem sodišču od 12. maja 2004.

Küllike Jürimäe

Rojena leta 1962; diploma iz prava z univerze v Tartuju (1981–1986); namestnica državnega tožilca v Talinu (1986–1991); diploma estonske diplomatske šole (1991–1992); pravna svetovalka (1991–1993) in generalna svetovalka pri trgovinski in industrijski zbornici (1992–1993); sodnica na višjem sodišču v Talinu (1993–2004); European Master na področju človekovih pravic in demokratizacije na univerzi v Padovi in univerzi v Nottinghamu (2002–2003); sodnica na Splošnem sodišču od 12. maja 2004.

Ingrida Labucka

Rojena leta 1963; diploma iz prava z univerze v Latviji (1986); inšpektorica na ministrstvu za notranje zadeve za regijo Kirov in mesto Riga (1986–1989); sodnica na sodišču prve stopnje v Rigi (1990–1994); odvetnica (1994–1998 in julij 1999–maj 2000); ministrica za pravosodje (november 1998–julij 1999 in maj 2000–oktober 2002); članica Stalnega arbitražnega sodišča v Haagu (2001–2004); poslanka (2002–2004); sodnica na Splošnem sodišču od 12. maja 2004.

Savvas S. Papasavvas

Rojen leta 1969; študij na univerzi v Atenah (Ptychion leta 1991); podiplomski študij na univerzi Paris II (magistrski študij javnega prava leta 1992) in na univerzi Aix-Marseille III (doktorat iz pravnih znanosti leta 1995); vpis v ciprsko odvetniško zbornico, član odvetniške zbornice v Nikoziji od leta 1993; predavatelj na univerzi na Cipru (1997–2002), docent za ustavno pravo od septembra 2002; raziskovalec na evropskem centru za javno pravo (2001–2002); sodnik na Splošnem sodišču od 12. maja 2004.

Enzo Moavero Milanesi

Rojen leta 1954; doktorat iz pravnih znanosti (univerza La Sapienza v Rimu); specialistični študij iz prava Skupnosti (Collège d'Europe, Brugge); član odvetniške zbornice, odvetnik (1978–1983); predavatelj prava Skupnosti na univerzah La Sapienza (1993–1996) in Luiss (1993–1996 in 2002–2006) v Rimu ter Bocconi v Milanu (1996–2000); svetovalec italijanskega predsednika vlade za vprašanja s področja Skupnosti (1993–1995); uradnik Evropske komisije: pravni svetovalec in nato vodja kabineta podpredsednika (1989–1992), vodja kabineta komisarja za notranji trg (1995–1999) in konkurenco (1999); direktor generalnega direktorata za konkurenco (2000–2002), namestnik generalnega sekretarja Evropske komisije (2002–2005), generalni direktor skupine političnih svetovalcev (BEPA) pri Evropski komisiji (2006); sodnik na Splošnem sodišču od 3. maja 2006 do 15. novembra 2011.

Nils Wahl

Rojen leta 1961; magister prava, univerza v Stockholmu (1987); doktor pravnih znanosti, univerza v Stockholmu (1995); izredni profesor (docent) in nosilec katedre Jean Monet za evropsko pravo (1995); profesor za evropsko pravo na univerzi v Stockholmu (2001); odvetniški kandidat (1987–1989); generalni direktor izobraževalne ustanove (1993–2004); predsednik Nätverket för europarättslig forskning (švedsko združenje za študije evropskega prava) (2001–2006); član Rådet för konkurrensfrågor (svet za konkurenčno pravo) (2001–2006); sodnik na Hovrätten över Skåne och Blekinge (drugostopenjsko sodišče) (2005); sodnik na Splošnem sodišču od 7. oktobra 2006.

Miro Prek

Rojen leta 1965; diploma iz prava (1989); pravniški državni izpit (1994); različne naloge in položaji v javni upravi, zlasti v Službi Vlade RS za zakonodajo (državni podsekretar in namestnik direktorja ter vodja oddelka za evropsko in primerjalno pravo) in v Službi Vlade RS za evropske zadeve (državni podsekretar); član pogajalske skupine za pridružitveni sporazum (1994–1996) in za pristop k Evropski uniji (1998–2003), odgovoren za pravne zadeve; odvetnik; vodja projektov za prilagoditev evropski zakonodaji in za evropsko integracijo, zlasti na zahodnem Balkanu; vodja oddelka na Sodišču Evropskih skupnosti (2004–2006); sodnik na Splošnem sodišču od 7. oktobra 2006.

Alfred Dittrich

Rojen leta 1950; študij prava na univerzi Erlangen-Nürnberg (1970–1975); pravnik pripravnik na območju višjega regionalnega sodišča v Nürnbergu (1975–1978); referent na zveznem ministrstvu za gospodarstvo (1978–1982); referent na stalnem predstavništvu Zvezne republike Nemčije pri Evropskih skupnostih (1982); referent na zveznem ministrstvu za gospodarstvo, pristojen za vprašanja prava Skupnosti in konkurence (1983–1992); vodja oddelka „Pravo Evropske unije“ (1992–2007) na ministrstvu za pravosodje; vodja nemških članov delovne skupine „Sodišče“ pri Svetu; zastopnik nemške vlade v številnih zadevah pred Sodiščem Evropskih skupnosti; sodnik na Splošnem sodišču od 17. septembra 2007.

Santiago Soldevila Frago

Rojen leta 1960; diploma iz prava z Universidad Autónoma de Barcelona (1983); sodnik (1985); od l. 1992 sodnik, specializiran za upravne spore, na višjem sodišču na Kanarskih otokih, Santa Cruz de Tenerife (1992 in 1993), in na Audiencia Nacional (Madrid, maj 1998–avgust 2007), kjer je odločal o pravnih sredstvih v davčnih sporih (DDV), o pravnih sredstvih, vloženih zoper določbe splošnih predpisov ministrstva za gospodarstvo in njegove odločbe o državnih pomočeh ali premoženjski odgovornosti državne uprave, ter o pravnih sredstvih, vloženih zoper vse sporazume osrednjih gospodarskih regulatorjev na področju bančništva, borznih poslov, energetike, zavarovalništva in varstva konkurence; strokovni sodelavec na ustavnem sodišču (1993–1998); sodnik na Splošnem sodišču od 17. septembra 2007.

Laurent Truchot

Rojen leta 1962; diploma z Institut d'études politiques de Paris (1984); študent École nationale de la magistrature (1986–1988); sodnik na tribunal de grande instance v Marseillu (januar 1988–januar 1990); sodni uradnik oddelka za civilne zadeve na ministrstvu za pravosodje (januar 1990–junij 1992); namestnik vodje in nato vodja splošnega oddelka za konkurenco, potrošnike in preprečevanje goljufij na ministrstvu za gospodarstvo, finance in industrijo (junij 1992–september 1994); tehnični svetovalec ministra za pravosodje (september 1994–maj 1995); sodnik na tribunal de grande instance v Nîmesu (maj 1995–maj 1996); strokovni sodelavec pri generalnem pravobranilcu P. Légerju na Sodišču (maj 1996–december 2001); strokovni svetovalec na Cour de cassation (december 2001–avgust 2007); sodnik na Splošnem sodišču od 17. septembra 2007.

Sten Frimodt Nielsen

Rojen leta 1963; diploma iz prava z univerze v Københavnu (1988); uradnik na ministrstvu za zunanje zadeve (1988–1991); predavatelj mednarodnega in evropskega prava na univerzi v Københavnu (1988–1991); sekretar pri stalnem predstavništvu Danske pri Združenih narodih v New Yorku (1991–1994); uradnik v pravni službi ministrstva za zunanje zadeve (1994–1995); izredni profesor na univerzi v Københavnu (1995); svetovalec in nato glavni svetovalec službe predsednika vlade (1995–1998); minister svetovalec stalnega predstavništva Danske pri Evropski uniji (1998–2001); posebni svetovalec službe predsednika vlade za pravna vprašanja (2001–2002); vodja oddelka in pravni svetovalec službe predsednika vlade (marec 2002–julij 2004); državni podsekretar in pravni svetovalec službe predsednika vlade (avgust 2004–avgust 2007); sodnik na Splošnem sodišču od 17. septembra 2007.

Kevin O'Higgins

Rojen leta 1946; študij na Crescent College v Limericku, Clongowes Wood College, University College Dublin (B.A. degree in diploma iz evropskega prava) in na Kings Inns; vpisan v irsko odvetniško zbornico od leta 1968; barrister (1968–1982); Senior Counsel (Inner Bar of Ireland, 1982–1986); sodnik na Circuit court (1986–1997); sodnik na irskem High Court (1997–2008); bencher of Kings Inns; predstavnik Irske pri posvetovalnem svetu evropskih sodnikov (2000–2008); sodnik na Splošnem sodišču od 15. septembra 2008.

Heikki Kanninen

Rojen leta 1952; diploma šole za visoke poslovne študije v Helsinkih in pravne fakultete univerze v Helsinkih; strokovni sodelavec na vrhovnem upravnem sodišču Finske; generalni sekretar odbora za reformo pravnega varstva v javni upravi; glavni administrator na vrhovnem upravnem sodišču; generalni sekretar pri odboru za reformo upravnega sodnega postopka, svetovalec direktorata za zakonodajo ministrstva za pravosodje; namestnik sodnega tajnika Sodišča EFTE; strokovni sodelavec na Sodišču Evropskih skupnosti; sodnik na vrhovnem upravnem sodišču (1998–2005); član odbora za pritožbe beguncev; podpredsednik odbora za razvoj finskih sodnih institucij; sodnik na Sodišču za javne uslužbenke (6. oktober 2005–6. oktober 2009); sodnik na Splošnem sodišču od 7. oktobra 2009.

Juraj Schwarcz

Rojen leta 1952; doktor pravnih znanosti (univerza Comenius v Bratislavi, 1979); pravni svetovalec v podjetju (1975–1990); sodni tajnik za trgovinski register na mestnem sodišču v Košicah (1991); sodnik na občinskem sodišču v Košicah (januar–oktober 1992); sodnik in predsednik senata regionalnega sodišča v Košicah (november 1992–2009); sodnik, dodeljen na vrhovno sodišče Slovaške republike, oddelek za gospodarsko pravo (oktober 2004–september 2005); predsednik senata za gospodarsko pravo regionalnega sodišča v Košicah (oktober 2005–september 2009); zunanji član oddelka za trgovinsko in gospodarsko pravo univerze P. J. Šafárik v Košicah (1997–2009); zunanji član predavateljskega zbora pravne akademije (2005–2009); sodnik na Splošnem sodišču od 7. oktobra 2009.

Marc van der Woude

Rojen leta 1960; študij prava (univerza v Groninguenu, 1983); študij na Collège d'Europe (1983–1984); asistent na Collège d'Europe (1984–1986); predavatelj na univerzi v Leidnu (1986–1987); poročevalec pri generalnem direktoratu za konkurenco Komisije Evropskih skupnosti (1987–1989); strokovni sodelavec na Sodišču Evropskih skupnosti (1989–1992); politični koordinator pri generalnem direktoratu za konkurenco Komisije Evropskih skupnosti (1992–1993); član pravne službe Komisije Evropskih skupnosti (1993–1995); odvetnik, član odvetniške zbornice v Bruslju od leta 1995; profesor na univerzi Érasme de Rotterdam od leta 2000; avtor številnih publikacij; sodnik na Splošnem sodišču od 13. septembra 2010.

Dimitrios Gratsias

Rojen leta 1957; diploma iz prava z univerze v Atenah (1980); magisterij iz javnega prava z univerze Paris I, Panthéon-Sorbonne (1981); potrdilo univerzitetnega centra za skupnostne in evropske študije (univerza Paris I) (1982); strokovni sodelavec pri Conseil d'État (1985–1992); višji strokovni sodelavec pri Conseil d'État (1992–2005); strokovni sodelavec na Sodišču Evropskih skupnosti (1994–1996); nadomestni član grškega vrhovnega sodišča posebne pristojnosti (1998 in 1999); pravni svetovalec pri Conseil d'État (2005); član posebnega sodišča za obravnavo disciplinskih zadev v zvezi s sodniki (2006); član vrhovnega upravnosodnega sveta (2008); inšpektor za upravná sodišča (2009 in 2010); sodnik na Splošnem sodišču od 25. oktobra 2010.

Andrei Popescu

Rojen leta 1948; diploma iz prava z univerze v Bukarešti (1971); podiplomski študij mednarodnega delovnega prava in evropskega socialnega prava, univerza v Ženevi (1973–1974); doktorat iz pravnih znanosti z univerze v Bukarešti (1980); asistent pripravnik (1971–1973), asistent (1974–1985) in nato predavatelj delovnega prava na univerzi v Bukarešti (1985–1990); glavni raziskovalec na inštitutu za znanstvene raziskave na področju dela in socialne varnosti (1990–1991); namestnik generalnega direktorja (1991–1992), nato direktor (1992–1996) na ministrstvu za delo in socialno varnost; docent (1997), nato profesor na nacionalni šoli za politične in upravne študije v Bukarešti (2000); državni sekretar na ministrstvu za evropsko integracijo (2001–2005); vodja oddelka na zakonodajnem svetu Romunije (1996–2001 in 2005–2009); direktor in ustanovitelj *romunske revije za evropsko pravo*; predsednik romunskega društva za evropsko pravo (2009–2010); zastopnik romunske vlade pred sodišči Evropske unije (2009–2010); sodnik na Splošnem sodišču od 26. novembra 2010.

Marijana Kančeva

Rojena leta 1958; diploma iz prava z univerze v Sofiji (1979–1984); dodatni magisterij iz evropskega prava z Institut d'études européennes de l'université libre de Bruxelles (2008–2009); specializaciji iz gospodarskega prava in prava intelektualne lastnine; sodnica pripravnica na regionalnem sodišču v Sofiji (1985–1986); pravna svetovalka (1986–1988); odvetnica pri odvetniški zbornici v Sofiji (1988–1992); generalna direktorica urada diplomatskih služb pri ministrstvu za zunanje zadeve (1992–1994); opravljanje odvetniškega poklica v Sofiji (1994–2011) in Bruslju (2007–2011); arbitrica v Sofiji v okviru reševanja gospodarskih sporov; udeležba pri redakciji različnih zakonodajnih besedil kot pravna svetovalka v bolgarskem parlamentu; sodnica na Splošnem sodišču od 19. septembra 2011.

Emmanuel Coulon

Rojen leta 1968; študij prava (univerza Panthéon-Assas, Pariz); študij managementa (univerza Paris-Dauphine); Collège d'Europe (1992); sprejemni izpit za regionalni center za izobraževanje za odvetniški poklic v Parizu; potrdilo odvetniške zbornice v Bruslju o sposobnosti za opravljanje odvetniškega poklica; opravljanje odvetniškega poklica v Bruslju; uspešno opravljen natečaj Komisije Evropskih skupnosti; strokovni sodelavec na Splošnem sodišču (kabinet predsednika A. Saggia, 1996–1998; kabinet predsednika B. Vestendorfa, 1998–2002); vodja kabineta predsednika Splošnega sodišča (2003–2005); sodni tajnik na Splošnem sodišču od 6. oktobra 2005.

2. Spremembe v sestavi Splošnega sodišča leta 2011

Emmanuel Coulon, sodni tajnik Splošnega sodišča od 6. oktobra 2005, ki se mu je mandat iztekel 5. oktobra 2011, je bil ponovno imenovan na ta položaj 13. aprila 2011, in sicer za obdobje od 6. oktobra 2011 do 5. oktobra 2017.

Slavnostna seja 19. septembra 2011

Po odstopu sodnika Teodorja Čipeva so predstavniki vlad držav članic Evropske unije s sklepom z dne 8. septembra 2011 za sodnico Splošnega sodišča Evropske unije imenovali Marijano Kančevo, in sicer za obdobje od 12. septembra 2011 do 31. avgusta 2013.

3. Protokolarni vrstni red

od 1. januarja 2011 do 18. septembra 2011

M. JAEGER, predsednik Splošnega sodišča
J. AZIZI, predsednik senata
N. J. FORWOOD, predsednik senata
O. CZÚCZ, predsednik senata
I. PELIKÁNOVÁ, predsednica senata
S. PAPASAVVAS, predsednik senata
E. MOAVERO MILANESI, predsednik senata
A. DITTRICH, predsednik senata
L. TRUCHOT, predsednik senata
M. E. MARTINS RIBEIRO, sodnica
F. DEHOUSSE, sodnik
E. CREMONA, sodnica
I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA, sodnica
V. VADAPALAS, sodnik
K. JÜRIMÄE, sodnica
I. LABUCKA, sodnica
N. WAHL, sodnik
M. PREK, sodnik
S. SOLDEVILA FRAGOSO, sodnik
S. FRIMODT NIELSEN, sodnik
K. O'HIGGINS, sodnik
H. KANNINEN, sodnik
J. SCHWARCZ, sodnik
M. VAN DER WOUDE, sodnik
D. GRATSIAS, sodnik
A. POPESCU, sodnik

E. COULON, sodni tajnik

od 19. septembra 2011 do 15. novembra 2011

M. JAEGER, predsednik Splošnega sodišča
J. AZIZI, predsednik senata
N. J. FORWOOD, predsednik senata
O. CZÚCZ, predsednik senata
I. PELIKÁNOVÁ, predsednica senata
S. PAPASAVVAS, predsednik senata
E. MOAVERO MILANESI, predsednik senata
A. DITTRICH, predsednik senata
L. TRUCHOT, predsednik senata
M. E. MARTINS RIBEIRO, sodnica
F. DEHOUSSE, sodnik
E. CREMONA, sodnica
I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA, sodnica
V. VADAPALAS, sodnik
K. JÜRIMÄE, sodnica
I. LABUCKA, sodnica
N. WAHL, sodnik
M. PREK, sodnik
S. SOLDEVILA FRAGOSO, sodnik
S. FRIMODT NIELSEN, sodnik
K. O'HIGGINS, sodnik
H. KANNINEN, sodnik
J. SCHWARCZ, sodnik
M. VAN DER WOUDE, sodnik
D. GRATSIAS, sodnik
A. POPESCU, sodnik
M. KANČEVA, sodnica

E. COULON, sodni tajnik

od 16. novembra 2011 do 22. novembra 2011

M. JAEGER, predsednik Splošnega sodišča
J. AZIZI, predsednik senata
N. J. FORWOOD, predsednik senata
O. CZÚCZ, predsednik senata
I. PELIKÁNOVÁ, predsednica senata
S. PAPASAVVAS, predsednik senata
A. DITTRICH, predsednik senata
L. TRUCHOT, predsednik senata
M. E. MARTINS RIBEIRO, sodnica
F. DEHOUSSE, sodnik
E. CREMONA, sodnica
I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA, sodnica
V. VADAPALAS, sodnik
K. JÜRIMÄE, sodnica
I. LABUCKA, sodnica
N. WAHL, sodnik
M. PREK, sodnik
S. SOLDEVILA FRAGOSO, sodnik
S. FRIMODT NIELSEN, sodnik
K. O'HIGGINS, sodnik
H. KANNINEN, sodnik
J. SCHWARCZ, sodnik
M. VAN DER WOUDE, sodnik
D. GRATSIAS, sodnik
A. POPESCU, sodnik
M. KANČEVA, sodnica

E. COULON, sodni tajnik

od 23. novembra 2011 do 31. decembra 2011

M. JAEGER, predsednik Splošnega sodišča
J. AZIZI, predsednik senata
N. J. FORWOOD, predsednik senata
O. CZÚCZ, predsednik senata
I. PELIKÁNOVÁ, predsednica senata
S. PAPASAVVAS, predsednik senata
A. DITTRICH, predsednik senata
L. TRUCHOT, predsednik senata
H. KANNINEN, predsednik senata
M. E. MARTINS RIBEIRO, sodnica
F. DEHOUSSE, sodnik
E. CREMONA, sodnica
I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA, sodnica
V. VADAPALAS, sodnik
K. JÜRIMÄE, sodnica
I. LABUCKA, sodnica
N. WAHL, sodnik
M. PREK, sodnik
S. SOLDEVILA FRAGOSO, sodnik
S. FRIMODT NIELSEN, sodnik
K. O'HIGGINS, sodnik
J. SCHWARCZ, sodnik
M. VAN DER WOUDE, sodnik
D. GRATSIAS, sodnik
A. POPESCU, sodnik
M. KANČEVA, sodnica

E. COULON, sodni tajnik

4. Nekdanji člani Splošnega sodišča

Edward David Alexander Ogilvy (1989–1992)
Christos Yeraris (1989–1992)
José Luis Da Cruz Vilaça (1989–1995), predsednik od 1989. do 1995.
Jacques Biancarelli (1989–1995)
Donal Patrick Michael Barrington (1989–1996)
Romain Alphonse Schintgen (1989–1996)
Heinrich Kirschner (1989–1997)
Antonio Saggio (1989–1998), predsednik od 1995. do 1998.
Cornelis Paulus Briët (1989–1998)
Koen Lenaerts (1989–2003)
Bo Vesterdorf (1989–2007), predsednik od 1998. do 2007.
Rafael García-Valdecasas y Fernández (1989–2007)
Andreas Kalogeropoulos (1992–1998)
Christopher William Bellamy (1992–1999)
André Potocki (1995–2001)
Rui Manuel Gens de Moura Ramos (1995–2003)
Pernilla Lindh (1995–2006)
Virpi Tiili (1995–2009)
John D. Cooke (1996–2008)
Jörg Pirrung (1997–2007)
Paolo Mengozzi (1998–2006)
Arjen W. H. Meij (1998–2010)
Mihalis Vilaras (1998–2010)
Hubert Legal (2001–2007)
Verica Trstenjak (2004–2006)
Daniel Šváby (2004–2009)
Enzo Moavero Milanesi (2006–2011)
Valeriu M. Ciucă (2007–2010)
Teodor Čipev (2007–2010)

Predsedniki

José Luis Da Cruz Vilaça (1989–1995)
Antonio Saggio (1995–1998)
Bo Vesterdorf (1998–2007)

Sodni tajnik

Hans Jung (1989–2005)

C – Sodna statistika Splošnega sodišča

Splošna dejavnost Splošnega sodišča

1. Vložene zadeve, končane zadeve, nerešene zadeve (2007–2011)

Vložene zadeve

2. Vrste postopkov (2007–2011)
3. Vrsta pravnega sredstva (2007–2011)
4. Predmet pravnega sredstva (2007–2011)

Končane zadeve

5. Vrste postopkov (2007–2011)
6. Predmet pravnega sredstva (2011)
7. Predmet pravnega sredstva (2007–2011) (sodbe in sklepi)
8. Sestava (2007–2011)
9. Trajanje postopkov v mesecih (2007–2011) (sodbe in sklepi)

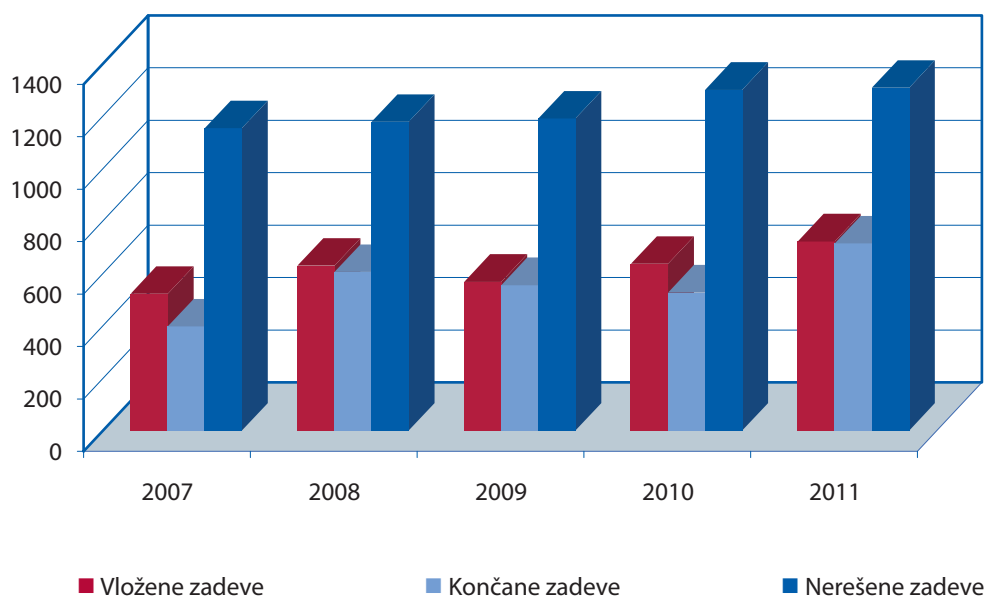
Nerešene zadeve na dan 31. decembra

10. Vrste postopkov (2007–2011)
11. Predmet pravnega sredstva (2007–2011)
12. Sestava (2007–2011)

Razno

13. Začasne odredbe (2007–2011)
14. Hitri postopek (2007–2011)
15. Odločbe Splošnega sodišča, zoper katere je bila pri Sodišču vložena pritožba (1989–2011)
16. Porazdelitev pritožb, predloženih Sodišču, glede na vrsto postopka (2007–2011)
17. Izidi pritožbenih postopkov pred Sodiščem (2011) (sodbe in sklepi)
18. Izidi pritožbenih postopkov pred Sodiščem (2007–2011) (sodbe in sklepi)
19. Splošni razvoj (1989–2011) (vložene zadeve, končane zadeve, nerešene zadeve)

1. *Splošna dejavnost Splošnega sodišča – Vložene zadeve, končane zadeve, nerešene zadeve (2007–2011)*^{1 2}

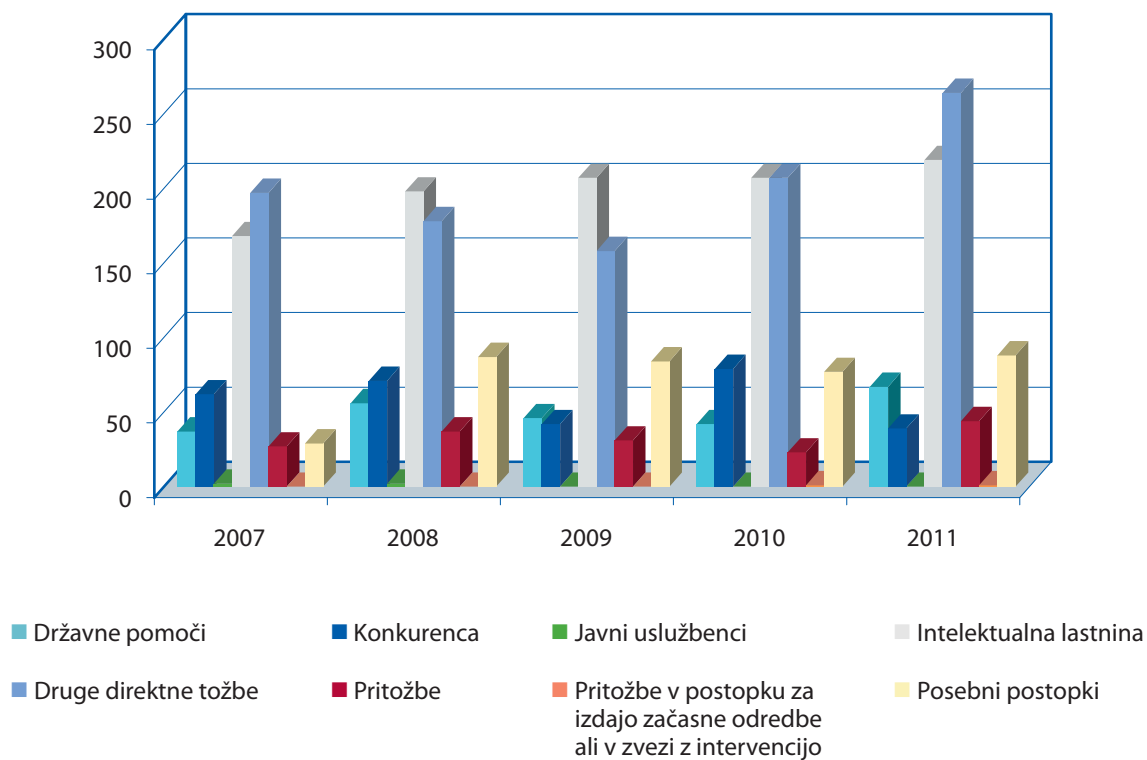
	2007	2008	2009	2010	2011
Vložene zadeve	522	629	568	636	722
Končane zadeve	397	605	555	527	714
Nerešene zadeve	1154	1178	1191	1300	1308

¹ Če ni drugače označeno, so v tej in naslednjih tabelah upoštevani posebni postopki.

Za „posebne postopke“ se štejejo: ugovor zoper sodbo (člen 41 Statuta Sodišča; člen 122 Poslovnika Splošnega sodišča); ugovor tretjega (člen 42 Statuta Sodišča; člen 123 Poslovnika Splošnega sodišča); obnova postopka (člen 44 Statuta Sodišča; člen 125 Poslovnika Splošnega sodišča); razlaga sodbe (člen 43 Statuta Sodišča; člen 129 Poslovnika Splošnega sodišča); odmera stroškov (člen 92 Poslovnika Splošnega sodišča); pravna pomoč (člen 96 Poslovnika Splošnega sodišča) in poprava sodbe (člen 84 Poslovnika Splošnega sodišča).

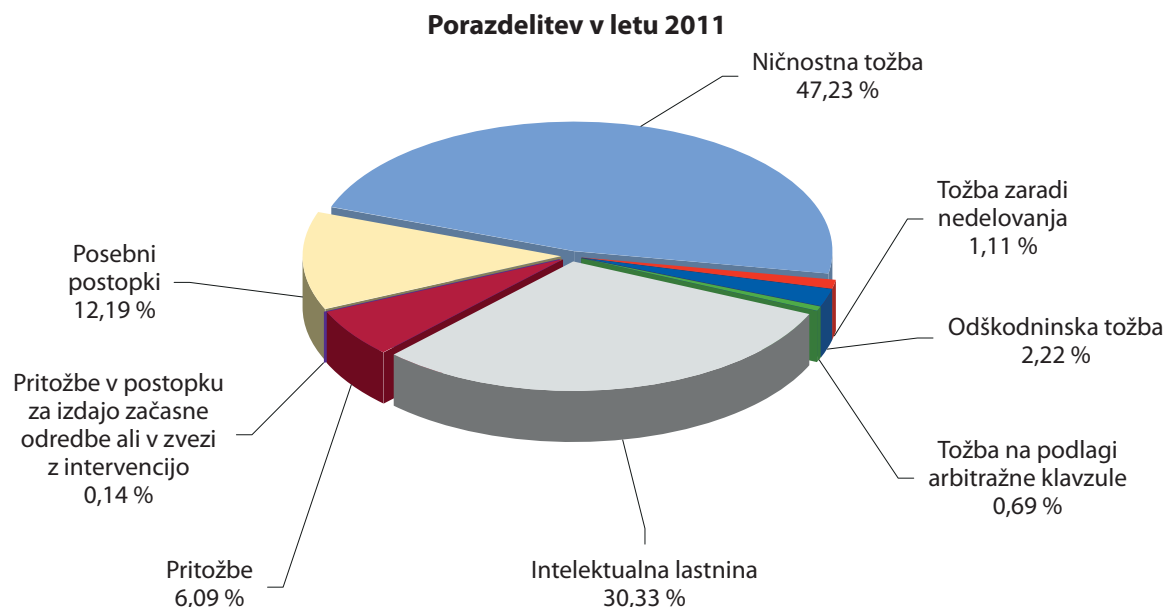
² Če ni drugače navedeno, se v tej in naslednjih tabelah ne upoštevajo postopki za izdajo začasne odredbe.

2. Vložene zadeve – Vrste postopkov (2007–2011)

	2007	2008	2009	2010	2011
Državne pomoči	37	56	46	42	67
Konkurenca	62	71	42	79	39
Javni uslužbenci	2	2			
Intelektualna lastnina	168	198	207	207	219
Druge direktne tožbe	197	178	158	207	264
Pritožbe	27	37	31	23	44
Pritožbe v postopku za izdajo začasne odredbe ali v zvezi z intervencijo				1	1
Posebni postopki	29	87	84	77	88
Skupaj	522	629	568	636	722

3. Vložene zadeve – Vrsta pravnega sredstva (2007–2011)

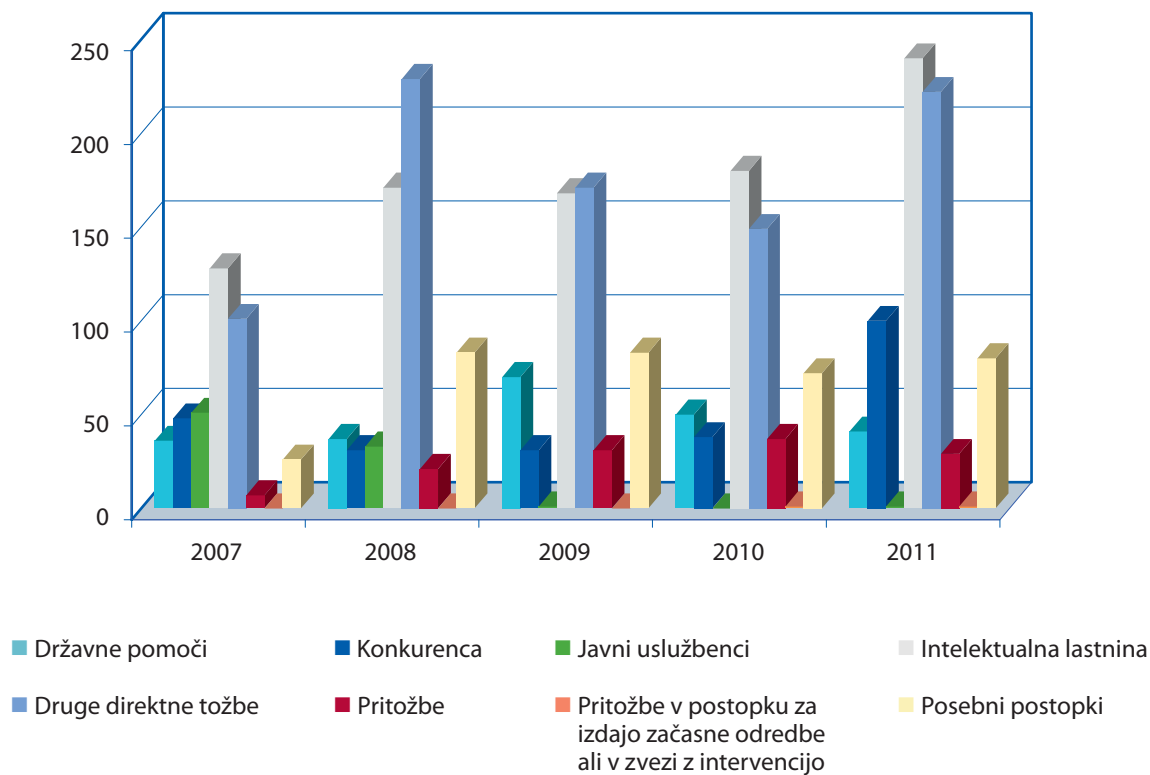
	2007	2008	2009	2010	2011
Ničnostna tožba	251	269	214	304	341
Tožba zaradi nedelovanja	12	9	7	7	8
Odškodninska tožba	27	15	13	8	16
Tožba na podlagi arbitražne klavzule	6	12	12	9	5
Intelektualna lastnina	168	198	207	207	219
Javni uslužbenci	2	2			
Pritožbe	27	37	31	23	44
Pritožbe v postopku za izdajo začasne odredbe ali v zvezi z intervencijo				1	1
Posebni postopki	29	87	84	77	88
Skupaj	522	629	568	636	722

4. Vložene zadeve – Predmet pravnega sredstva (2007–2011)¹

	2007	2008	2009	2010	2011
Arbitražna klavzula	6	12	12	9	5
Carinska unija in skupna carinska tarifa	5	1	5	4	10
Dostop do dokumentov	11	22	15	19	21
Državne pomoči	37	55	46	42	67
Ekonomska in monetarna politika				4	4
Ekonomska, socialna in teritorialna kohezija	17	6	6	24	3
Energija			2		1
Finančne določbe (proračun, finančni okvir, lastna sredstva, boj proti goljufijam)	1		1		
Intelektualna in industrijska lastnina	168	198	207	207	219
Izobraževanje, poklicno usposabljanje, mladina in šport	1				2
Javna naročila	11	31	19	15	18
Javno zdravje	1	2	2	4	2
Kmetijstvo	46	14	19	24	22
Konkurenca	62	71	42	79	39
Kultura	1		1		
Obdavčitev	2			1	1
Območje svobode, varnosti in pravice	3	3	2		1
Okolje	27	7	4	15	6
Omejevalni ukrepi (zunanje delovanje)	12	7	7	21	93
Podjetniško pravo			1		
Pravica do ustanavljanja		1			
Pravo institucij	19	23	32	17	44
Približevanje zakonodaj	1				
Pristop novih držav			1		
Promet	4	1		1	1
Prosti pretok blaga	1	1	1		
Prosto gibanje oseb	4	1	1	1	
Raziskave, tehnološki razvoj in veselje	4		6	3	4
Registracija, evalvacija, avtorizacija in omejevanje kemikalij (Uredba REACH)				8	3
Skupna ribiška politika	5	23	1	19	3
Skupna varnostna in zunanja politika				1	
Socialna politika	5	6	2	4	5
Svoboda opravljanja storitev		3	4	1	
Trgovinska politika	9	10	8	9	11
Varstvo potrošnikov		2			
Zunanje delovanje Evropske unije	1	2	5	1	2
Skupaj Pogodba ES/PDEU	464	502	452	533	587
Skupaj Pogodba PJ		1			
Skupaj Pogodba AE				1	
Kadrovski predpisi za uradnike	29	39	32	25	47
Posebni postopki	29	87	84	77	88
SKUPAJ	522	629	568	636	722

¹ Zaradi začetka veljavnosti Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) 1. decembra 2009 je postala nujna sprememba predstavitve predmeta pravnega sredstva. Podatki za obdobje 2007–2009 so bili zato obdelani.

5. Končane zadeve – Vrste postopkov (2007–2011)

	2007	2008	2009	2010	2011
Državne pomoči	36	37	70	50	41
Konkurenca	48	31	31	38	100
Javni uslužbenci	51	33	1		1
Intellectualna lastnina	128	171	168	180	240
Druge direktne tožbe	101	229	171	149	222
Pritožbe	7	21	31	37	29
Pritožbe v postopku za izdajo začasne odredbe ali v zvezi z intervencijo				1	1
Posebni postopki	26	83	83	72	80
Skupaj	397	605	555	527	714

6. Končane zadeve – Predmet pravnega sredstva (2011)

	Sodbe	Sklepi	Skupaj
Arbitražna klavzula	2	4	6
Carinska unija in skupna carinska tarifa	1		1
Dostop do dokumentov	11	12	23
Državne pomoči	21	20	41
Ekonomska in monetarna politika		3	3
Ekonomska, socialna in teritorialna kohezija	6	3	9
Intelektualna in industrijska lastnina	178	62	240
Izobraževanje, poklicno usposabljanje, mladina in šport		1	1
Javna naročila	13	2	15
Javno zdravje	2	1	3
Kmetijstvo	13	13	26
Konkurenca	91	9	100
Okolje	11	11	22
Omejevalni ukrepi (zunanje delovanje)	4	28	32
Pravo institucij	8	28	36
Promet		1	1
Prosto gibanje oseb	2		2
Raziskave, tehnološki razvoj in veselje	1	4	5
Registracija, evalvacija, avtorizacija in omejevanje kemikalij (Uredba REACH)		4	4
Skupna ribiška politika		5	5
Socialna politika	2	3	5
Svoboda opravljanja storitev	2	1	3
Trgovinska politika	8	2	10
Varstvo potrošnikov	1		1
Zunanje delovanje Evropske unije		5	5
Skupaj Pogodba ES/PDEU	377	222	599
Skupaj Pogodba AE		1	1
Kadrovski predpisi za uradnike	16	18	34
Posebni postopki		80	80
SKUPAJ	393	321	714

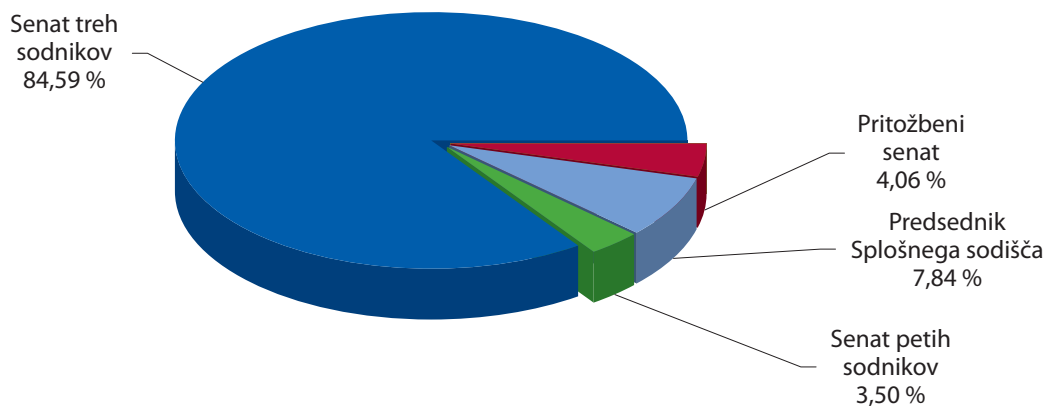
7. Končane zadeve – Predmet pravnega sredstva (2007–2011)¹ (sodbe in sklepi)

	2007	2008	2009	2010	2011
Arbitražna klavzula	10	9	10	12	6
Carinska unija in skupna carinska tarifa	3	6	10	4	1
Dostop do dokumentov	7	15	6	21	23
Državne pomoči	36	37	70	50	41
Ekonomska in monetarna politika	1	1		2	3
Ekonomska, socialna in teritorialna kohezija	5	42	3	2	9
Energija				2	
Finančne določbe (proračun, finančni okvir, lastna sredstva, boj proti goljufigam)		2	2		
Industrijska politika	1				
Intelektualna in industrijska lastnina	129	171	169	180	240
Izobraževanje, poklicno usposabljanje, mladina in šport				1	1
Javna naročila	7	26	12	16	15
Javno zdravje	2	1	1	2	3
Kmetijstvo	13	48	46	16	26
Konkurenca	38	31	31	38	100
Kultura		1	2		
Obdavčitev		2		1	
Območje svobode, varnosti in pravice	2	1	3		
Okolje	10	17	9	6	22
Omejevalni ukrepi (zunanje delovanje)	3	6	8	10	32
Podjetniško pravo	1			1	
Pravica do ustanavljanja		1			
Pravo institucij	10	22	20	26	36
Približevanje zakonodaj	1	1			
Pristop novih držav			1		
Promet	1	3		2	1
Prosti pretok blaga		2	3		
Prosto gibanje oseb	4	2	1		2
Raziskave, tehnološki razvoj in veselje	1	1	1	3	5
Registracija, evalvacija, avtorizacija in omejevanje kemikalij (Uredba REACH)					4
Skupna ribiška politika	4	4	17		5
Socialna politika	4	2	6	6	5
Svoboda opravljanja storitev	1		2	2	3
Trgovinska politika	4	12	6	8	10
Varstvo potrošnikov				2	1
Zunanje delovanje Evropske unije	4	2		4	5
Skupaj Pogodba ES/PDEU	302	468	439	417	599
Skupaj Pogodba PJ	10				
Skupaj Pogodba AE	1		1		1
Kadrovski predpisi za uradnike	58	54	32	38	34
Posebni postopki	26	83	83	72	80
SKUPAJ	397	605	555	527	714

¹ Zaradi začetka veljavnosti Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) 1. decembra 2009 je postala nujna sprememba predstavitve predmeta pravnega sredstva. Podatki za obdobje 2007–2009 so bili zato obdelani.

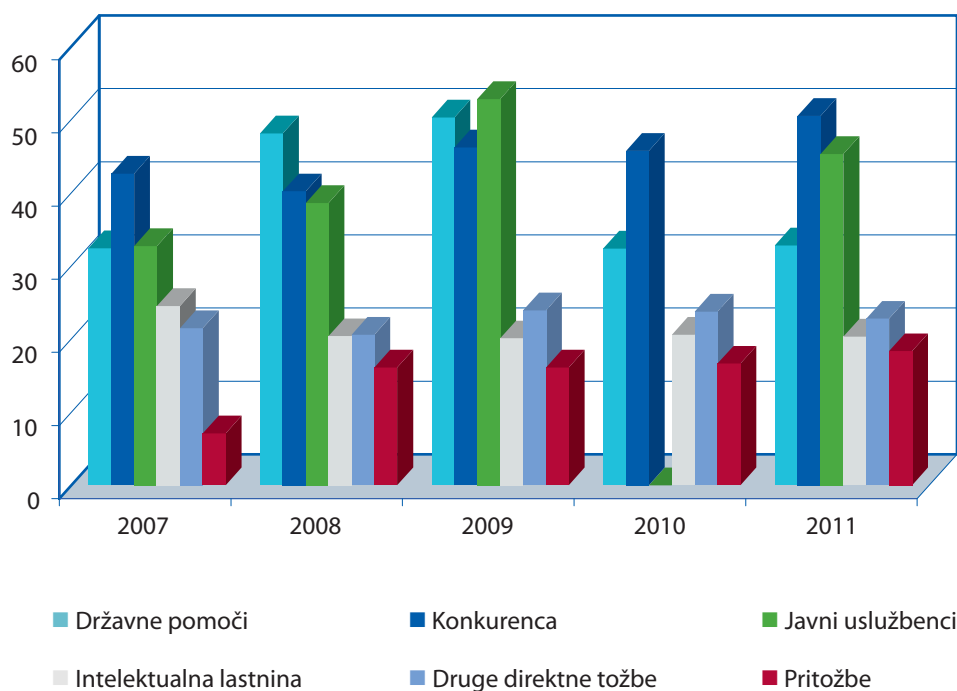
8. Končane zadeve – Sestava (2007–2011)

Porazdelitev v letu 2011

	2007			2008			2009			2010			2011		
	Sodbe	Sklepi	Skupaj	Sodbe	Sklepi	Skupaj	Sodbe	Sklepi	Skupaj	Sodbe	Sklepi	Skupaj	Sodbe	Sklepi	Skupaj
Veliki senat	2		2							2	2				
Pritožbeni senat	3	4	7	16	10	26	20	11	31	22	15	37	15	14	29
Predsednik Splošnega sodišča		16	16		52	52		50	50		54	54		56	56
Senat petih sodnikov	44	8	52	15	2	17	27	2	29	8		8	19	6	25
Senat treh sodnikov	196	122	318	228	282	510	245	200	445	255	168	423	359	245	604
Sodnik posameznik	2		2							3		3			
Skupaj	247	150	397	259	346	605	292	263	555	288	239	527	393	321	714

9. *Končane zadeve – Trajanje postopkov v mesecih (2007–2011)*¹ (sodbe in sklepi)

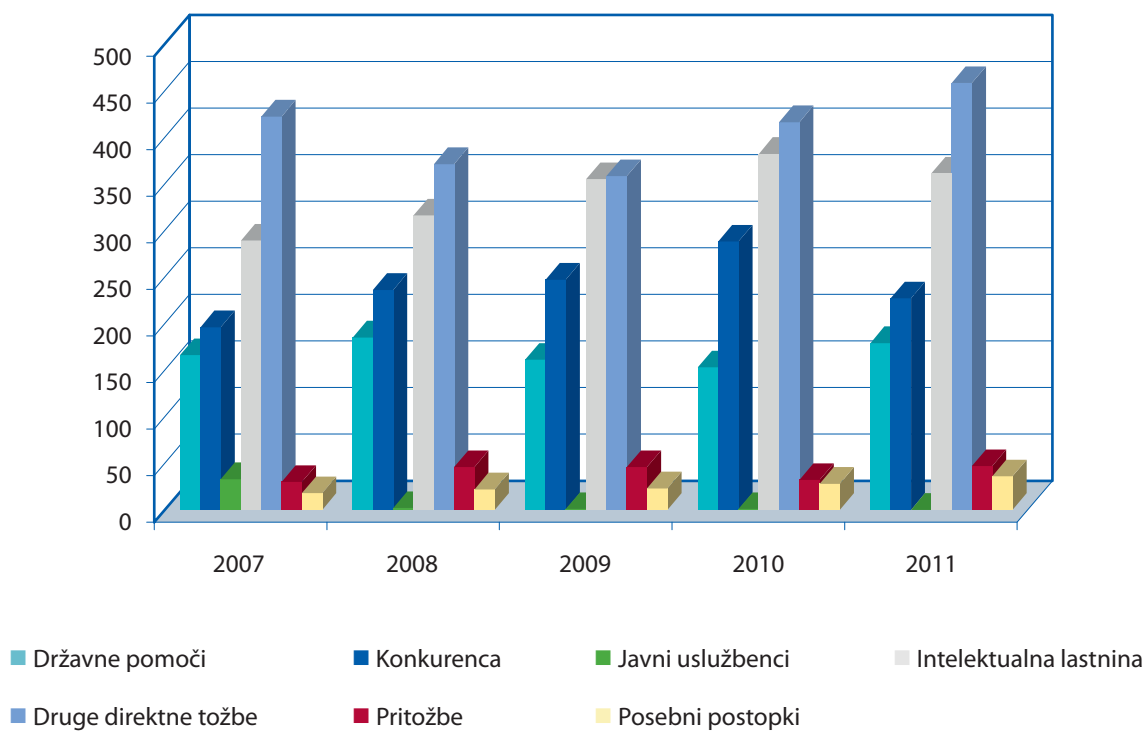

	2007	2008	2009	2010	2011
Državne pomoči	32,4	48,1	50,3	32,4	32,8
Konkurenca	42,6	40,2	46,2	45,7	50,5
Javni uslužbenci	32,7	38,6	52,8		45,3
Intelektualna lastnina	24,5	20,4	20,1	20,6	20,3
Druge direktne tožbe	21,5	20,6	23,9	23,7	22,8
Pritožbe	7,1	16,1	16,1	16,6	18,3

¹ Pri izračunu povprečnega trajanja postopkov se ne upoštevajo: zadeve, v katerih je izdana vmesna sodba; posebni postopki; pritožbe v postopku za izdajo začasne odredbe; zadeve, ki jih je Sodišče odstopilo po spremembi porazdelitve pristojnosti med Sodiščem in Splošnim sodiščem; zadeve, ki jih je Splošno sodišče odstopilo po prevzemu funkcij Sodišča za uslužbenice.

Trajanje je izraženo v mesecih in desetinah mesecev.

10. Nerešene zadeve na dan 31. decembra – Vrste postopkov (2007–2011)

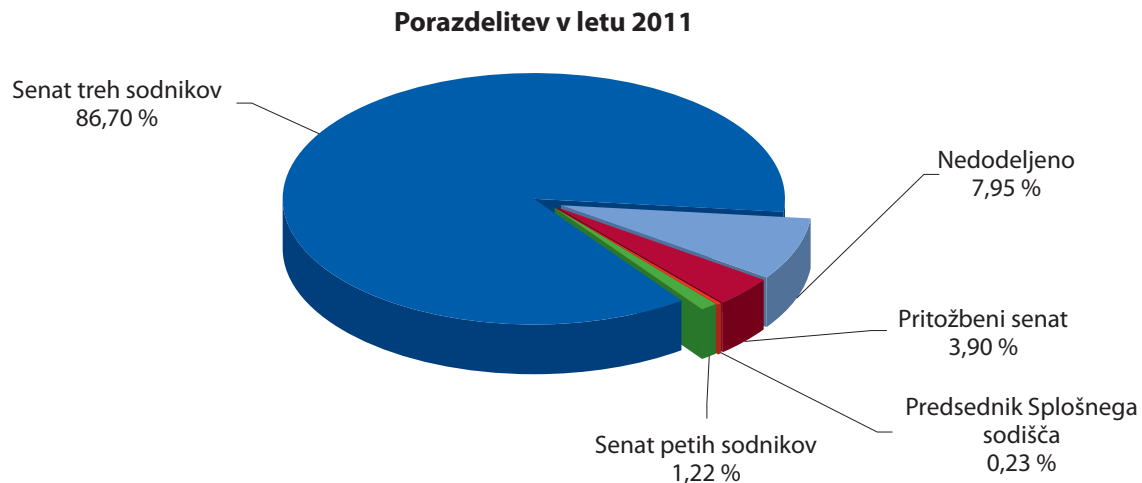
	2007	2008	2009	2010	2011
Državne pomoči	166	185	161	153	179
Konkurenca	196	236	247	288	227
Javni uslužbenci	33	2	1	1	
Intelektualna lastnina	289	316	355	382	361
Druge direktne tožbe	422	371	358	416	458
Pritožbe	30	46	46	32	47
Posebni postopki	18	22	23	28	36
Skupaj	1154	1178	1191	1300	1308

11. Nerešene zadeve na dan 31. decembra – Predmet pravnega sredstva (2007–2011)¹

	2007	2008	2009	2010	2011
Arbitražna klavzula	17	20	22	19	18
Carinska unija in skupna carinska tarifa	16	11	6	6	15
Dostop do dokumentov	28	35	44	42	40
Državne pomoči	166	184	160	152	178
Ekonomska in monetarna politika	1			2	3
Ekonomska, socialna in teritorialna kohezija	49	13	16	38	32
Energija			2		1
Finančne določbe (proračun, finančni okvir, lastna sredstva, boj proti goljufijam)	5	3	2	2	2
Intelktualna in industrijska lastnina	290	317	355	382	361
Izobraževanje, poklicno usposabljanje, mladina in šport	1	1	1		1
Javna naročila	29	34	41	40	43
Javno zdravje	2	3	4	6	5
Kmetijstvo	118	84	57	65	61
Konkurenca	196	236	247	288	227
Kultura	2	1			
Obdavčitev	2				1
Območje svobode, varnosti in pravice	1	3	2	2	3
Okolje	40	30	25	34	18
Omejevalni ukrepi (zunanje delovanje)	18	19	18	29	90
Podjetniško pravo			1		
Pravo institucij	28	29	41	32	40
Približevanje zakonodaj	1				
Promet	4	2	2	1	1
Prosti pretok blaga	3	2			
Prosto gibanje oseb	3	2	2	3	1
Raziskave, tehnološki razvoj in veselje	4	3	8	8	7
Registracija, evalvacija, avtorizacija in omejevanje kemikalij (Uredba REACH)				8	7
Skupna ribiška politika	5	24	8	27	25
Skupna varnostna in zunanja politika				1	1
Socialna politika	6	10	6	4	4
Svoboda opravljanja storitev		3	5	4	1
Trgovinska politika	33	31	33	34	35
Varstvo potrošnikov	1	3	3	1	
Zunanje delovanje Evropske unije	3	3	8	5	2
Skupaj Pogodba ES/PDEU	1072	1106	1119	1235	1223
Skupaj Pogodba PJ		1	1	1	1
Skupaj Pogodba AE	1	1		1	
Kadrovski predpisi za uradnike	63	48	48	35	48
Posebni postopki	18	22	23	28	36
SKUPAJ	1154	1178	1191	1300	1308

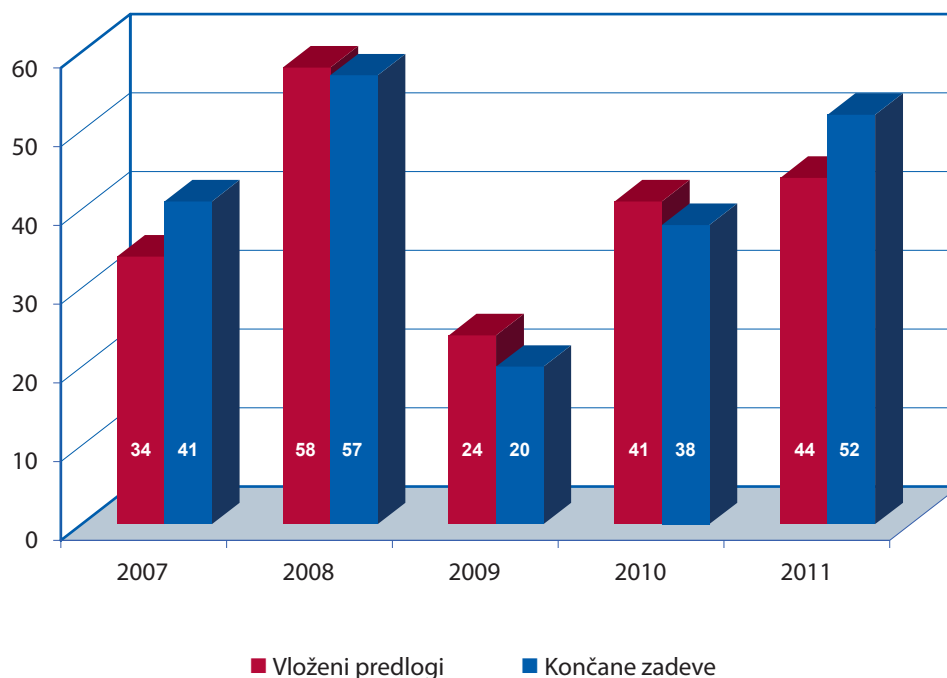
¹ Zaradi začetka veljavnosti Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) 1. decembra 2009 je postala nujna sprememba predstavitve predmeta pravnega sredstva. Podatki za obdobje 2007–2009 so bili zato obdelani.

12. Nerešene zadeve na dan 31. decembra – Sestava (2007–2011)

	2007	2008	2009	2010	2011
Pritožbeni senat	30	46	46	32	51
Predsednik Splošnega sodišča				3	3
Senat petih sodnikov	75	67	49	58	16
Senat treh sodnikov	971	975	1019	1132	1134
Sodnik posameznik			2		
Nedodeljeno	78	90	75	75	104
Skupaj	1154	1178	1191	1300	1308

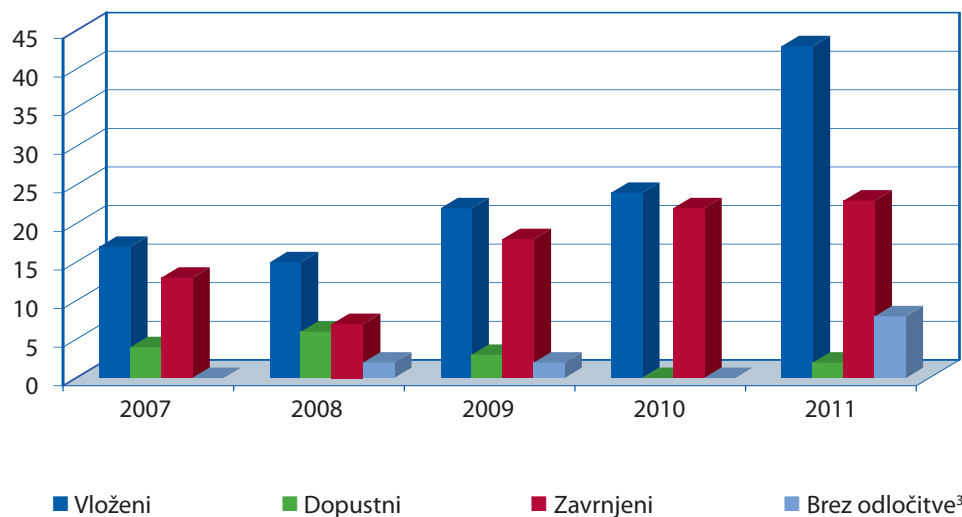
13. Razno – Začasne odredbe (2007–2011)

Porazdelitev v letu 2011

	Vloženi predlogi za izdajo začasne odredbe	Končani postopki za izdajo začasne odredbe	Izid postopka		
			Ugodeno	Izbris zadeve/ustavitev postopka	Zavrnjeno
Arbitražna klavzula	1	1			1
Carinska unija in skupna carinska tarifa	1	1			1
Dostop do dokumentov	1				
Državne pomoči	9	13		3	10
Izobraževanje, poklicno usposabljanje, mladina in šport	1	1		1	
Javna naročila	5	4			4
Kadrovski predpisi za uradnike	1	1			1
Kmetijstvo	2	2			2
Konkurenca	5	12	2		10
Okolje	2	2			2
Omejevalni ukrepi (zunanje delovanje)	11	9		3	6
Pravo institucij	4	5		1	4
Raziskave, tehnološki razvoj in veselje	1	1			1
Skupaj	44	52	2	8	42

14. Razno – Hitri postopek (2007–2011)^{1 2}

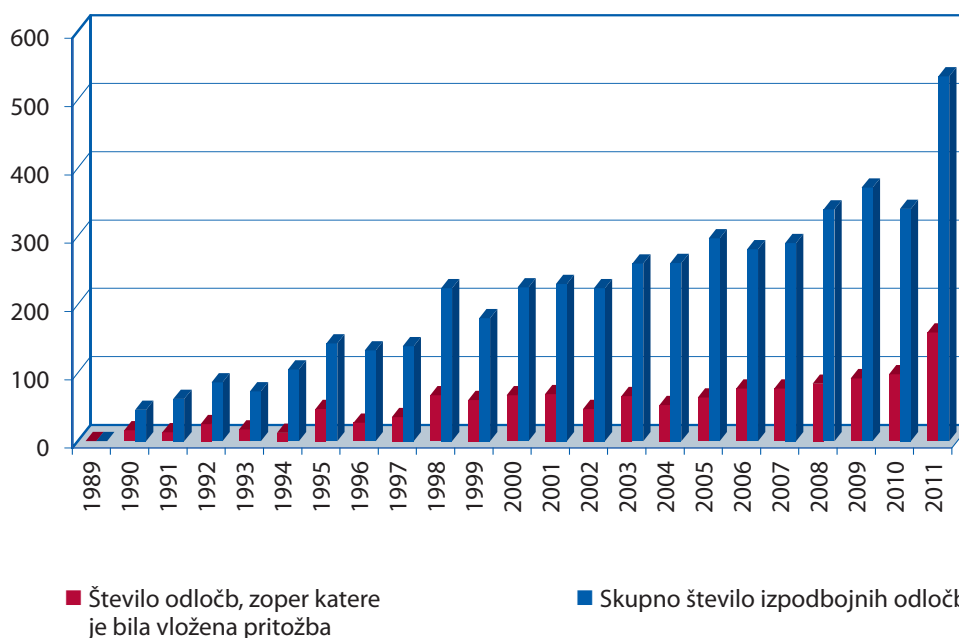
	2007				2008				2009				2010				2011			
	Vloženi	Izid postopka			Vloženi	Izid postopka			Vloženi	Izid postopka			Vloženi	Izid postopka			Vloženi	Izid postopka		
		Dopustni	Zavrnjeni	Brez odločitve³		Dopustni	Zavrnjeni	Brez odločitve³		Dopustni	Zavrnjeni	Brez odločitve³		Dopustni	Zavrnjeni	Brez odločitve³		Dopustni	Zavrnjeni	Brez odločitve³
Arbitražna klavzula					1			1												
Dostop do dokumentov	1		1		2		2		4		4						2		1	
Državne pomoči	1		2		1		1						7		5				2	
Ekonomska, socialna in teritorialna kohezija													1		1					
Javna naročila	2		1		3	1	3		2		2		2		2					
Javno zdravje									1		1									
Kadrovski predpisi za uradnike					1						1									
Kmetijstvo			1		1				2		3									
Konkurenca	1		1		1		1		2		2		3		3		4		4	
Okolje	7	1	6						1			1					2		2	
Omejevalni ukrepi (zunanje delovanje)	3	2	1		4	4			5	1	2	1	10		10		30	2	12	7
Postopek									1		1									
Pravo institucij					1			1	1		1						1			1
Socialna politika																	1			
Svoboda opravljanja storitev									1		1									
Trgovinska politika	2	1					1		2		2						3		2	
Zunanje delovanje Evropske unije													1		1					
Skupaj	17	4	13		15	6	7	2	22	3	18	2	24		22		43	2	23	8

¹ Hitro obravnavanje zadeve pred Splošnim sodiščem je mogoče na podlagi člena 76a Poslovnika. Ta določba velja od 1. februarja 2001.

² Zaradi začetka veljavnosti Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) 1. decembra 2009 je postala nujna sprememba predstavitve predmeta pravnega sredstva. Podatki za obdobje 2007–2009 so bili zato obdelani.

³ V kategorijo „brez odločitve“ spadajo ti primeri: umik predloga, odstop in primeri, v katerih je postopek končan s sklepom, preden je odločeno o zahtevi za hitri postopek.

15. Razno – Odločbe Splošnega sodišča, zoper katere je bila pri Sodišču vložena pritožba (1989–2011)

	Število odločb, zoper katere je bila vložena pritožba	Skupno število izpodbojnih odločb ¹	Odstotek odločb, zoper katere je bila vložena pritožba
1989			
1990	16	46	35 %
1991	13	62	21 %
1992	25	86	29 %
1993	17	73	23 %
1994	12	105	11 %
1995	47	143	33 %
1996	27	133	20 %
1997	35	139	25 %
1998	67	224	30 %
1999	60	180	33 %
2000	67	225	30 %
2001	69	230	30 %
2002	47	224	21 %
2003	66	260	25 %
2004	53	261	20 %
2005	64	297	22 %
2006	77	281	27 %
2007	77	290	27 %
2008	84	339	25 %
2009	92	371	25 %
2010	98	340	29 %
2011	159	534	30 %

¹ Skupno število izpodbojnih odločb – sodbe,časne odredbe in sklepi o zavrnitvi intervencije ter vsi sklepi, s katerimi se postopek konča, razen sklepov o izbrisu zadeve in prenosu – za katere se je rok za vložitev pritožbe iztekel ali zoper katere je bila vložena pritožba.

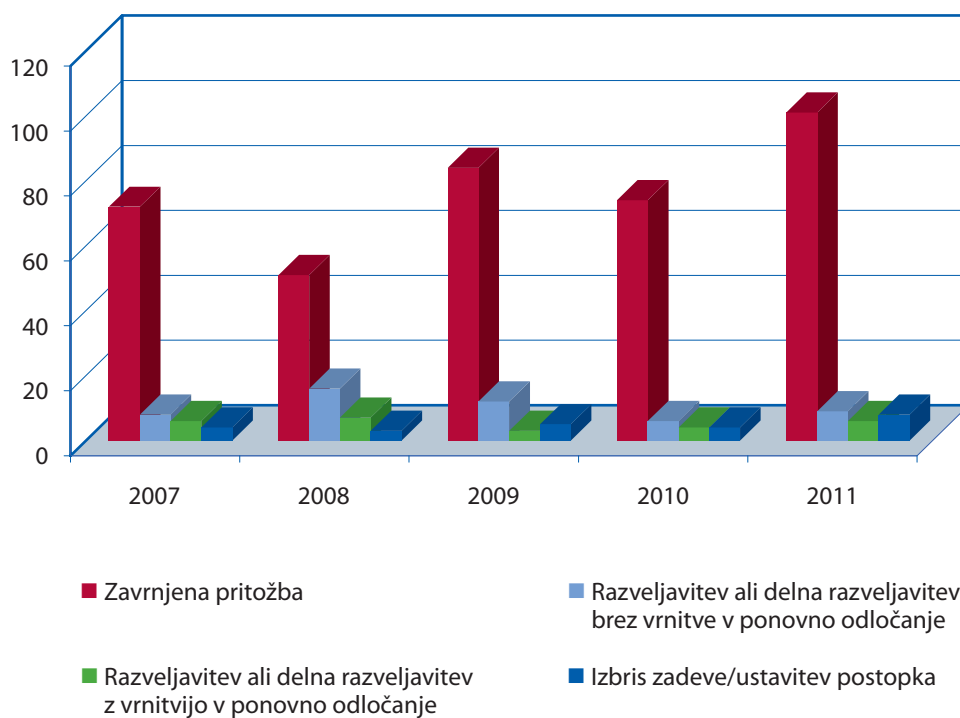
16. Razno – Porazdelitev pritožb, predloženih Sodišču, glede na vrsto postopka (2007–2011)

	2007			2008			2009			2010			2011		
	Pritožbe	Izpodbojne odločbe	Pritožbe v %	Pritožbe	Izpodbojne odločbe	Pritožbe v %	Pritožbe	Izpodbojne odločbe	Pritožbe v %	Pritožbe	Izpodbojne odločbe	Pritožbe v %	Pritožbe	Izpodbojne odločbe	Pritožbe v %
Državne pomoči	11	30	37 %	4	19	21 %	23	51	45 %	17	35	49 %	10	37	27 %
Konkurenca	13	33	39 %	7	26	27 %	11	45	24 %	15	33	45 %	50	90	56 %
Javni uslužbenci	10	53	19 %	9	31	29 %	1	3	33 %				1	1	100 %
Intelektualna lastnina	14	64	22 %	24	105	23 %	25	153	16 %	32	140	23 %	39	201	19 %
Druge direktne tožbe	29	110	26 %	40	158	25 %	32	119	27 %	34	132	26 %	59	205	29 %
Skupaj	77	290	27 %	84	339	25 %	92	371	25 %	98	340	29 %	159	534	30 %

17. Razno – Izidi pritožbenih postopkov pred Sodiščem (2011) (sodbe in sklepi)

	Zavržena pritožba	Razveljavitev ali delna razveljavitev brez vrnitve v ponovno odločanje	Razveljavitev ali delna razveljavitev z vrnitvijo v ponovno odločanje	Izbris zadeve/ustavitve postopka	Skupaj
Dostop do dokumentov	2				2
Državne pomoči	34	3	2	1	40
Intelektualna in industrijska lastnina	27	2	2	3	34
Javna naročila	4				4
Kmetijstvo	2				2
Konkurenca	10	4		2	16
Načela prava Unije	1				1
Okolje				1	1
Podjetniško pravo	1				1
Pravo institucij	15		2	1	18
Skupna varnostna in zunanja politika	2				2
Socialna politika	1				1
Trgovinska politika	1				1
Zunanje delovanje Evropske unije	1				1
Skupaj	101	9	6	8	124

18. Razno – Izidi pritožbenih postopkov pred Sodiščem (2007–2011) (sodbe in sklepi)

	2007	2008	2009	2010	2011
Zavrnjena pritožba	72	51	84	74	101
Razveljavitev ali delna razveljavitev brez vrnitve v ponovno odločanje	8	16	12	6	9
Razveljavitev ali delna razveljavitev z vrnitvijo v ponovno odločanje	6	7	3	4	6
Izbris zadeve/ustavitev postopka	4	3	5	4	8
Skupaj	90	77	104	88	124

19. Razno – Splošni razvoj (1989–2011)

Vložene zadeve, končane zadeve, nerešene zadeve

	Vložene zadeve ¹	Končane zadeve ²	Nerešene zadeve na dan 31. decembra
1989	169	1	168
1990	59	82	145
1991	95	67	173
1992	123	125	171
1993	596	106	661
1994	409	442	628
1995	253	265	616
1996	229	186	659
1997	644	186	1117
1998	238	348	1007
1999	384	659	732
2000	398	343	787
2001	345	340	792
2002	411	331	872
2003	466	339	999
2004	536	361	1174
2005	469	610	1033
2006	432	436	1029
2007	522	397	1154
2008	629	605	1178
2009	568	555	1191
2010	636	527	1300
2011	722	714	1308
Skupaj	9333	8025	

¹ 1989: Sodišče je 153 zadev odstopilo v odločanje novoustanovljenemu Splošnemu sodišču.

1993: Sodišče je 451 zadev odstopilo zaradi prve širitve pristojnosti Splošnega sodišča.

1994: Sodišče je 14 zadev odstopilo zaradi druge širitve pristojnosti Splošnega sodišča.

2004–2005: Sodišče je 25 zadev odstopilo zaradi tretje širitve pristojnosti Splošnega sodišča.

² 2005–2006: Splošno sodišče je 118 zadev odstopilo v odločanje novoustanovljenemu Sodišču za uslužbenke.

Poglavje III

Sodišče za uslužbence

A – Dejavnost Sodišča za uslužbence leta 2011

Sean Van Raepenbusch, predsednik

1. Leta 2011 so se zaradi izteka mandata zamenjali trije člani. To je bila prva večja sprememba sestave Sodišča za uslužbence od njegove ustanovitve¹.

2. Iz sodnih statistik Sodišča za uslužbence je razvidno, da se je leta 2011 spet precej povečalo število vloženih zadev (159) v primerjavi s prejšnjim letom (139), kar je bilo mogoče predvideti že na podlagi precejšnjega povečanja števila tožb (111 leta 2008 in 113 leta 2009).

Število končanih zadev (166) je precej večje od števila končanih zadev v prejšnjem letu (129) in pomeni po številu najboljši dosežek Sodišča za uslužbence od njegove ustanovitve².

Število nerešenih zadev se je v primerjavi s preteklim letom nekoliko zmanjšalo (178 31. decembra 2011 v primerjavi s 185 31. decembra 2010). Opaziti je mogoče tudi, da se je povprečno trajanje postopka precej skrajšalo (14,2 meseca leta 2011 v primerjavi z 18,1 meseca leta 2010)³ zaradi povečanja števila končanih zadev, zlasti zadev, končanih s sklepom (90 leta 2011 v primerjavi s 40 leta 2010).

Leta 2011 je bilo zoper odločbe Sodišča za uslužbence pri Splošnem sodišču Evropske unije vloženih 44 pritožb. V tem obdobju je bilo 23 pritožb zoper te odločbe zavrženih, 7 od teh odločb pa je bilo delno ali v celoti razveljavljenih, med njimi so bile 4 zadeve, v katerih so bile razveljavljene odločbe, temu sodišču vrnjene v razsojanje.

Osem zadev se je končalo z mirno rešitvijo spora, kar pomeni zmanjšanje v primerjavi s preteklim letom (12) in vrnitev na raven iz let 2007 in 2008 (7).

3. V nadaljevanju bodo opisane najpomembnejše odločbe Sodišča za uslužbence. Poglavij v zvezi z začasnimi odredbami⁴ in pravno pomočjo v tem letnem poročilu ne bo, ker v zvezi z njimi ni bilo nobene pomembne novosti.

I. Postopkovna vprašanja

Pristojnost Sodišča za uslužbence

Sodišče za uslužbence je v sodbi z dne 20. januarja 2011 v zadevi *Strack proti Komisiji* (F-121/07, zoper katero je bila pri Splošnem sodišču Evropske unije vložena pritožba) razsodilo, da je pristojno

¹ Leta 2009 je bil zamenjan en sodnik, ker je bil imenovan za sodnika Sodišča prve stopnje.

² Na podlagi sodbe z dne 24. novembra 2010 v zadevi *Komisija proti Svetu* (C-40/10) je lahko Sodišče za uslužbence s sklepom končalo 15 postopkov, začeti zoper plačilne liste po sprejetju Uredbe Sveta (EU, Euratom) št. 1296/2009 z dne 23. decembra 2009 o prilagoditvi osebnih prejemkov in pokojnin uradnikov in drugih uslužbencev Evropske unije ter korekcijskih koeficientov, ki se zanje uporabljajo, z učinkom od 1. julija 2009.

³ Trajanje morebitnih prekinitev ni vključeno.

⁴ Predsednik Sodišča za uslužbence je v tem letu sprejel sedem sklepov o začasnih odredbi. Trije med njimi so bili sklepi o izbrisu zadeve ali ustavitvi postopka.

za odločanje o ničnostni tožbi, ki je bila na podlagi člena 236 ES vložena zoper zavrnitev institucije Unije, da bi ugodila prošnji za dostop do dokumentov, ki jo je na podlagi Uredbe št. 1049/2001⁵ vložil javni uslužbenec, kadar ta prošnja izvira iz delovnega razmerja med tem uslužbencem in zadevno institucijo.

Pogoji dopustnosti

1. Roki

Ker v besedilih o postopkovnih rokih, ki se uporabljajo za člane osebja EIB, ni natančnih pojasnil, je Sodišče za uslužbence v več odločbah po analogiji uporabilo roke, določene v Kadrovskih predpisih (sodbi z dne 28. junija 2011 v zadevi *De Nicola proti EIB*, F-49/10, in z dne 28. septembra 2011 v zadevi *De Nicola proti EIB*, F-13/10; sklep z dne 4. februarja 2011 v zadevi *Arango Jaramillo in drugi proti EIB*, F-34/10, zoper katerega je bila pri Splošnem sodišču Evropske unije vložena pritožba).

2. Upoštevanje predhodnega postopka

Sodišče za uslužbence je v sodbi z dne 12. maja 2011 v zadevi *Missir Mamachi di Lusignano proti Komisiji* (F-50/09, zoper katero je bila pri Splošnem sodišču Evropske unije vložena pritožba) razsodilo, da je treba dopustnost odškodninskih zahtevkov, ki temeljijo na različnih vrstah škode, preizkusiti glede na vsako od teh vrst škode. Da bi bili zahtevki v zvezi z neko vrsto škode dopustni, mora biti ta škoda navedena v odškodninskem zahtevku, naslovljenem na upravo, saj je bila zavrnitev tega zahtevka nato predmet pritožbe.

3. Kompleksen postopek, ki izhaja iz pogodbe

Urad za usklajevanje na notranjem trgu (znamke in modeli) (UUNT) je uslužbencem ponudil pogodbo o zaposlitvi za nedoločen čas, ki je vsebovala klavzulo o odpovedi pogodbe, če se zadevna oseba ne uvrsti na rezervni seznam, oblikovan ob koncu javnega natečaja. Sodišče za uslužbence je v sodbi z dne 15. septembra 2011 v zadevi *Bennett in drugi proti UUNT* (F-102/09) razsodilo, da je ta postopek podoben kompleksni operaciji, saj vsebuje nekaj tesno povezanih odločb, od vključitve klavzule o odpovedi v pogodbe do sprejetja odločb o odpovedi po oblikovanju rezervnega seznama. Zato je menilo, da se je pri utemeljitvi predlogov za razglasitev ničnosti odločb o odpovedi pogodb v okviru tega postopka z vložitvijo ugovora dopustno sklicevati na protipravnost sporne klavzule.

Sodni postopek

1. Zaupni dokumenti

Sodišče za uslužbence je v zgoraj navedeni sodbi *Missir Mamachi di Lusignano proti Komisiji* določilo pravilo, da lahko zgolj nujni razlogi, povezani z varstvom temeljnih pravic, upravičujejo to, da se zaupni dokument izjemoma vstavi v spis in pošlje vsem strankam brez soglasja uprave. Ker take okoliščine niso bile podane, je Sodišče za uslužbence ob upoštevanju člena 44(1) svojega poslovnika upravi naložilo, naj pripravi nezaupni povzetek tega dokumenta. Ker pa je Sodišče za uslužbence ugotovilo, da ta povzetek tožeči stranki ne omogoča uveljavljanja pravice do

⁵ Uredba Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 1049/2001 z dne 30. maja 2001 o dostopu javnosti do dokumentov Evropskega parlamenta, Sveta in Komisije (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 1, zvezek 3, str. 331).

učinkovitega pravnega varstva in da ji ni mogoče zagotoviti dostopa do navedenega dokumenta, niti zgolj njenemu odvetniku v prostorih sodnega tajništva, je odstopilo od zgoraj navedene določbe, da bi se oprlo na upoštevne odlomke iz zadevnega dokumenta in bi lahko odločilo ob popolnem poznavanju zadeve, čeprav ta dokument ni bil poslan zainteresirani stranki.

2. Intervencija

Sodišče za uslužbence je v dveh sklepih z dne 19. julija 2011 v združenih zadevah *Bömcke proti EIB* (F-105/10 in F-127/10) kolegij predstavnikov osebja EIB izenačilo z odbori uslužbencev v institucijah, za katere veljajo Kadrovski predpisi, in opozorilo, da so ti odbori notranji organi institucije in torej nimajo sposobnost biti stranka v postopku. Intervencijsko vlogo tega kolegija je torej zavrglo kot nedopustno.

Sodišče za uslužbence je v sklepu v zadevi *Bömcke proti EIB* (F-105/10) na podlagi sodne prakse, v skladu s katero ima v volilnih sporih v zvezi s predstavniškimi organi uslužbencev vsak uslužbenec na podlagi volilne pravice zadosten interes za vložitev tožbe, ki se nanaša na to, da bi bili predstavniki uslužbencev izvoljeni na podlagi volilnega sistema, ki ustreza določbam Kadrovskih predpisov, sklepalo, da imajo tudi člani osebja na podlagi volilne pravice neposreden in dejanski interes za rešitev spora v zvezi z razrešitvijo predstavnika, ki ga je osebje že izvolilo. Razsojeno je bilo torej, da je njihova intervencijska vloga dopustna.

3. Stroški

Če institucija, organ ali organizacija Evropske unije najame odvetnika, se pojavi vprašanje, ali in pod katerimi pogoji nagrada, izplačana temu odvetniku, pomeni „stroške, ki se lahko povrnejo“ v smislu člena 91(b) Poslovnika.

Sodišče za uslužbence je v zvezi s tem v sklepu z dne 27. septembra 2011 v zadevi *De Nicola proti EIB* (F-55/08 DEP) ugotovilo, da je sistematično zavračanje obravnavanja teh nagrad kot nujnih stroškov in torej stroškov, ki se lahko povrnejo, ker naj uprava ne bi potrebovala pomoči odvetnika, v nasprotju s posebno pravico, povezano z izvajanjem pravice do obrambe. Sodišče za uslužbence je ugotovilo tudi, da morajo imeti vsi uslužbenci Unije možnost dostopa do sodnega varstva pod enakimi pogoji in da se učinkovitost njihove pravice do pravnih sredstev ne sme spreminjati glede na zgolj proračunske in organizacijske izbire njihovega delodajalca. Razsodilo je tudi, da mora institucija, ki namerava izterjati nagrado, ki jo je plačala svojemu odvetniku, z objektivnim utemeljevanjem dokazati, da je bila ta nagrada „nujni strošek“ zaradi postopka. To mora dokazati tako, da dokaže zlasti obstoj cikličnih in prehodnih razlogov, povezanih med drugim z občasno prevelikim obsegom dela ali nepredvidenimi odsotnostmi zaposlenih v njeni pravni službi, ali tako, da dokaže, da bi morala v sporu s tožečo stranko, ki je vložila tožbo, veliko po obsegu in/ali številu strani, če ne bi najela odvetnika, za obravnavo navedenih tožb nesorazmerno obremeniti zaposlene v svojih službah.

Sodišče za uslužbence je natančno določilo, da mora biti skupno število ur, ki se lahko štejejo za objektivno nujne, načeloma ocenjeno na tretjino števila ur, ki bi jih odvetnik potreboval, če se ne bi mogel opreti na delo, ki ga je prej opravila pravna služba institucije.

4. Obnova postopka

Sodišče za uslužbence se je v tem letu prvič izreklo o predlogih za obnovo postopka, vloženih na podlagi člena 44 Statuta Sodišča Evropske unije in člena 119 Poslovnika.

V eni od obravnavanih zadev je bila sodba, v zvezi s katero je bila predlagana obnova postopka, na podlagi pritožbe pred Splošnim sodiščem Evropske unije delno razveljavljena. Pritožnica pa je predlagala obnovo celotnega postopka, v katerem je bila izdana sodba Sodišča za uslužbence. Sodišče za uslužbence je razsodilo, da so predlogi za obnovo postopka nedopustni v delu, v katerem je sodba, ki jo je izdalo pritožbeno sodišče, nadomestila prvostopenjsko sodbo. Poleg tega, ker vložnik predloga za obnovo postopka ni izpodbijal sodbe, izdane v pritožbenem postopku, na podlagi njegovega predloga zadeva v skladu s členom 8(2) Priloge I k Statutu Sodišča ni bila odstopljena Splošnemu sodišču Evropske unije (sodba z dne 15. junija 2011 v zadevi *de Brito Sequeira Carvalho proti Komisiji*, F-17/05 REV).

Poleg tega je Sodišče za uslužbence v več sodbah z dne 20. septembra 2011 (v zadevi *De Buggenoms in drugi proti Komisiji*, F-45/06 REV, v združenih zadevah *Fouwels in drugi proti Komisiji*, F-8/05 REV in F-10/05 REV, ter v zadevi *Saintraint proti Komisiji*, F-103/06 REV) ugotovilo, da se s sklepom o izbrisu zadeve iz vpisnika v skladu s členom 74 Poslovnika zgolj ugotovi volja tožeče stranke, da umika tožbo, in da tožena stranka nima pripomb, tako da če sodišče Unije ne odloči o vprašanjih iz zadeve, ne obstaja odločba, zoper katero je mogoče vložiti predlog za obnovo postopka v smislu člena 119 Poslovnika.

Sodišče za uslužbence je na podlagi tega, da odvetniku, ki zastopa stranko, ni treba predložiti pooblastila za zastopanje, razsodilo tudi, da v okviru obnove postopka ne more odločiti, da umik tožbe ni veljaven za nekatere tožeče stranke, če je njihov pravni zastopnik ravnal brez njihovega soglasja.

II. Vsebinska presoja

Splošna načela

1. Sklicevanje na direktive

Sodišče za uslužbence je nadaljevalo preteklo sodno prakso, v skladu s katero se je mogoče proti institucijam do neke mere sklicovati na direktive, ki jih te sprejmejo glede držav članic, in je v sodbi z dne 15. marca 2011 v zadevi *Strack proti Komisiji* (F-120/07, zoper katero je bila pri Splošnem sodišču Evropske unije vložena pritožba) ugotovilo, da je namen Direktive 2003/88⁶ določiti minimalne varnostne in zdravstvene zahteve pri organizaciji delovnega časa, tako da mora Komisija na podlagi člena 1e(2) Kadrovskih predpisov zagotavljati njihovo spoštovanje pri uporabi in razlagi pravil iz Kadrovskih predpisov, ki se nanašajo zlasti na letni dopust.

2. Pravica do obrambe

Ker je Sodišče za uslužbence menilo, da bi naložitev upravi, naj pred sprejetjem katerega koli akta, ki posega v položaj, zasliši vsakega zadevnega uslužbenca, pomenila nerazumno breme, je v sodbi z dne 28. septembra 2011 v zadevi *AZ proti Komisiji* (F-26/10) razsodilo, da se je mogoče na tožbeni razlog v zvezi s kršitvijo pravice do obrambe učinkovito sklicovati le, če je izpodbijana odločba sprejeta ob koncu postopka, uvedenega proti osebi, in če je izkazana resnost posledic, ki jih ima lahko ta odločba na položaj te osebe. Ker postopek napredovanja ni uveden proti uradniku, je

⁶ Direktiva 2003/88/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. novembra 2003 o določenih vidikih organizacije delovnega časa (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 4, str. 381).

Sodišče za uslužbence ugotovilo, da upravi ni treba zaslišati uradnika, preden je ta izključen iz napredovalnega obdobja.

3. Diskriminacija

V zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 15. februarja 2011 v zadevi *Barbin proti Parlamentu* (F-68/09, zoper katero je bila pri Splošnem sodišču Evropske unije vložena pritožba), je Sodišče za uslužbence prvič uporabilo mehanizem obrnjenega dokaznega bremena, ki ga določa člen 1d Kadrovskih predpisov, v skladu s katerim, kadar oseba, ki meni, da je bila oškodovana, ker se zanjo ni uporabilo načelo enakega obravnavanja, ugotovi dejstva, iz katerih je mogoče sklepati, da je bila diskriminirana, nosi dokazno breme, da ni šlo za kršitev navedenega načela, institucija.

V tej sodbi je Sodišče za uslužbence razsodilo, da je treba za presojo utemeljenosti tožbenega razloga v zvezi z obstojem diskriminacije upoštevati vse upoštevne dejanske okoliščine, vključno s presojami iz prejšnjih odločb, ki so postale pravnomočne. Sodišče za uslužbence je menilo, da načelo, da sodišče ne more ponovno preizkusiti pravnomočne odločbe, temu sodišču ne preprečuje, da bi tako odločbo upoštevalo kot enega od indicev, na podlagi katerih je mogoče dokazati diskriminatorno ravnanje uprave, saj lahko diskriminacija postane razvidna šele po preteku rokov za vložitev tožbe zoper odločbo, ki je zgolj njen odraz.

Poleg tega je Sodišče za uslužbence v zgoraj navedeni sodbi *Barbin proti Parlamentu* razsodilo tudi to, da če uradnik uveljavlja pravico, ki mu je priznana na podlagi Kadrovskih predpisov, kot je pravica do starševskega dopusta, uprava ne more ugotoviti, da je položaj tega uradnika drugačen od položaja uradnika, ki te pravice ni uveljavljal, ne da bi posegla v učinkovitost te pravice. Zato tega uradnika ne sme obravnavati drugače, razen če je to različno obravnavanje, prvič, objektivno utemeljeno, zlasti v delu, v katerem je z njim v obravnavanem obdobju zgolj upoštevano neopravljanje dela zadevnega uradnika, in drugič, popolnoma sorazmerno z navedeno utemeljitvijo.

Sodišče za uslužbence je v sodbi z dne 27. septembra 2011 v zadevi *Whitehead proti ECB* (F-98/09) poleg tega opozorilo, da oseba, ki je na bolniškem dopustu, ni v enakem položaju kot aktivno zaposlena oseba, tako da nobeno splošno načelo organu ne nalaga, naj nevtralizira obdobje, v katerem je bila oseba na bolniškem dopustu, da bi se pri ocenjevanju njenega prispevka k nalogam njene službe za dodelitev premije upoštevalo dejstvo, da je imela ta oseba na voljo manj časa za delo v službi.

Nazadnje je Sodišče za uslužbence v sodbi z dne 29. junija 2011 v zadevi *Angioi in drugi proti Komisiji* (F-7/07) razsodilo, da mora uprava, če mora izbirati med rešitvama, ki obe povzročata razliko v obravnavanju med skupinama oseb, izbrati tisto rešitev, ki povzroča manjšo razliko v obravnavanju.

4. Očitna napaka pri presoji

Sodišče za uslužbence je v sodbah z dne 24. marca 2011 v zadevi *Canga Fano proti Svetu* (F-104/09, zoper katero je bila pri Splošnem sodišču Evropske unije vložena pritožba), z dne 29. septembra 2011 v zadevi *AJ proti Komisiji* (F-80/10), izdani na področju napredovanja, in z dne 29. septembra 2011 v zadevi *Kimman proti Komisiji* (F-74/10), ki se nanaša na ocenjevalno poročilo, razsodilo, da je mogoče napako pri presoji šteti za očitno le, če jo je mogoče zlahka odkriti na podlagi meril, s katerimi je zakonodajalec nameraval pogojevati izvajanje pristojnosti uprave za odločanje.

Sodišče za uslužbence je poleg tega v zgoraj navedenih sodbah *Kimman proti Komisiji* in *AJ proti Komisiji* razsodilo, da morajo biti dokazi, ki jih mora tožeča stranka predložiti, da je uprava storila očitno napako pri presoji dejanskega stanja, s katero je mogoče upravičiti razglasitev ničnosti odločbe o napredovanju ali ocenjevalnega poročila, zadostni, da se presoja uprave ne zdi verjetna. Tožbeni razlog v zvezi z očitno napako pri presoji je treba torej zavrniti, če je mogoče izpodbijano presojo kljub dokazom, ki jih navaja tožeča stranka, šteti za pravilno ali veljavno.

Sodišče za uslužbence je v sodbi z dne 28. septembra 2011 v zadevi *AC proti Svetu* (F-9/10) razsodilo, da sodišče – de bi se ohranil polni učinek diskrecijske pravice, ki jo je zakonodajalec glede napredovanja želel zaupati organu, pristojnemu za imenovanja (v nadaljevanju: OPI) – ne sme razglasiti odločbe za nično zgolj zato, ker meni, da dejansko stanje zbuja verjetne dvome o presoji OPI. V tej zadevi je tako menilo, da OPI glede na očitno uspešnost tožeče stranke ne bi storil očitne napake pri presoji, če bi odločil, da se tožeča stranka vključi v skupino uradnikov, ki so napredovali, vendar ta ugotovitev ne pomeni, da bi bila ob nasprotni odločitvi o njenem nenapredovanju storjena očitna napaka pri presoji.

Iz navedenega je razvidno, da če je nadzor sodišča omejen na očitno napako pri presoji, je „dvom v korist uprave“.

5. Legitimno pričakovanje

Sodišče za uslužbence je v sodbi z dne 15. marca 2011 v zadevi *Mioni proti Komisiji* (F-28/10, zoper katero je bila pri Splošnem sodišču Evropske unije vložena pritožba) opozorilo, da tega, da uprava uradniku – celo več let – izplačuje denarne prejemke, ni mogoče samega po sebi šteti za natančno, brezpogojno in skladno zagotovilo, ker če bi bilo tako, bi bilo s kakršnokoli odločbo uprave, s katero bi bilo v prihodnje ali morda za nazaj zavrnjeno izplačevanje takih neupravičeno izplačanih prejemkov zadevni osebi, sistematično kršeno načelo legitimnih pričakovanj in bi tako člen 85 Kadrovskih predpisov o izterjavi neupravičenih plačil v veliki meri izgubil polni učinek.

6. Dolžnost skrbnega ravnanja

Sodišče za uslužbence je v sodbah z dne 17. februarja 2011 v zadevi *Strack proti Komisiji* (F-119/07) in z dne 15. septembra 2011 v zadevi *Esders proti Komisiji* (F-62/10) razsodilo, da so obveznosti uprave, ki izvirajo iz dolžnosti skrbnega ravnanja, veliko obsežnejše pri obravnavanju položaja uradnika, ki ima težave s fizičnim ali psihičnim zdravjem. V takem primeru mora uprava njegove zahteve preučiti še posebej razumevajoče.

Kariera uradnikov in uslužbencev

1. Natečaj

Sodišče za uslužbence je v zadevi, v kateri je bila izdana zgoraj navedena sodba *Angioi proti Komisiji*, razsodilo, da lahko uprava v postopku zaposlovanja zakonito določi jezik ali jezike, za katere se zahteva poglobljeno ali zadovoljivo znanje, če to zahtevajo potrebe službe ali delovnega mesta. Čeprav namreč tak pogoj *a priori* pomeni diskriminacijo na podlagi jezika, ki je načeloma prepovedana s Kadrovskimi predpisi, ga je mogoče objektivno in razumno utemeljiti z legitimnim ciljem v splošnem interesu v okviru kadrovske politike. Potreba po zagotavljanju, da ima osebje jezikovno znanje v zvezi z jeziki notranje komunikacije institucije, torej pomeni tak cilj. Poleg tega obstaja razumna sorazmernost med to zahtevo in želenim ciljem, saj se ne zahteva znanje več kot enega jezika notranje komunikacije.

2. Razpis prostega delovnega mesta

Sodišče za uslužbence je v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 28. junija 2011 v zadevi *AS proti Komisiji* (F-55/10, zoper katero je bila pri Splošnem sodišču Evropske unije vložena pritožba), razsodilo, da prehodne določbe Priloge XIII h Kadrovskim predpisom, ki za nekatere uradnike iz nekdanjih kategorij C in D določajo karijerne omejitve, Komisiji ne dovoljujejo, da zgolj iz tega razloga za te uradnike pridrži nekatera delovna mesta in zato prepreči dostop do njih drugim uradnikom z enakim nazivom. Vztrajanje Komisije pri načelnem razlikovanju med uradniki z enakim nazivom iz enake funkcionalne skupine v zvezi z dostopom do nekaterih delovnih mest namreč ni skladno z enim od ciljev reforme Kadrovskih predpisov iz leta 2004, namreč združiti prejšnje kategorije B, C in D v eno funkcionalno skupino AST.

3. Napredovanje

a) Primerjava uspešnosti

Ker je Sodišče za uslužbence ugotovilo, da člen 43 Kadrovskih predpisov določa, da je treba le enkrat na dve leti pripraviti ocenjevalno poročilo, in da Kadrovski predpisi ne določajo, da mora imeti napredovalno obdobje enako periodičnost, je v sodbi z dne 10. novembra 2011 v zadevi *Merhzaoui proti Svetu* (F-18/09) odločilo, da Kadrovski predpisi ne izključujejo možnosti odločitve o napredovanju, ne da bi imel OPI na voljo nedavno pripravljeno ocenjevalno poročilo.

Poleg tega je Sodišče za uslužbence v zgoraj navedeni sodbi *AC proti Svetu* razsodilo, da čeprav so v členu 45(1) Kadrovskih predpisov kot tri glavna merila, ki jih je treba upoštevati pri primerjalni oceni uspešnosti, navedeni ocenjevalna poročila, znanje jezikov in raven odgovornosti, ta člen ne izključuje upoštevanja drugih dejavnikov, če bi ti lahko kazali na uspešnost uradnikov, ki so upravičeni do napredovanja.

Sodišče za uslužbence je v tej sodbi razsodilo, da ima uprava določeno polje proste presoje glede pomembnosti, ki jo pripiše kateremu koli od treh zgoraj navedenih meril, saj člen 45(1) Kadrovskih predpisov ne izključuje možnosti, da se navedena merila ponderirajo, če je to upravičeno.

Nazadnje je Sodišče za uslužbence v isti sodbi razsodilo tudi, da ni v nasprotju s členom 45 Kadrovskih predpisov, če se v ocenjevanje uspešnosti uradnikov vključijo le jeziki, katerih uporaba glede na dejanske zahteve službe prinaša dovolj veliko dodano vrednost, da se zdi potrebna za dobro delovanje službe.

b) Medinstitucionalna premestitev v napredovalnem obdobju

Sodišče za uslužbence je v zadevah, v katerih sta bila izdana sodba z dne 28. junija 2011 v zadevi *Mora Carrasco in drugi proti Parlamentu* (F-128/10) in sklep z dne 5. julija 2011 v zadevi *Alari proti Parlamentu* (F-38/11), razsodilo, da če uradnik lahko napreduje v letu, v katerem je premeščen iz ene institucije Unije v drugo, je za odločanje o njegovem napredovanju pristojen organ institucije izvora. Člen 45 Kadrovskih predpisov namreč določa, da uradniki napredujejo „po preučitvi primerjalnih odlik uradnikov, upravičenih do napredovanja“, OPI pa v praksi lahko primerja le preteklo uspešnost uradnikov, tako da je treba uspešnost premeščenih uradnikov primerjati z uspešnostjo uradnikov, ki so bili njihovi sodelavci v letu pred njihovo premestitvijo, to ocenjevanje pa je veljavno le, če ga opravi institucija izvora.

Prejemki in socialne ugodnosti uradnika

1. Letni dopust

Člen 4, prvi odstavek, Priloge V h Kadrovskim predpisom določa, da je treba dopust, pridobljen v koledarskem letu, načeloma izkoristiti v istem letu. Iz te določbe je tudi razvidno, da ima uradnik pravico do prenosa vseh neizkoriščenih dni dopusta v naslednje koledarsko leto, če letnega dopusta ni mogel koristiti iz razlogov, ki izhajajo iz potreb službe.

Sodišče za uslužbence se je oprlo na člen 7(1) Direktive 2003/88⁷, ki se v skladu s členom 1d(2) Kadrovskih predpisov uporablja za institucije, in razsodilo, da lahko tudi drugi razlogi, čeprav niso službeni, upravičujejo prenos vseh dni neizkoriščenega dopusta. Menilo je, da to velja še zlasti, če uradnik, ki je bil vse koledarsko leto ali del tega leta odsoten zaradi bolezni, iz tega razloga ni mogel izkoristiti dopusta (sodba z dne 25. maja 2011 v zadevi *Bombín Bombín proti Komisiji*, F-22/10).

V tem smislu je Sodišče za uslužbence razsodilo, da uradniku, ki zaradi nezmožnosti za delo ni mogel koristiti letnega dopusta, do katerega je bil upravičen, ob prenehanju delovnega razmerja ne sme biti odvzeta možnost izplačila denarnega nadomestila za neizkoriščen letni dopust (zgoraj navedena sodba z dne 15. marca 2011 v zadevi *Strack proti Komisiji*).

2. Socialna varnost

Sodišče za uslužbence je v sodbi z dne 28. septembra 2011 v zadevi *Allen proti Komisiji* (F-23/10) opozorilo, da je v skladu s splošnimi določbami za izvajanje glede povračila zdravstvenih stroškov za priznanje obstoja hude bolezni treba izpolnjevati štiri kumulativna merila. Ker pa so v skladu z navedenimi določbami ta merila medsebojno odvisna, se lahko s presojo enega od teh meril med zdravniškim pregledom spremeni presoja drugih. Če je torej mogoče ugotoviti, da eno od meril ni izpolnjeno, če se ga preizkusi posamično, lahko njegov preizkus ob upoštevanju presoje drugih meril privede do nasprotne ugotovitve, da je navedeno merilo izpolnjeno. Uradni zdravnik ali zdravniški svet torej ne more opraviti zgolj enega pregleda, temveč mora opraviti celosten in natančen pregled zdravstvenega stanja zadevne osebe in pri tem na splošno upoštevati štiri zgoraj navedena merila. Tak pregled je toliko nujnejši, ker postopek, ki je predviden v zvezi s priznanjem obstoja hude bolezni, ne vključuje enake ravni jamstva v smislu enakovrednosti strank kot postopki, določeni s členoma 73 (v zvezi s poklicnimi boleznimi in nesrečami) in 78 (v zvezi z invalidnostjo) Kadrovskih predpisov.

Pravice in obveznosti uradnika

Sodišče za uslužbence je v zgoraj navedeni sodbi *AS proti Komisiji* razsodilo, da bi uporaba dokumentov, za katere velja zdravniška molčečnost, v utemeljitev ugovora nedopustnosti na podlagi neobstoja pravnega interesa pomenila poseg javnega organa v pravico tožeče stranke do spoštovanja zasebnega življenja in ne bi sledila nobenemu od ciljev, ki so izčrpno naštet v drugem odstavku člena 8 Evropske konvencije o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah (v nadaljevanju: EKČP), zlasti če se spor ni nanašal na zakonitost zdravniške odločitve.

Poleg tega je Sodišče za uslužbence v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 5. julija 2011 v zadevi *V proti Parlamentu* (F-46/09), razsodilo, da je prenos osebnih podatkov o zdravstvenem

⁷ Glej opombo 6.

stanju osebe, ki jih je zbrala institucija, tretjim osebam, vključno z drugo institucijo, sam po sebi poseg v zasebno življenje zadevne osebe, ne glede na to, kakšna bo poznejša uporaba tako posredovanih podatkov. Vendar je Sodišče za uslužbence opozorilo, da je temeljne pravice mogoče omejiti, če te omejitve dejansko ustrezajo ciljem v splošnem interesu in če glede na želeni cilj ne pomenijo pretiranega in nesprejemljivega posega, ki bi omejeval samo bistvo tako zaščitene pravice. Glede tega je Sodišče za uslužbence menilo, da se je treba ravnati v skladu s pogoji, določenimi s členom 8(2) EKČP.

Sodišče za uslužbence je pretehtalo interes Parlamenta, da se prepriča, ali je oseba, ki jo bo zaposlil, sposobna opravljati delo, ki ji bo določeno, in teži posega v pravico zadevne osebe do zasebnega življenja ter ugotovilo, da ta interes, čeprav je zdravniški pregled pred zaposlitvijo namenjen legitimnemu interesu institucij Unije, ki morajo imeti možnost opravljati svoje naloge, ne upravičuje prenosa posebej kočljivih podatkov, kot so zdravstveni podatki, med institucijama brez soglasja zainteresirane osebe.

V tej sodbi je Sodišče za uslužbence nato razsodilo, da je bila kršena Uredba št. 45/2001⁸. Ugotovilo je namreč, da so se zadevni osebni podatki obdelovali za drugačne namene, kakor so bili zbrani, ne da bi to spremembo namena izrecno dovoljevala notranja pravila Komisije ali Parlamenta. Ugotovilo je tudi, da ni bilo dokazano, da je prenos podatkov nujen za omogočanje spoštovanja obveznosti in posebnih pravic Parlamenta na področju delovnega prava, saj bi ta lahko tožečo stranko pozval, naj predloži podatke o svoji zdravstveni anamnezi, ali pa bi v svojih službah opravil potrebne zdravniške preglede.

Spori v zvezi s pogodbami

1. Sklenitev drugega aneksa k pogodbi o zaposlitvi za določen čas iz člena 2(a) Pogojev za zaposlitev drugih uslužbencev Evropske unije (v nadaljevanju: PZDU)

V zadevi, v kateri je bila izdana sodba Sodišča za uslužbence z dne 13. aprila 2011 v zadevi *Scheefer proti Parlamentu* (F-105/09), je bila tožeča stranka zaposlena za določen čas kot začasni uslužbenec na podlagi člena 2(a) PZDU. Ta zaposlitev je bila podaljšana s prvim aneksom in nato še z drugim, s katerim je bil „razveljavljen in nadomeščen“ prvi aneks, da bi se zaposlitev tožeče stranke podaljšala za novo obdobje. Toda v skladu s členom 8, prvi odstavek, PZDU se zaposlitev začasnega uslužbenca v smislu člena 2(a) PZDU lahko za določen čas podaljša samo enkrat in „vsaka naslednja obnovitev je za nedoločen čas“.

Sodišče za uslužbence je najprej razsodilo, da je treba ob upoštevanju Direktive 1999/70⁹ in določb okvirnega sporazuma, ki ji je priložen, zgoraj navedeni člen 8, prvi odstavek, razlagati tako, da se zagotovi njegovo široko področje uporabe, in uporabljati dosledno. Na podlagi tega je Sodišče za uslužbence menilo, da je treba šteti, da je bila pogodba tožeče stranke ne glede na formulacijo, ki je bila uporabljena v drugem aneksu, dvakrat podaljšana. Odločilo je torej, da je treba ta aneks *ipso iure* preoblikovati v zaposlitev za nedoločen čas zgolj na podlagi volje zakonodajalca in da iztek roka, določenega v tem aneksu, ni mogel povzročiti prenehanja zaposlitve tožeče stranke.

⁸ Uredba (ES) št. 45/2001 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2000 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov v institucijah in organih Skupnosti in o prostem pretoku takih podatkov (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 26, str. 102).

⁹ Direktiva Sveta 1999/70/ES z dne 28. junija 1999 o okvirnem sporazumu o delu za določen čas, sklenjenem med ETUC, UNICE in CEEP (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 3, str. 368).

Nazadnje je Sodišče za uslužbence razsodilo, da je bil z odločbo o „potrditvi“ prenehanja pogodbe ob izteku roka, določenega v drugem aneksu, bistveno spremenjen pravni položaj tožeče stranke, kot je izhajal iz člena 8, prvi odstavek, PZDU, in je torej ta odločba pomenila akt, ki posega v položaj in je bil sprejet v nasprotju s to določbo.

2. Sklenitev pogodbe o zaposlitvi za nedoločen čas, ki vsebuje klavzulo o odpovedi pogodbe zaradi neuspeha na natečaju

Sodišče za uslužbence je v zgoraj navedeni sodbi *Bennett in drugi proti UUNT* ugotovilo, da zaradi klavzule, ki omogoča odpoved pogodbe, če se zadevni uslužbenec ne uvrsti na rezervni seznam, oblikovan na podlagi javnega natečaja, te pogodbe ni mogoče opredeliti kot pogodbo za nedoločen čas, saj trajanja pogodbe – kot je razvidno iz določbe 3(1) okvirnega sporazuma, uveljavljenega z Direktivo 1999/70 – ni mogoče določiti le s „potekom določenega datuma“, temveč ga je mogoče določiti tudi z „dokončanjem določene naloge ali nastopom posebnega dogodka“, kot je oblikovanje rezervnega seznama na podlagi natečaja.

3. Nepodaljšanje pogodbe

Sodišče za uslužbence je v sklepu z dne 15. aprila 2011 v združenih zadevah *Daake proti UUNT* (F-72/09 in F-17/10) razsodilo, da čeprav dopis, s katerim se zgolj opozarja na določbe pogodbe, ki se nanašajo na datum njenega izteka, in ne vsebuje nobenega novega elementa v primerjavi z navedenimi določbami, ni akt, ki posega v položaj, pa je odločba o nepodalžanju lahko akt, ki posega v položaj, ki je ločen od zadevne pogodbe in je lahko predmet tožbe. Taka odločba, ki je sprejeta na podlagi ponovne preučitve interesa službe in položaja zadevne stranke, vsebuje nov element v primerjavi s prvotno pogodbo in ni mogoče šteti, da jo izključno potrjuje.

Nepogodbena odgovornost institucij

Sodišče za uslužbence je sodno prakso, v skladu s katero mora biti odgovornost za škodo, če je ta nastala po krivdi institucije in oškodovanca, deljena, razširilo na primere, v katerih je bila podana deljena krivda institucije in tretje osebe (zgoraj navedena sodba *Missir Mamachi di Lusignano proti Komisiji*).

B – Sestava Sodišča za uslužbence

(Protokolarni vrstni red 7. oktobra 2011)

Od leve proti desni:

sodnik R. Barents; sodnica I. Boruta; predsednik senata H. Kreppel; predsednik S. Van Raepenbusch; predsednica senata M. I. Rofes i Pujol; sodnika E. Perillo in K. Bradley; sodna tajnica W. Hakenberg.

1. Člani Sodišča za uslužbence

(po vrstnem redu nastopa funkcije)

Paul J. Mahoney

Rojen leta 1946; študij prava (Master of Arts, univerza Oxford, 1967; Master of Laws, University College London, 1969); predavatelj na University College London (1967–1973); barrister (London, 1972–1974); administrator, glavni administrator na Evropskem sodišču za človekove pravice (1974–1990); gostujoči profesor prava na univerzi v Saskatchewanu, Saskatoon, Kanada (1988); vodja osebja pri Svetu Evrope (1990–1993); vodja oddelka (1993–1995), namestnik sodnega tajnika (1995–2001), sodni tajnik Evropskega sodišča za človekove pravice (2001–september 2005); predsednik Sodišča za uslužbence od 6. oktobra 2005 do 6. oktobra 2011.

Sean Van Raepenbusch

Rojen leta 1956; diploma iz prava (Université libre de Bruxelles, 1979); specializacija iz mednarodnega prava (Bruselj, 1980); doktor pravnih znanosti (1989); vodja pravne službe Société anonyme du canal et des installations maritimes de Bruxelles (1979–1984); uslužbenec Komisije Evropskih skupnosti (generalni direktorat za socialne zadeve, 1984–1988); član pravne službe Komisije Evropskih skupnosti (1988–1994); strokovni sodelavec na Sodišču Evropskih skupnosti (1994–2005); predavatelj na Centre universitaire de Charleroi (mednarodno in evropsko socialno pravo, 1989–1991), na univerzi v Mons-Hainautu (evropsko pravo, 1991–1997) in na univerzi v Liègu (pravo evropskih uslužbencev, 1989–1991; pravo institucij Evropske unije, 1995–2005; evropsko socialno pravo, 2004–2005); številne objave o evropskem socialnem pravu in ustavnem pravu Evropske unije; sodnik na Sodišču za uslužbence od 6. oktobra 2005; predsednik Sodišča za uslužbence od 7. oktobra 2011.

Horstpeter Kreppel

Rojen leta 1945; univerzitetni študij v Berlinu, Münchnu, Frankfurtu na Majni (1966–1972); prvi državni izpit (1972); sodnik pripravnik v Frankfurtu na Majni (1972–1973 in 1974–1975); Collège d'Europe v Bruggeju (1973–1974); drugi državni izpit (Frankfurt na Majni, 1976); uslužbenec zveznega urada za delo in odvetnik (1976); sodnik na delovnem sodišču (zvezna dežela Hessen, 1977–1993); predavatelj na Fachhochschule für Sozialarbeit v Frankfurtu na Majni in na Verwaltungsfachhochschule v Wiesbadnu (1979–1990); nacionalni strokovnjak v pravni službi Komisije Evropskih skupnosti (1993–1996 in 2001–2005); ataše za socialne zadeve pri veleposlaništvu Zvezne republike Nemčije v Madridu (1996–2001); sodnik na delovnem sodišču v Frankfurtu na Majni (februar–september 2005); sodnik na Sodišču za uslužbence od 6. oktobra 2005.

Irena Boruta

Rojena leta 1950; diploma iz prava z univerze v Wrocławu (1972), doktorica pravnih znanosti (Łódź, 1982); odvetnica v odvetniški zbornici Republike Poljske (od l. 1977); gostujoča raziskovalka (univerza Paris X, 1987–1988; univerza v Nantesu, 1993–1994); strokovnjakinja pri „Solidarność“ (1995–2000); profesorica delovnega in evropskega socialnega prava na univerzi v Łodzi (1997–1998 in 2001–2005), redna profesorica na visoki ekonomski šoli v Varšavi (2002), profesorica delovnega in socialnega prava na univerzi Kardinal Stefan Wyszyński v Varšavi (2002–2005); namestnica ministra za delo in socialne zadeve (1998–2001); članica pogajalskega odbora za pristop Republike Poljske k Evropski uniji (1998–2001); predstavnica poljske vlade pri Mednarodni organizaciji dela (1998–2001); avtorica več del o delovnem pravu in evropskem socialnem pravu; sodnica na Sodišču za uslužbence od 6. oktobra 2005.

Haris Tagaras

Rojen leta 1955; diploma iz prava (univerza v Solunu, 1977); specializacija iz evropskega prava (Institut d'études européennes de l'Université libre de Bruxelles, 1980); doktor pravnih znanosti (univerza v Solunu, 1984); pravnik lingvist pri Svetu Evropskih skupnosti (1980–1982); raziskovalec na centru za mednarodno in evropsko gospodarsko pravo v Solunu (1982–1984); administrator na Sodišču Evropskih skupnosti in Komisiji Evropskih skupnosti (1986–1990); profesor prava Skupnosti, mednarodnega prava in prava človekovih pravic na univerzi Panteion v Atenah (od l. 1990); zunanji sodelavec za evropske zadeve na pravosodnem ministrstvu in član stalnega odbora za Lugansko konvencijo (1991–2004); član državne komisije za konkurenco (1999–2005); član državne komisije za pošto in telekomunikacije (2000–2002); član odvetniške zbornice v Solunu, odvetnik pri kasacijskem sodišču; ustanovni član Union des avocats européens (UAE); pridružen član Académie internationale de droit comparé; sodnik na Sodišču za uslužbence od 6. oktobra 2005 do 6. oktobra 2011.

Stéphane Gervasoni

Rojen leta 1967; diploma z Institut d'études politiques de Grenoble (1988) in École nationale d'administration (1993); član Conseil d'État (poročevalec na oddelku za spore, 1993–1997, in na oddelku za socialne zadeve, 1996–1997), strokovni sodelavec višje stopnje (1996–2008); državni svetovalec (od l. 2008); docent na Institut d'études politiques de Paris (1993–1995); komisar vlade pri posebni pritožbeni komisiji za pokojnine (1994–1996); pravni svetovalec na ministrstvu za javne uslužbence mesta Pariz (1995–1997); generalni sekretar na prefekturi za departma Yonne, podprefekt okrožja Auxerre (1997–1999); generalni sekretar na prefekturi za departma Savoie, podprefekt okrožja Chambéry (1999–2001); strokovni sodelavec na Sodišču Evropskih skupnosti (september 2001–september 2005); imenovani član komisije za pritožbe pri Natu (2001–2005); sodnik na Sodišču za uslužbence od 6. oktobra 2005 do 6. oktobra 2011.

Maria Isabel Rofes i Pujol

Rojena leta 1956; študij prava (licenciatura en derecho, univerza v Barceloni, 1981); specializacija iz mednarodne trgovine (Mehika, 1983); študij evropskih integracij (gospodarska zbornica v Barceloni, 1985) in prava Skupnosti (Escola d'Administració Pública de Catalunya, 1986); javna uslužbenka na Generalitat de Catalunya (članica pravne službe ministrstva za industrijo in energijo, april 1984–avgust 1986); članica odvetniške zbornice v Barceloni (1985–1987); administratorica, nato glavna administratorica v oddelku za raziskave in dokumentacijo Sodišča Evropskih skupnosti (1986–1994); strokovna sodelavka na Sodišču (kabinet generalnega pravobranilca D. Ruiz-Jaraboja Colomerja, januar 1995–april 2004; kabinet sodnika U. Löhmsa, maj 2004–avgust 2009); predavateljica sodnega postopka v pravu Skupnosti na pravni fakulteti (Universitat Autònoma de Barcelona, 1993–2000); številne publikacije in predavanja o evropskem pravu socialne varnosti; članica odbora za pritožbe Urada Skupnosti za rastlinske sorte (2006–2009); sodnica na Sodišču za uslužbence od 7. oktobra 2009.

Ezio Perillo

Rojen leta 1950; doktor prava in odvetnik, član odvetniške zbornice v Padovi; asistent in nato potrjeni raziskovalec na področju civilnega in primerjalnega prava na pravni fakulteti univerze v Padovi (1977–1982); predavatelj prava Skupnosti na Collegio Europeo di Parma (1990–1998) in na pravni fakulteti univerze v Padovi (1985–1987), univerze v Macerati (1991–1994), univerze v Neaplju (1995) in študijske univerze v Milanu (2000–2001); član znanstvenega odbora „Master in European integration“ univerze v Padovi; uradnik na Sodišču Evropskih skupnosti, direktorat za knjižnico, raziskave in dokumentacijo (1982–1984); strokovni sodelavec pri generalnem pravobranilcu G. Federicu Manciniju (1984–1988); pravni svetovalec generalnega sekretarja Evropskega parlamenta Enrica Vincija (1988–1993); v isti instituciji tudi: vodja oddelka pravne službe (1995–1999); direktor za zakonodajne zadeve in poravnave, medinstitucionalne odnose ter odnose z nacionalnimi parlamenti (1999–2004); direktor za zunanje odnose (2004–2006); direktor za zakonodajne zadeve v pravni službi (2006–2011); avtor več objav o italijanskem civilnem pravu in pravu Evropske unije; sodnik na Sodišču za uslužbence od 6. oktobra 2011.

René Barents

Rojen leta 1951; diploma iz prava, specializacija iz ekonomije (univerza Erasmus, Rotterdam, 1973); doktor prava (univerza v Utrechtu, 1981); raziskovalec na področju evropskega prava in mednarodnega gospodarskega prava (1973–1974) ter docent evropskega prava in gospodarskega prava na inštitutu Europa univerze v Utrechtu (1974–1979) in na univerzi v Leidnu (1979–1981); strokovni sodelavec na Sodišču Evropskih skupnosti (1981–1986), nato vodja oddelka za pravice na podlagi Kadrovskih predpisov na Sodišču Evropskih skupnosti (1986–1987); član pravne službe Evropske komisije (1987–1991); strokovni sodelavec na Sodišču Evropskih skupnosti (1991–2000); vodja oddelka (2000–2009), nato direktor (2009–2011) direktorata za raziskave in dokumentacijo Sodišča Evropske unije; redni profesor (1988–2003) in zaslužni profesor (od leta 2003) evropskega prava na univerzi v Maastrichtu; svetovalec pritožbenega sodišča v 's-Hertogenboschu (1993–2011); član Nizozemske kraljeve akademije znanosti (od l. 1993); številne objave o evropskem pravu; sodnik na Sodišču za uslužbence od 6. oktobra 2011.

Kieran Bradley

Rojen leta 1957; diploma iz prava (Trinity College, Dublin, 1975–1979); pomočnik raziskovalec senatorke Mary Robinson (1978–1979 in 1980); štipendija „Pádraig Pearse“ za študij na Collège d'Europe (1979); podiplomski študij evropskega prava na Collège d'Europe (1979–1980); magisterij iz prava z univerze v Cambridgeu (1980–1981); pripravnik v Evropskem parlamentu (Luxembourg, 1981); strokovni sodelavec v tajništvu pravne komisije Evropskega parlamenta (Luxembourg, 1981–1988); član pravne službe Evropskega parlamenta (Bruselj, 1988–1995); strokovni sodelavec na Sodišču Evropskih skupnosti (1995–2000); docent za evropsko pravo na Harvard Law School (2000); član pravne službe Evropskega parlamenta (2000–2003), nato vodja oddelka (2003–2011) in direktor (2011); avtor številnih objav; sodnik na Sodišču za uslužbence od 6. oktobra 2011.

Waltraud Hakenberg

Rojena leta 1955; študij prava v Ratisbonnu in Ženevi (1974–1979); prvi državni izpit (1979); podiplomski študij prava Skupnosti na Collège d'Europe v Bruggeju (1979–1980); sodnica pripravnica v Ratisbonnu (1980–1983); doktorica pravnih znanosti (1982); drugi državni izpit (1983); odvetnica v Münchnu in Parizu (1983–1989); uradnica na Sodišču Evropskih skupnosti (1990–2005); strokovna sodelavka na Sodišču Evropskih skupnosti (kabinet sodnika P. Janna, 1995–2005); poučevanje na več univerzah v Nemčiji, Avstriji, Švici in Rusiji; zaslužna profesorica na univerzi Saarland (od l. 1999); članica različnih odborov, združenj in pravnih komisij; številne objave o pravu in sodni praksi Skupnosti; sodna tajnica Sodišča za uslužbence od 30. novembra 2005.

2. Spremembe v sestavi Sodišča za uslužbence leta 2011

Po delni zamenjavi članov Sodišča za uslužbence Evropske unije je bil Sean Van Raepenbusch, sodnik Sodišča za uslužbence od 6. oktobra 2005, imenovan za predsednika Sodišča za uslužbence Evropske unije za obdobje od 7. oktobra 2011 do 30. septembra 2014.

Slavnostna seja 6. oktobra 2011

Po izteku mandata sodnikov Stephana Gervasonija, Paula J. Mahoneya in Harisa Tagarasa je Svet Evropske unije s sklepom z dne 18. julija 2011 za sodnike Sodišča za uslužbence Evropske unije za obdobje od 1. oktobra 2011 do 30. septembra 2017 imenoval Renéja Barentsa, Kierana Bradleyja in Ezia Perilla.

Waltraud Hakenberg, sodni tajnici Sodišča za uslužbence Evropske unije od 30. novembra 2005, katere mandat se je iztekel 29. novembra 2011, je bila 10. oktobra 2011 funkcija podaljšana za obdobje od 30. novembra 2011 do 29. novembra 2017.

3. Protokolarni vrstni red

od 1. januarja 2011 do 6. oktobra 2011

P. MAHONEY, predsednik Sodišča za uslužbence

H. TAGARAS, predsednik senata

S. GERVASONI, predsednik senata

H. KREPPEL, sodnik

I. BORUTA, sodnica

S. VAN RAEPENBUSCH, sodnik

M. I. ROFES i PUJOL, sodnica

W. HAKENBERG, sodna tajnica

od 7. oktobra 2011 do 31. decembra 2011

S. VAN RAEPENBUSCH, predsednik Sodišča za uslužbence

H. KREPPEL, predsednik senata

M. I. ROFES i PUJOL, predsednica senata

I. BORUTA, sodnica

E. PERILLO, sodnik

R. BARENTS, sodnik

K. BRADLEY, sodnik

W. HAKENBERG, sodna tajnica

4. Nekdanji člani Sodišča za uslužbence

Heikki Kanninen (2005–2009)

Haris Tagaras (2005–2011)

Stéphane Gervasoni (2005–2011)

Predsednik

Paul J. Mahoney (2005–2011)

C – Sodna statistika Sodišča za uslužbence

Splošna dejavnost Sodišča za uslužbence

1. Vložene zadeve, končane zadeve, nerešene zadeve (2007–2011)

Vložene zadeve

2. Odstotek zadev, v katerih so bile institucije glavne tožene stranke (2007–2011)
3. Jezik postopka (2007–2011)

Končane zadeve

4. Sodbe in sklepi – sestava (2011)
5. Izid postopka (2011)
6. Začasne odredbe (2007–2011)
7. Trajanje postopkov v mesecih (2011)

Nerešene zadeve na dan 31. decembra

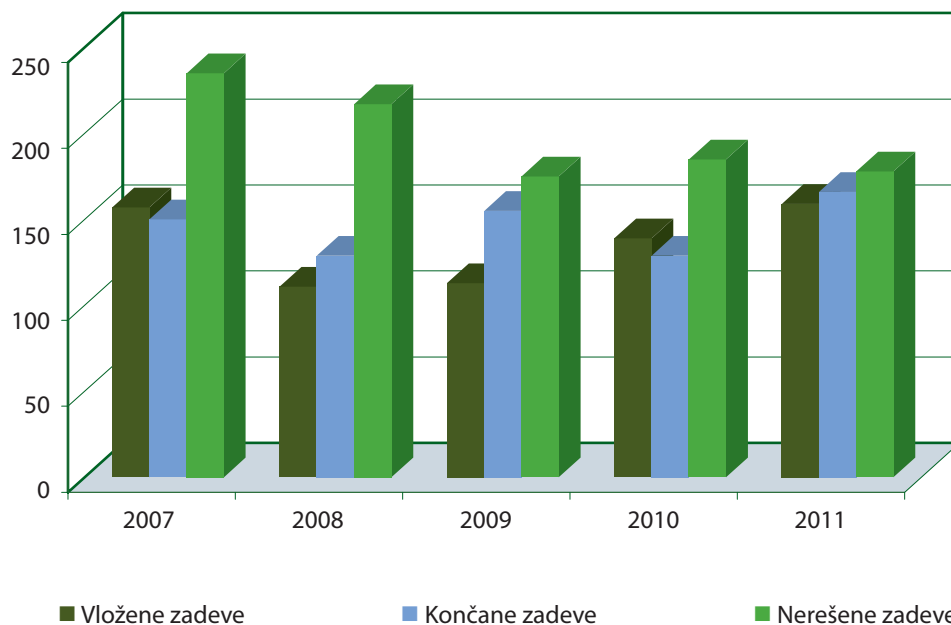
8. Sestava (2007–2011)
9. Število tožečih strank (2007–2011)

Razno

10. Odločbe Sodišča za uslužbence, zoper katere je bila vložena pritožba pri Splošnem sodišču (2007–2011)
11. Izidi pritožbenih postopkov pred Splošnim sodiščem (2007–2011)

1. *Splošna dejavnost Sodišča za uslužbence*

Vložene zadeve, končane zadeve, nerešene zadeve (2007–2011)

	2007	2008	2009	2010	2011
Vložene zadeve	157	111	113	139	159
Končane zadeve	150	129	155	129	166
Nerešene zadeve	235	217	175	185	178 ¹

Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve zaradi povezanosti (številka zadeve = ena zadeva).

¹ Od katerih je bil postopek prekinjen v 6 zadevah.

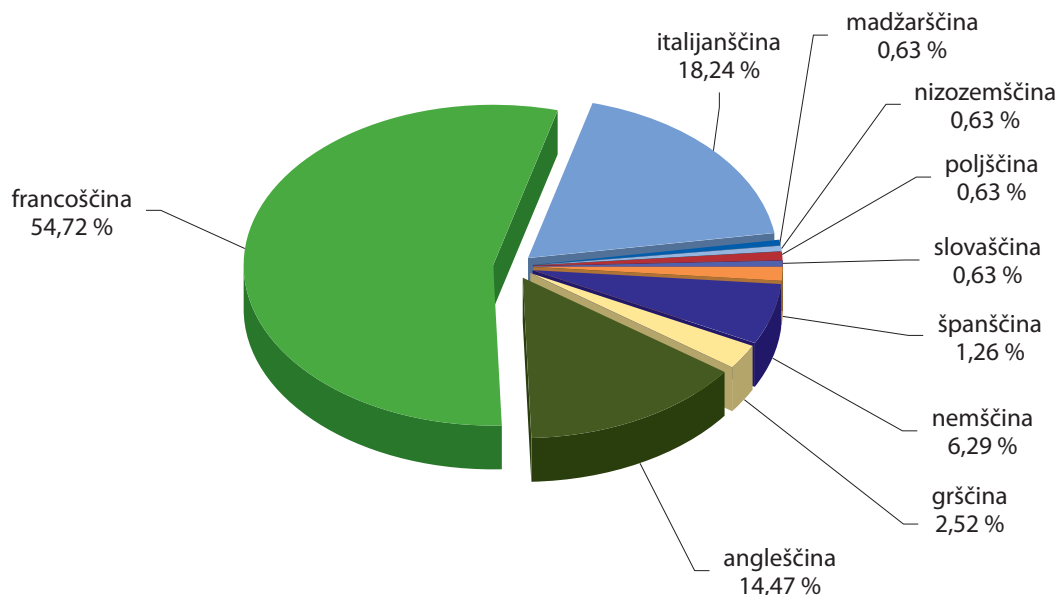
2. Vložene zadeve – Odstotek števila zadev, v katerih so bile institucije glavne tožene stranke (2007–2011)

	2007	2008	2009	2010	2011
Evropski parlament	15,29 %	14,41 %	8,85 %	9,35 %	6,29 %
Svet	4,46 %	4,50 %	11,50 %	6,47 %	6,92 %
Evropska komisija	63,69 %	54,95 %	47,79 %	58,99 %	66,67 %
Sodišče Evropske unije	3,82 %		2,65 %	5,04 %	1,26 %
Evropska centralna banka	1,27 %	2,70 %	4,42 %	2,88 %	2,52 %
Računsko sodišče	2,55 %	5,41 %	0,88 %		0,63 %
Organi, uradi in agencije Evropske unije	8,92 %	18,02 %	23,89 %	17,27 %	15,72 %
Skupaj	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

3. Vložene zadeve – Jezik postopka (2007–2011)

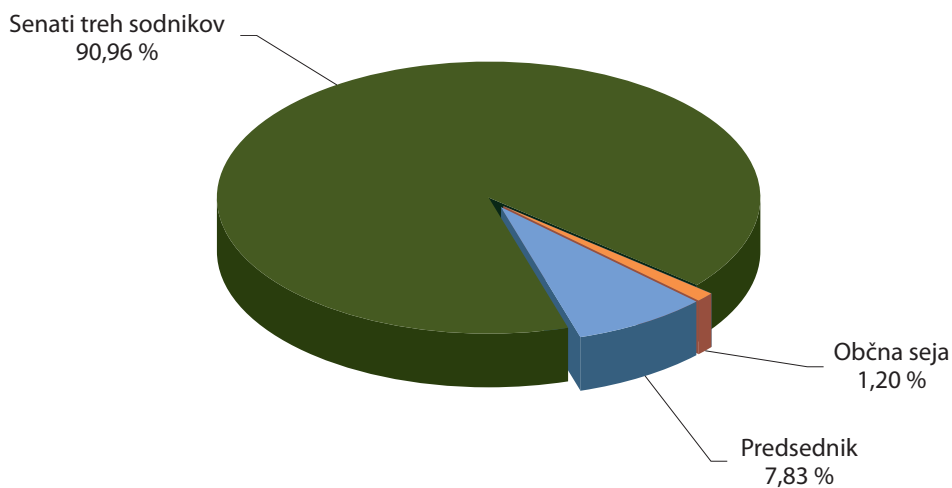
Porazdelitev v letu 2011

Jezik postopka	2007	2008	2009	2010	2011
bolgarščina	2				
španščina	2	1	1	2	2
češčina			1		
nemščina	17	10	9	6	10
grščina	2	3	3	2	4
angleščina	8	5	8	9	23
francoščina	101	73	63	105	87
italijanščina	17	6	13	13	29
litovščina	2	2			
madžarščina	1	1			1
nizozemščina	4	8	15	2	1
poljščina		1			1
portugalščina		1			
romunščina	1				
slovaščina					1
Skupaj	157	111	113	139	159

Jezik postopka je jezik, v katerem je bila zadeva vložena, in ne materni jezik ali jezik državljanstva tožeče stranke.

4. Končane zadeve – Sodbe in sklepi – sestava (2011)

	Sodbe	Sklepi o izbrisu na podlagi mirne rešitve spora ¹	Drugi sklepi, s katerimi se postopek konča	Skupaj
Občna seja	1		1	2
Predsednik			13	13
Senati treh sodnikov	75	8	68	151
Sodnik posameznik				
Skupaj	76	8	82	166

¹ Leta 2011 je bilo 13 drugih poskusov mirne rešitve spora na pobudo Sodišča za uslužbence, ki pa niso bili uspešni.

5. Končane zadeve – Izid postopka (2011)

	Sodbe			Sklepi				Skupaj
	Tožbe, ki jim je bilo v celoti ugodeno	Tožbe, ki jim je bilo delno ugodeno	V celoti zavrnjene tožbe, ustavitel postopka	[Očitno] nedopustne ali neutemeljene tožbe/predlogi	Mirne rešitve sporov po posredovanju senata	Izbris iz drugega razloga, ustavitel postopka ali vrnitev v ponovno odločanje	V celoti ali delno sprejeti predlogi (posebni postopki)	
Razporeditev/prerazporeditev	1	1	2					4
Natečaji			1	1		2		4
Delovni pogoji/dopusti		1	3					4
Ocenjevanje/napredovanje	1	4	15	7	5	6		38
Pokojnine in invalidnine			2	1		1		4
Disciplinski postopki			1	2	1			4
Zaposlovanje/imenovanje/razvrstitev v naziv	1	3	9	3		1		17
Plačilo in dodatki	1	1	6	5	1	17		31
Odpoved ali nepodaljšanje pogodbe uslužbenca	2	1		1				4
Socialna varnost/poklicna bolezen/ nesreče		3	5	5				13
Drugo	1	1	10	20	1	4	6	43
Skupaj	7	15	54	45	8	31	6	166

6. Začasne odredbe (2007–2011)

Končani postopki za izdajo začasne odredbe		Izid postopka		
		Popolni ali delni sprejem	Zavrnitev	Izbris
2007	4		4	
2008	4		4	
2009	1	1		
2010	6		4	2
2011	7		4	3
Skupaj	22	1	16	5

7. Končane zadeve – Trajanje postopkov v mesecih (2011)

		Trajanje celotnega postopka	Trajanje postopka, morebitno trajanje prekinitve postopka ni vključeno
Sodbe		Povprečno trajanje	Povprečno trajanje
Zadeve, vložene pri Sodišču za uslužbence	73	21,0	18,6
Zadeve, ki so bile prvotno vložene pri Splošnem sodišču ¹	3	73,7	57,7
Skupaj	76	23,1	20,1

		Trajanje celotnega postopka	Trajanje postopka, morebitno trajanje prekinitve postopka ni vključeno
Sklepi		Povprečno trajanje	Povprečno trajanje
Zadeve, vložene pri Sodišču za uslužbence	89	11,9	9,0
Zadeve, ki so bile prvotno vložene pri Splošnem sodišču ¹	1	18,5	18,5
Skupaj	90	12,0	9,1

SKUPAJ SPLOŠNO	166	17,1	14,2
-----------------------	------------	-------------	-------------

Trajanje je izraženo v mesecih in desetinah meseca.

¹ Ob začetku delovanja Sodišča za uslužbence mu je Splošno sodišče odstopilo 118 zadev.

8. Nerešene zadeve na dan 31. decembra – Sestava (2007–2011)

	2007	2008	2009	2010	2011
Občna seja	3	5	6	1	
Predsednik	3	2	1	1	1
Senati treh sodnikov	206	199	160	179	156
Sodnik posameznik					2
Zadeve, ki še niso bile dodeljene	23	11	8	4	19
Skupaj	235	217	175	185	178

9. Nerešene zadeve na dan 31. decembra – Število tožečih strank (2007–2011)

Zadeve, v katerih postopek še teče in ki vključujejo v letu 2011 največje število tožečih strank

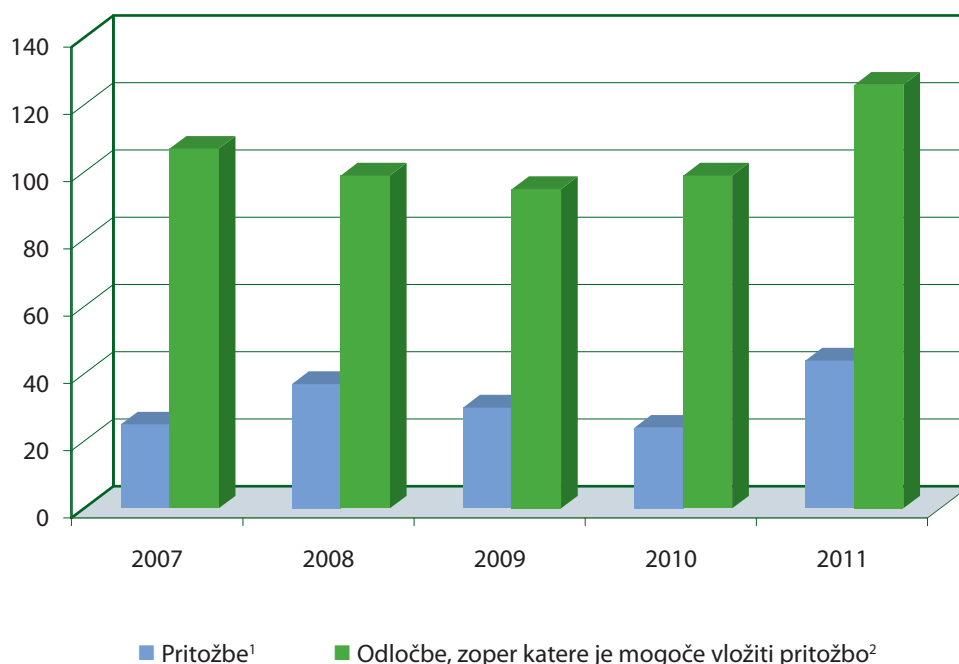
Število tožečih strank	Področja
535 (2 zadevi)	Kadrovski predpisi – Osebni prejemki – Letna prilagoditev osebnih prejemkov in pokojnin uradnikov in drugih uslužbencev – Členi 64, 65 in 65a ter Priloga XI h Kadrovskim predpisom – Uredba Sveta (EU) št. 1239/2010 z dne 20. decembra 2010 – Korekcijski koeficient – Uradniki, razporejeni v Ispro – Kadrovski predpisi – Napredovanje – Napredovalno obdobje 2005 – Dodatni nazivi, določeni v novih Kadrovskih predpisih
169	Kadrovski predpisi – Osebnje ECB – Reforma pokojninskega sistema – Kadrovski predpisi – Napredovanje – Napredovalno obdobje 2005 – Dodatni nazivi, določeni v novih Kadrovskih predpisih
34	Kadrovski predpisi – EIB – Pokojnine – Reforma pokojninskega sistema – Kadrovski predpisi – Napredovanje – Napredovalno obdobje 2005 – Dodatni nazivi, določeni v novih Kadrovskih predpisih
25	Kadrovski predpisi – Napredovanje – Napredovalni obdobji 2010 in 2011 – Določitev pragov za napredovanje – Kadrovski predpisi – Napredovanje – Napredovalno obdobje 2005 – Dodatni nazivi, določeni v novih Kadrovskih predpisih
20 (6 zadev)	Kadrovski predpisi – Osebni prejemki – Družinski dodatek – Dodatek za šolanje – Pogoji za dodelitev – Kadrovski predpisi – Napredovanje – Napredovalno obdobje 2005 – Dodatni nazivi, določeni v novih Kadrovskih predpisih
19	Kadrovski predpisi – Odbor uslužbencev Parlamenta – Volitve – Nepravilnosti v volilnem postopku – Kadrovski predpisi – Napredovanje – Napredovalno obdobje 2005 – Dodatni nazivi, določeni v novih Kadrovskih predpisih
13	Kadrovski predpisi – Pomožni uslužbenec – Začasni uslužbenec – Pogoji za zaposlitev – Trajanje pogodbe – Kadrovski predpisi – Napredovanje – Napredovalno obdobje 2005 – Dodatni nazivi, določeni v novih Kadrovskih predpisih
10	Kadrovski predpisi – Pogodbeni uslužbenec – Začasni uslužbenec – Pogoji za zaposlitev – Trajanje pogodbe – Kadrovski predpisi – Pogodbeni uslužbenec – Začasni uslužbenec – Pogoji za zaposlitev – Trajanje pogodbe
6 (2 zadevi)	Kadrovski predpisi – Napredovanje – Napredovalno obdobje 2010 – Primerjalna ocena uspešnosti – Odločba, da tožeča stranka ne napreduje – Kadrovski predpisi – Pogodbeni uslužbenec – Začasni uslužbenec – Pogoji za zaposlitev – Trajanje pogodbe
5 (5 zadev)	Kadrovski predpisi – Napredovanje – Napredovalno obdobje 2008 – Odločba, da tožeča stranka ne napreduje – Kadrovski predpisi – Pogodbeni uslužbenec – Začasni uslužbenec – Pogoji za zaposlitev – Trajanje pogodbe

V nadaljevanju izraz „Kadrovski predpisi“ pomeni Kadrovske predpise za uradnike Evropske unije in pogoje za zaposlitev drugih uslužbencev Unije.

Skupno število tožečih strank za vse nerešene zadeve (2007–2011)

	Skupno število tožečih strank	Skupno število nerešenih zadev
2007	1 267	235
2008	1 161	217
2009	461	175
2010	812	185
2011	1 006	178

10. Razno – Odločbe Sodišča za uslužbence, zoper katere je bila vložena pritožba pri Splošnem sodišču (2007–2011)

	Pritožbe ¹	Odločbe, zoper katere je mogoče vložiti pritožbo ²	Odstotek pritožb ³	Odstotek pritožb, vključno z mirno rešenimi spori ⁴
2007	25	107	23,36 %	21,93 %
2008	37	99	37,37 %	34,91 %
2009	30	95	31,58 %	30,93 %
2010	24	99	24,24 %	21,62 %
2011	44	126	34,92 %	32,84 %

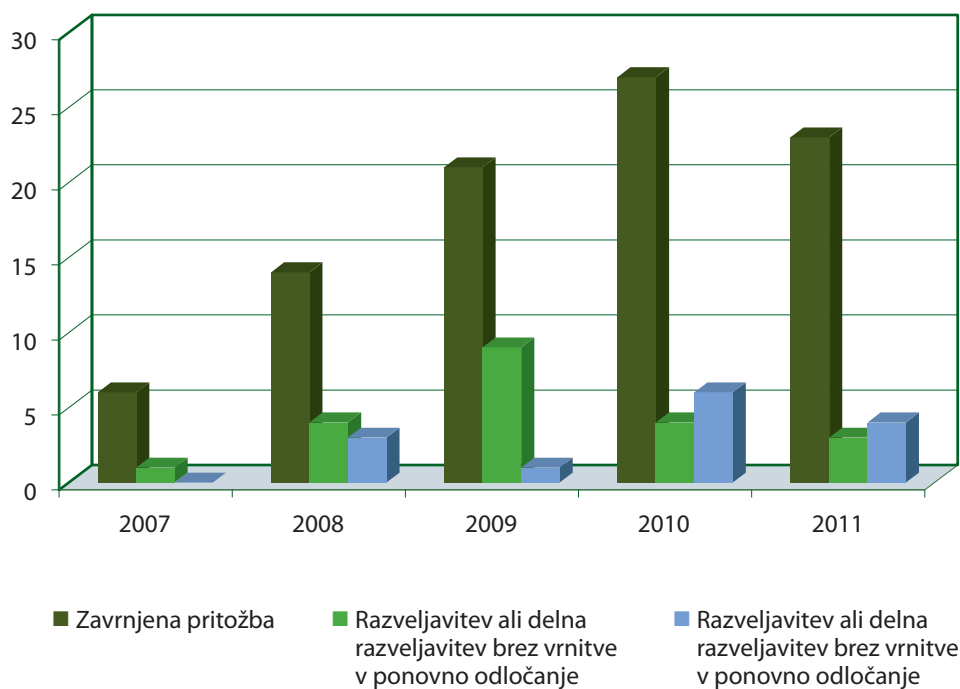
¹ Odločbe, ki jih več strank izpodbija s pritožbo, se pri izračunu upoštevajo samo enkrat. Leta 2007 sta bili zoper dve odločbi vloženi po dve pritožbi; leta 2011 sta bili zoper eno odločbo vloženi dve pritožbi.

² Sodbe, sklepi, s katerimi je bila tožba razglašena za nedopustno, očitno nedopustno ali očitno neutemeljeno, sklepi o začasni odredbi, o ustavitvi postopka in o zavrnitvi intervencije, razglašeni ali sprejeti med referenčnim letom.

³ Mogoče je, da ta odstotek za dano leto ne velja za odločbe, zoper katere je mogoča pritožba in ki so bile izdane v referenčnem letu, če lahko rok za pritožbo preseže dve koledarski leti.

⁴ Sodišče za uslužbence si je prizadevalo izpolniti željo zakonodajalca, in sicer olajšati mirno reševanje sporov. Nekaj zadev se je vsako leto rešilo na ta način. V teh zadevah niso izdane „odločbe, zoper katere je mogoče vložiti pritožbo“, na podlagi katerih se v letnem poročilu predvsem za Sodišče in Splošno sodišče tradicionalno izračuna „odstotek pritožb“. Če je mogoče „odstotek pritožb“ obravnavati, kot da izraža „odstotek izpodbijanih“ odločitev sodišča, bi ta odstotek bolje odražal položaj, če se ne bi izračunal samo glede na odločbe, zoper katere je mogoče vložiti pritožbo, ampak tudi glede na odločbe, zoper katere tega ni mogoče storiti, prav zato, ker se z njimi mirno reši spor. Ta stolpec prikazuje rezultat tega izračuna.

11. Razno – Izidi pritožbenih postopkov pred Splošnim sodiščem (2007–2011)

	2007	2008	2009	2010	2011
Zavrtnjena pritožba					23
Razveljavitev ali delna razveljavitev brez vrnitve v ponovno odločanje	1	4	9	4	3
Razveljavitev ali delna razveljavitev z vrnitvijo v ponovno odločanje		3	1	6	4
Skupaj	7	21	31	37	30

Poglavje IV

Srečanja in obiski

A – Uradni obiski in prireditve na Sodišču, Splošnem sodišču in Sodišču za uslužbence leta 2011

Sodišče

16. in 17. januar	Delegacija Evropskega sodišča za človekove pravice
19. januar	L. Planas Puchades, stalni predstavnik Kraljevine Španije pri Evropski uniji
25. januar	Delegacija Association of Lawyers of Russia
31. januar	R. Répássy, minister, pristojen za pravosodje, na ministrstvu za javno upravo in pravosodje Republike Madžarske v okviru madžarskega predsedstva Sveta Evropske unije
31. januar	Delegacija Unterausschuss Europarecht des Rechtsausschusses des Deutschen Bundestages
7. februar	Delegacija ustavnega sveta Francoske republike
7. in 8. februar	Delegacija kasacijskega sodišča Republike Turčije
8. marec	Delegacija Urada za usklajevanje na notranjem trgu (znamke in modeli) (UUNT)
10. marec	M. Szpunar, namestnik ministra za zunanje zadeve Republike Poljske
14. in 15. marec	Delegacija ustavnega sodišča Romunije
18. marec	Präsidenten der deutschsprachigen Zeitungsverlegerverbände
22. marec	Delegacija švedskega parlamenta – Committee on the Constitution
27.–29. marec	Delegacija Mreže predsednikov vrhovnih sodišč Evropske unije
5. april	Nj. eksc. W. E. Kennard, veleposlanik Združenih držav Amerike pri Evropski uniji
5. april	Delegacija Niedersächsischer Staatsgerichtshof
11. april	Delegacija švedskega parlamenta – Committee on Taxation
11. april	M. Kjærum, direktor Agencije Evropske unije za temeljne pravice
11. april	C. Predoiu, minister za pravosodje Romunije
11.–13. april	Delegacije sodišča Ekonomske in monetarne skupnosti centralne Afrike (CEMAC), sodišča Gospodarske skupnosti zahodnoafriških držav (CEDEAO) in sodišča Zahodnoafriške ekonomske in monetarne unije (UEMOA)
12. april	R. Sikorski, minister za zunanje zadeve Republike Poljske
1.–3. maj	Delegacija vrhovnega sodišča Kraljevine Danske
5. maj	D. Grieve, Attorney General for England and Wales, in E. Garnier, Solicitor General for England and Wales
5. maj	Obisk upravnega odbora Institute for European Affairs (INEA)
5. maj	I. Degutienė, predsednica parlamenta Republike Litve
15.–17. maj	Delegacija ustavnega sodišča Slovaške republike
20. junij	Delegacija Skupnega parlamentarnega odbora EU-Mehika
24. junij	Srečanje uslužbencev držav članic in institucij Evropske unije
26. in 27. junij	Delegacija Bundesverfassungsgericht
27. junij	Delegacija vrhovnega sodišča Nekdanje jugoslovanske republike Makedonije

30. junij	M. Boddenberg, minister za zvezne zadeve zvezne dežele Hessen (Zvezna republika Nemčija)
30. junij	D. Wallis, podpredsednica Evropskega parlamenta
6. september	Delegacija odbora švedskega parlamenta za pravne zadeve
7. september	P. Tempel, stalni predstavnik Zvezne republike Nemčije pri Evropski uniji
21. in 22. september	Delegacija ministrstva za zunanje zadeve Republike Estonije
22. september	E. Uhlenberg, predsednik parlamenta zvezne dežele Severno Porenje - Vestfalija (Zvezna republika Nemčija)
25.–27. september	Vrhovni državni tožilec in tožilci Kraljevine Danske
30. september	J. M. Fernandes, poročevalec Odbora Evropskega parlamenta za proračun
4. oktober	W. Grahmmer, stalni predstavnik Republike Avstrije pri Evropski uniji
7. oktober	U. Mifsud Bonnici, nekdanji predsednik Republike Malte
10. in 11. oktober	5. Luxemburger Expertenforum zur Entwicklung des Unionsrechts
11. oktober	U. Corsepius, generalni sekretar Sveta Evropske unije
11. oktober	Izročitev kipa „Two Couplets“ s strani B. Ohlsson, ministrice za evropske zadeve Kraljevine Švedske
12.–14. oktober	Delegacija sodišča Gospodarske skupnosti zahodnoafriških držav (CEDEAO)
17. in 18. oktober	Delegacija sodnikov kasacijskega sodišča Francoske republike
17. in 18. oktober	Prvi seminar za španske pravnike: „La Carta de los derechos fundamentales de la Unión europea“
27. oktober	B. Karl, zvezna ministrica za pravosodje Republike Avstrije
27. oktober	Nj. eksc. J.-F. Terral, veleposlanik Francoske republike v Velikem vojvodstvu Luksemburg
27. oktober	A.-M. Henriksson, ministrica za pravosodje Republike Finske, J. Store, stalni predstavnik Republike Finske pri Evropski uniji, in nj. eksc. M. Lehto, veleposlanica Republike Finske v Velikem vojvodstvu Luksemburg
7. november	M. Sudo, sodnik vrhovnega sodišča Japonske
11. november	H. Koh, pravni svetovalec na ministrstvu za zunanje zadeve Združenih držav Amerike, in nj. eksc. R. Mandell, pooblaščen veleposlanik Združenih držav Amerike v Velikem vojvodstvu Luksemburg
21.–23. november	Forum sodnikov
28. in 29. november	Delegacija kasacijskega sodišča Republike Turčije
29. november	Delegacija sodnikov najvišjih sodišč Ljudske republike Kitajske
13. december	Delegacija Komisije Zahodnoafriške ekonomske in monetarne unije (UEMOA)
14. december	Nj. eksc. I. Rizopoulos, pooblaščen veleposlanik Helenske republike v Velikem vojvodstvu Luksemburg

Splošno sodišče

31. januar	Obisk madžarskega predsedstva Sveta Evropske unije
8. marec	Obisk delegacije Urada za usklajevanje na notranjem trgu (znamke in modeli) (UUNT)

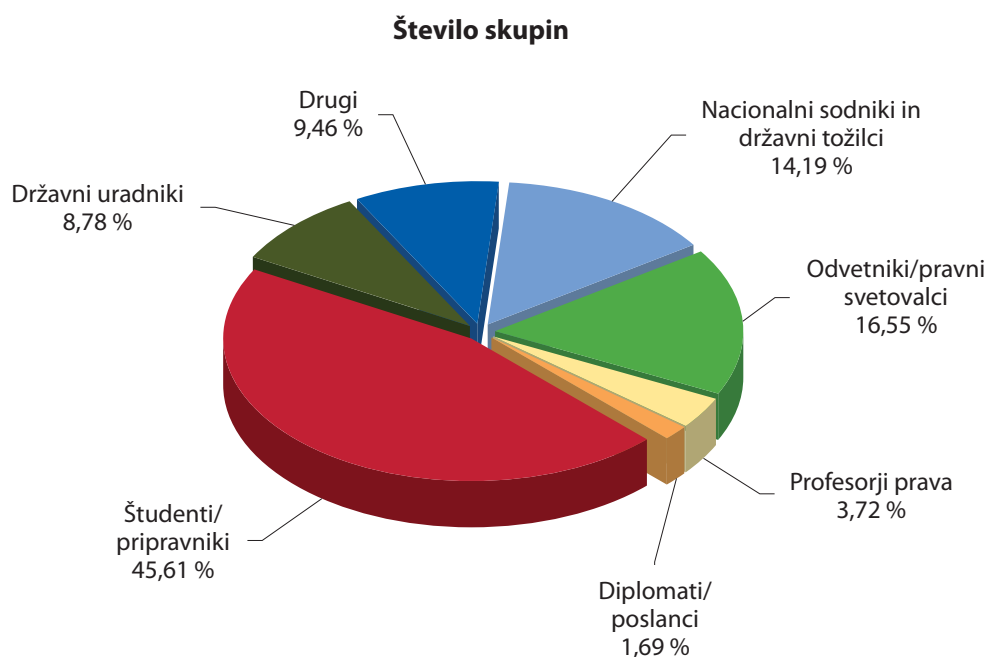
10. marec	Obisk M. Szpunarja, namestnika ministra za zunanje zadeve Republike Poljske
2. in 3. maj	Obisk delegacije vrhovnega sodišča Kraljevine Danske
30. junij	Obisk D. Wallis, podpredsednice Evropskega parlamenta
22. september	Obisk delegacije ministrstva za zunanje zadeve Republike Estonije
23. september	Obisk nj. eksc. M. Lehto, veleposlanice Republike Finske v Velikem vojvodstvu Luksemburg
10. oktober	Obisk R. Cachie Caruane, stalnega predstavnika Republike Malte pri Evropski uniji
27. oktober	Obisk G. F. Ioannidisa, generalnega sekretarja na ministrstvu za pravosodje Helenske republike
7. november	Obisk M. Suda, sodnika vrhovnega sodišča Japonske
28. november	Obisk delegacije kasacijskega sodišča Republike Turčije
30. november	Obisk delegacije Republike Latvije
6. december	Obisk P. N. Diamandourosa, evropskega varuha človekovih pravic

Sodišče za uslužbence

11. in 12. julij	Obisk K. M. Lueken, administratorke sodnega tajništva sodišča za upravne spore Združenih narodov v New Yorku
20. september	Obisk M. de Sola Domingo, mediatorke Evropske komisije
6. december	Obisk P. N. Diamandourosa, evropskega varuha človekovih pravic

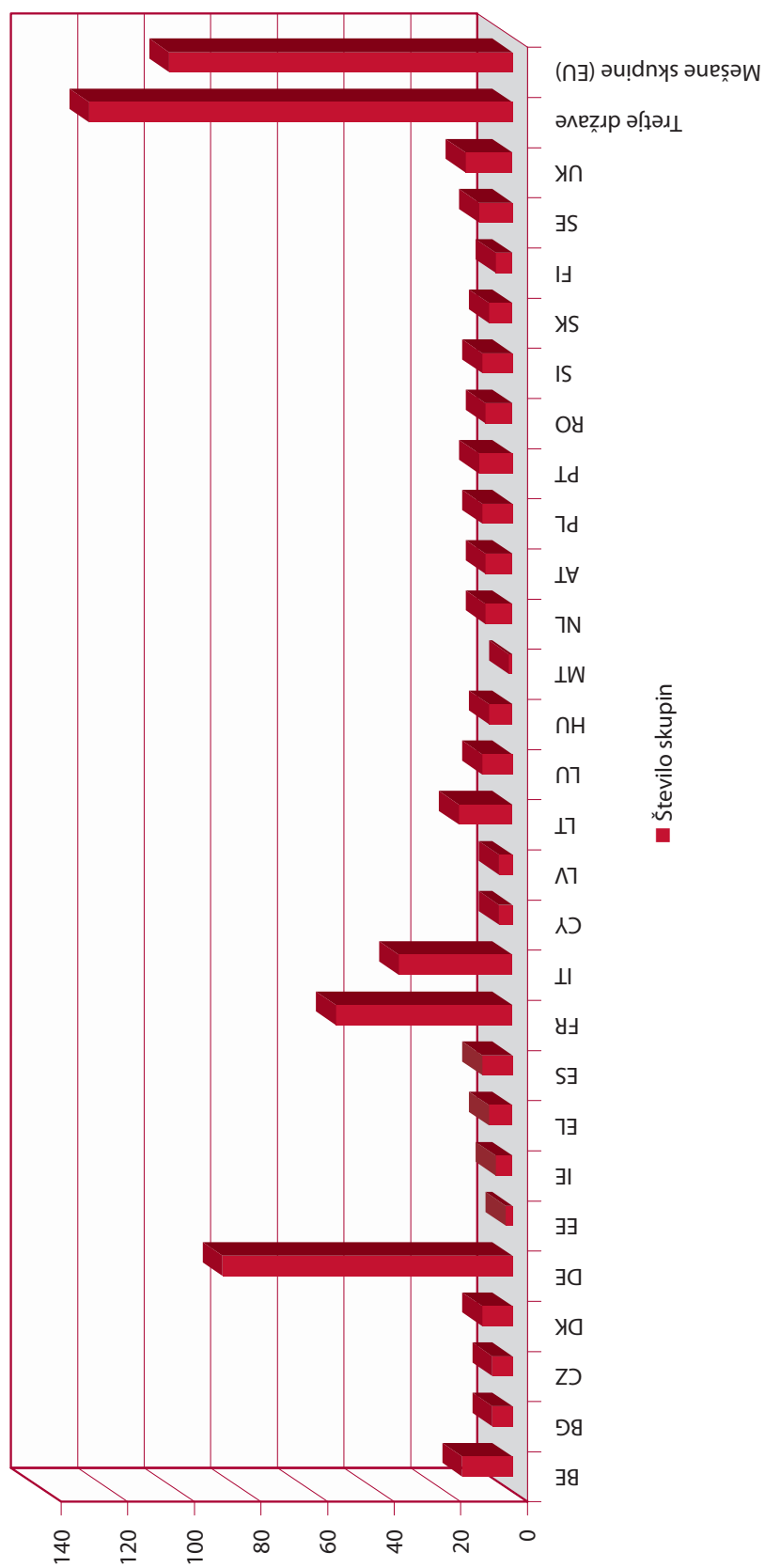
B – Izobraževalni obiski (2011)

1. Porazdelitev po vrsti skupin

	Nacionalni sodniki in državni tožilci	Odvetniki/pravni svetovalci	Profesorji prava	Diplomati/poslanci	Študenti/pripravniki	Državni uradniki	Drugi	Skupaj
Število skupin	84	98	22	10	270	52	56	592

2. Izobraževalni obiski – Porazdelitev po državah članicah (2011)

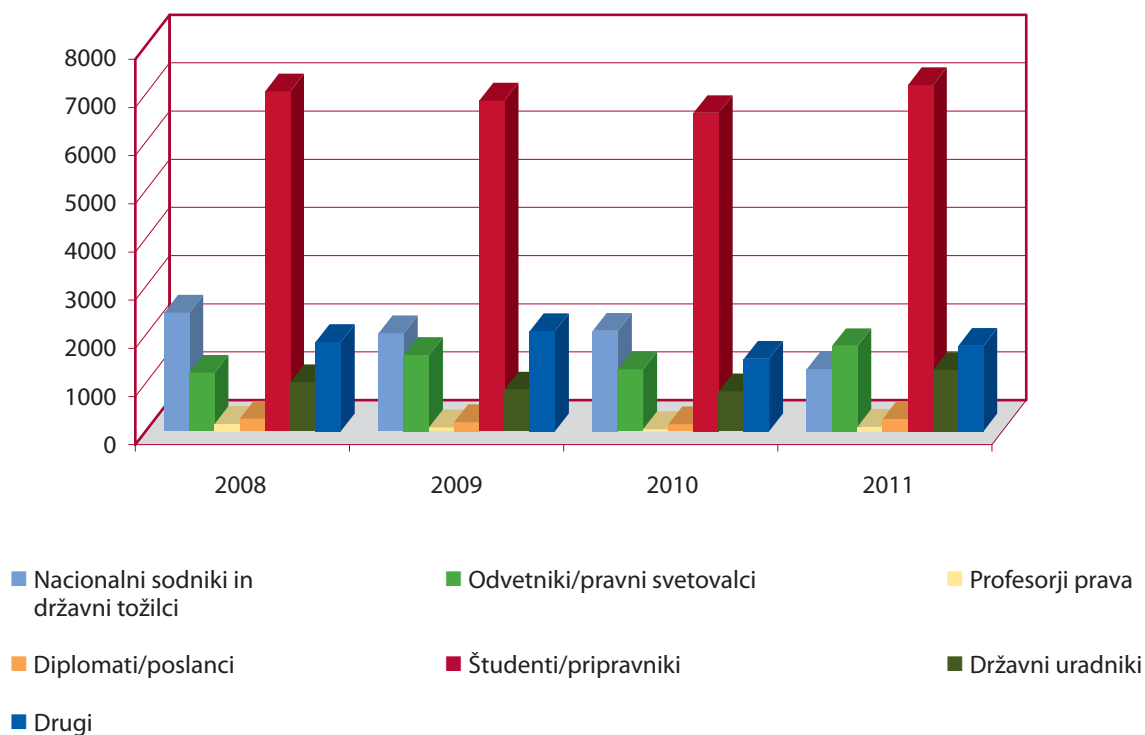
	Število obiskovalcev								Število skupin
	Nacionalni sodniki in državni tožilci	Odvetniki/ pravni svetovalci	Profesorji prava	Diplomati/ poslanci	Študenti/ pripravniki	Državni uradniki	Drugi	Skupaj	
BE	31	15			352	26	47	471	15
BG	6	80		6				92	6
CZ	3				63			66	6
DK					164	15	91	270	9
DE	251	343		83	901	211	662	2451	87
EE						14		14	2
IE			8		54			62	5
EL	8				64			72	7
ES	60				95		17	172	9
FR	163	59			823	46	239	1330	53
IT	2	23	20		320	8	32	405	34
CY	10				18			28	4
LV		10			30			40	4
LT			4	8	28	33		73	16
LU	8	45		26	30	22	97	228	9
HU			8		160		47	215	7
MT					32			32	1
NL				54	140	14		208	8
AT					205		18	223	8
PL		79			7			86	9
PT		195			1			196	10
RO	25				42	18		85	8
SI		10	5		143			158	9
SK	40				104			144	7
FI		30			46	30	20	126	5
SE	118	4		8		6	11	147	10
UK	56	53	30		88			227	14
Tretje države	400	156	24	57	1443	80	168	2328	127
Mešane skupine (EU)	114	669		12	1828	751	328	3702	103
Skupaj	1295	1771	99	254	7181	1274	1777	13.651	592

3. Forum sodnikov in državnih tožilcev

BE	5	DK	3	IE	2	FR	13	LV	2	HU	6	AT	5	RO	7	FI	3
BG	5	DE	10	EL	6	IT	13	LT	3	MT	1	PL	12	SI	2	SE	3
CZ	6	EE	2	ES	13	CY	2	LU	2	NL	6	PT	6	SK	3	UK	12

Skupaj | 153

4. Spreminjanje števila in vrste obiskovalcev (2008–2011)

Število obiskovalcev

	Nacionalni sodniki in državni tožilci	Odvetniki/pravni svetovalci	Profesorji prava	Diplomati/poslanci	Študenti/pripravniki	Državni uradniki	Drugi	Skupaj
2008	2463	1219	156	262	7053	1016	1854	14.023
2009	2037	1586	84	193	6867	870	2078	13.715
2010	2087	1288	47	146	6607	830	1507	12.512
2011	1295	1771	99	254	7181	1274	1777	13.651

C – Slavnostne seje

24. januar	Slavnostna seja ob slovesni prisegi dveh novih članov Evropskega računskega sodišča
11. april	Slavnostna seja v počastitev spomina na Pierra Pescatoreja in Antonia Saggia
19. september	Slavnostna seja ob nastopu funkcije M. Kančeve kot sodnice Splošnega sodišča
26. september	Slavnostna seja ob slovesni prisegi dveh novih članov Evropskega računskega sodišča
6. oktober	Slavnostna seja ob prenehanju funkcije in odhodu sodnice P. Lindh, nastopu funkcije C. G. Fernlunda kot sodnika Sodišča, prenehanju funkcije in odhodu predsednika P. Mahoneyja in sodnikov H. Tagarasa in S. Gervasonija ter nastopu funkcije E. Perilla, R. Barentsa in K. Bradleyja kot sodnikov ob delni zamenjavi članov Sodišča za uslužbence

D – Obiski ali udeležba na uradnih prireditvah

Sodišče

1. januar	Zastopanje Sodišča na novoletnem sprejemu v Valletti na povabilo predsednika Republike Malte
7. januar	Zastopanje Sodišča na slavnostni seji kasacijskega sodišča Republike Francije ob začetku leta 2011 v Parizu
11. januar	Udeležba predsednika Sodišča na novoletnem sprejemu, ki ga je priredil njegova kraljeva visokost veliki vojvoda Luksemburga
13. januar	Zastopanje Sodišča na novoletnem sprejemu v Berlinu, ki ga je priredil predsednik Zvezne republike Nemčije
25. januar	Zastopanje Sodišča na sprejemu „Rechtspolitischer Neujahrsempfang 2011“ v Berlinu na povabilo ministra za pravosodje Zvezne republike Nemčije
28. januar	Udeležba delegacije Sodišča na slavnostni seji Evropskega sodišča za človekove pravice in seminarju „Quelles sont les limites à l'interprétation évolutive de la Convention?“ v Strasbourgu
10. februar	Udeležba predsednika Sodišča na konferenci „Implementing the Lisbon Treaty“ v Bruslju, ki sta jo priredila Evropska komisija in Urad svetovalcev za evropsko politiko
14. februar	Udeležba predsednika Sodišča na slovesnosti v počastitev 350. obletnice vrhovnega sodišča Kraljevine Danske v Københavnu
21. marec	Zastopanje Sodišča na seminarju v Strasbourgu, ki ga je ob izdaji priročnika „Handbook on European Non-Discrimination Case-Law“ priredilo Evropsko sodišče za človekove pravice
21. in 22. marec	Uradni obisk delegacije Sodišča pri Judiciary of England and Wales v Londonu
31. marec	Zastopanje Sodišča na slavnostni seji v Münchnu ob odhodu W. Spindlerja, predsednika zveznega finančnega sodišča, na povabilo ministra za pravosodje Zvezne republike Nemčije
8. in 9. maj	Zastopanje Sodišča na seji upravnega odbora Združenja državnih svetov in vrhovnega upravnega sodstva Evropske unije v Madridu
19. maj	Zastopanje Sodišča na primerjalnopravnem simpoziju v Parizu z naslovom „Le contrôle de constitutionnalité en Europe“, ki ga je priredilo Združenje evropskih upravnih sodnikov (AEAJ)
19.–21. maj	Zastopanje Sodišča na „First St Petersburg International Legal Forum“ v Sankt Peterburgu
23.–27. maj	Zastopanje Sodišča na 15. kongresu konference evropskih ustavnih sodišč v Bukarešti
25. maj	Srečanje delegacije Sodišča z ministrom R. Pofallo, vodjo urada zveznega kanclerja, in S. Leutheusser-Schnarrenberger, ministrico za pravosodje Zvezne republike Nemčije, v Berlinu
26. maj	Zastopanje Sodišča na otvoritvenem zasedanju plenarne seje Mreže vrhovnih državnih tožilcev pri vrhovnih sodiščih držav članic Evropske unije ob udeležbi predsednika Italijanske republike v Rimu

31. maj	Zastopanje Sodišča na slovesnosti v Rimu, prirejeni ob državnem prazniku, na povabilo predsednika Italijanske republike
1. junij	Udeležba predsednika Sodišča na ustanovnem kongresu Institut européen du droit v Parizu
20. junij	Uradni obisk delegacije Sodišča na vrhovnem sodišču Republike Hrvaške v Zagrebu
20. junij	Zastopanje Sodišča na konferenci „Practical application of Regulation (EC) N° 2201/2003 – on the eve of review“ v Budimpešti, ki sta jo priredila madžarsko predsedstvo Sveta Evropske unije in Evropska komisija
23. junij	Udeležba članov Sodišča na slovesnostih ob luksemburškem državnem prazniku
24. junij	Zastopanje Sodišča na slovesnostih in sprejemu v Ljubljani, prirejenih ob slovenskem državnem prazniku, na povabilo predsednika Republike Slovenije
24. julij	Udeležba predsednika Sodišča na sprejemu v Atenah, ki ga je priredil predsednik Helenske republike ob obletnici ponovne vzpostavitve republike
29. in 30. julij	Udeležba predsednika Sodišča na slovesnostih v Sofiji, prirejenih ob 20. obletnici ustavnega sodišča Republike Bolgarije, na povabilo predsednika tega sodišča
4.–6. september	Udeležba predsednika Sodišča na seminarju v Stockholmu, ki ga je v čast sodnice P. Lindh priredilo ministrstvo za zunanje zadeve Kraljevine Švedske
28. september	Udeležba delegacije Sodišča na slovesnosti ob praznovanju 60. obletnice Bundesverfassungsgericht v Karlsruheju
30. september	Zastopanje Sodišča na slovesnosti Verfassungstag na Dunaju
3. oktober	Uradni obisk delegacije Sodišča na Evropskem sodišču za človekove pravice v Strasbourgju
3. oktober	Zastopanje Sodišča na slovesnostih Opening of the Legal Year na povabilo Lorda Chancellorja v Londonu
3. oktober	Zastopanje Sodišča na slovesnostih ob državnem prazniku Zvezne republike Nemčije
13. in 14. oktober	Zastopanje Sodišča na 7. simpoziju evropskih sodnikov za znamke in modele v Alicanteju
20. oktober	Srečanje delegacije Sodišča z D. Tuskom, predsednikom vlade Republike Poljske, v Bruslju v okviru poljskega predsedstva Sveta Evropske unije
25. oktober	Zastopanje Sodišča na uradnih prireditvah v Vilni ob 19. obletnici ustave Republike Litve
31. oktober	Zastopanje Sodišča na proslavi v Rimu ob 180. obletnici državnega sveta Italijanske republike
31. oktober–2. november	Uradni obisk delegacije Sodišča na ustavnem sodišču Republike Malte
10. november	Zastopanje Sodišča na konferenci o temeljnih pravicah v Evropskem parlamentu v Bruslju z naslovom „The implementation of the EU Charter of Fundamental Rights two years after the Lisbon Treaty's entry into force“
16. in 17. november	Zastopanje Sodišča na mednarodni konferenci v Budimpešti z naslovom „Actual Questions of Public Procurements in the European Union and

	in the Member States“, ki jo je priredil svet za javna naročila Republike Madžarske
23. in 24. november	Zastopanje Sodišča na strokovnem seminarju v Haagu o izvajanju Listine Evropske unije o temeljnih pravicah s strani sodišč v državah članicah, ki ga je priredil državni svet Kraljevine Nizozemske
25. november	Zastopanje Sodišča na seminarju v Rimu z naslovom „Dallo Statuto albertino alla Costituzione repubblicana“, ki ga je priredilo ustavno sodišče Italijanske republike ob praznovanju 150. obletnice združitve Italije
15. december	Udeležba predsednika Sodišča na konferenci v Berlinu z naslovom „Hessen und der EuGH im Dialog“, ki jo je priredila zvezna dežela Hessen
23. december	Zastopanje Sodišča na sprejemu v Ljubljani, prirejenem ob dnevu samostojnosti in enotnosti, na povabilo predsednika Republike Slovenije

Splošno sodišče

1. januar	Zastopanje Splošnega sodišča na tradicionalnem novoletnem sprejemu pri predsedniku Republike Malte v Valletti
19. januar	Zastopanje Splošnega sodišča na sprejemu pri zveznem kanclerju in namestniku kanclerja Republike Avstrije ob uradni novoletni slovesnosti
25. januar	Zastopanje Splošnega sodišča na sprejemu „Rechtspolitischer Neujahrsempfang 2011“ v Berlinu, ki ga je priredilo ministrstvo za pravosodje Zvezne republike Nemčije
14. februar	Zastopanje Splošnega sodišča na slovesnosti ob 350. obletnici ustanovitve Højesteret v Københavnu, ki jo je priredil Torben Melchior, predsednik vrhovnega sodišča Kraljevine Danske
14. in 15. april	Zastopanje Splošnega sodišča na „XV. Internationale Kartellkonferenz“ v Berlinu, ki jo je priredil Bundeskartellamt
19.–21. maj	Zastopanje Splošnega sodišča na 6. dnevih evropskih pravnikov
30. maj–1. junij	Zastopanje Splošnega sodišča na uradnem obisku na Malti na povabilo predsednika vrhovnega sodišča
31. maj	Zastopanje Splošnega sodišča na sprejemu v Rimu pri predsedniku Italijanske republike ob državnem prazniku
23. junij	Zastopanje Splošnega sodišča ob luksemburškem državnem prazniku, slovesnost Te Deum, nato sprejem na dvoru Velikega vojvodstva
24. julij	Zastopanje Splošnega sodišča na sprejemu pri predsedniku Helenske republike, prirejenem v Atenah ob 37. obletnici ponovne vzpostavitve republike
28. september	Zastopanje Splošnega sodišča na slovesnosti v Varšavi, kjer je predsednik Republike Poljske podelil odlikovanja sodnikom in profesorjem prava
30. september	Zastopanje Splošnega sodišča na slavnostni proslavi na Dunaju ob 91. obletnici ustave Republike Avstrije
2. in 3. oktober	Zastopanje Splošnega sodišča na slovesnosti ob začetku sodnega leta v Westminsteri opatiji v Londonu
3. oktober	Zastopanje Splošnega sodišča na sprejemu pri predsedniku Zvezne republike Nemčije ob nemškem državnem prazniku

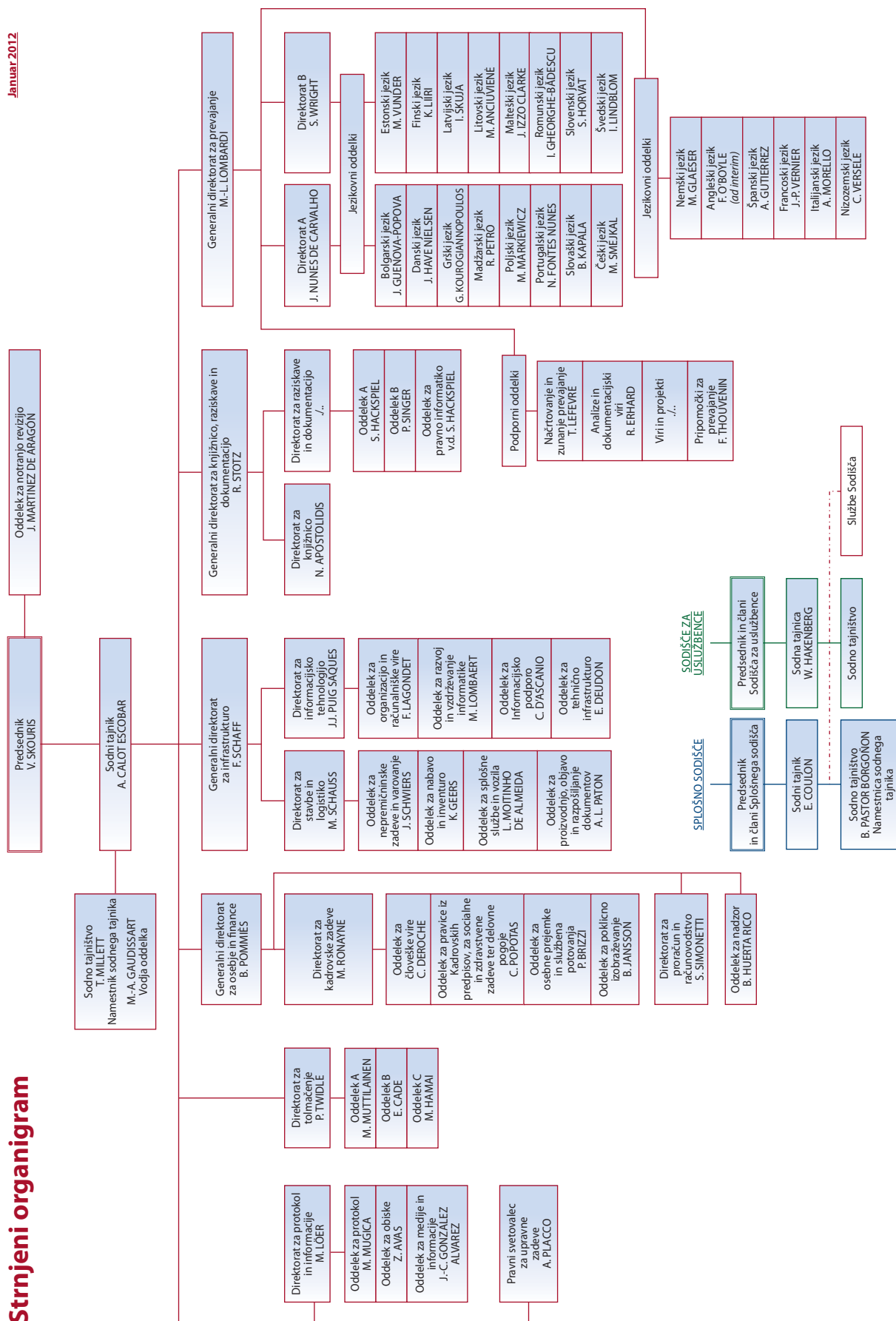
12.–15. oktober	Zastopanje Splošnega sodišča na 7. simpoziju evropskih sodnikov v Alicanteju, ki ga je priredil Urad za usklajevanje na notranjem trgu (znamke in modeli)
14. in 15. november	Zastopanje Splošnega sodišča na konferenci „Die freiheitliche Grundordnung der Europäischen Union“ v Berlinu, ki jo je priredilo ministrstvo za gospodarstvo in tehnologijo
24. november	Zastopanje Splošnega sodišča na konferenci „Transnational Use of Video Conferencing in Court“ v Trierju, ki jo je priredila Akademija za evropsko pravo
6. december	Zastopanje Splošnega sodišča na uradnem sprejemu pri predsednici Republike Finske ob prazniku neodvisnosti

Sodišče za uslužbence

21. in 22. marec	Obisk državne šole za sodnike v Solunu
16. in 17. maj	Obisk vrhovnega sodišča in ustavnega sodišča Republike Madžarske
22. in 23. september	Obisk vrhovnega sodišča in ustavnega sodišča Kraljevine Španije

Strnjeni organigram

Sodišče Evropske unije

**Letno poročilo 2011 – Pregled dela Sodišča, Splošnega sodišča
in Sodišča za uslužbence Evropske unije**

Luxembourg: Urad za publikacije Evropske unije

2012 — 254 str. — 21 x 29,7 cm

Kataloška številka: QD-AG-12-001-SL-C

ISBN 978-92-829-1167-9

doi:10.2862/83328

ISSN 1831-8576

■ Urad za publikacije

ISBN 978-92-829-1167-9

9 789282 911679

KAKO DO PUBLIKACIJ EVROPSKE UNIJE

Brezplačne publikacije:

- na spletni strani EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- na predstavništvih ali delegacijah Evropske komisije. Njihovi kontaktni podatki so na voljo na spletni strani <http://ec.europa.eu> ali po faksu +352 2929-42758.

Publikacije, ki so naprodaj:

- na spletni strani EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

Plačljive naročnine (na primer na *Uradni list Evropske unije* ali zbirke odločb sodne prakse Sodišča Evropske unije):

- pri prodajnih zastopnikih Urada za publikacije Evropske unije (http://publications.europa.eu/others/agents/index_sl.htm).

